ජිනකාලමාලී

(සියම් දේශය හා ශ්‍රී ලංකාව අතර ශාසනික සම්බන්ධතා හෙළි කරන වංස කතාව)

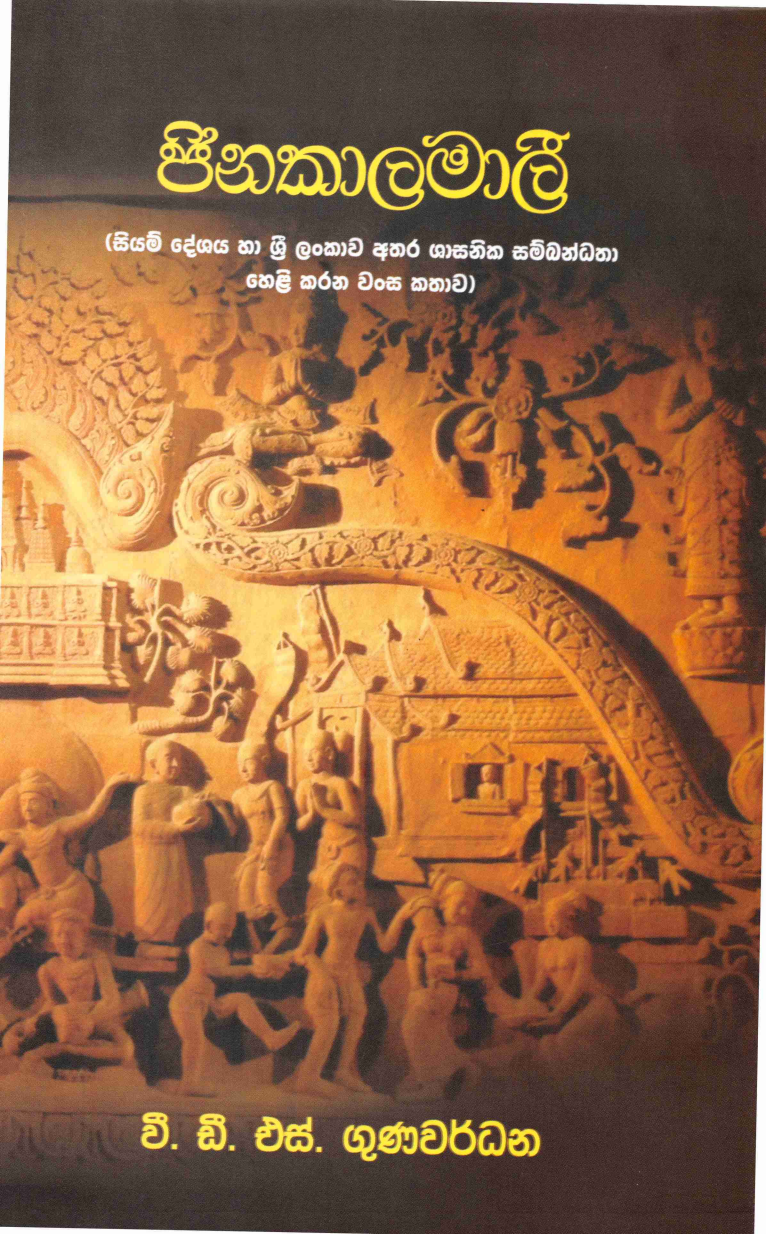

වී. ඩී. එස්. ගුණවර්ධන

පීනකාලමාලී

(සියම් දේශය හා ශ්‍රී ලංකාව අතර ශාසනික සම්බන්ධතා
හෙළි කරන වංස කතාව)

පීනකාලමාලී

(සියම් දේශය හා ශ්‍රී ලංකාව අතර ශාසනික සම්බන්ධතා හෙළි කරන වංස කතාව)

වී. ඩී. එස්. ගුණවර්ධන

පිදුම්

"උතුම් ත්‍රිවිධ රත්නයට"

සංඥපනය

සියම් දේශයේ (තායිලන්තයේ) නබ්බිසි නුවර පිහිටි රත්තවන මහා විහාරයෙහි වැඩ විසූ රත්නපඤ්ඤ හිමියන් බු: ව: 2060 හෙවත් ක්‍රි: ව: 1516 දී ජිනකාලමාලී ශාසන වංසකථාව ප්‍රණීත යයි සැලකේ. ජිනකාලමාලී ප්‍රකරණයෙහි ග්‍රන්ථ අවසානයේ මෙලෙස දැක්වේ.

"කාලං ජිනස්සාපි පරම්පරාගතං
නානාසු ගන්ථේසු විරාජිතංච
සුඛේන ඤතුං කවිනාවහඤ්ඤා
යසමා තතො සො ජිනකාලමාලී"

මේ අනුව තථාගතයන් වහන්සේගේ පරම්පරාවෙන් ආවාවූ විවිධ ග්‍රන්ථ වල උද්දේශිත කාල පරිච්ඡේදයන් විද්වතුන් සුගම ලෙස ප්‍රතිවේද කර ගැනීම සඳහා කළ බැවින් ජිනකාලමාලී යයි ග්‍රන්ථය හඳුන්වා තිබේ.

ජිනකාලමාලී තායි වසංකථාව හා අවශේෂ මූලාශ්‍රයන් පාදක කරගෙන 13 වන සියවසේ සිට 15 සියවස දක්වා ලංකාව හා තායි දේශය (සියම) අතර පැවති සංස්කෘතික සම්බන්ධතා මෙහි දී විමර්ශනය කරනු ලැබේ.

ප්‍රතිමා නාශක මුස්ලිම් ආක්‍රමණ නිසා උතුරු ඉන්දියාවේ මථුරා, බරණැස් වැනි බෞද්ධ සිද්ධස්ථාන බෞද්ධ ලෝකයට අහිමිවෙමින් පැවති පසුබිමක පළවන පැරකුම් යටතේ ලංකාවේ තුන් නිකායන් සමගි කරවාලීමෙන් පසු ඇති වූ බෞද්ධ ප්‍රබෝධයෙහි ඵලලාභියෙකු වීමට තායිලන්තයට වාසනාව ලැබිණි. උතුරු ඉන්දියාවේ බුදු සමය පිරිහීමෙන් පසු, සියමය වැනි

අග්නිදිග ආසියාතික රටවල භික්ෂූන් බුද්ධ ධර්මය හා විනය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණීමට පෙළඹිණි. 13 වන සියවස වන විටත් ලංකාව ථෙරවාදී (ස්ථවිරවාදී) ත්‍රිපිටක බුද්ධ ධර්මය අඛණ්ඩව ආරක්ෂාකරගත් රටක් හැටියට බෞද්ධ ලෝකයේ යශෝකීර්තියට පත්ව තිබිණි. ලංකාවේ මහා තෙරවරුන්ගේ ත්‍රිපිටක ධර්ම ඥනය හා විනය ගරුකත්ත්වය නිසා උද්දේසික හා පාරිභෝගික ධාතූන් වහන්සේලා විශාල ලෙස ලංකාවේ වැඩ සිටීම නිසාත් ශ්‍රීපාදස්ථානය පිහිටීම නිසාත් ලංකා බුද්ධ ශාසනයට ථෙරවාදී බෞද්ධ රටවල විශේෂ ගෞරවයක් හිමි විය. මෙම පසුබිමේ ක්‍රි: ව: 13 - 15 සියවස් අතර මාර්ග දෙකක් ඔස්සේ තායි රට හා ලංකාව අතර සංස්කෘතික සබඳතා පවත්වා ගෙන යන ලදී.

1. මියන්මාර් (බුරුමය) ඔස්සේ
2. නකොත්සි තම්රාත් සහ වයියා ඔස්සේ

මෙම මාර්ග ඔස්සේ 13 වන සියවසේ සිට 15 සියවස දක්වා ලංකාව හා තායිදේශය අතර ආගමික වශයෙන් මෙන්ම ශිල්පකලා විෂයෙහි ද සම්බන්ධතා විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ථෙරවාදය තායිදේශයට ලැබුණ මාර්ග

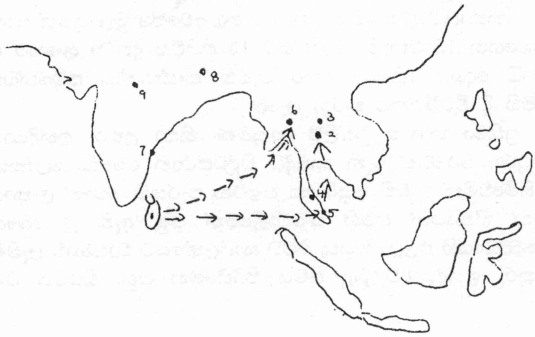

1. ශ්‍රී ලංකාව
2. තායිලන්තය
3. වියැංමායි
4. වයියා
5. නකොත්සි තම්රාත්
6. මියන්මාර්
7. අමරාවතී.
8. පාටලී පුත්‍ර
9. උජ්ජයිනි.

තායිලන්තයේ සුඛොදය රාජ්‍ය සමය ආරම්භවන විට (ක්‍රි : ව: 1238) රාමඤ්ඤ දේශය හා නකොත්සි තම්රාත් අවට ශ්‍රී විජය රාජ්‍යයෙහි හා බුරුමයේ (මියන්මාර්) රජවරුන් සිංහල සම්ප්‍රදායානුකූල ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය පිළිගෙන තිබීම 13 සියවසේ සිට තායිලන්තයේ ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය ව්‍යාප්ත වීමට තුඩුදුන් කාරණයකි. 13 සියවසින් පසු තායිලන්තය හා ලංකාව අතර පැවති සංස්කෘතික සමීප සම්බන්ධය රාම්කම්හැන් (ක්‍රි : ව: 1279 - 1300) වැනි තායි රජවරුන්ට අයත් ශිලාලිපි වලිනුත්, රතනපඤ්ඤ හිමියන්ගේ ජිනකාල මාලී තායි වංසකථාවෙනුත්, බොධිරංස හිමිගේ වාමදේව වංසය වැනි තායි සහිත්‍ය සම්ප්‍රදායට අයත් ග්‍රන්ථ වලිනුත්, සුඛෝදය, සියජ්ජනාලය, වියැංමායි, නකොත්සිතම්රාත්, වයියා යන ස්ථාන වල ඇති නටබුන් හා තායිලන්තයේ ප්‍රාන්ත කෞතුකාගාරවල ඇති පුරාවස්තූන්ගෙන් ද ප්‍රතිවේද කරගත හැකිය.

13 වන සියවසේ සිට තායි රාජධානියේ ඇති වූ ශාසනික ප්‍රතිශෝධන වලට ශ්‍රී ලංකාවේ, පොළොන්නරු පළවන පැරකුම් යුගයෙන් පසු දඹදෙණි දෙවන පැරකුම් දවස ද, ඉන්පසු කුරුණෑගල, ගම්පල, කෝට්ටේ, යුගවලදී ද වරින් වර සිදු කරන ලද සංඝ සංශෝධනයන් ද නිසැකවම බලපෑ බව පෙනී යයි.

අශෝක රජු දවස සුවර්ණ භූමියට (බුරුමයට) වැඩම කළ සෝණ උත්තර යන රහතන් වහන්සේලා නිසා වසර 1500 කටත් අධික කාලයක් ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය සියමේ පැවතුන බව පෙනී ගියද, ශ්‍රී ලංකාවේ අනුරාධ පුර පොළොන්නරු යුගවලදී

පැවතුනාක් බදු බෞද්ධ සංස්කෘතියෙහි දීප්තිමත් යුගයකට පිවිසීමට එම කාලය තුළදී තායි දේශයට හැකි වූ බවක් නොපෙනේ. එහෙත් 13 වන සියවසේ සිට තායිලන්තයේ ඇති වූ ශාසනික දීප්තියට ලංකාවෙන් ලැබුන ශාසනික දායකත්වය සෘජු බලපෑමක් කර තිබේ. මෙම ශාසනික ආහාසය බුරුමයේ ලාමපුන් නගරය ඔස්සේ ද නකොත්සිතාම්රාත් ඔස්සේ ද යන මාර්ග දෙකින් ම සිදුවිය.

රතනපඤ්ඤ හිමියන්ගේ ජිනකාල මාලී තායි වංසකථාවෙහි දැක්වෙන රෝචරාජ වැනි තායි රජුන්ගේ විශේෂ අවධානයට ලක් වූ අසිරිමත් ලංකා බුදු පිළිමය පිළිබඳ විස්තර වලින් තායි දේශය හා ලංකාව අතර 13 සියවස ආරම්භවන විට පැවති ශාසනික සම්පර්කය පිළිබඳ අදහසක් ඇති කරගත හැකිය. සියම් රජුන් සියම් රටට වැඩම කරලීමට උනන්දු වූ මෙම ආනුබාව සම්පන්න ප්‍රතිමාව ජනකාමාලී හි සීහලපටිමා නමින් හඳුන්වයි. ලංකාවට තායි දූතයන් එවා ලංකාවේ රජුගෙන් ලබාගත් මෙම ප්‍රතිමාව රොචරාජ විසින් සුඛෝදයට ගෙන්වා එහි ප්‍රතිමා ගෘහයක තැන්පත් කළ බව ජිනකාල මාලීහි දැක්වේ. රොච රජුගේ අනුප්‍රාප්තිකයන් විසින් ද පුදලද මෙම ප්‍රතිමාව අනුක්‍රමයෙන් බැංකොක් නගරයට ගෙන ගොස් පසුව යුවරාජ මාළිගයේ තැන්පත් කර තිබුන බව පළ වේ. මහාචාර්ය අමරදාස ලියනගමගේ මහතා පවසනුයේ තායිලන්තයේ ථෙරවාදී බුදුසමය පිහිටුවීම විස්තර කිරීමට මෙම සීහල ප්‍රතිමාව පිළිබඳ පුවත ජනප්‍රවාදය ඇසුරු කරගෙන ජිනකාලමාලීයේ විකාශනය කර ඇති බවයි.

තායි ලංකා ශාසනික සබඳතා පිළිබඳ ලංකාවේ දෙවන පැරකුම් කාලයට සමකාලීන සේ සිතිය හැකි 'රාම්කාම් හැන්' තායි රජුගේ කාලයෙන් වඩාත් විශ්වාසනීය තොරතුරු ලැබේ. තායි අක්ෂර වලින් රාම්කම් හැන් රජු ලියා ඇති ශිලා ලිපියකින් හෙළිවන පරිදි ලංකාවේ ථෙරවාදය උගන්වමින් සිටි සංඝරාජයන් තායිලන්තයට වැඩම කරවා ගෙන ඇත. මෙම සංඝරාජයන් තායිලන්තයට වැඩම කරන විට මුළු තුන් පිටකය ම විෂයෙහි

චිරරාත්‍රඥ ව සිටි බවත්, උන්වහන්සේට වැඩ සිටීමට 'අරන්තිකා' නම් විහාරයක් කරවූ බව ද සඳහන් වේ. මෙම තෙරුන් වහන්සේ සද්ධර්ම සංග්‍රහය කළ ධර්මකීර්ති හිමි විය හැකි බව පොල්වත්තේ බුද්ධ දත්ත නාහිමියෝ පවසති. කෙසේ වෙතත්, තායිලන්තයේ සිංහල ථෙරවාදී ශාසනය ගොඩ නැගීමේ කාර්යයට දායකවූයේ යයි සිතිය හැකි 'රාම්කම් හැන්' තායි රජු දවස සුඛෝදය ට නකොත්සි තාම්රාත් බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානය හරහා වැඩම කළ මෙම තෙරුන් වහන්සේ ලංකාවේ උදුම්බරගිරි වනවාසී මහතෙර නමක් බවට නිසැකය. මේ පුවතින් ලංකාවේ අරඤ්ඤ වාසී ථෙරවාදී සංඝ සම්ප්‍රදාය තායිලන්තයට ලැබුන අයුරු කල්පනාවට ගත හැකිය.

'නකොත්සිතාම්රාත්' හි සිට මෙන් ම මියන්මාර් හි සිට ද ලංකාවේ අරඤ්ඤවාසී ථෙරවාදී සංඝ සම්ප්‍රදාය තායිලන්තයට පැමිණි බවට සාක්ෂි තිබේ. තායිලන්තයේ සුඛෝදය රාජ්‍ය වංසයේ 'ලෙදෙය්‍ය' 1318 - 1337 රජුගේ කාලයේ දී බුරුමයේ අරකන් ප්‍රදේශයේ සිට අරඤ්ඤවාසී නිකායට අයත් සුමන නම් මහතෙර නමක් මහාසාමි හෙවත් සංඝරාජ ලෙස පත් කල බව ජිනකාල මාලි හි සඳහන් වේ. මේ වන විට උදුම්බර නම් (මහාසාමි නම්) තෙර නමක් ලක්දිවින් රාමඤ්ඤ දේශයට වැඩම කර සිටි බව ජිනකාලමාලී හි සඳහන් වේ. තායි රජු සංඝකර්මයක් කිරීමට සමත් භික්ෂූ නමක් එවන ලෙස මහා ස්වාමීන් වෙත දූතයන් යැවූ බවත් ඒ සඳහා උදුම්බර නම් මහාස්වාමි, සුමන හිමියන් එවූ බවත් තවදුරටත් ජිනකාලමාලීහි සඳහන් වේ. මෙයින් පසු සුමන හිමියන් තායි රජුගේ අනුග්‍රහය ලබමින් ධර්ම ප්‍රචාරක කටයුතු වල නිරත වී ඇත. සුමන හිමියන්ට වැඩ වාසය කිරීමට 'ලෙදෙය්‍ය' රජු අම්බවනරාමය නමින් විහාරයක් ද කරවා ඇත. ලෙදෙය්‍ය' රජු 'වත් - ශ්‍රී - ග්‍රම්' හි පිහිටුවන ලද ශිලාලිපියක සුමන තෙරුන් මහාසාමි තත්ත්වයෙන් හඳුන්වා තිබේ. සුමන හිමියන් ලංකාවෙන් ගිහි පිරිසක් ද තායිලන්තයට කැඳවා ගෙන ගිය බව විශ්වාස කරන අතර ඔවුන් ද, බෞද්ධ සංස්කෘතිකාංග තායි

දේශයට හඳුන්වා දෙමින් තායි රටේ වාසය කළ බව පෙනී යයි. මෙසේ ලක්දිවින් රාමඤ්ඤ රටට පැමිණ සිටි හරිහැටි කවරෙක් දැයි හඳුන්ගෙන නැති උදුම්බර නමැති මහා ස්වාමීගේ ශිෂ්‍ය සුමන හිමියන් විසින් තායිලන්තයේ තවදුරටත් සිංහල ශාසනය පිහිටුවීමේ කාර්යයට මූලික වී ඇත්තේය. මෙසේ සුඛෝදය රාජවංස කාලයේ 'වියැං මායි' හි සිට දකුණේ 'නකොත්සි තම්රාත්' දක්වා සීහල සම්ප්‍රදායානු කූල අරඤ්ඤවාසී ථෙරවාදී බුද්ධ ශාසනය සියමෙහි ප්‍රතිෂ්ඨාපනය වූ බව පෙනී යයි, සමකාලීන තායි මූලාශ්‍ර වල 'සීහළ සංඝො' 'සීහළ භික්ඛු' ආදී යෙදුම් නිතර යෙදී ඇත්තේ 14 වන සියවස මැද භාගය වන විට තායි දේශයේ ස්ථිර ලෙස ම ථෙරවාදී සංඝ සම්ප්‍රදාය ලාංකික ආභාසය තුළින් පිහිටා තිබුණ හෙයින් විය යුතුය.

නකොත්සිතාම්රාත් හි ථෙරවාදී බෞද්ධ මූලස්ථානයක් පිහිටුවා එහි සිට ද එමෙන් ම බුරුමය ඔස්සේ ද තායිලන්තයේ ථෙරවාදී බුද්ධ ශාසනය පිහිටුවීමෙන් පසු දෙරට අතර ශාසනික හා සංස්කෘතික සම්බන්ධකම් වඩාත් පුළුල් වූ බව කල්පනා කළ හැකිය.

තායිලන්තයේ සුඛෝදය රාජ වංසයේ ලිදෙය්‍ය ධම්රාජ 1337 - 1374 කාලයට අයත් සේ සළකන 'ඉන්විමේර්' ශිලාලිපිය අනුව තායිලන්තයේ සිට සිංහල සංඝරාජයන්ගේ ඇසුර හේතු කොට ගෙන රජු තම රාජ්‍ය හැර දමා පැවිදි වූ බවත්, එහෙත් රාජ්‍යය ස්ථිරව පවත්වා ගෙන යාමට ඔහුගේ අනුශාසනා අවශ්‍ය වූ බැවින් සංඝරාජ හිමිගේ උපදෙස් මත යළි උපැවිදි වූ බවත් පෙනී යයි. ලිදෙය්‍ය ධම්රාජ විසින් රචනා කරන ලද ත්‍රෛලෝකභූම්කථා නම් අභිධම් ග්‍රන්ථයට කරුණු ලබා ගෙන ඇත්තේ සිංහල අටුවා කථා රාශියකින් බව එම ග්‍රන්ථයෙහි සංඥපනයෙහි දැක්වේ. මේ කාලයේදී ශ්‍රී මහා බොධි ශාඛාවක් සුඛෝදයට ගෙන ගොස් 'වට් - ශ්‍රී - ග්‍රම්' නම් විහාරස්ථානයේ රෝපණය කළ බවද ශිලා ලිපියක සඳහන් වේ.

මෙයින් පසුද ලංකා තායිලන්ත ශාසනික සම්බන්ධකම් පැවති අතර එහි තවත් දීප්තිමත් අවස්ථාවක් ලංකාවේ හයවන පැරකුම් 1412 - 1467 යටතේ ඇති වූ ලංකා ශාසන ප්‍රබෝධයත් සමඟ දැකිය හැකිය. මේ කාලයේ ආගමික කරුණු ප්‍රස්තුත කරගෙන දෙරට අතර දූතගමන් හුවමාරුවී ඇත. ජිනකාල මාලී නමැති තායි වංසකථාවේ ´සීහල ශාසන ගමන කාලො´ නම් පිරිසිඳේ මහා මේධංකර හා මහාධම්මධීර හිමිවරුන් යටතේ සිදු වූ දූත ගමනක් විස්තර වේ. තවද සියම් මහතෙරුන් 25 නමක් ද, කාම්බෝජ මහතෙරුන් 8 නමක් ද. රාමඤ්ඤ මහතෙරුන් 6 නමක් ද දූතගමනක යෙදී ලංකාවේ දී සිහංල භික්ෂූන්ගෙන් ලංකාවේ පැවති උපසම්පදාව පිළිබඳ ව අවබෝධයක් ලැබීමට සම්මන්ත්‍රණයක් පවත්වා ඇත. මේ දූත පිරිස ලංකාවේ සංඝරාජ වූ වනරතන හිමියන්ගේ ආරාමයෙහි නවාතැන් ගෙන ධර්ම්ය හදාරා උපසම්පදාව ලබාගෙන ඇත. මේ දූත පිරිසේ තෙරුන් දළදාව හා ශ්‍රී පාදය ද සොළොස් මහා ස්ථාන ද වැඳ පුදා ගෙන පෙරළා වස් විසීමේ කාල පහක් ම අතර මහ ගෙවා හයවන වස් කාලයට සුඛෝදයට ලහා වී ඇත. මෙම ඓතිහාසික දූත ගමන නිසා සියමයේ පමණක් නොව ලාඕසයේ ද බෞද්ධ පුනරුදයට දොරගුළු හැරිනි.

තායි භාෂාවෙන් උබොසොක්. නමින් හඳුන්වන ´උපොසථඝර´ තායිලන්තයේ සෑම ප්‍රදේශයක ම තිබීමෙන් ද පැහැදිලි වනුයේ 15 සියවස අවසානය වන විට සිංහල අරඤ්ඤවාසී ථෙරවාදී විනය කම් සම්ප්‍රදායද මුළු තායිලන්තයේ ම රාජ අනුග්‍රහයෙන් ව්‍යාප්ත ව තිබුන විලාශය වේ. මෙයින් පසු තායිලන්තය හා ලංකාව අතර ශාසනික සබඳතා වඩාත් සමීප වූ බව ජිනකාලමාලී පවසන පරිදි ක්‍රි: ව: 1455 දී අනුරාධ පුර ජයශ්‍රී මහා බෝධි ශාඛාවක් තායි දේශයට ගෙනගොස් මහාබොධාරාමයේ රෝපණය කිරීමෙනුත්, ගම්භීර නම් තෙරුන් ලංකාවේ දාතුන් වහන්සේලා තායිලන්තයට වැඩම කිරීමෙනුත් ලංකාවේ ශිල්පීන්ගේ අනුශාසනා

යටතේ 'රතනපටිමා' නමින් බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් නිර්මාණය කිරීමෙනුත් 'වියැංමායිහි' 'සිංහලා රාමය' ඉදිකිරීමෙනුත් සිතාගත හැකිය.

තායි ගෘහ නිර්මාණය, මූර්ති කලාව හා චිත්‍ර කලාව හා සාහිත්‍ය කලා ක්ෂේත්‍ර වලට ද 13 සියවසේ සිට ලංකාවේ ශිල්ප කලා සෘජු බලපෑමක් කර තිබේ. තායි භික්ෂූන් වහන්සේලා ලංකාවට පැමිනි අවස්ථාවල දී. ලංකාවේ දී ධර්ම විනය මෙන් ම සිංහල ශිල්ප කලා හැදෑරීමට ද පුරුදුව සිටියහ. මෙසේ සිංහල කලා ශිල්ප හැදෑරූ 'සීසත්ත' තායි භික්ෂුවකි. ලංකාවේ ශිල්පීන් ද සුමන සංඝරාජ හිමියන් දවස සියමයේ නවාතැන් ගෙන සිටියේය.

පේසාවළලු, ගර්භය, හතරැස් කොටුව, දේවතා කොටුව හා කොත් කැරැල්ලෙන් යුත් සිංහල චෛත්‍ය ක්‍රමය 13 සියවසින් පසු තායි දේශයට බලපාන්ට වූ බව 'නකොත්සිතම්රාත්' හි සිංහල ක්‍රමයට ඉදිකර තිබෙන චෛත්‍යයෙන් ප්‍රකට වේ. 'වියැංමායිහි' ඇති උමං චේතිය විහාරය අරඤ්ඤවාසී සිංහල භික්ෂූන් උදෙසා ම තනන ලද සිංහල වාස්තු විද්‍යා ලක්ෂණ කැටපත්වී තිබෙන විහාරයකි. සිංහල වනවාසී භික්ෂූන් ගුහාවල භාවනා කළ බව දැන සිටි තායි භික්ෂූන් සඳහා ද එවැනි ම භාවනා කුටි සහිතව මෙම 'උමං චේතිය' කරවා ඇත. මෙය ලංකාවේ දිඹුලාගල ආරණ්‍ය සේනාසනය බඳු ආරාම පරිශ්‍රයකි. තායි ගෘහ නිර්මාණය කෙරෙහි බලපෑ කාම්බෝජ ක්මේර් ශිෂ්ටාචාරයේ බලපෑම හා බුරුම පේගු ශෛලිය ද තායි ගෘහ නිර්මාණයේ ඇතත් වඩාත් ප්‍රමුඛ ලෙස සිංහල ගෘහ නිර්මාණ ලක්ෂණ ඉස්මතු වී පෙනේ.

මේ අතර තායි වාස්තු විද්‍යාවද ලංකාවට බලපා ඇති බව පොළොන්නරුවේ සත්මහල් ප්‍රාසාදය නමින් හඳුන්වන දළදාමාළිගයෙන් පෙනේ.

තායි ප්‍රතිමා කලාව කෙරෙහි ද සිංහල මූර්ති කලාව බලපා තිබේ. ලංකාවෙන් තායිලන්තයට ගෙන ගිය ජිනකාලමාලී හි සඳහන් අසිරිමත් බුද්ධ ප්‍රතිමාව මෙයට නිදසුනකි. තායි ලෝහ හා ශිලා ප්‍රතිමාවලට මෙන්ම ගඩොලින් තෙලා හුණු බදාමයෙන් නිමකළ බුද්ධ ප්‍රතිමාවලට ද මේ කාලයේ ලංකාවේ මූර්ති කලාව

බලපා තිබේ. සුබොදය රාජධානියේ වනවාසී සිංහල භික්ෂූන් උදෙසා වෙන් කරන ලද තපෝ භූමියෙහි පොළොන්නරුවේ ලංකාතිලක ය, තිවංක පිළිම ගෙය ආදියෙහි ඇති බුද්ධ ප්‍රතිමාවලට සමාන බුද්ධ ප්‍රතිමා සොයා ගෙන තිබේ.

හින්දු ශිෂ්ටාචාරයට නෑ කම් කියන කාම්බෝජ, ක්මේර් බලපෑම පෙන්වන රාමායණ මහාභාරත කථා වස්තු නිරූපිත බිතුසිතුවම් වෙනුවට ථෙරවාදය පැතිර යාමෙන් පසු තායිලන්තයේ විහාරවල ජාතককථා සිතුවම් වලට මුල් තැනක් ලැබී තිබේ. 'සුඛොදයේ' වත් සිව්මිහි දක්නට ලැබෙන ජාතක කථා චිත්‍ර ලංකාවේ පොලොන්නරුවේ පිහිටි උත්තර විහාරයේ ජාතක චිත්‍ර වලට නෑකම් කියන්නේය. සුඛෝදය රජුන් ලංකාවේ ශ්‍රී පාදයේ පිටපත් ලබා ගෙන ඒ අනුව ශ්‍රී පතුල් නිර්මාණය කර වැඳුම් පිදුම් කිරීමට පෙළඹීම ද ලංකා කලාව තායි දේශයට බලපෑමේ තවත් පැති කඩක් වේ.

ලංකාවේ බෞද්ධ අටුවා කථා ද තායි සාහිත්‍යයට බලපෑවේය. ලිදෙය්‍ය රජු 'ත්‍රෛලෝක භූමිකථා' නම් අභිධම් ග්‍රන්ථය ලිවීමට සුමංගල විලාසිනි, මනොරථපුරණි, අනාගත වංස වැනි ග්‍රන්ථ රාශියක් ඇසුරු කර තිබේ. තායි අක්ෂර කෙරෙහි ද මේ කාලයේ දී සිංහල අක්ෂර බලපෑවේය.

'ථේරිය ක්‍රමයට සංඝ සමාජය තායි දේශයේ
පෙළ ගැසෙන්නට ඇති.
නකොත්සිතාම්රාත් අරකන් දෙශෙද
සිටන් ශාසනෙ සියමට යන්නැති.
වෙතිය අංග ද පිළිම නෙළීමද සිංහල
ඌරුව ලබා ගන්ට ඇති.
ලංකා භික්ෂූන් වැඩම කළ නිසා තායි
ශාසනේ දියුණුවන්ට ඇති.'

පසු කාලයකදී එනම් 18 වන සියවසේදී වැලිවිට සරණංකර සඟරාජ හිමියන් දවස වන විට ලංකාවේ පැවිදි උපසම්පදාව අභාවයට ගොස් තිබිණි. මේ අවස්ථාවේ දී සියම් රටින් ලංකාවට පැවිදි උපසම්පදාව ගෙනවිත් මල්වතු, අස්ගිරි දෙපාර්ශයටම උපසම්පදාව ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව උදාවිය. තවමත් ලංකාවේ ඇත්තේ මෙසේ තායි දේශයෙන් ගෙන ආ පැවිදි උපසම්පදාව වේ.

ජිනකාල මාලී මෙම සංස්කරණය කිරීමට අග්ගමහා පණ්ඩිත පොල්වත්තේ බුද්ධ දත්ත හිමියන් ගේ 'ජිනකාලමාලීපකරණං' නම් ග්‍රන්ථය උපස්ථම්භක කරගන්නා ලදී.

වී. ඩී. එස්. ගුණවර්ධන

ජිනකාලමාලී පකරණං

මොහන්ධකාරං'තිසනං පහන්ත්වා
සද්ධණ්සුනා ධම්මවරං සුනා යො
වෙනෙය්‍ය බන්ධුත්තය පඩ්කජං තං
බොධෙසි වන්දෙ ජිනඅංසුමාලිං

රාගාතුරෙ සෙට්ඨිගදෙ තිලොකෙ
මොහන්ධකාරෙ වරදීපමාලී
දෙසග්ගිතො යො රතනාවලීව
සම්මාහිතත්තෙ පණමාමි ධම්මං

ඛෙත්තංව පුඤ්ඤ සිනුබුද්ධවංසො
බුද්ධස්ස බිම්බොව සමින්ද්‍රියො යො
නරාමරානං වරදක්ඛි ණෙය්‍යො
ගණුත්තමො තං පණමාමි සංඝං

බුද්ධොපි බුද්ධස්ස සුතොම භාසි
කාලාපදෙසම්පි විචිත්‍රනානං
ආනෙකමාලිං පන සො සමත්ථො
සද්ධතුං කවීනං මතතො සුඛෙන

බුද්ධංච ධම්මං සගණං නමිත්වා
පුඤ්ඤාභිසන්දං අලභිං බහුංච
හතන්තරා යො කුසලෙන තෙන
වක්ඛාමි ගත්ථං ජිනකාලමාලිං

කත්ථහි ජිනකාලෙ නාම අම්හාකං සත්ථුනො භගවතො ගොතමස්ස පත්ථනාකාලමාදිං කත්වා යාව සාසන පරම්පරාකාලො සොව අනෙකවිධො, එවමනුපුබ්බෙන වෙදිතබ්බො: පාරමී පුරණ කාලවසෙන පඤ්ඤාධිකො, සද්ධාධිකො, වීරියාධිකොති තීසු බොධිසත්තෙසු අම්හාකං භගවා කප්පසතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසංඛෙය්‍යානි පරමියො පූරෙත්වා බුද්ධ භාවං පත්තො පඤ්ඤාධිකො නාම, පඤ්ඤින්ද්‍රියස්ස බලවන්තා, අයං කායවාචාහි පත්ථනකාලො, තථාහි අම්හාකං භගවා මනසා සත්ත අසංඛෙය්‍යානි, වාචාය නව අසංඛෙය්‍යානි, කායවාචාහි කප්පසතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසංඛෙය්‍යානි බුද්ධත්තං පත්ථෙසි.

කිඤ්චාපි අම්හාකං බොධි සත්තස්ස තතො පුරෙතරමෙව බුද්ධභාවාය පණිධානචිත්තුප්පාදෙ අත්ථි, තථා පි බුද්ධ දස්සන විරහතො ගණනූපගො න හොති. සො එවං වෙදිතබ්බො.

අතීතෙ කිර බොධිසත්තො ගන්ධාරරට්ඨෙ දළිද්ද පුරිසො හුත්වා අරඤ්ඤතො අත්තනා හරිතස්ස කට්ඨපණ්ණස්ස මූලෙන මාතරං උපට්ඨහි අථ'ක දිවසං සම්මාහිතත්තො පිපාසාය පීළිතො ගරුබාරං වහන්තො එකස්මිං නීග්‍රොධමූලෙ විස්සමිත්වා චින්තෙසි අහම්දනි ථාමජවසම්පන්නා ඉදං නාම දුක්ඛං සහිතුං සක්කොමි, වුද්ධකාලෙවා ව්‍යාධි කාලෙවා න සක්කා යන්නූනාහං සුවණ්ණ භූමිං ගන්ත්වා තතො සුවණ්ණං ආහරිත්වා සුඛෙන මාතරං උපට්ඨිහිස්සාමීති, චින්තෙත්වා ච පන හත්තිකම්මෙන මාතරං නාවාය ආරොපෙත්වා වාණිජෙහි සද්ධිං සුවණ්ණ භූමිං අගමාසි, සා නාවා සත්තමෙ දිවසෙ භිජ්ජි, තද සබ්බෙ වාණිජා මහාවිනාසං පාපුණිංසු. බොධිසත්තො අත්තනො මාතරං බන්ධෙ ඨපෙත්වා

මහාසමුද්දං තරතී. තද සුද්ධාවාසකායිකො මහාබ්‍රහ්මා එකං අසංඛෙය්‍යං අතික්කමිත්වා එකොපි බුද්ධො අනුප්පන්නො කොචිහි නාම පුරිසො බුද්ධ කාරක ධම්මානං කාතුං සමත්ථො'ති සකලලොකං ඔලොකෙත්වා ජීවිතං පරිච්චජිත්වා අත්තනො මාතරං අතිගම්භීරමපරියන්තං මහාසමුද්දං තාරයමානං බොධි සත්තං දිස්වා දළහ වීරියො වතායං මහාපුරිසො පරහිතජ්ඣාසයො'ති අඤ්ඤාසි. බොධිසත්තො බ්‍රහ්මානුභාවෙන බුද්ධො බොධෙය්‍යං මුත්තො මොචෙය්‍යං, තිණ්ණො තාරෙය්‍යන්ති, චිත්තං උප්පාදෙත්වා මහාසමුද්දං තරන්තො ද්වේ තයො දිවසෙ මාතරං සද්ධිං සමුද්දතීරං සම්පාපුණි. තතො සො මාතරං උපට්ඨහිත්වා ආයුපරියොසානෙ දෙවලොකෙ නිබ්බත්ති, මාතා'පිස්ස යථාකම්මං ගතාති. අයං පඨම චිත්තුප්පාදකාලො නාම.

තතො අපරස්මිං අත්තභාවෙ මහාපුරිසො දෙවලොකතො චවිත්වා සිරිමතී නගරෙ සත්තු තාපනරාධිපො නාම රාජා අහොසි තදා, කිර බාරාණසී විය සිරිමතී නාම. සො කිර හත්ථලුද්ධො ලුද්දකෙන කථිතං ගජපවත්තිං සුත්වා සබ්බ සෙනාය ගන්ත්වා තං ගජවරං බන්ධා පෙත්වා ආනෙසි. තතො අට්ඨමෙ දිවසෙ ගජවෙදඤ්ඤුනා හත්ථාචරියෙන සුසික්ඛිතං හත්ථිං අභිරුහිත්වා නගරං පදක්ඛිණමකාසි. තද කිර බහු හත්ථියුථා රත්තිභාගෙ අරඤ්ඤතො ආගන්ත්වා උය්‍යානම්පවිසිත්වා ඔහග්ග විහග්ගං කත්වා මුත්තකරීසෙ විකිරිත්වා අගමංසු රාජා අත්තනො පදක්ඛිණාවසානෙ උය්‍යානපාලතො තං පවත්තිං සුත්වා උය්‍යානං දස්සනත්ථාය ගන්ත්වා උය්‍යානං පවිසිත්වා ඉතොචිතො ච විචරි. තදා සො හත්ථි හත්ථිනියා ගන්ධා සායිත්වා කාමරාගෙන මත්තො හත්ථාරොහං පාතෙත්වා පලායි. රාජා වජිරඩ්කුසෙන ආකඩ්ඪන්තො පි නිවත්තෙතුමසක්කොන්තො ගජ්පිටිඨිතො උදුම්මරසාඛමවලම්බිත්වා රුක්ඛග්ගෙ නිසිදි.සබ්බ සෙනා යො පන හත්ථිපදනුසාරෙන අනුගච්ඡන්තා රාජානං

ගහෙත්වා නගරං ආනෙසුං රාජා හත්ථාචරියං පක්කොසාපෙත්වා එවමාහ: හත්ථාචරිය, තවං මං මාරෙතු කාමො වඤ්ඤවසී'ති. හත්ථාචරියො දෙව, කස්මා එවං වදෙථ එසො හත්ථී අත්විය දන්තො, රාගාතුරෙන ගන්ත්වා අත්තනො මනං පූරෙත්වා පුන ආගමිස්සතී'ති ආහ. සො හත්ථී අරඤ්ඤං පවිසිත්වා හත්ථිනියා සද්ධිං අභිරමිත්වා සත්තමෙ දිවසෙ ආගන්ත්වා අත්තනො සාලාය අට්ඨාසි. රාජා තම්පවත්තිං සුත්වා හත්ථිං සාලං ගන්ත්වා සොණ්ඩං පරාමසිත්වා ආහ. හත්ථාචරිය, එවරූපො හත්ථී කස්මා මයා අඩ්කුසෙන ආකඩ්ඪිතුං න සක්කා'ති. දෙව, කස්මා වදෙථ රාගො නාම වජිරඩ්කුසතො අතිතික්ඛො: අග්ගිනො අති උණ්හො: නාගවිසතො අති සොරො : කස්මා දෙව තුම්හෙහි නිවත්තෙතුං න සක්කා හත්ථී රාග බලෙන ගන්ත්වා මම මන්තබලෙන පුනාගතොති. තෙන හි මය්හං තව මන්තොසධබලං දස්සෙහී'ති. සාධු දෙවා'ති වත්වා අත්තනො මන්ත බලෙන ගජවරං සජොතිභූතං මහන්තං ලොහගුළං ගණ්හාපෙසි. ගජවරො හත්ථාචරියස්ස භයෙන සොණ්ඩාය තං ගහෙත්වා ලහං කත්වා න විස්සජ්ජෙසි. රාජා ගජවරස්ස මරණභයෙන, තං විස්සජ්ජාපෙහී'ති වත්වා සංවෙගමාපජ්ජි, අති උණ්හො වතායං රාගො රාගං නිස්සාය ඉමෙ සත්තා නානාප්පකාරං දුක්ඛමනුභවිංසු. අහං පන බුද්ධො හුත්වා රාගතො පරිමොචෙස්සාමී'ති බුද්ධ භාවාය මනොපණිධානං උප්පාදෙසි තෙන වුත්තං.

බුද්ධො'හං බොධයිස්සාමි
මුත්තො'හං මොචයෙ පරෙ
තිණ්ණොහං තාරයිස්සාමි
සංසාරොසා මහබ්භයා'ති.

එවං චිත්තපණිධානං කත්වා රජ්ජං පහාය හිමවන්තං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා යාවතායුකං ඨත්වා ආයුපරියොසානෙ දෙවලොකෙ නිබ්බත්ති. තතො අපරස්මිං කාලෙ බොධිසත්තො

දෙවලොකතො චවිත්වා මගධරට්ඨෙ සාලද්දිය බ්‍රාහ්මණ ගාමෙ බ්‍රාහ්මණමාණවො හුත්වා පඤ්චසතානං බ්‍රාහ්මණ මාණවානං තයො වෙදෙ වාචෙසි. මතාපිතූනං මරණකාලෙ නිස්සෙසං ධනං පරිච්චජිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා පණ්ඩර පබ්බතෙ වසති. තද'යං එරක පබ්බතො යෙව පණ්ඩරස පබ්බතො නාම, මහා සත්තස්ස සිස්සානං ඉසිනං සබ්බජෙට්ඨක සිස්සො මෙත්තෙය්‍ය බොධිසත්තො අහොසි. අථෙ'ක දිවසං බොධිසත්තො එකස්මිං පබ්බතපාදෙ අත්තනො පුත්තෙ ඛාදිතුකාමං එකං ව්‍යග්ඝීතිං දිස්වා චින්තෙසි. අහො ධිරත්ථු වට්ටසංසාරො'ති සම්ම සීහාදිනං විසාසං පරියෙසිත්වා ඉමිස්සා ව්‍යාග්ඝීනියා දස්සාමා'ති. ජෙට්ඨ සිස්සං ආහ. තස්ස ගත කාලෙ අත්තනො සරීරස්ස අනෙක පාපකුලභාවං දුක්ඛ හෙතුභාවඤ්ච තතො මොචනුපායඤ්ච විචිනන්තො බුද්ධකාරක ධම්මෙ පස්සි. පස්සිත්වා ච පන බුද්ධ කාරකං නාම අති දුක්කරං අකරිත්වා දුච්චං දුද්දදං දුක්ඛමං අක්මිත්වා න සක්කා බුද්ධභාවං අධිගන්තුන්ති චින්තයන්තො.

ඉමිනා පුඤ්ඤ කම්මෙන
බුද්ධො හොමි අනාගතො
සංසාර දුක්ඛතො සත්තෙ
සම්පා පෙස්සාමි නිබ්බුතින්ති.

චිත්තං උප්පා දෙත්වා සිස්සො න ආගමප්ති, තාව පණ්ඩර පබ්බතමත්ථකතො අත්තානං පාතෙත්වා ව්‍යග්ඝිනියා සම්මුඛෙ පති. ව්‍යග්ඝනි බොධිසත්තස්ස සරීරං දිස්වා අත්තනො පුත්තෙ ජඩ්ඩෙත්වා ඛාදි. සො තෙන කම්මෙන දෙවලොතෙ නිබ්බත්ති. තතො අපරස්මිං කාලෙ බොධි සත්තො දෙව ලොකතො චවිත්වා කම්මාවසෙසෙන පුරාණදීපඩකර සම්මා සම්බුද්ධස්ස වෙමාතික භගිනී හුත්වා නිබ්බත්ති. තදා කිර පුරාණ දීපඩකර සම්මා සම්බුද්ධො කප්ප සතසහස්සාධිකානි සොළස අසඩ්ඛ්‍යානි

පාරමියො පූරෙත්වා එකස්මිං සාරනාමකෙ කප්පෙ චම්පකවතී නගරෙ රාජකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා චත්තාරි නිමිත්තානි දිස්වා මහාභිනික්කමණං නික්ඛමිත්වා සත්ත දිවසානි පධානමපදහිත්වා සබ්බඤ්ඤුතං පටිබුජ්ඣි තද පච්ඡිම - දීපඞ්කර, බොධිසත්තො බ්‍රාහ්මණ කුලතො බුද්ධ සාසනෙ පබ්බජිත්වා පඤ්චාභිඤ්ඤ අට්ඨ සමාපත්තියො ලාභී තස්ස සන්තිකෙ ව්‍යාකරණං අලභි. අථෙ'කදිවසං රාජධිතා පච්ඡිම - දීපඞ්කර මහාථෙරස්ස සිද්ධත්ථ තෙලදනං දත්වා අනාගතෙ බුද්ධො, භවිස්සාමි; මයාං බුද්ධභූතකාලෙ සිද්ධත්ථක තෙලදන නිස්සන්දෙන සිද්ධත්ථොති නාමං හොතු'ති පණිධානං අකාසි. මම පණිධානං මයාං භාතුනො සම්මාසම්බුද්ධස්ස කථෙථ හන්නෙ'ති. ථෙරස්ස සාසනං දත්වා පෙසෙසි. ථෙරො තස්සා සාසනං භගවතො ආරොචෙසි. සත්ථා පන අනාගතෙ කප්පසත සහස්සාධිකෙ සොළස අසඞ්ඛ්‍යෙය්‍ය ත්වං දීපඞ්කරො නාම බුද්ධො භවිස්සසි. තද ත්වං මම භගිනිං ව්‍යාකරිසස්සී'ති ආහ. සො සත්ථු වචනං සුත්වා තුට්ඨචිත්තො භගවන්තං වන්දිත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි. අම්හාකං බොධිසත්තස්ස සත්ථාරදස්සනෙ සතිපි. ලිඞ්ග විපත්තියා පන පුරාණ දීපඞ්කර බුද්ධස්ස සන්තිකෙ ව්‍යාකරණං න ලභීති. ඉච්චෙකං බාහිර නිදන කථාය මනොපණිධානකථා කාලො පරිපූණෙණා.

ඉදනි මහා නිදන කථා සම්පත්තා.

චින්තිතං සත්තසඩ්ඛෙය්‍යං
නවසඩ්ඛෙය්‍ය වාචිකං
කාය වාචසිකඤ්චාති
බුද්ධත්තං සමුපාගමි

බ්‍රහ්ම දෙවාදයො යාව පුරාණ සක්‍යමුනිස්ස තථාගතස්ස ඔරභාගා සත්ත අසඞ්ඛෙය්‍යානි මනසා පත්ථනාය කාලො. පුරාණ සක්‍යමුනි තථාගතාදයො යාව දීපඞ්කර සම්මා සම්බුද්ධස්ස ඔරභාගා නව අසඞ්ඛෙය්‍යානි වචීපත්ථනාය කාලො. දීපඞ්කර බුද්ධාදයො යාව පදුමුත්තරස්ස ඔරභාගා චත්තාරි අසඞ්ඛෙය්‍යානි පදුමුත්තර තථාගතාදයො යාව කස්සපස්ස බුද්ධස්ස ඔරභාගා කප්පසතසහස්සන්ති අයං කායවචී පත්ථනාකාලො. කථං?

නන්දෙ සුනන්දෙ පඨවි
මණ්ඩො ධරණී සාගරො
පුණ්ඩරිකො ඉමෙ සත්ත
අසඞ්ඛෙය්‍යා පකාසිතා

එකථ අසඞ්ඛෙය්‍යානං ආදි භූතෙ නන්ද අසඞ්ඛෙය්‍යෙ සාරනාමකප්පෙ කප්පසතසහස්සාධිකානි සොළස අසඞ්කෙය්‍යානි පාරමියො පුරෙත්වා බ්‍රහ්ම දෙවො නාම සම්මාසම්බුද්ධො ලොකෙ උප්පජ්ජි තදා, බොධි සත්තො සිද්ධත්ථ තෙල තිස්සන්දෙන තුසිත පුරෙ නිබ්බත්ති. තතො චවිත්වා කරණ්ඩක නගරෙ අතිදෙවො නාම රාජා ආහොසි. තද සිරිගුත්තො නාම මෙත්තෙය්‍ය බොධිසත්තො තස්ස රඤ්ඤෙ අතථ ධම්මානුසාසකො පුරොහිතො අහොසි. සො භගවා ධම්මචක්කප්පවත්තනත්ථාය කරණ්ඩක නගරසමීපෙ සබ්බ බුද්ධෙහි අවිජහිතං ධම්මචක්ක පවත්තිට්ඨානං අගමාසි රාජාපන.

එසො බුද්ධො මහාරාජ
ලොකෙ උත්තම පුග්ගලො
සබ්බසත්ත හිතත්ථාය
ලොකෙ උප්පජ්ජි සො ජිනො

අරහං සුගතො ලොකෙ
භගවා ලොක පාරගු
විජ්ජාචරණ සම්පන්නො
විමුත්ති පදදයකො'ති.

ආදිනා සිරි ගුත්තෙන කථිතං නානප්පකාරං බුද්ධ ගුණං සුත්වා තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා නානාවිධෙහි සක්කාරෙහි පුරෙත්වා පඤ්චඩගපතිට්ඨිතෙන වන්දිත්වා යථා සො අනාගතෙ බුද්ධො බොධෙය්‍යං මුත්තා මොචෙය්‍යං, තිණ්ණො තාරෙය්‍යන්ති. චිත්ත පණිධානං අකාසි. එවං තාව අම්හාකං බොධිසත්තස්ස බ්‍රහ්ම දෙවස්ස භගවතො සන්තිකෙ අධිකාරං කත්වා මනොපණිධානං අහොසි. තසමිං යෙව අසංඛ්‍යෙය්‍යො අඤ්ඤෙපි එතුන පඤ්ච සහස්සං බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු බොධිසත්තොපි තෙසං සන්තිකෙ අධිකාරං කත්වා මනොපණිධානං අකාසි. තදනන්තරෙ සුනන්ද අසඛ්‍යෙය්‍යො නවසහස්සා බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු තදනන්තරෙ පඨවි අසඛ්‍යෙය්‍යො දසසහස්සා, තදනන්තරෙ මණ්ඩ අසඛ්‍යෙය්‍යො එකාදස සහස්සා, තදනන්තරෙ ධරණි අසඛ්‍යෙය්‍යො වීසතිසහස්සා; තදනන්තරෙ සාගර අසඛ්‍යෙය්‍යො තිංසසහස්සා, තදනන්තරෙ පුණ්ඩරික අසඛ්‍යෙය්‍යො චත්තාළීස සහස්සා බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු, තෙසම්පි සන්තිකෙ අධිකාරං කරොන්තස්ස මනොපණිධානං අහොසි. එවං සත්තසු අසංඛ්‍යෙය්‍යෙසු අම්හාකං බොධිසත්තො පඤ්චවීසති සහස්සාධිකානං සතසහස්සානං බ්‍රහ්ම දෙවාදීනං බුද්ධානං සන්තිකෙ අධිකාරං කත්වා මනසා පත්ථානං අකාසි ඉච්චෙවං මහානිදානට්ඨාය මනොපණිධාණකාලො පරිපුණ්ණො.

චිත්තුප්පාද කථා.
ඉදනි අතිදුරෙ නිදන කථා සම්පත්තා

සබ්බදෙ සබ්බඵුල්ලො
රතනොසභ ඛන්ධකො
මාණිභදෙ පදුමොව
උසභො ච අසංඛෙය්‍යො
බන්ධුත්තමො සබ්බ ඵාලො
නවමො ති පවුච්චති.

තත්‍ථ පුණ්ඩරිකානන්තරෙ සබ්බභද්‍ර අසංඛෙය්‍ය අමහාකං බොධිසත්තො බ්‍රහ්ම ලොකා චවිත්වා චතුබුද්ධ පතිමණ්ඩිතෙ එකස්මිං සාරමණ්ඩකෙ කප්පෙ ධඤ්ඤවතී නගරෙ රාජකුලෙ නිබ්බත්ති. තතො අපරභාගෙ චක්කවත්ති වත්තං පුරෙත්වා චක්කවත්ති රාජා අහොසි. ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවි ජනපදත්‍ථාවරියප්පත්තො සත්තර තනසමන්නාගතො, ඉමං පඨවිං සාගර පරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්‍ථෙන අධම්මෙන අභිවිජිය සම්මා වසිත්වා චතුදීපස්මිං චක්කවත්ති සිරිං අනුභවි.

තද පුරාණ සක්‍ය මුනි තථාගතො කප්ප සතසහස්සාධිකානි සොළස අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පුරෙත්වා ලොකෙ උප්පජ්ජි. සො පඤ්චවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා චත්තාරො නිමිත්තෙ දිස්වා මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිත්වා අද්ධමාසං පධානං පදහිත්වා සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණි. තද භගවා ධම්මචක්කප්පවත්තනං පවත්තෙසි. තස්ස ධම්මානුභාවෙන මහාපඨවියා කම්පනෙන රඤ්ඤා, චක්කරතනං අකම්පිත්‍ථ රාජා නෙමිත්තකෙ පුච්ඡි, නෙමිත්තකා. දෙව බුද්ධානුභාවෙන චක්කරතනං කම්පති නත්‍ථි තෙ අන්තරායො'ති වදිංසු රාජා තෙහි කථිතං නානප්පකාරං බුද්ධගුණං සුත්වා පඤ්චවිධාය පීතියා ඵුටසරීරො හුත්වා නෙමිත්තකෙ ආහ. කුහිං එතරහි බුද්ධොති සො එතරහි භගවා ඉමං ධඤ්ඤවතීනගරං නිස්සාය මිගාවීරවනුය්‍යානෙ වසති'ති. තෙසං වචනං සුත්වා මහන්තෙන චක්කවත්ති සිරිවිලාසෙන ද්වාදස යොජනිකාය සෙනායං සද්ධිං නික්ඛමිත්වා මිගාවීර - වනුය්‍යානං

පවිසිත්වා අලංකත බුද්ධාසනෙ නිසින්තං තථාගතං දිස්වා සත්ථු පාදෙසු නිපතිත්වා අනොපමං බුද්ධසිරිං ඔලොකෙත්වා නානප්පකාරකං බුද්ධ ගුණං අභිත්ථවන්තො එවං චින්තෙසි. අනාගතෙ යථායං සක්‍යමුනි ගොතමො, අහම්පි බුද්ධො බොධෙය්‍යං, මුත්තො මොචෙය්‍යං තිණ්ණො තාරෙය්‍යන්ති. චින්තෙත්වාව පන බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස සබ්බ සහස්සකදනං දත්වා වාචාය පත්තනං අකාසි. යථා ත්වං එථරහි ගොතමො නාම තථාහං අනාගතෙ ගොතමො නාම බුද්ධො හොමීති. තං සුත්වා සත්තා අනාගතංඤණං පෙසෙත්වා අනාගතෙ රාජා'යං චක්කවත්තී කප්ප සතසහස්සාධිකානි තෙරස අසංඛෙය්‍යානි අතික්කමිත්වා එකස්මිං පඤ්ච බුද්ධ පතිමණ්ඩිතෙ භද්දකප්පෙ ගොතමො නාම බුද්ධො භවිස්සතීති දිස්වා, තෙන හි මහාරාජ බුද්ධ කාරක ධම්මං පුරෙහි'ති ආහ. ඉමස්මිම්පි ජාතියං සත්ථාරදස්සනෙ සතිපි පබ්බජ්ජාදිකං පන අඞ්ගං අපරිපූණ්ණං තස්මා පුරාණ සක්‍යමුනි ගොතමස්ස බුද්ධස්ස සන්තිකෙ ව්‍යාකරණං නලභි.

තං සුත්වා බොධිසත්තො සෙව බුද්ධො භවිස්සති විය. සොමනස්සප්පත්තො සබ්බං චක්කවත්තිසිරිං පහාය බුද්ධ සාසනෙ පබ්බජිත්වා ආයුපරියොසානෙ බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බත්ති. තස්මිං යෙව සබ්බභද්‍ර අසංඛෙය්‍යෙ අඤ්ඤෙපි එකූනපඤ්ඤසහස්සා බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු. තදනන්තරං සබ්බපුල්ල අසංඛෙය්‍යෙ සට්ඨිසහස්සා බුද්ධා: තදනන්තරං සබ්බරතන අසංඛෙය්‍යෙ සත්තතිසහස්සා බුද්ධා, තදනන්තරං උසභක්ඛන්ධ අසංඛෙය්‍යෙ අසිති සහස්සා බුද්ධා. තදනන්තරං මාණිභද්‍ර අසංඛෙය්‍යෙ නවුතිසහස්සා බුද්ධා තදනන්තරං පදුම - අසංඛෙය්‍යෙ වීසතිසහස්සා බුද්ධා, තදනනතරං උසභ අසංඛෙය්‍යෙ පඤ්චසහස්සා බුද්ධා, තදනන්තරං සබ්බඵාලෙ අසංඛෙය්‍යෙ දෙවසහස්සා බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු. තෙසම්පි සන්තිකෙ අධිකාරං කරොන්තස්ස වවිපත්ථනා අහොසි. එවං නවසු අසංඛෙය්‍යෙසු අම්භාකං බොධිසත්තො සත්තාසිනියා සහස්සානං තිසත සහස්සානං පුරාණං සක්‍ය මුනාදීනං බුද්ධානං සන්තිකෙ අධිකාරං

කත්වා වවිපත්ථනං අකාසි. ඉච්චෙවං අතිදූර නිදන කථාය වවිපත්ථනාය කාලො පරිපුණ්ණො

වවි හෙද කථා.
ඉදනි දූරෙ නිදන කථා සම්පත්තා

සෙලො හාසො ජයො රුචි
චතුරො ච අසංඛෙය්‍යො
කප්පෙ ච සතසහස්සෙ
පත්ථනා කාය වාචිකා

තත්ථ සබ්බඵාල අසංඛ්‍යොවසානෙ චතුන්නං අසංඛෙය්‍යාන මාදිභූතස්ස සෙල අසංඛෙය්‍යස්ස ආදිම්හි ඉතො කප්පසත-සහස්සාධිකානං චතුන්නං අසංඛෙය්‍යානං මත්ථකෙ එකස්මිං සාරමණ්ඩ කප්පෙ තණ්හඩ්කරො, මෙධඩ්කරො, සරණඩ්කරො, දීපඩ්කරොති චත්තාරො බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු තෙසුහි තණ්හඩ්කර බොධිසත්තො කප්ප සතසහස්සාධිකානි සොළස අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පූරෙත්වා පුප්ඵවතී නගරෙ ආනන්ද රඤ්ඤෙ අග්ගමහෙසියා සුනන්දය දෙවියා පුත්තො දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිත්වා සත්තාදිවසානි පධානං පදහිත්වා සත්තපණ්ණි බොධි මූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා වස්ස සතසහස්සායුකං ඨත්වා පරිනිබ්බායි.

තතො අපරභාගෙ මෙධඩ්කර බොධිසත්තො පාරමියො පූරෙත්වා මෙඛලා නගරෙ සුමෙධ රඤ්ඤෙ අග්ග මහෙසියා යසොධරාය දෙවියා පුත්තො අට්ඨවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිත්වා අඩ්ඪමාසෙ පධානං කත්වා කිංසුකබොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා නවුතිවස්ස සහස්සා යුකං ඨත්වා පරිනිබ්බායි.

තස්ස අපරභාගෙ සරණඩ්කරො බොධිසත්තො පාරමියො පූරෙත්වා සුවිපුල්ලනගරෙ සුමඩ්ගල රඤ්ඤෙ අග්ග මහෙසියා

ධනවතී දෙවියා පුත්තො සත්තවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිත්වා මාසමත්තං පධානං කත්වා පාටලීරුක්ඛමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා අසීතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා පරිනිබ්බායී. යස්මා පන අම්භාකං බොධිසත්තස්ස තෙසම්පි තිණ්ණං බුද්ධානං සන්තිකෙ අධිකාරං කරොන්තස්ස පරිපුණ්ණඞ්ගස්ස අභාවතො පන ව්‍යාකරණං නත්ථි තස්මා ඉමෙ තයො අතිදූරනිදනෙ සත්තාසීතිසහස්සාධිකානං තිසතසහස්ස බුද්ධානං අධිකාති ගණනතො වෙදිතබ්බා.

තතො අපරභගෙ දීපඞ්කර බොධිසත්තො කප්පසතසහස්සා-ධිකානි සොළස අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පූරෙත්වා රම්මවතී නගරෙ සුදෙවස්ස රඤ්ඤෙ අග්ග මහෙසියා සුමෙධාය දෙවියා පුත්තො දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා හත්ථියානෙන නික්ඛමිත්වා දසමාසෙ පධානං කත්වා පිප්ඵලි බොධි මූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා සතවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා නන්දරාමෙ පරිනිබ්බායි. තද අම්භාකං බොධිසත්තො අමරාවතී නගරෙ සුමෙධො නාම බ්‍රාහ්මණෝ අනෙක කොටිධනං දනත්ථාය පරිච්චජිත්වා හිමවන්තස්ස අවිදූරෙ ධම්මික පබ්බතෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා අභිඤ්ඤබලං පාපුණි සො චතුසතසහස්සෙහි භික්ඛූහි පරිවුතස්ස දීපඞ්කර භගවතො අක්කමනත්ථාය කලලෙ අවකුජ්ජිත්වා නිපජ්ජි තස්ස පඨවියං නිපන්නස්ස එවං පරිවිතක්කො උප්පජ්ජි.

ඉච්ඡ මානො අහං අජ්ජ
කිලෙසෙ ඣාපයෙ මම
කිම්මෙ අඤ්ඤත වෙසෙන
ධම්මං සච්ඡිකතෙ'නිධ
සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණිත්වා

බුද්ධො හෙස්සං අනාගතෙ
කිම්මෙ එකෙන තිණෙණන
පුරිසෙන ථාම දස්සිනා
සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණිත්වා
සන්තා රෙස්සං සදෙවකෙ

ඉමිනා අධිකාරෙන
කතෙන පුරිසත්තමෙ
සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාමි
තාරෙමි ජනතං බහුං

සංසාර සොතං ජින්දිත්වා
විද්ධං සෙත්වා තයො භවෙ
ධම්ම නාවං සමාරුය්හ
සන්තා රෙස්සං සදෙවකෙති.

තද දීපඩකරො භගවා ඉතො කප්ප සතසහස්සාධිකානං චතුන්නං අසංඛෙය්‍යානං මත්ථකෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සතී'ති බොධිසත්තා ව්‍යාකරොති. බොධිසත්තො හිමවන්තං පවිසිත්වා අපරිහීනජ්ඣානො බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බත්ති.

දීපඩකරො පඨමො

තස්මිං කප්පෙ අතික්කන්තෙ සෙල අසංඛෙය්‍යං නාම එකං අසංඛෙය්‍යං අහොසි. සෙල අසංඛෙය්‍යාවසානෙ එකස්මිං යෙව සාරනාමකෙ කප්පෙ එකොව කොණ්ඩඤ්ඤො නාම සත්ථා උදපාදි. සො පන කප්පසතසහස්සාධිකං සොළස අසංඛෙය්‍යං පාරමියො පුරෙත්වා රම්මවතී නගරෙ සුනන්ද රඤ්ඤො අග්ග මහෙසියා සුජාතාය දෙවියා පුත්තො දසවස්සසහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා රථයානෙන නික්ඛමිත්වා දසමාසෙ පධානං පදහිත්වා සාලකල්‍යාණී බොධිමූලෙ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණිත්වා සතවස්ස

සහස්සායුකං ඨත්වා චන්දරාමෙ පරිනිබ්බායි තදා අම්භාකං බොධිසත්තො විජිතාවි නාම චක්කවත්ති රාජා හුත්වා චන්දවතීනගරෙ වසති. සො පන කොටි සතසහස්සස්ස බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස මහාදනං අදසි අථ සත්ථා බොධිසත්තං අනාගතෙ ඉතො කප්පසතසහස්සාධිකානං තිණ්ණං අසංඛෙය්‍යානං මත්ථකෙ ගොතමො නාම බුද්ධො භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරිත්වා ධම්මඤ්චස්ස දෙසෙසි. සො සත්ථු ධම්මකථං සුත්වා රජ්ජං නීය්‍යා දෙත්වා පබ්බජිත්වා පඤ්ච හිඤ්ඤයො සම්පාදෙත්වා අපරිහීනජ්ඣානො බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බත්ති.

කොණ්ඩඤ්ඤෙ දුතියො

තස්මිං කප්පෙ අතික්කන්තෙ එකං භාස අසංඛෙය්‍යං අහොසි. භාස අසංඛෙය්‍යාවසානෙ එකස්මිං යෙව සාරමණ්ඩකප්පෙ චත්තාරො බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු මඞ්ගලො. සුමනො. රෙවතො. සොභිතො ති. තෙසු මඞ්ගල බුද්ධො පන කප්පසතසහස්සාධිකානි සොළස අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පූරෙත්වා උත්තරනගරෙ උත්තරාය දෙවියා පුත්තො නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා අස්සයානෙන නික්ඛමිත්වා අට්ඨමාසානි පධානං කත්වා නාගබොධිමූලෙ සබ්බඤ්ඤුතමප්පත්වා නවුතිවස්ස සහස්සා යුකං ඨත්වා වෙස්සභුය්‍යානෙ පරිනිබ්බායි තදා, බොධිසත්තො සුරුචි බ්‍රාහ්මණ ගාමෙ සුරුචි නාම බ්‍රාහ්මණො හුත්වා බුද්ධ පමුඛානං කොටිසතසහස්සානං භික්ඛුනං මහාදනං අදසි. භගවා පීනං, අනාගතෙ ඉතො - කප්පසතසහස්සාධිකානං ද්වින්නං අසංඛෙය්‍යානං මත්ථකෙ ගොතමො නාම බුද්ධො භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරොති. සොපි බුද්ධ සාසනෙ පඤ්චාභිඤ්ඤ යො නිබ්බත්තෙත්වා අපරිහීනජ්ඣානො බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බත්ති.

මඞ්ගලො තතියො

තස්මිං භගවතී පරිනිබ්බුතෙ තතො අපරභාගෙ යද නවුතිවස්ස සහස්සායුකතො මනුස්සානං ආයුප්පමාණං අනුක්කමෙන පරිහායිත්වා යාව දසවස්සා, තතො අනුක්කමෙන වුද්ධිප්පත්තං යාව අසංඛෙය්‍යා පුන අනුක්කමෙන පරිහායිත්වා නවුතිවස්ස - සහස්ස පරිමාණං හොති. තද සුමනො නාම බොධිසත්තො පාරමියො පුරෙත්වා මෙඛල නගරෙ සුදත්තස්ස රඤ්ඤෙ මහෙසියා සිරිමාය දෙවියා පුත්තෙ නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා හත්ථියානෙන නික්ඛමිත්වා දසමාසෙ පධානං කත්වා නාගබොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා නවුතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා අඩගාරාමෙ පරිනිබ්බායි තද බොධිසත්තො අතුලො නාම නාගරාජා නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස මහන්තං සක්කාරං කරි සුමනොපි භගවා තං වුත්තනයෙන ව්‍යාකරී.

සුමනො චතුත්ථො

තසමිං භගවතී පරිනිබ්බුතෙ තතො අපරභාගෙ යද නවුතිවස්ස සහස්සායුකතො මනුස්සානං ආයුප්පමාණං කමෙන පරිහායිත්වා යාව දසවස්සා, තතො කමෙන වඩ්ඪිප්පත්තා යාව අසංඛෙය්‍යං පුන කමෙන පරිහායිත්වා සට්ඨිවස්ස සහස්සපරිමාණං හොති. තද රෙවතො නාම බොධිසත්තො පාරමියො පුරෙත්වා සුධඤ්ඤවතී නගරෙ විපුලස්ස රඤ්ඤෙ අග්ගමහෙසියා විපුලාය දෙවියා පුත්තො ඡවස්ස සහස්සානි අගාරං අජඣා වසිත්වා රථයානෙන නික්ඛමිත්වා සත්තමාසානි පධානං පදහිත්වා නාගබොධිමූලෙ බුජ්ඣිත්වා සට්ඨිවස්ස සහස්සා යුකං ඨත්වා පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො අතිදෙවො නාම බ්‍රාහ්මණො තස්ස ගුණං ථොමෙත්වා.

උත්තරියමදසි. සො භගවා තං ව්‍යකාසි. අනාගතෙ ඉතො කප්ප සතසහස්සාධිකානං ද්වින්නං අසංඛෙය්‍යානං මත්ථකෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සතී'ති.

රෙවතො පඤ්චමො.

තස්ස අපරභාගෙ සොභිතො නාම බොධිසත්තො කප්පසතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පුරෙත්වා සුධම්මනගරෙ සුධම්මස්ස රඤ්ඤෙ සුධම්මාය දෙවියා පුත්තො නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා පාසාදෙන නික්ඛමිත්වා සත්තාහං පධානං කත්වා නාගබොධිමූලෙ පටිවිජ්ඣිත්වා නවුතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා සීහාරාමෙ පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො රම්මවතී නගරෙ සුජානි නාම බ්‍රාහ්මණො හුත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස මහදනං අදසි භගවා පි තං ව්‍යාකරොති අනාගතෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සතී'ති.

සොභිතො ජටෙඨා

තස්මිඤ්ච කප්පෙ අන්තරහිතෙ එකස්මිඤ්ච ජයෙ නාම සුඤ්ඤ අසංඛෙය්‍යො අතික්කන්තෙ එකස්මිං යෙව වරකප්පෙ තයො බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු අනොමදස්සි, පදුමො, නාරදෙති, තත්‍රථ අනොමදස්සි භගවා කප්පසතසහස්සාධිකානි සොළස අසංඛෙය්‍යානි පාරමියො පුරෙත්වා චන්දවතී නගරෙ යසවන්ත නාමස්ස රඤ්ඤෙ යසොධරාය දෙවියා පුත්තො දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා සිවිකාය නික්ඛමිත්වා දසමාසෙ පධානං කත්වා අජ්ජුන බොධි මූලෙ බුජ්ඣිත්වා වස්සසත සහසසායුකං ඨත්වා ධම්මාරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො එකො යක්ඛ සෙනාපති අතිරුචිරමණ්ඩපං නිම්මිණිත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස මහාදනං අදසි. භගවාපි තං ව්‍යාකරොති. අනාගතෙ කප්පසතසහස්සාධිකෙ එකස්මිං අසංඛෙය්‍යො අනික්කන්තෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සතී'ති.

අනොම දස්සි සත්තමො

තස්මිං භගවතී පරිනිබ්බුතෙ මනුස්සා අනුක්කමෙන දසවස්සායුකා පුනානුක්කමෙන අසඞ්කෙය්‍යායුක පුනානුක්කමෙන හායිත්වා වස්සසතතසහස්සායුකා අහෙසුං තද පදුමො නාම සත්ථා පාරමියො පුරෙත්වා චම්පකනගරෙ අසමස්ස රඤ්ඤෙ අසමාය දෙවියා පුත්තො දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා ආජඤ්ඤරථෙන නික්ඛමිත්වා අට්ඨමාසෙ පධානං පදහිත්වා මහාසොණක බොධිමූලෙ බොධි ඤනං පටිවිජ්ඣිත්වා වස්ස සතසහස්සායුකං ඨත්වා ධම්මාරාමෙ පරිනිබ්බායී. තද බොධිසත්තො සීහො මිගාරාජා හුත්වා සත්තාහං පවනෙ නිරොධ සමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා නිසින්තං භගවන්තං දිස්වා වන්දිත්වා ජිනං උපට්ඨහි සත්ථා පි තං ව්‍යාකරොති අනාගතෙ ගොතම නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සති'ති.

පදුමො අට්ඨමො.

තස්මිං පන පරිනිබ්බුතෙ යද වුත්තනයෙන නවුතිවස්ස සහස්සායුකා අහෙසුං, තද නාරදෙ නාම සත්ථා කප්ප සතසහස්සානි චත්තාරි අසංඛෙය්‍යානි ච පාරමියො පුරෙත්වා ධඤ්ඤවතී නගරෙ සුදෙවස්ස රඤ්ඤෙ අනොමාය දෙවියා පුත්තො නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා පදසා නික්ඛමිත්වා සත්තාහං පධානං පදහිත්වා මහාසොණක බොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා නවුතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා සුදස්සනපුරෙ ධම්මාරාමෙ පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො ඉසි පබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා සපරිවාරස්ස බුද්ධස්ස මහාදනං දත්වා ලොහිත චන්දනෙන සුපුජෙසි භගවා තං ව්‍යාකරොති, අනාගතෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සති'ති.

නාරදෙ නවමො.

තස්මිං කප්පෙ අන්තරහිතෙ රුචි නාම එකං සුඤ්ඤං අසංඛෙය්‍යං අහොසි යස්මා පන තණ්හඩකර, කොණ්ඩඤ්ඤ, මඩගල, අනොමදස්සී අදයො බුද්ධා යෙසු කප්පෙසු උප්පජ්ජිංසු, තෙ සෙල භාස ජය, රුචිසු, චතුසු අසංඛෙය්‍යෙසු අනන්තොගධා, තථාපි තෙසං අන්තරත්තා සෙලාදීහි චතුහි අසංඛෙය්‍යෙහි පරියාපන්නා තස්මා චතුසු අසංඛෙය්‍යෙසු ද්වාදස බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු වෙදිතබ්බං රුචි අසංඛෙය්‍යො අතික්කන්තෙ ඉතො කප්ප සතසහස්සානං මත්ථකෙ එකස්මිං සාරකප්පෙ එකොව පදුමුත්තරො නාම සත්ථා උදපාදි. සො පාරමියො පූරෙත්වා හංසවතී නගරෙ සුනන්දස්ස රඤ්ඤො සුජාතාය දෙවියා පුත්තො දසවස්සසහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා පාසාදෙන නික්ඛමිත්වා සත්තාහං පධානං පදහිත්වා සලල බොධිමූලෙ සබ්බඤ්ඤුතම්පත්වා වස්සසත-සහස්සායුකං ඨත්වා නන්දරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො ජටිලො නාම මහාරට්ඨිකො හුත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස සහත්තං සදුස්සං මහාදනං අදසි. සො පි භගවා තං අනාගතෙ කප්පසතසහස්සස්ස මත්ථකෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සති'ති ව්‍යාකරොති, අයම්පන කප්පො සාර කප්පො පි සමානො ගුණසම්පත්තියා මණ්ඩකප්පසදිසත්තා පාළියං මණ්ඩකප්පොව සො අහොසීති වුත්තො.

පදුමුත්තරො දසමො.

තතො අපරභාගෙ එකූනසත්තති කප්ප සහස්සානි බුද්ධානුප්පජ්ජිංසු. ඉතො පන තිංසකප්පසහස්සානං මත්ථකෙ එකස්මිංයෙව මණ්ඩකප්පෙ සුමෙධො සුජාතොති ද්වෙ බුද්ධා නිබ්බත්තිංසු. තත්ථ සුමෙධො භගවා පාරමියො පූරෙත්වා සුදස්සනනගරෙ සුදත්තස්ස රඤ්ඤො සුදත්තාය දෙවියා පුත්තො නවවස්සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා, හත්ථියානෙන නික්කමිත්වා අද්ධමාසං පධානං කත්වා නිම්බ බොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා නවුතිවස්සසහස්සායුකං ඨත්වා මෙධාරාමම්හි පරිනිබ්බායි තද බොධි සත්තො උත්තරො

නාම මාණවො අසීති කොටි ධනං පරිච්චජිත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස මහාදානං අදාසි භගවා පි නං, තිංසකප්ප සහ ස්සම්පි අයං බුද්ධො භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරොති.

සුමෙධො එකාදසමො

තස්මිං යෙව මණ්ඩකප්පෙ යද වුත්තනයෙන නවුතිවස්ස සහස්සායුකා මනුස්සා, තද සුජාතො නාම සත්ථා පාරමියො පුරෙත්වා සුමඞ්ගල නගරෙ උග්ගතස්ස රඤ්ඤො පභාවති දෙවියා පුත්තො නවවස්සසහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා තුරඞ්ගයානෙන නික්ඛමිත්වා නවමාසෙ පධානං පදහිත්වා මහාවෙළුබොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා තවුතිවස්ස - සහස්සායුකං ඨත්වා සීතාරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො චක්කවත්තීරාජා හුත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස සද්ධිං සත්තහි රතනෙහි චාතුද්දීපික රජ්ජං දත්වා පබ්බජි. භගවා තං ව්‍යාකරොති, අනාගතෙ ගොතනෙ නාම බුදෙධා ලොකෙ භවිස්සතීති.

සුජාතො ද්වාදසමො.

තතො අපර භාගා ඉතො අට්ඨසතාධික කප්ප සහස්සමත්ථකෙ එකස්මිං යෙව වරකප්පෙ පියදස්සි - අත්‍රථදස්සි - ධම්මදස්සි ති තයො බුද්ධා නිබ්බත්තිංසු තත්‍රථ පියදස්සි භගවා පාරමියො පුරෙත්වා සුධඤ්ඤ නගරෙ සුදත්තස්ස රඤ්ඤෙ චන්දවතී දෙවියා පුත්තො නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා රථයානෙන නික්ඛමිත්වා ඡමාසං පධානං කත්වා කකුධබොධිමූලෙ බුජ්ඣිත්වා නවුතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා අස්සත්‍රථාරාමෙ පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො කස්සපො නාම බ්‍රාහ්මණො කොටිසතසහස්සෙහි ධනෙහි සංඝාරාමං මාපෙත්වා, බුද්ධස්ස අදාසි, සොපි නං, අට්ඨාරසෙ කප්පසතෙ අයං බුද්ධො භවිස්සති'ති ව්‍යාකරොති.

අප්ඨාරසෙ කප්පසතෙති ඉතො අට්ඨසතාධිකස්ස කප්ප සහස්සස්ස අච්චයෙනා ති අත්‍රෙථාති බුද්ධ වංසට්ඨකථායං වුත්තං තස්ස ච අට්ඨාරසන්නං කප්ප සහස්සානං උපරිති ඉමිනා සුජාතස්සව භගවතො පියදස්සීව භගවතො අන්තරෙ එකූනානි ද්වාදස්කප්ප සහස්සානි බුද්ධ සුඤ්ඤානි අහෙසුං තී දස්සෙති ති අයං ටීකා. චරිය පිටකට්ඨ කථා යම්පන සුජාත දසබලස්ස පියදස්සී දසබලස්සව අන්තරෙ නවසහස්සාධිකානි කප්පානි විසතිසහස්සානි ද්වාදසුත්තරානි අට්ඨව සතානීති වුත්තත්තා අට්ඨාරසාධිකෙස කප්ප සතෙතී යුත්ත මෙවාති.

පියදස්සී තෙරසමො.

තස්මිං භගවති පරිනිබ්බුතෙ යද අනුක්කමෙන වඩ්ඪ මනායුකා පුනානුක්කමෙන වස්ස සතසහස්සායුකා අහෙසුං, තද අත්ථදස්සී භගවා පාරමියො පුරෙත්වා සොභණනගරෙ සාගරස්ස රඤ්ඤෙ සුදස්සනාය දෙවියා පුත්තො දසවස්සසහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා අස්සයා නෙන නික්කමිත්වා අට්ඨමාසානි පධානං පදහිත්වා චම්පක බොධිමූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා වස්ස සතසහස්සායුකං ඨත්වා අනොමාරාමම්හි පරිනිබ්බායි තද බොධිසත්තො සුසීමො නාම ජටිලො දෙවලොකතො දිබ්බානි මන්දරපුප්ඵ පාරිච්ඡත්තකපුප්ඵානි ආහරිත්වා භගවන්තං පූජෙසි. සොපි නං අට්ටාරසෙ කප්පසතෙ අයං බුද්ධො භවිස්සතීති ව්‍යාකරොති.

අත්ථදස්සී චුද්දසමො.

තස්මිං බගවති පරිනිබ්බුතෙ අන්තරකප්පෙ ච වීතිවත්තෙ අපරිමිතායුකෙසු සත්තෙසුල අනුක්කමෙන පරිහායිත්වා වස්සසතසහස්සායුකෙසු ජාතෙසු ධම්මදස්සී නාම භගවා ලොකෙ

අදපාදි. සො පි පාරමියො පුරෙත්වා සරණනගරෙ සරණස්ස රඤ්ඤෙ සුනන්දය දෙවියා පුත්තො අට්ඨවස්ස සහස්සානි අගාරෙවසිත්වා සුදස්සනපාසාදෙන නික්ඛමිත්වා සත්තාහං පධානං කත්ව බිම්බල බොධි මූලෙ බුද්ධත්තං පත්වා වස්ස සතසහස්සායුකං ඨත්වා කෙසාරාමම්හි පරිනිබ්බායි තද බොධිසත්තො සක්කො දෙවරාජා, හුත්වා දිබ්බෙහි සක්කාරෙහි භගවන්තං පූජෙසි සොපි නං අට්ඨා රසෙ කප්පසතෙ අයං බුද්ධො භවිස්සතීති ව්‍යාකරොති.

ධම්මදස්සි පණ්ණරසමො.

තස්ස පන කප්පස්ස අව්වයෙන ඉතො චතුනවුතිකප්පමත්ථකෙ එකස්මිං සාරකප්පෙ එකො සිද්ධත්ථො නාම සත්ථා ලොකෙ උදපාදි. සො පි පාරමියො පුරෙත්වා වෙහොරනගරෙ උදෙනස්ස රඤ්ඤෙ සුඵස්සාය දෙවියා පුනතතො දසවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා සුවණ්ණ සිවිකාය නික්ඛමිත්වා දසමාසෙ පධානං කත්වා කණිකාර බොධි මූලෙ බුජ්ඣිත්වා වස්ස සත සහස්සායුකං ඨත්වා අනොමාරාමම්හි පරිනිබ්බායී. තද බොධිසත්තො මංගලො නාම තාපසො ජම්බුතො ඵලමාහරිත්වා බුද්ධස්ස අදසි සො පි නං චතුනවුතෙ ඉ තො කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සති'ති ව්‍යාකරොතී.

සිද්ධත්ථො සොළසමො.

තතො අපරභාගෙ එකො කප්පො බුද්ධ සුඤ්ඤෙ ඉතො ද්වෙනවුනිකප්පමත්ථකෙ තිස්සො ඵුස්සොති ද්වෙ බුද්ධා එකස්මිං යෙව මණ්ඩකප්පෙ නිබ්බත්තිංසු තත්ථ තිස්සො නාම සත්ථා පාරමියො පුරෙත්වා බෙමනගරෙ ජනසන්ධස්ස රඤ්ඤෙ පදුමාය දෙවියා පුත්තො සත්තවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා තුරහයානෙන නික්ඛමිත්වා අට්ඨමාසං පධානං පදහිත්වා අසන බොධි මූලෙ බුද්ධත්තම්පත්වා වස්ස සතසහස්සායුකං ඨත්වා

නන්දරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධි සත්තො සුජාතො නාම රාජා රජ්ජං පහාය ඉසි පබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා දිබ්බ පුප්ඵමාහරිත්වා භගවන්තං පූජෙසි. සො පි නං ද්වෙනවුතෙ ඉතො කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සති'ති ව්‍යාකරොති.

තිස්සො සත්තරසමො.

තතො අපරභාගෙ යද අනුක්කමෙන පරිහීනායුකා වෙව වඩ්ඪමානයුකා ච පුනා පරිහීනායුකා නවුතිවස්ස සහස්සායුකා අහෙසුං, තද ඵුස්සො නාම සත්ථා පාරමියො, පුරෙත්වා කාසික නගරෙ ජනසෙනස්ස රඤ්ඤෙ සිරිමාය දෙවියා පුත්තො නවවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා හත්ථියානෙන නික්ඛමිත්වා ඡමාසෙ පධානං පදහිත්වා ආමලක බොධි මූලෙ සබ්බඤ්ඤුතං පටිජ්ඣිත්වා නවුතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා සෙනාරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො විජිතාවි නාම ඛත්තියො මහාරජ්ජං පහාය පබ්බජි සො පි නං ඉතො ද්වෙනවුතෙ කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සතීති ව්‍යාකරොති.

ඵුස්සො අට්ඨාරසමො.

තසමිඤ්ච කප්පෙ අතික්කන්තෙ ඉතො එකනවුතිකප්පානං මත්ථකෙ එකස්මිං සාරකප්පෙ විපස්සී නාම සත්ථා පාරමියො පුරෙත්වා බන්ධුමතීනගරෙ බන්ධුමතො රඤ්ඤෙ බන්ධුමතී දෙවියා පුත්තො අට්ඨවස්ස සහස්සානි, අගාරෙ වසිත්වා ආජඤ්ඤරථෙන නික්ඛ මිත්වා අට්ඨමාසං පධානං පදහිත්වා පාටලීබොධි මූලෙ බුජ්ඣිත්වා අසීතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා සුමිත්තාරාමම්හි පරිනිබ්බායි තද බොධිසත්තො අතුලො නාම නාගරාජා දිබ්බතූරියෙහි භගවන්තං පූජෙසි සො පි නං, එකනවුතෙ ඉතො කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සති'ති ව්‍යාකරොති.

විපස්සී එකූනවිසතිමො.

තතො අපරභාගෙ ඉතො එකතිංසෙ එකස්මිං යෙව මණ්ඩකප්පෙ සිඛි වෙස්සභූති ද්වෙ බුද්ධා උප්පජ්ජිංසු. තත්ථ සිඛි භගවා පාරමියො පූරෙත්වා අරුණවතී නගරෙ අරුණවතො රඤ්ඤෙ පභාවතී දෙවියා පුත්තො සත්තවස්ස සහස්සානි අගාරෙ විසිත්තවා හත්ථි යානෙන නික්ඛමිත්වා අට්ඨමාසං පධානං කරිත්වා පුණ්ඩරික බොධිමූලෙ බුජ්ඣිත්වා සත්තතිවස්ස සහස්සානි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො අරින්දමො නාම රාජා, බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස බහුං දුස්සවරං අලංකත හත්ථියානං ච අදසි. සො පි නං එකතිංසෙ ඉතො කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරොති.

සිඛි විසතිමො.

තස්ස පන අපරභාගෙ යද කමතො මනුස්සානං ආයුප්පමාණං පරිහායිත්වා වඩ්ඪිත්වා ච පන හායිත්වා සට්ඨි වස්ස සහස්සපරිමාණං තදා වෙස්සභූ භගවා පාරමියො පූරෙත්වා අනොමනගරෙ පුප්ඵවතීකස්ස රඤ්ඤෙ යසවතීදෙවියා පුත්තො ජබ්බස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා සුවණ්ණසිවිකාය නික්ඛමිත්වා ජමාසං පධානං පදහිත්වා මහාසාල බොධි මූලෙ බුජ්ඣිත්වා සට්ඨි වස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා ඛෙමාරාමමහි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො සුදස්සනො නාම රාජා බුද්ධස්ස මහාදානං අදසි. සො පි නං එකතිංසෙ ඉතො කපෙප අයං බුදෙධා භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරොති.

වෙස්සභූ එකවිසතිමො.

තතො පරං එකූනතිංස කපෙප බුද්ධා නුප්පජ්ජිංසු ඉමස්මිංපන භද්ද කපෙප කකුසන්ධො, කොණගමනො, කස්සපො, අම්හාකං බුදෙධාති චත්තරො බුද්ධා නිබ්බත්තිංසු. අනාගතෙ අසීතිස්ස සහස්සා යුකාලෙ මෙත්තෙය්‍යො නාම භගවා උප්පජ්ජිස්සති, තත්ථ කකුසන්ධො භගවා පාරමියො පූරෙත්වා ඛෙමවතී නගරෙ ඛෙමස්ස රඤ්ඤෙ අත්ථ ධම්මානුසාසකස්ස අග්ගිදත්තස්ස නාම පුරොහිත

බ්‍රාහමණස්ස හරියාය විසාඛාය බ්‍රාහමණියා පුත්තො චත්තාරි වස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා ආජඤ්ඤරථෙන නික්ඛමිත්වා අට්ඨමාසං පධානං පදහිත්වා සිරිසබොධිමූලෙ බුජ්ඣිත්වා චත්තාළීසවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා ඛෙමාරාමම්හි පරිනිබ්බායි. තද බොධිසත්තො ඛෙමො නාම රාජා බුද්ධස්ස අනප්පකං දනං අදසි. සො පි නං ඉමස්මිං භද්දක කප්පෙ අයං බුද්ධො භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරොති.

කකුසන්ධො බාවී සතිමො.

තස්ස පන අපරභාගෙ යද වුත්තනයෙන මනුස්සානං ආයු තිංසවස්ස සහස්සපරිමාණං අහොසි, තද කොණාගමනො භගවා පාරමියො පුරෙත්වා සොභවතී නගරෙ යඤ්ඤදත්ථස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස හරියාය උත්තරාය බ්‍රාහ්මණියා පුත්තො තීණි වස්සසහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා හත්ථියානෙන නික්ඛමිත්වා ඡමාසෙ පධානං පදහිත්වා උදුම්බර බොධිමූලෙ බුජ්ඣිත්වා තිංසවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා පබ්බතාරාමම්හි පරිනිබ්බායී. තද බොධිසත්තො පබ්බතො නාම රාජා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස කොසෙය්‍ය කම්බලාදිකං මහාදනං අදසි. සො පි නං වුත්තනයෙන ව්‍යාකරොති.

කොණාගමනො තෙවිසතිමො.

තතො අපරභාගෙ යද වුත්තනයෙන විසතිවස්ස සහස්සායුකා මනුස්සා තද කස්සපො භගවා පාරමියො පුරෙත්වා බාරාණසී නගරෙ බ්‍රහ්මදත්ත බ්‍රාහමණස්ස හරියාය ධනවතී බ්‍රාහමණියා පුත්තො ද්විවස්ස සහස්සානි අගාරෙ වසිත්වා පාසාදෙන නික්ඛමිත්වා සත්තාහං පධානං පදහිත්වා නිග්‍රොධ මූලෙ බුජ්ඣිතවා විසතිවස්ස සහස්සායුකං ඨත්වා කසීරටෙඨ සෙතව්‍ය නගරෙ සෙතව්‍ය උය්‍යානෙ පරිනිබ්බායි තද බොධිසත්තො ජොතිපාලො නම මාණවො හුත්වා පබ්බජිත්වා ජිනසාසනං සොහෙසි. සො පි නං වුත්තනයෙන ව්‍යාකරොති.

කස්සපො චතුවිසති මො.

තසමිං භගවති පරිනිබ්බුතෙ තං ආයු දසවස්ස කාලං පත්වා පුන වඩ්ඪමානං අසංඛෙය්‍යං හුත්වා පරිහායිත්වා වස්සසත කාලං පත්තං අථ අම්හාකං බොධිසත්තො

"මනුස්සත්තං ලිඞ්ග සම්පත්ති
හෙතු සත්ථාර දස්සනං
පබ්බජ්ජා ගුණසම්පත්ති
අධිකා රො ච ජන්තා
අට්ඨ ධම්ම සමොධානා
අභිනිහාරො සමිජ්ඣති"ති.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මෙ සමොධානෙත්වා දීපඞ්කරාදීනං චතුවිසතියා බුද්ධානං සන්තිකෙ ව්‍යාකරණං ලභි. ලභිත්වා ච පන ව්‍යාකරණං කතාභිනීහාරො බොධිසත්තො.

එවං අට්ඨඞ්ගසම්පන්නා
බොධියා නියතා නරා
සංසරං දීඝමද්ධානං
කප්ප කොටි සතෙහි පි.

අවීචිම්හි නුප්පජ්ජන්ති
තථා ලොකන්තරෙසුච
නිජ්ඣාමතණ්හා ඛුප්පිපාසා
න හොන්ති කාලකඤ්ජකා

න හොන්ති ඛුද්දකා පාණා
උපපජ්ජන්තාපි දුග්ගතිං
ජායමානා මනුස්සෙසු
ජච්චන්ධා න භවන්ති තෙ.

සොතවෙකලලතා නත්ථි
න භවන්ති මූගපක්ඛිකා
ඉත්ථි භාවං න ගච්ඡන්ති
උභතොබ්‍යඤ්ජන පණ්ඩකා
න භවන්ති පරියාපන්නා
බොධියා නියතා නරා.

මුත්තා ආනන්තරිකෙහි
සබ්බත්ථ සුද්ධ ගොචරා
මිච්ඡාදිට්ඨිං න සෙවන්ති
කම්ම කිරිය දස්සනා

වසමානා පි සග්ගෙසු
අසඤ්ඤ නුපපජ්ජරෙ
සුද්ධාවාසෙසු දෙවෙසු
හෙතු නාම න විජ්ජති

නෙක්ඛම්මනින්නා සප්පුරිසා
විසංයුත්තා භවාභවෙ
චරන්ති ලොකත්ථචරියං
පූරෙන්තා සබ්බ පාරමී.

ඉමෙ ආනිසංසෙ අනුභූත්වා කප්ප සතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසං ඛෙය්‍යානි ආගතො ති වෙදිතබ්බො.

ඉතිදුරෙනිදානෙ ලද්ධ ව්‍යාකරණ කාලො පරිපුණ්ණො.

දුරෙ නිදන කාලෙ පන දුවිධො කපෙ සුඤ්ඤා සුඤ්ඤ වසෙන එව හි යසමිං බුද්ධ පවෙචක බුද්ධ චක්කවත්ති නො නුපපජ්ජන්ති, සො සුඤ්ඤ කපෙපා නාම, ගුණවන්ත පුගල සුඤ්ඤත්තා. තදඤ්ඤ අසුඤ්ඤකපෙපා, තතො අසුඤ්ඤත්තා සො ච පඤ්චවිධො සාර- මණ්ඩ - වර - සාර මණ්ඩ - භද්දවසෙන. තත්ථ හි කොණ්ඩඤ්ඤ පදුමුත්තරො සිද්ධත්ථො විපස්සි ති. එකෙකො ච බුද්ධා යෙසු කපෙපසු උපපජ්ජිංසු. තෙ මණ්ඩ කපපා නාම. අනොමදස්සී පදුමො නාරදෙ විපස්සී අත්ථදස්සී ධම්මදස්සී ති ඉමෙ තයො තයො බුද්ධා යෙසු කපෙපසු උපපජ්ජිංසු, තෙ වරකපපා නාම තණ්හඩකරො මෙධඩකරො සරණඩකරො දීපඩකරො, මඩගලො, සුමනො, රෙවතො, සොභිතො ති ඉමෙ වත්තාරො බුද්ධා, යෙසු කපෙපසු උපපජ්ජිංසු, තෙ සාරමණ්ඩකපපා නාම. කකුසන්ධො කොණාගමනො, කස්සපො අම්භාකං භගවා, මෙත්තෙය්‍යො ති පඤ්ච බුද්ධා ඉමස්මිං කපෙප උපපජ්ජන්ති, අයං භද්දකපෙපා නාම. ඉමස්ස පන කප්පස්ස ආදිකාලෙ යෙව පඨමතරං අම්භාකං බොධිසත්තො මහානෙන සම්මහනිත්තත්තා මහා සම්මතො නාම රාජා අහොසි. රොජො වරරොජො කල්‍යාණො වර කල්‍යාණො උපොසථො මන්ධාතා වරමන්ධාතා චරතො උපවරකො චෙතියො මුවලො මහාමුවලො මුවලින්දෙ සාගරො සාගර දෙවො භරතො භගිරථො රුචි සුරුචි පතාපො මහාපතාපො පනදෙ මහාපනාදෙ සුදස්සනො මහාසුදස්සනො නෙරු මහනෙරු අචවිමාති ඉමෙ අට්ඨවීසති රාජානො මහා සම්මත රාජස්ස පුත්ත, නත්තු, පනත්තා අසංඛ්‍යෙය්‍යායුකා කමතො කුසාවතී රාජගහං මිථිලාති තීසු නගරෙසු ආවසුං

තෙසම්පි අචවිමස්ස රඤ්ඤ පුත්ත, නත්තු, පනත්තා එකසත රාජානො කුසාවතී නගරෙ රජ්ජමනුසාසිංසු. එකසතරාජූනං කණිට්ඨො අරින්දමො නාම රාජා; තස්ස පුත්ත, නත්තු, පනත්තා සට්ඨිරාජානො බාරාණසියං; සට්ඨියා රාජූනං කණිට්ඨො අජිතො නාම රාජා තස්ස පුත්ත, නත්තු, පනත්තා චතුරාසීතිසහස්ස රාජානො කම්පිල්ල පුරම්හි, චතුරාසීති සහස්ස රාජූනං කණිට්ඨො බ්‍රහ්මදත්තො

නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා ජත්තිංස රාජානො හත්ථිපුරමහි, ජත්තිංසරාජුනං කණිටෙඨා කම්බලපසහො නාම රාජා තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා අට්ඨවීසති රාජා නො වජිරවතියමහි අට්ඨවීසතියා රාජුනං කණිටෙඨා සාධීනො නාම රාජා, තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා බාවීසතිරාජානො මධුරමහි නගරෙ ඩ්වාවීසතියා රාජුනං කණිටෙඨා ධම්මගුත්තො නාම රාජා තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා අට්ඨාරස රාජානො අරිට්ඨ පුරමහි. අට්ඨාරසනනං රාජුනං කණිටෙඨා සිවි නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු - පනත්තා සත්තාරස රාජා නො ඉණදපත්ථමහි, සත්තරසනනං රාජුනං කණිටෙඨා බ්‍රහ්ම දෙවො නාම රාජා, තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා පණ්ණරස රාජා නො එකපක්කමහි නගරෙ පණ්ණරසනනං රාජුනං කණිටෙඨා බලදත්තො නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා චුද්දස රාජානො කොලඨියමහි, චුද්දසනනං රාජුනං කණිටෙඨා හත්ථ දෙවො නාම රාජා, තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා නවරාජානො කණ්ණ කොවජි නගරෙ, තෙසං රාජුනං කණිටෙඨා නරදෙවො නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා සත්ත රාජානො රොජනගරෙ තෙසං කණිටෙඨා මහිත්තෙ නාම රාජා, තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා ඩ්වාදසරාජානො චම්පානගරෙ තෙසං කණිටෙඨා නාගදෙවො නාම රාජා. තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා පඤ්චවීසති රාජානො රාජගහෙ තෙසං කණිටෙඨා දිවංකරො නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා ඩ්වාදස රාජා නො තක්ක සීලායං තෙසං කණිටෙඨ තාලිස්සරො නාම රාජා: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා ඩ්වාදස රාජානො කුසිනාරායං තෙසං කණිටෙඨා සුදිත්තො නාම රාජා තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා නවරාජානො මිත්තියනගරෙ තෙසං කණිටෙඨා සාගර දෙවො නාම රාජා, තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා මස දෙවාදිකානි එකුත්තරාතී චතුරාසිතිරාජසහස්සානි මිථිලායං තෙසං කණිටෙඨා නිමි නාම රාජා බලවා චක්කවත්තී: තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා කළාරජනකො සමඩකරො අසොකොති එවමාදිකානි තීණුත්තරාති චතුරාසිනි රාජ සහස්සානි බාරාණසියං තෙසං කණිටෙඨා

විභාසයො නාම රාජා. තස්ස පුත්ත - නත්තු - පනත්තා විජිතසෙනො, ධම්මසෙනො. නාගසෙනො, සමථො, දිසම්පති, රෙණුකුසො, මහාකුසො, හරතො දසරථො, රාමො, බිළාරරථො, චිත්තරංසි, අම්බරංසි, සුජාතො, මක්කාකො ති සොළසරාජානොපි බාරාණසියං අනුක්කමෙන කතාභිසෙකා. තස්ස ඔක්කාකස්ස පරම්පරාභූතානං අනෙකසතසහස්ස රාජූනං අපරභාගෙ පුනාපරො ඔක්කාකො නාම රාජා අහොසිති. එවං තයො ඔක්කාකවංසා අහෙසුං. තෙසු තතිය ඔක්කාකරාජස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තා ඔක්කා මුඛො නිපුරො, චන්දිමා චන්දමුඛො, සිවි, සඤ්ජයො, වෙස්සන්තරො, ජාලි, සිවිවාහනො, සීහස්සරො ති ඉමෙ දසරාජානො කපිලපුරෙ කතාභිසෙකා. සීහස්සරස්ස රඤ්ඤ පුත්ත නත්තු පනත්තා දෙව අසිති රාජ සහස්සානි කපිල පුරෙ, තෙසම්පි අන්තිමො ජයසෙනො නාම රාජා තස්ස සීහහනු යසොධරා ති දුවෙ සුතා දෙවදහනගරෙ පන දෙවදහසක්කො නාම රාජා අහොසි. තස්ස පි අඤ්ජනො කච්චානාති දුවෙ සුතා තෙසං කච්චානා සීහහනුස්ස රඤ්ඤ අගගමහෙසි අහොසි. ජයසෙනස්ස ධීතා යසොධරා අඤ්ජනසක්කස්ස අගගමහෙසී. අඤ්ජනසක්කස්ස පි මායා පජාපතී ති දුවෙ ධීතා. දණ්ඩපාණි සුප්පබුද්ධො ති දුවෙ පුත්තා අහෙසුං සීහහනුස්ස රඤ්ඤ සුද්ධොදනො ධොතොදනො සුක්කොදනො සුඛොදනො අමිතොදනො ති පඤ්ච පුත්තා, අමිතා පමිතා ති දුවෙ ධීතා අහෙසුං තාසුපි අමිතා සුප්පබුද්ධස්ස අගග මහෙසි. තස්ස සුහද්දකච්චනා දෙවදත්තො ති දුවෙ සුතා, අඤ්ජන සක්කස්ස ධීතා මායා පජාපතීති. සුද්ධොදන සක්කස්ස දුවෙ අගගමහෙසියො අහෙසුං තාසු මායා පුත්තො අමහාකං බොධිසත්තො සිද්ධත්ථො නාම. සුප්පබුද්ද සක්කස්ස අත්‍රජස්ස දෙවදත්තස්ස කණිට්ඨා සුහද්දකච්චානා නාම ධීතා අමහාකං බොධිසත්තස්ස අගගමහෙසී, තස්සා පි රාහුල භද්දෙ නාම පුත්තො අහොසි.

තෙව සබ්බෙ මහා සම්මතාදයො පඨම ඔක්කාකන්තා ද්විපණ්ණා සතහස්සාධිකානි ද්විසතසහස්සානි අට්ඨවත්තාළිසුත්තරානි පඤ්චසතානිව රාජානො අහෙසුං. වෙස්සන්තරාදයො සුද්ධොදනන්තා

ඥාසීතිසහස්සානි ජහි උත්තරානි. තතිය ඔක්කාකාදයො සුද්ධොදනත්තා තතො සත්තහි අධිකතරා, පඨම ඔක්කාකස්ස චෙව තතිය ඔක්කාකස්ස ච අන්තරෙ අනෙක සතසහස්ස රාජානො කිරාහෙසුං මහා සම්මතාදයො චෙව තතිය ඔක්කාකාදයො චතුත්තිංස සහස්සානි තීසතසහස්සානි එකසටඨි අධිකානි පඤ්චසතානි ච සබ්බෙ රාජානො අහෙසුං ඉච්චෙවං අම්හාකං බොධිසත්තස්ස වංසො වෙදිතබ්බො.

දූරෙ නිදනෙ වංසකථා පරිපුණ්ණා.

කස්සපස්ස පන භගවතො ඔරභාගෙ ඨපෙත්වා අම්හාකං සම්මා සම්මුද්ධං අඤ්ඤෙ බුද්ධා නාම න උප්පජ්ජි දීපඞ්කරපාද මූලෙ කතාභිනීහාරො අම්හාකං බොධිසත්තො එවං අසම්භින්නෙන මහාසම්මත රාජවංසෙ. වෙස්සන්තරත්තභාවෙ ඨිතො මහාපඨවිං සත්තක්ඛත්තුං කම්පෙත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස ජාලි කණ්හා ති දෙව පුත්තෙ දත්වා පුනදිවසෙ සක්කස්ස මද්දිදෙවියා දනවසෙන පාරමීකූටං ගහෙත්වා ආයුපරියොසානෙ තතො චවිත්වා තුසිතභවනෙ නිබ්බත්ති. ඉති දූරෙ නිදන කථාය කායවචීපත්ථි-නාකාලො පරිපුණ්ණො.

ඉදනි අවිදූර නිදන කථා සම්පත්තා

සබ්බපාරමීනං පූරිතත්තා බොධිසත්තො සටඨිසතසහස්සාධිකානි සත්තපණ්ණාසවස්ස කොටියො තුසිතභවනෙ අධ්‍යාසි. තුසිතභවනෙ වසමානෙ යෙව බොධිසත්තෙ බුද්ධ කොලාහලං නාම උදපාදි කථං? වස්සසහස්සස්ස අච්චයෙන සබ්බඤ්ඤු බුද්ධො ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සති ති. ලොකපාල දෙවතා ඉතො මාරියා වස්සසහස්සස්ස අච්චයෙන සබ්ඤ්ඤු බුද්ධො ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සති'ති. උග්ගොසෙන්තියො ආහිණ්ඩන්ති, දෙවතානම්පන මනුස්ස ගණනාය වසෙන ඉදනි සත්තහි දිවසෙහි චුති භවිස්සතීති පඤ්ච

පුබ්බනිමිත්තානි උප්පජ්ජන්ති; දිබ්බ පුප්ඵානි මිලායන්ති දිබ්බවත්ථානි කිලිස්සන්ති කවෙජහි සෙද මුචවන්ති, කායො දුබ්බණ්ණා හොති දෙවො දෙවාසනෙ නාභිරමති. බොධිසත්තොපි තානි දිස්වා ඉදානි අනන්තරෙ අත්තභාවෙ බුද්ධා භවිස්සාමී'ති න භායති. අථස්ස තෙසු පාතුභූතෙසු බුද්ධකොලාහල සද්දං සුත්වා සකල දසසහස්ස චක්කවාළ දෙවතා එකතො සන්නිපතිත්වා බොධි සත්තස්ස සන්තිමුපසඞ්කමිත්වා.

කාලොයං තෙ මහා වීර
උප්පජ්ජ මාතු කුච්ඡියං
සදෙවකං තාරයන්තො
බුජ්ඣස්සු අමතං පදන්ති.

යාවිංසු අථ මහාසත්තො දෙවතාහි එවං ආයාචියමානො දෙවතානං පටිඤ්ඤං අක්ඛත්වා ච කාල - දීප - දෙස - කුල - ජනෙත්ති - ආයු පරිවෙජ්දවසෙන පඤ්ච මහාවිලොකනානි විලොකෙසි. තත්ථ වස්සසහස්සතො හෙට්ඨා වස්සසතතො උද්ධං බුද්ධානං ආයුකාලො නාම තද වස්සසතකාලො අථ මහාසත්තො'දනි නිබ්බත්ති තබ්බකාලොති කාලමපස්සි, තතො ජම්බුදීපෙ යෙව මජ්ඣිම දෙසං පස්සිත්වා කපිලවත්ථු නාම නගරං තත්ථ මයා නිබ්බත්ති නිට්ඨමගමාසි. තතො ලොකසම්මතෙ ඛත්තිය කුලෙවා බ්‍රාහ්මණ කුලෙවා බුද්ධා නිබ්බත්තන්ති. එකරහි ඛත්තිය කුලං ලොක සම්මතං තත්ථ නිබ්බත්තිස්සාමි. සුද්ධොධනො නාම රාජ පිතා භවිස්සතීති.

කුලං පස්සි. තතො බුද්ධමාතා නාම ලොලා සුරාධුත්තා න හොති. කප්පසතසහස්සම්පන පූරිත පාරමී ජාතිතො පට්ඨාය අඛණ්ඩ පඤ්චසීලා යෙව හොති. අයඤ්ච මහාමායා දෙවී නාම ඊදිසි. අය මම මාතා භවිස්සතීති. කිත්තකම්පනස්සා ආයුති? දසමාසානං උපරි සත්තදිවසානි පස්සි. ඉති ඉමං පඤ්ච මහා

විලොකනං විලොකෙත්වාව, කාලෙ ම මාරිසා බුද්ධ භාවා යා'ති දෙවතානං පටිඤ්ඤං දත්වා 'ගච්ඡථ තුම්හෙ' ති දෙවතා උය්‍යොජෙත්වා තුසිත දෙවතාහි පරිවුතො තත්‍ර විචරන්තොව චවිත්වා මහාමායාය දෙවියා කුච්ඡිමහි ආසාළ්හ පුණ්ණ මායං උත්තරාසාළ්හ නක්ඛත්තෙන සොමනස්සසහගත ඤාණසම්පයුත්ත අසඞ්ඛාරික මහාවිපාක චිත්තෙන පටිසන්ධිං ගණ්හි. තිපිටක මහාසිවත්‍රෙථරො පනා'හ උපෙක්ඛා සහගතෙනාති.

චවිත්වා තුසිතා කායා
යද ඔක්කම්ම කුච්ඡියං
දසසහස්සී ලොක ධාතු
කම්පිත්‍රථ ධරණී තද.

තද කිර මහාමායා දෙවී තස්සා පුණ්ණමාය සුක්කපක්ඛෙ නවමිතො පට්ඨාය නක්ඛත්ත කීලං අනුභවමානා සත්තමෙ දිවසෙ උපොසථඞ්ගානි අධිට්ඨාය සිරිගබ්බං පවිසිත්වා සිරිසයනෙ නිපන්නා නිද්‍ද මොක්ක මයමානා සුපින මද්‍දස: එකො සෙතවරවාරණො සුවණ්ණ පබ්බතා ඔරුය්හ තං පදක්ඛිණං කත්වා දක්ඛිණ පස්සං ඵාලෙත්වා කුච්ඡිම්පවිට්ඨසදිසො අහොසි. සා පබුද්ධා නං සුපිනං රඤ්ඤ ආරොචෙසි. රාජා චතුසට්ඨිමත්තෙ ආරොමෙසි. රාජා චතුසට්ඨිමත්තෙ බ්‍රාහ්මණෙ කිං භවිස්සතීති පුච්ඡි. බ්‍රාහ්මණා ආහංසු. මා චින්තයි මහාරාජ දෙවියා ගබ්භො පතිට්ඨාතො, සො ච ඛො පුරිසො, න ඉත්ථී භවිස්සති, සො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසිස්සති රාජා භවිස්සති චක්කවත්තී, සචෙ අගාරස්මා නික්ඛම්ම පබ්බජිස්සති, බුද්ධො භවිස්සති ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙද'ති.

තස්සාපි දෙවියා මනුස්ස ලොකෙ නවමිතො පට්ඨාය නක්ඛත්තකීළං අනුභවමාන කාලො තුසිත භවනෙ බොධිසත්තස්ස පඤ්චපුබ්බ නිමිත්ත පාතුභාවකාලොව. බොධිසත්තමාතා පන පඨමවයෙ සම්පත්තිමනුභවිත්වා වත්‍රුවිසදත්තා මජ්ඣිමවයස්ස

තතිය කොට්ඨාසෙ බොධිසත්තං දසමාසෙ කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා විසාඛ පුණ්ණමායං විසාඛනක්ඛත්තෙන විජායි. ජාතක්ඛණෙපිස්ස ද්වත්තිංස පුබ්බනිමිත්තානි පාතුරහෙසුං

සබ්බත්ථ සිද්ධත්ථකරෙ කුමාරෙ
සිවංකරෙ සන්තිකරෙ ච ජාතෙ
පකම්පි සංකම්පි තද සමන්තා
සහස්ස සංඛ්‍යා දස ලොක ධාතු

බොධිසත්තෙන කිර රාහුල මාතා ආනන්දත්ථෙරො ජනෙතා කත්ථකො, නිධිකුම්භි මහාබොධීති ඉමෙ සත්ත සහජාතා නාම බොධිසත්තෙ සත්තාහ ජාතෙ අඤ්ඤසං සත්තානං අසාධාරණත්තා මහාමායා දෙවී විසාඛමාසෙ කාළපක්ඛස්ස සත්ත මියං කාලඛකත්වා තුසිතභවනෙ නිබ්බත්ති. තතො වරවප්පමඩ්ගල දිවසෙ මහාසත්තො ආනාපාණෙ පරිගණ්හිත්වා පඨමජ්ඣානං නිබ්බත්තෙසි. බොධි සත්තස්ස නාමං ගණ්හන්තා පඤ්චමෙ දිවසෙ සබ්බලොකත්ථ සිද්ධි කරණත්තා සිද්ධත්ථො ති නාමමකංසු. අථ මහාසත්තො අනුක්කමෙන සොළසවස්සුද්දෙසිකො අහොසි. සාකියා පන අත්තනො ධීතරො අලඞ්කරිත්වා චත්තාළීස සහස්ස නාටකිත්ථියො පාදචරියත්ථාය පෙසෙසුං තාසුපි රාහුල මාතා හද්දකච්චනා දෙවී අග්ගමහෙසී අහොසි. බොධිසත්තො තාහි පරිවරියමානො තිණ්ණං උතූනං අනුම්ජවිකෙසු චන්ද - කොකනුද - කොඤ්ච නාමකෙසු තීසු පාසාදෙසු සම්පත්ති මනුභවති.

සොපි අට්ඨවීසති මෙ වස්සෙ ආසාළ්හ පුණ්ණමියං රථවර මාරුය්හ උය්‍යානාභිමුඛො ගච්ඡන්තො ජරාජිණ්ණ පුරිසං දිස්වා තතො චතුන්නං මාසානං අච්චයෙන කත්තික පුණ්ණමියං ව්‍යාධිත පුරිසං, තතො චතුන්නං මාසානමච්චයෙන එගගුණ පුණ්ණමියං මතපුරිසං දිස්වා පටිනිවත්ති. තතො එකූනතිංසති මෙ වස්සෙ ආසාළ්හ පුණ්ණ මායං එවං ගච්ඡන්තො පබ්බජ්ජාය රුචිමුප්පා දෙත්වා උය්‍යානම ගමාසි. තස්මිං යෙව දිවසෙ රාහුල හද්දෙ ජාතො. තත්ථා දිවසභාගං උය්‍යානරස භවිත්වා මඩ්ගල

පොක්ඛරණියං නහාත්වා අත්ථඩගතෙ සූරියෙ මංගල සිලාතලෙ අන්තානං අලඩකරිත්වා රථවරමභිරුහි. තඩ්ඛණෙ යෙව රාහුල හදදස්ස ජාතසාසනං සුත්වා 'රාහුලො ජාතො බන්ධනං ජාත'න්ති ඤත්වා සිරිසොභගෙගන නගරං පාවිසි.

පාසාදං අභිරුහිත්වා සිරිසයනෙ නිපජ්ජිත්වා කිලෙසෙසු විරත චිත්තතාය නච්චගීතාදීසු අනභිරතො මුහුත්තං නිද්දමොක්කමි. අඩ්ඪරත්ති සමයෙ පබුජ්ඣිත්වා ධොතසඩ්ඛසදිසං කන්ථකං නාම අස්සරාජ මභිරුහිත්වා ජනනං අස්සවාලධිං ගාහාපෙත්වා මහාභිනික්ඛමනං නික්ඛමනෙතා මහාද්වාරං සම්පාපුණි. තස්මිං කාලෙ මාරොමහා සත්තමාහ :

මා නික්ඛම මහාවීර
ඉතො තෙ සත්තමෙ දිනෙ
දිබ්බනතු චක්ක රතනං
අද්ධා පාතුභවිස්සතී' ති.

මහාසත්තො ආහ:

මාර ජානාමහං මයහං
චක්කස්ස පන සම්භවං
අනත්ථිකො'හං රජ්ජෙන
ගච්ඡ ත්වං මාර මා තිට්ඨ

සකල දස්සහස්සිං
ලොක ධාතු මහම්පන
උත්තා දෙත්වා භවිස්සාමි
බුද්ධො ලොකෙ විනායකො'ති.

සො තතෝවත්තරධායි. එකරත්තෙනෙ ව තිණ්ණ රජ්ජානි අතික්කම්ම තිංස යොජනිකං මගගං ගන්ත්වා අනොමා නදීතිරං සම්පාපුණි. මහාසත්තොපි තත්ථ පබ්බජිතො තසමිං යෙ ව පදෙසෙ අනුපියං නාම අම්බවනං අත්ථි, තත්ථ සත්තාහං පබ්බජ්ජාසුඛෙන වීතිනාමෙත්වා. එකදිවසමෙව තිංස යොජනිකං මගගං ගන්ත්වා අසඩ්ගගඩ්ගානදිං උත්තරිත්වා අසාළ්හ මාසෙ කාළපක්ඛස්ස අට්ටමියං රාජගහං පවිසිත්වා, පිණ්ඩාය චරිත්වා පවිට්ඨ ද්වා රෙනෙ'ව නගරා නික්කමිත්වා පණ්ඩව පබ්බතච්ඡායාය නිසිදිත්වා පරිභුඤ්ජි බිම්බිසාර රාජෙන නියාදිතං සබ්බං ඉස්සරියං පටික්කිපිත්වා, තස්ස පටිඤ්ඤං දත්වා ආළාරකඤ්ච කාලාමං උද්දකංච රාමපුත්තං උපසඞ්කමිත්වා සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා 'නායං මග්ගො බොයා'ති උරුවෙලං ගන්ත්වා තත්ථධා ජබ්බස්සානි දුක්කර කාරිකා පදහි. අථ මහාසත්තො පඤ්ච තිංසතිමෙ වසෙස චාතුද්දසියා පක්ඛස්ස පඤ්ච මහාසුපිනෙ පස්සිත්වා විසාඛ පුණ්ණමාය සුජාතාය දින්නං මධුපායාසං පරිභුඤ්ජිත්වා සුවණ්ණවාටිං ගහෙත්වා නෙරඤ්ජරාය පටිසොතං ඛිපිත්වා කාලනාගරාජං සුපන්තං පබොධෙත්වා නෙරඤ්ජරාය පටිසොතං ඛිපිත්වා කාලනාගරාජං සුපන්තං පබොධෙත්වා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ සාලවනෙ දිවාවිහාරං කත්වා සායණ්හසමයෙ දෙවතාහි අලංකතෙන මඟ්ගෙන බොධිරුක්ඛාබිමුඛො පායාසි. පවිසන්තෙ ච පන සොත්ථියෙන තිණහාරකෙන දින්නං තිණමුට්ඨිං සන්ථරිත්වා අස්සත්ථ දුමරාජං තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා පුරත්ථාබිමුඛො නිසිදි. අථ මහා පුරිසො සූරියෙ ධරමානෙ යෙව සායණ්හ සමයෙ මාරං සසෙනං විධමිත්වා පඨමයාමෙ පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරිත්වා මජ්ඣිමයාමෙ දිබ්බචක්ඛුං විසොදෙත්වා පච්චූසසමයෙ පච්චයාකාරෙ ඤණං තාරෙත්වා ආණාපාණ චතුත්ථජ්ඣානං නිබ්බත්තෙත්වා තදෙව පාදකං කත්වා විපස්සනං වඩ්ඩෙත්වා මග්ගපටිපාටියා චතුත්ථ මඟ්ගෙනසබ්බ කිලෙසෙ ඛෙපෙත්වා

අරුණොදයෙ සබ්බ බුද්ධ ගුණ පතිමණ්ඩිතං සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤණං පටිවිජ්ඣි.

ඉතා අවිදූරෙ නිදන කථාය බොධාධිකාරො පරිපුණ්ණො

ඉදනි සන්තිකෙ නිදන කථා සමපත්තා

එවං අරුණොදයෙ සම්මා සම්බුද්ධො හුත්වා තස්මිං යෙව පලලඞ්ක සත්තාහං විමුත්තිසුඛ පටිසෙවනෙන වීතිනාමෙසි. විසාඛ මාසස්ස කාළපක්ඛෙ අට්ඨමිතො පට්ඨාය අනිමිසෙ සත්තාහං වීතිනාමෙහි තස්ස ච මාසස්ස කාළපක්ඛුපොසථදිවසතො පට්ඨාය චඞ්කමෙ සත්තාහං, ජෙට්ඨ මාසස්ස සුක්ඛ පක්ඛෙ සත්තමිතො පට්ඨාය රතනඝරෙ සත්තාහං. තස්ස ච පක්ඛස්ස චුද්දසමිතො පට්ඨාය අජපාල නිග්‍රොධෙ සත්තාහං, ජෙට්ඨමාසස්ස කාළපක්ඛෙ ඡට්ඨදිවසතො පට්ඨාය මුචලින්දෙ සත්තාහං, තස්ස ච පක්ඛස්ස තෙරසමිතො පට්ඨාය රාජායතනෙ සත්තාහං විතිනාමෙසි. අථ සත්ථා සත්ත සත්තාහං පත්වා ආසාළ්හමාසස්ස සුක්ක පක්ඛෙ අට්ඨමියං සක්කෙන දිනනං දන්ත කට්ඨං හරිතකං වලඤ්ජිත්වා චතූහි රාජූහි දිනනං සෙලමය පත්තං පටිගගහෙත්වා තපුස්ස - භල්ලිකානං මධුමත්ථං භුඤ්ජිත්වා පුන අජපාල නිග්‍රොධෙ, තෙරස්මියම්පි චුද්දසමියම්පි බොධිමණ්ඩසාමන්තා යෙව පිණ්ඩාය චරන්තො විහරිත්වා ආසාළ්හ පුණ්ණමියං කාලස්සෙව පත්තචීවර මාදාය අට්ඨාරසයොජන මගගං පටිපන්නො තං දිවසං යෙව සායණ්හ සමයෙ ඉසිපතනං අගමාසි. තත්ථ උත්තරාසාළ්හ නක්ඛත්ත යොගෙ වත්තමානෙ යෙව පඤ්චවග්ගි යෙ ථෙරෙ ධම්මචක්කප්පවත්තනත්ථාය ආමන්තෙසි ධම්මචක්කප්පවත්තන සුත්තන්ත පරියොසානෙ අට්ඨාරසහි බ්‍රහ්ම කොටීහි සද්ධිං අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ ථෙරො සොතාපත්ති ඵලෙ පතිට්ඨහි

ब्रह्मुना' यावितो सथा
ධම්ම චක්කමපවත්තයි
අථා රසනනං කොටිනං
පඨමාභිසමයො අහු.

තං දිවසමෙව (අජ්ජ) රත්තියං අනුස්සවපසන්නා කාළි සොතාපන්නා අහොසි. පාටිපදදිවසෙ වප්පත්ථෙරස්සා, දුතිය දිවසෙ භද්දියත්ථෙරස්ස, තතිය දිවසෙ මහානාමත්ථෙරස්ස, චතුත්ථියං අස්සජි ත්ථෙරස්ස ධම්මචක්ඛු උදපාදි. පඤ්චමියං සබ්බෙ තෙ පඤ්චවග්ගියා අනත්තලක්ඛණ සුත්ත පරියොසානෙ අරහත්තෙ පතිට්ඨහිංසු, අට්ඨමියං නාළකත්ථෙරස්ස මොනෙය්‍ය පටිපදං දෙසෙසි. අථ සත්ථා තත්ථෙ' ව යසකුල පුත්තො යස්සං රත්තියං ගෙහං පහාය නික්ඛමි. තස්මිං යෙව රත්තිභාගෙ තං සොතාපත්ති පලෙ පතිට්ඨාපෙත්වා පුන දිවසෙ අරහත්තෙ පතිට්ඨාපෙසි. තත්ථෙ'ව අපරෙපි තස්ස සහායකෙ චපඤ්ඤාසජනෙ අරහත්තෙ පතිට්ඨාපෙසි. එවං බොධිතො පඨමෙ වස්සෙ ලොකෙ එකසට්ඨි අරහන්තා අහෙසුං, සම්මා සම්බුද්ධො පඤ්චවග්ගියා භික්ඛු. යසත්ථෙරො තස්ස චතුපඤ්ඤස සහායකා ථෙරාති.

පවත්තිත පවරධම්මචක්කො භගවා ඉසිපතනෙ පඨමවස්සං වසන්තොවුත්ථවස්සො පවාරෙත්වා සබ්බෙ සට්ඨි අරහන්තෙ දිසාසු පෙසෙත්වා සයං උරුවෙලං ගච්ඡන්තො අන්තරා මග්ගෙ කප්පාසික වනසණ්ඩෙ තිංස භද්දවග්ගියකුමාරෙ විනෙත්වා එහි භික්ඛු පබ්බජ්ජාය පබ්බජෙත්වා දිසාසු පෙසෙත්වා අනුක්කමෙන උරුවෙලං සම්පාපුණි තත්ථ තයො මාසෙ වීසන්තො එකදිවසං යෙව රත්තිබාගෙ උරුවෙල කස්සපස්ස අගාරෙ වසන්තං නාගරාජං විනෙසි. පුනදිවසෙ උරුවෙල කස්සපස්ස අවිදූරෙ අඤ්ඤතරස්මිං වන සණ්ඩෙ විහාසි. අථෙක දිවසං රත්තිබාගෙ චත්තාරො මහාරාජානො භගවන්තං උපසංකම්සු, පුනදිවසෙ රත්තිභාගෙ සක්කො දෙවානම්නෙද; පුනදිවසෙ බ්‍රහ්මා සහම්පති භගවන්තං උපසංකම්. ඵුස්සමාස පුණ්ණමියං ලංකාදීපං අගමාසි. තද කිර උරුවෙල කස්සපො අහොනුන මහාසමණො

ස්වතනාය නාගවෙජ්‍යා'ති චිනෙතසි. තස්ස පරිවිතකක ඥත්වා පහාතාය රත්තියා පත්තචීවරමාදය හිමවන්තං ගන්ත්වා සරීරං පටිජගිත්වා උත්තර කුරුතො හත්තමාහරිත්වා අනොතත්තදාහෙ පරිභුඤ්ජිත්වා තත්ථ දිවා විහාරං විහරිත්වා සායණ්හ සමයෙ ලංකාදීපං විසොධෙතු ගන්ත්වා මහියඩ්ගණ ථූපස්ස උපරිභාගෙ ආකාසෙ අට්ඨාසි. තත්ථ කත්තබ්බ කිච්චං කත්වා තස්මිං යෙව රත්ති භාගෙ උරුවෙලං පුනාගමි. පුන දිවසෙ හිමවන්තතො ජම්බුඵලමාහරිත්වා උරුවෙල කස්සපස්ස අදාසි, පුනදිවසෙ අම්බඵලං, පුන දිවසෙ අමලංක, පුනදිවසෙ ජටිලා සකිදෙව කඤ්ච කට්ඨානි ඵාලයිංසු, පඤ්ච අග්ගි සතානි උජ්ජාලයිංසු විජ්ඣාපයිංසු පුනදිවසෙ පඤ්ච මඳමුඛි සතානිඅභිනිම්මනි. පුනදිවසෙ භගවා සමන්තා උදකං උස්සාරෙත්වා මජ්ඣෙ රෙණුහතාය භූමියා චඩ්කමි. එවං අඩ්ඩුඩ්ඩානි පාටිහාරිය සහස්සානි දස්සෙත්වා කස්සපාදයො සහස්සජටිල පරිවාරෙ තයො භාතික ජටිලෙ දමෙත්වා ගයාසීසෙ ආදිත්තපරියාය දෙසනාය අරහත්තෙ පතිට්ඨාපෙත්වා නෙන අරහන්ත සහස්සෙන පරිවුතො බිම්බිසාරස්ස රඤ්ඤ පටිඤ්ඤං මොචෙස්සාමීති අනුකකමෙන රාජගහං ගන්ත්වා රාජගහං ගරුපචාරෙ ලට්ඨිවනුය්‍යානං නාම සම්පාපුණි තස්මිං යෙව දිවසෙ ලට්ඨිවනුය්‍යානෙ නාරදජාතකං කථෙසි. දෙසනාපරියොසානෙ බිම්බිසාරරාජා එකාදසහි නහුතෙහි සද්ධිං සොතාපත්ති ඵලෙ පතිට්ඨහි.

පුන දිවසෙ ඵුස්සකාළ උපොසථෙ වෙළුවනං පටිගහෙත්වා පාටිපදදිවසෙ අඩ්ඩතෙය්‍යෙහි පරිබ්බාජක සතෙහි සද්ධිං සාවකයුගං පබ්බජෙසි. තෙසං මහාමොගගලානො මාසමාස්සස සත්තමියං සාවකපාරමීඤාණස්ස මත්ථකමප්පත්තො කස්මා? පරිකම්ම මහන්තතාය. මාසපුණ්ණමියං මාසනක්ඛත්තයොගෙ වත්තමානෙ අඩ්ඩ තෙරස සතානං භික්ඛූනං මජ්ඣගතො සත්ථා වෙළුවනෙ සාවකයුගානං අග්ග සාවකට්ඨානං දත්වා චතුරඩ්ගසාවක සන්නිපාතං කත්වා පාතිමොක්ඛ උද්දිසි. අඩ්ඩ තෙරස සතානන්ති උරුවෙල කස්සපාදීනං තිණ්ණ කස්සපානං ජටිලසහස්සං දවිනනං අග්ගසාවකානං අඩ්ඩතෙය්‍යානි සතානී ති එවං පඤ්ඤාසාටිකානං ද්වාදසසතානං.

චතුරඩගානි නාම: සබ්බෙ එහි භික්ඛුකා හොන්ති සබ්බෙ ජළභික්ඛූ හොන්ති. සබ්බෙ අනාමන්තිතා ව ආගතා. පණ්ණරස උපොසථ දිවසො වාති. තානිහි යස්මිං සන්නිපාතෙ සමගගානි, සො චතුරඩග සන්නිපාතො නාම. යොව මාඝනක්ඛත්තයොගෙ නියමිතො සො පි පඨමො වාති. අනියමතො කදාචි දුතියොපි හොති.

සත්ථා උරුවෙලා යං තයො මාසෙ රාජගහෙ දෙවමාසෙ වසිති. එත්තාවතා බාරාණසිතො නික්ඛන්තස්ස පඤ්ච මාසා අතික්කන්තා. අථෙවං භගවතී තස්මිං තස්මිං විහරන්තෙ සුද්ධොදන රාජ, පුත්තො මෙ ජබ්බස්සානි දුක්කරකාරිකං කත්වා පරමාභිසම්බොධිම්පත්වා පවත්තිත වර ධම්මචක්කො රාජගහං ගන්ත්වා වෙළුවනවිහාරෙ විහරතී'ති සුත්වා. එහි හණෙ, පුරිසසහස්ස පරිවාරො රාජගහං ගන්ත්වා මම වචනෙන. තො තෙ සුද්ධොදන මහාරාජා දට්ඨුකාමොති වත්වා පුත්තං මෙ ගණිහත්වා එහි'ති දසක්ඛත්තු දස අමච්චෙ පෙසෙසි. තෙ සබ්බෙ සද්ධිං දස්සහස්ස පරිවාරෙහි අරහන්තෙ පතිට්ඨහිංසු භගවා තෙ එහි භික්ඛු පබ්බජ්ජාය පබ්බාජෙසි. එගගුණ පුණ්ණමියං තෙසං සබ්බ පච්ඡිමො කාලුදායිත්ථෙරො 'අතික්කන්තො හෙමන්තො, වසන්ත සමයො අනුප්පත්තො, කාලො දසබලස්ස ඤාති සඩ්ගහං කාතු'න්ති. චින්තෙත්වා භගවන්තමුපසඩ්කමිත්වා සට්ඨිමත්තාහි ගාථාහි ගමන වණ්ණනං වණ්ණෙත්වා භන්තෙ තුම්හාකං පිතා සුද්ධොදන මහාරාජා තුම්හෙ දට්ඨුකාමො, කරොථ ඥාතකානං සඩ්ගහ'න්ති ආහ. සාධු උදායීති භගවා විසතියා ඛීණාසව භික්ඛුසහස්සෙහි පරිවුතො පාටිපදෙ රාජගහා නික්ඛම්මිත්වා සට්ඨි යොජන මගගං පටිපජ්ජිත්වා දිවසෙ දිවසෙ යොජනං ගච්ඡන්තො දවීහි මාසෙහි විසාඛ පුණ්ණමියං කපිලපුරං පාපුණි.

තස්මිං යෙව දිවසෙ සාකිය රාජූනං මානවිස්සජ්ජනත්ථං යමක පාටි හාරියමකාසි. අනතනො බුද්ධානු භාවං පරිදීපයමකාසි. අත්තනො බුද්ධානුභාවං භාවං පරිදීපයන්තො දස්සහස්ස චක්කවාළපපමාණ යාමං ඩ්වාදස යොජන විත්ථතං සබ්බරතනමයං වඩ්කමනං මාපෙත්වා තත්ථ වඩ්කමන්තො මහාභිනීහාරක්ඛණ පාරමී පුරණක්ඛණ පුච්ඡන්තස්ස මහාසාරිපුත්තස්ස බුද්ධවංසං කථෙසි. පුත්ත,

කතමාසු නු ඛො භන්තෙ ජාතිසු ඉමෙ බුද්ධ කාරක ධම්මා කථංවා පරිපාචිතා'ති. පුච්ඡන්තස්ස වරියා පිටකං කථෙසි. රතනවඩ්කමතො ඔතරිත්වා නිග්‍රොධාරාමෙ විහරන්තො වීසතියා ඛීණාසවසහස්සෙහි පරිවුතො පොක්ඛරවස්සමාරබ්භ වෙස්සන්තර ජාතකං කථෙසි. සබ්බෙසු පි අනිමන්තෙත්වා ගතෙසු පුනදිවසෙ සත්ථා කපිලපුරෙ පිණ්ඩාය පවිසිත්වා සපදානං විචරි.

රාහුල මාතාපි සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඔලොකයමානා බුද්ධසිරිං දිස්වා අට්ඨහි නරසීහ ගථාහි අභිත්ථවි. භගවා සුද්ධොදන මහාරාජස්ස උත්තිට්ඨ නප්පමජ්ජෙය්‍යා'ති ධම්මං කථෙසි. ගාථා පරියොසානෙ රාජා සොතාපත්ති ඵලෙ පතිට්ඨහි. ධම්මඤ්චරෙ සුචරිතන්ති ගාථා පරියොසානෙ සකදගමි ඵලෙ පතිට්ඨහි රාහුල මාතාය සිරි ගබ්භං ගන්ත්වා චන්දකින්නර ජාතකං කථෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි.

කපිලවත්ථුපුරං සම්පත්ත දිවසතො තතියෙ දිවසෙ නන්ද කුමාරං පබ්බාජෙසි, සත්තමෙ දිවසෙ රාහුල කුමාරං පබ්බාජෙසි. කපිලවත්ථු පුර ගමනකාලො පරිපුණ්ණො.

පඨම වස්සං

දුතියවස්සම්පි. තතිය වස්සම්පි. චතුත්ථවස්සම්පි වෙළුවනෙ විහාරි. පඤ්චමවස්සං වෙසාලියං මහාවනෙ කූටාගාර සාලායං තස්මිං යෙව වස්සෙ චිත්තමස්ස කාළපක්ඛුපොසථ දිවසෙ චුලොදර මහොදරානං දවිනනං නාගරාජූනං දමෙතුං ජෙතවනතො නාගදීපමුපාගමි. ජට්ඨං මංකුල පබ්බතෙ සත්තමං තාවතිංස වනෙ. තස්මිඤ්ඤෙව වස්සෙ භගවා අසාළහ පුණ්ණ මාසං උත්තරා සාළහනක්ඛත්තයොගෙ වත්තමානෙ සාවත්ථි නගර ද්වාර සමීපෙ ගණ්ඩම්බ රුක්ඛමූලෙ යමක පාටිහාරියං කරොන්තො සන්නිපතිතාය ඤාතිසංයොජනාය පරිසාය වඩ්ඪ මානකච්ඡා යාය ආකාසෙ වඩ්කමං මාපෙසි. තම්පන එකවක්කවාළපප්පමාණායාමං අහොසි. භගවා තත්ථ පාටිහාරියමකාසි. කත්වා ච පන දක්ඛිණපාදං

උක්කිපිත්වා යුගන්ධර මත්ථකෙ ඨපෙත්වා ඉතර පාදං උක්කිපිත්වා සිනෙරුමත්ථකෙ ඨපෙසි. එවං අට්ඨ සට්ඨි යොජන සහස්සට්ඨානෙ තයො පදවාරා අහෙසුං, සත්ථා දෙව පරිසාය මජ්ඣෙ නිසිනෙනා මාතරං අරබ්භ අභිධම්ම පිටකං කථෙසි. තයො මාසෙ නිරන්තරං අභිධම්මං දෙසෙත්වා වුත්ථවස්සො පවාරෙත්වා මහාපවාරණ දිවසෙ අස්සයුජනක්ඛත්තෙ වත්තමානෙ තාවතිංසභවනතො ඔතරිත්වා සංකස්සනගරද්වාරෙ පතිට්ඨහි. අට්ඨමං භගෙ හිංසකලාවනෙ. තස්මිං යෙව වස්සෙ විසාඛාපුණ්ණමියං භගවා කපිලවත්ථු කොලිය වාසීහි පඤ්චසත මහාඛීණාසවෙහි පරිවුතො අත්තනො පරිවාරෙන ඡකොටිමත්තෙන සහ සුමන නාගරාජෙන තථාගතස්ස උපරි සුරියරංසි නිවාරණත්ථා සුඵුපපිත චම්පකරුක්ඛං ගහෙත්වා ඡාදියමානො මණි අක්ඛික නාගරාජස්ස අනුග්ගහත්ථාය ජෙතවනතො කල්‍යාණි දෙසං අගමාසි. අථ මණිඅක්ඛිකො බුද්ධ පමුඛං භික්ඛු සංඝං දිබ්බභොජනෙහි භොජෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. සත්ථා පි තස්ස භුත්තානුමොදනං කත්වා සුමනකූටෙ පදවෙතියං දස්සෙත්වා තස්මිං පබ්බතපදෙසෙ දිවාවිහාරමකාසි. තතො වුට්ඨාය දීඝවාපි චෙතියට්ඨානෙ නිරොධ සමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා තත්ථ ඨිතත්ථං මහාසෙන දෙව පුත්තස්ස නියාදෙසි. තතො වුට්ඨාය මහා ථූපට්ඨානෙ සාලරුපස්ස දෙවපුත්තස්ස තතො ථූපාරාමචෙතිය ට්ඨානෙ පුථුවිමාල දෙවපුත්තස්ස, තතො මරිචවෙතියට්ඨානෙ ඉන්දදෙව පුත්තස්ස, තතො කාචරගාම චෙතියට්ඨානෙ මහා සොස දෙව පුත්තස්ස, තතො තිස්ස මහාවිහාර චෙතියට්ඨානෙ මණිකාර දෙවපුත්තස්ස, තතො නාගමහාචෙතියට්ඨානෙ මහින්ද දෙවපුත්තස්ස, තතො වුට්ඨාය නාලට්ඨාතු පතිට්ඨිතට්ඨානෙ සමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා තත්ථ රක්ඛිතත්ථං සුමන නාගරාජස්ස නියාදෙසි. සබ්බෙසුපි ඨානෙසු සමාපත්තිං සමාපජ්ජිනි කාලෙ මහාපඨවි අකම්පිත්ථ භගවා අප්පමත්තො හොතී'ති සුමනනාග රාජානං ඔවදිත්වා පඤ්චසත භික්ඛුහි පරිවුතො ජෙතවනමෙව ගතො. නවමං කොසම්බිං දසමං පාරිලෙය්‍යකෙ වනසණ්ඩෙ එකාදසමං නාළායං බ්‍රාහ්මණගාමෙ. ද්වාදසමං වෙරඤ්ජායං තෙරසමං රාජගහෙ පාලිය

පබ්බතෙ. චුද්ද සමං ජෙතවනෙ පඤ්ච දසමං කපිලවත්ථුස්මිං සොලසමං ආළවකං දමෙත්වා චතුරාසිති පාණසහස්සානි අමතං පායෙත්වා ආළවියං, සත්තරසමං රාජගහෙ. අට්ඨාරසමම්පි එකූන විසතිම්පි පාලිය පබ්බ තෙ. වීසතිමං රාජගහෙ විහරිති එවං විසතිවස්සානි අනිබද්ධවාසො භගවා යත්ථා ඨාසුකං හොති තත්ථ තත්ථෙව වසි.

තතො පට්ඨාය පඤ්චවීසති වස්සානි දෙව යෙව සෙනාසනානි ධුවපරිභොගානි ජෙතවනඤ්ච පුබ්බාරාමොව කස්මා? ද්විනනං කුලානං ගුණමහන්තතාය. පච්ඡිමෙ පනසංවච්ඡරෝ වජිරටෙ වෙසාලි නගර සමීපෙ බෙලුවගාමකෙ වස්සං උපගඤ්ජි. අථ ඛො භගවා වස්සං වුත්ථො බෙලුව ගාමං නික්ඛමිත්වා අනුපුබ්බෙන සාවත්ථිමුපගතො ජෙතවනං පාවිසි. ධම්ම සෙනාපති සාරිපුත්තො බුද්ධානු ඛො පඨමං පරිනිබ්බායන්ති, උදහු අග්ගසාවකා'ති. පරිවිතක්කෙත්වා තතො අග්ගසාවකා පඨමන්ති ඤත්වා අත්තනො ආයුසංඛාරං ඔලොකෙසි. සො සත්තාගමෙව ආයුසංඛාරො පවත්තිස්සතීති ඤත්වා 'කස්ස පරිනිබ්බායිස්සාමි'ති චින්තෙසි. තතො අඤ්ඤෙ කොණ්ඩඤ්ඤත්ථෙරො තාවතිංසභවනෙ පරිනිබ්බායි. 'අහම්පන නාළකගාමෙ ජාතොවරකෙ යෙව පරිනිබ්බායිස්සාමි'ති සන්නිට්ඨානං කත්වා. භගවන්තං භගවතො අනුජානාපෙත්වා සබ්බත්ථ එක රත්තිවාසෙන අන්තරා මග්ගෙ සත්තාහං මනුස්සානං අනුග්ගහං කරොන්තො සායං නාළකගාමං පත්වා රූපසාරිං නාම බ්‍රාහ්මණිං අත්තනො ජනෙත්තිං චිනෙසි. විනෙත්වා ච පන තස්සා කත්තික පුණ්ණ මාය රත්තියා පච්ඡිමයාමෙ යෙව පරිනිබ්බායි භගවා පන භික්ඛුසංඝ පරිවුතො සාවත්ථියා නික්ඛමිත්වා අනුපුබ්බෙන රාජගහං ගන්ත්වා වෙළුවනෙ විහාසි. තද මහාමොග්ගලානො ඉසිගිලි පස්සෙස කාළසිලායං විහරති. සො අඤ්ඤ කම්ම බලෙන චොරෙහි පහරිතො සතිං ලභිත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා කත්තික මාසස්ස කාළපක්ඛුපොසථෙ තත්ථෙ'ව පරිනිබ්බායි. සාවකයුගං හි චතුවත්තාළීසවස්සිතං අහොසිති වෙදිතබ්බං සත්ථා පන ද්වීසු අග්ගසාවකෙසු අචිරනිබ්බුතෙසු මහාභික්ඛුසඞ්ඝ පරිවුතො රාජගහා

නික්ඛමිත්වා වෙසාලිම්පත්වා මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං විහරති. අථ ඛො භගවා වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡා භත්තං යෙන පාවාලචෙතියං තෙනුපසඞ්කමි දිවාවිහාරය. තත්ථ ආයු සංඛාරං වොස්සජි. භවමනුක්කමෙන භගවා පච්ඡිමවස්සං වුත්ථො මාසපුණ්ණමියං මාසනක්ඛත්තෙන 'ඉතො තිණ්ණා මාසනමච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බායිස්සති'ති. පාවාල චෙතියෙ සතො සම්පජානො ආයුසංඛාරං ඔස්සජ්ජි. තතො පරං තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන විසාඛ පුණ්ණමියං විසාඛනක්ඛත්තයොගෙ වත්තමානෙ භගවා කුසිනාරායං මල්ලානං සාලවනෙ මහාපරිබ්බානමඤ්ඤෙව නිපන්නො 'අජ්ජ මහාරාජ සීහබාහුස්ස රඤ්ඤ, පුත්තො විජයකුමාරො සත්තසතෙහි පුරිසෙහි පරිවාරිතො ලඞ්කාදීපං ගතො, තත්ථ අනාගතෙ මම සාසනං පතිට්ඨහිස්සති, සපරිසඤ්ඤෙව තං ලංකාදීපඤ්ච රක්ඛාහී'ති සක්කං දෙවරාජානාමවොච. පඤ්චමහාධිට්ඨානානිපි අට්ඨාසි. කතමානි පඤ්ච? ලංකාදීපෙ මහාබොධිපතිට්ඨාපනත්ථාය අසොක මහාරාජා මහාබොධිගණ්හනත්ථං ගම්ස්සති. තද මහාබොධිස්ස දක්ඛිණ සාඛාසයමෙව ඡිජ්ජිත්වා සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨාතු'ති අධිට්ඨාසි. ඉදමෙකං අධිට්ඨානං තත්ථ පතිට්ඨානකාලෙ ච මහාබොධි හිමවලාහකගබ්බං විසිත්වා තිට්ඨතු'ති අධිට්ඨාසි. ඉදං දුතියමධිට්ඨානං සත්තමෙ දිවසෙ හිමවලාහකගබ්බතො ඔරුය්හ සුවණ්ණ කටාහෙ පතිට්ටහතො පතෙතහි ච ඵලෙහි ච ජබ්බණ්ණරංසියො මුඤ්චන්තු'ති, අධිට්ඨාසි. ඉදං තතියමධිට්ඨානං ථූපාරාමෙ දක්ඛිණක්ඛධාතු චෙතියමහි පතිට්ඨාන දිවසෙ යමකපටිහාරියං කරොතුති අධිට්ඨාසි. ඉදං චතුත්ථ මධිට්ඨානං ලඞ්කාදීපමහි යෙව මෙ දෙණමත්තා ධාතුයා මහාචෙතියමහි පතිට්ඨානකාලෙ බුද්ධවෙසං ගහෙත්වා වෙහාසං අබ්භුගගන්ත්වා යමක පටිහාරියං කරොන්තුති අධිට්ඨා සි. ඉදං පඤ්චමං අධිට්ඨානං ලඞ්කාදීපමහි යෙව මෙ දෙණ මත්තා ධාතුයො මහාචෙතියම්හි පතිට්ඨානකාලෙ බුද්ධවෙසං ගහෙත්වා වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා යමක පාටි හාරියං කරොන්තුති අධිට්ඨාසි. ඉදං ඡට්ඨමං අධිට්ඨානං.

ඉති පි මත්තබ්බං වත්වා කත්තබ්බඤ්ච කත්වා පච්චූසකාලෙ උදයතො තිනාඩිකප්ප මාණප්පත්තෙ අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාණ ධාතුයා පරිනිබ්බායි. ඉති සන්තිකෙ නිදන කථාය කිච්ච සාධන කාලො පරිපුණ්ණා

ජබ්බිධ නිදනං

ධාතුවණ්ණනා

අම්හාකං භගවතො සරීරං කොසිනාරකා මල්ලා සත්තාහං සාධුකීළනං කිළිත්වා සත්තමෙ දිවසෙ ඣාපෙසුං දීඝායුක බුද්ධානං සරීරං සුවණ්ණඝටසදිසං එකඝන මෙව හොති. අම්හාකම්පන භගවතො ධාතුයො සොළසදෙණමත්තා අහං නච්චිරං ඨත්වා පරිනිබ්බායිස්සාමි; මයිහං සාසනං න තාව සබ්බත්ථ විත්ථාරිකං; තස්මා පරිනිබ්බුතස්සපි සාසපමත්තම්පි ධාතු ගහෙත්වා අත්තනො අත්තනො වසනට්ඨානෙ චෙතියං කත්වා පරිචරන්තො මහාජනො සග්ගපරායණො හොතූ'ති ධාතුවිකිරණත්ථං අධිට්ඨාසි. තස්මා විප්පකිණ්ණා ච අවිප්පකිණ්ණ ච චතස්සෙකි, දයා දෙව අඤ්ඤා, උණ්හිසනති ඉමා සත්තධාතුයො න විප්පකිණ්ණා. සෙසා විප්පකිරිංසු තත්ථ බුද්දකා සාසපමත්තා, මජ්ඣිමා මජ්ඣෙඩහින්න තණ්ඩුලසදිසා, මහන්තා මජ්ඣෙඩහින්න මුග්ගදලමත්තා, තත්ථ බුද්දකා සුමනමකුලසදිසා; මජ්ඣිමා ධොතමුග්ගසදිසා; මහන්තා සුවණ්ණසදිසා කොසිනාරකා මල්ලාසත්තාහං ධාතුයො පූජෙත්වා සත්තමෙ දිවසෙ භාජෙසුං

එකො රාජගහෙ ආසි
එකො වෙසාලියම් පුරෙ
එකො කපිලවත්ථුස්මිං
එකො ච අල්ල කප්ප කෙ.

එකො ච රාමගාමම්හි
එකො ච වෙයදීපකෙ
එකො පාවෙය්‍යකෙ මල්ලේ
එකො ච කුසිනාරකෙ.

කුම්බස්ස ථූපං කාරෙසි
බ්‍රාහ්මණො දෙණසව්හයො
අඩගාරථූපං කාරෙසුං
මොරිය තුටඨ මානසා.

අටට සාරිරිකා ථූපා
නවමං කුම්භ චෙතියං
අඩගාරථූපො දසමො
තද යෙව පතිපටඨිතො
එකා දඨා තිදසපුරෙ
එකා නාගා පුරෙ අහු
එකා ගන්ධාර විසයෙ
එකා කාලිඩගව්හයෙ.
චත්තාළීස සමා දන්තා
කෙසො ලොමා ච සබ්බසො
දෙවා හරිංසු එකෙකං
චක්කවාළ පරම්පරා.

වජිරායං භගවතො පත්තො
දණ්ඩඤ්ච චීවරං
නිවාසනං කුරු රටෙඨා
පච්චක්ඛරණං සිලඤ්ච්හයෙ.

පාටලීපුත්ත නගරෙ
කරකං කායබන්ධනං
චම්පායං උදක සාටි
උණ්ණ ලොමඤ්ච කොසලෙ

කාසාවකං බ්‍රහ්ම ලොකෙ
වෙඨනං තිදසෙ පුරෙ
පාසාණකෙ පදං සෙට්ඨං
යඤ්චා පි අච්චකං පදං

නීසීදනං අවන්තීසු
දෙවරට්ඨෙ අත්ථරණං
අරණී ච මිථිලායං
විදෙන පරිසාවනං
වාසි සුවිසරං චා පි
ඉන්ද පත්තෙ පුරෙතද
පරික්ඛාරං අවසෙසං
ජනපදෙ අපරන්තකෙ.
ධාතුයො අට්ට දෙණාව
ජම්බුදීපෙ සත්ත දෙණකං
එක දෙණං රාමගාමෙ
නාගරාජා හරන්ති තං

ධාතු වණ්ණනා

ඉදනි පකිණ්ණකං වත්තබ්බං

සබ්බෙපි බුද්ධා උත්තරාසාළ්හ නක්ඛත්තෙන මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමිංසු මහාභිනික්ඛමනං නික්ඛමිංසු, ධම්මචක්කං පවත්තං, යමක පාටිහාරියං අකංසු, විසාඛනක්ඛත්තෙන කතාභිනීහාරා ජාතා, සම්මා සම්බුද්ධා, පරිනිබ්බුතාච, මාඝනක්ඛත්තෙන සාවක සන්නිපාතො ආයුසංඛාර වොස්සජ්ජනඤ්ච අස්සයුජ නක්ඛත්තෙන දෙවොරොහනං අයං නක්ඛත්ත පරිවේජදෙ.

බුද්ධානං පඤ්ච වෙමත්තානි වෙදිතබ්බානි, කතමානි පඤ්ච? අද්ධාන - ආයු - නිමිත්ත - වය පධානානි. තත්ථ හි කමතො පඤ්ඤ - සද්ධා විරියාධිකා බොධිසත්තා කප්පසතසහස්සානි චත්තාරි අසංඛ්‍යෙයානි ච අට්ඨ අසංඛ්‍යෙයානිච, සොළස අසංඛ්‍යෙයානි ච පාරමියො පූරෙන්ති. අයං අද්ධානවෙමත්තතා දීපඩ්කරො කොණ්ඩඤ්ඤ අනොමදස්සි පදුමො පදුමුත්තරො අත්ථදස්සි ධම්මදස්සී සිද්ධත්ථො තිස්සො ති ඉමෙ නව බුද්ධා වස්ස සතසහස්සායුකා. මඞ්ගලො සුමනො සොභිතො නාරදෙ සුමධො සුජාතො පියදස්සි ඵුස්සො ති ඉමෙ අට්ඨ නවුතිවස්ස සහස්සායුකා විපස්සී අසීතිවස්ස සහස්සා යුකො. සිඛී සත්තතිවස්ස සහස්සායුකො. රෙවතො වෙස්සභූති ඉමෙ දෙව සට්ඨිවස්ස සහස්සා යුකා. කකුසන්ධො කොණාගමනො කස්සපො ති ඉමෙ තයො කමෙන වත්තාළීස තිංස වීසතිවස්සසහස්සායුකා අහෙසුං. අම්හාකං බුද්ධො වස්ස සතායුකො හොති. සබ්බෙපි බුද්ධා ආයුප්පමාණං පඤ්ච කොට්ඨාසෙ කත්වා වත්තාරි ඨත්වා පඤ්චමෙ විජ්ජමානෙ යෙව පරිනිබ්බුතා අයං ආයුවෙ මත්තතා.

දීඝායුකා බොධි සත්තා වස්සසතෙ අතික්කන්තෙ ජිණ්ණාදීසු නිමිත්තෙසු එකෙකමද්දසංසු: අම්හාකං පන බොධිසත්තො අප්පායුකකාලෙ උප්පන්නො චතුන්නං මාසානං අච්චයෙන උය්‍යානං ගච්ඡන්තො අනුක්කමෙන එකෙමද්දස. අයං නිමිත්ත පාතුභාවවෙමත්තතා.

දීපඩකර, කොණ්ඩඤ්ඤ - අනොමදස්සි - පදුම - පදුමුත්තර- අත්‍රථදස්සි - සිද්ධත්‍රථානං පන අගාරවාසො - දසවස්සසහස්සිකො මඩගල - සුමන - සොභිත - නාරද - සුමෙධ - සුජාත - පියදස්සී - ඵුස්සානං නවවස්ස නවවස්ස සහස්සිකො ධම්මදස්සී - විපස්සීනං අට්ඨවස්ස සහස්සිකො. තිස්ස සිඛීනං සත්තවස්ස සහස්සි කො. රෙවත වෙස්සභූනං ඡවස්ස සහස්සිකො. කකුසන්ධස්ස චතුවස්සසහස්සි කො. කොණාගමනස්ස තිවස්සසහස්සිකො කස්සපස්ස ද්වීවස්සසහස්සිකො . අමහාකං භගවතො එකූනතිංසවස්සිකො. අයං වයවෙමත්තතා.

දීපඩකර, කොණ්ඩඤ්ඤ - සුමන - අනොමදස්සී - සුජාත - සිද්ධත්‍රථ - කකුසන්ධානං දසමාසිකා පධානචරියා. මඩගල - සුමෙධ - තිස්ස - සිඛීනං - අට්ඨමාසිකා. රෙවතස්ස සත්තමාසිකා. පියදස්සී ඵුස්ස - වෙස්සභූ කොණාගමනානං ජමාසිකා. පදුම - අත්‍රථදස්සී විපස්සීනං අඩ්ඩමාසිකා. සොභිත - නාරද - පදුමුත්තර - ධම්මදස්සී - කස්සපානං සත්තාහිකා. අමහාකං භගවතො ජබ්බස්සිකා පධාන කිරියා අහොසිති. අයං පධාන වෙමත්තතා.

පකිණ්ණකකථා නිට්ඨිතා

බිම්බිසාරො ච සිද්ධත්‍රථකුමාරො චාති. ඉමෙ උභො රාජ කුමාරො අඤ්ඤමඤ්ඤං සහායක අහෙසුං. උබිනනං පිතරො පි එවං සහායකා. තෙසු බොධිසත්තො බිම්බිසාරතො පඤ්ච වස්සාධිකො එකූනතිංසවස්සෙ මහාභිනික්ඛමනං නික්ඛමිත්වා ජබ්බස්සං පදහිත්වා පඤ්චතිංසති මෙ වස්සෙ අභිසම්බුජ්ඣිත්වා බිම්බිසාර විජිත මුපාගම්. බිම්බිසාරො න පණ්ණරස වස්සු දෙදසිකකාලෙ කතාභි සෙකො. තස්ස ච රාජ භාවං සම්පත්තස්ස සොළසමෙ වස්සෙ සත්‍රථා ධම්මං අදෙසයි බිම්බිසාරො දෙවපණ්ණස වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. ජිත සමාගමතො පුරෙ පණ්ණරස වස්සානි, පඨා සත්තතිංස තස්ස පන පුත්තො අජාතසත්තු තං ඝාතෙත්වා රජ්ජං දවතිංස වස්සානි කාරෙසි. රජ්ජමපත්තස්ස අජාතසත්තුනො අට්ඨමෙ වස්සෙ භගවා පරිනිබ්බායි. සො පි

පවඡා චතුවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සත්තාහ පරිනිබ්බුතෙභගවතී යම්පි සුභද්දෙන බ්‍රුඩ්ඪපබ්බජිතෙන අලං ආවුසො මා සොචිත්ථ, මා පරිදෙවිත්ථ: සුමුත්තා මයං තෙන මහා සමණෙනා'ති ආදිකං වචනං වුත්තං තමනුස්සරන්තො මහාකස්සප ත්‍රෙරො ධම්ම - විනය සංගායනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසි. අථ ඛො තථාගතස්ස පරිනිබ්බාණතො සත්තසු සාධුකීළන දිවසෙසු, සත්තසු ච ධාතුපූජාදිවසෙසු වීතිවත්තෙසු අඩ්ඩමාසො අතික්කන්තො ඉදනි ගිම්හානං දියඩ්ඩා මාසො සෙසො, උපකට්ඨා වස්සූපනායිකාති වත්වා මහාකස්සප පමුඛා ථෙරා රාජගහෙ ධම්ම විනයං සංගායෙය්‍යාමාති රාජගහං ගන්ත්වා පඨමං මාසං ඛණ්ඩඵුල්ලපටිසංඛරණං කත්වා මජ්ඣිමං සාවණ මාසං සන්නිපතිත්වා අජාතසත්තුනා කාරාපිතෙ වෙහාර පස්සෙ සත්තපණ්ණිගුහායං දඨ්ඨබ්බ සාරමණ්ඩපෙ ධම්මවිනය සංගහං කරිංසු. තෙ පන ථෙරා මහාකස්සපො උපාලි අනුරුද්ධා ආනන්දෙති එවමාදිකා පඤ්චඛීණාසවසතපරිමාණ අහෙසුං එසාපි සත්තාහි මාසෙහි පරියොසානමගමාසි. සංගිති පරියොසානෙ ච. මහා කස්සපාදයො ථෙරො දසබලස්ස සාසනං පඤ්චවස්ස සහස්ස පරිමාණං කාලං පවත්තනසමත්ථං කරිං සුති සඤ්ජාත පමොද සාධුකාරං දදමානා විය අයං මහාපඨවි අකම්පිත්ථ. එසා පන.

සතෙහි පඤ්ච හි කතා
තෙන පඤ්චසතානිච
ථෙරෙහෙ'ව කතත්තා ච
තෙරිකාති ච වුච්චතී'ති.

පඨම සඞ්ගීති කාලො පරිපුණ්ණො

තතො පරං උදයභද්දො නාම අජාතසත්තු පුත්තො තං ඝාතෙත්වා සොළසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස පුත්තො අනුරුද්ධා තං ඝාතෙත්වා රජ්ජං කාරෙසි. අනුරුද්ධ පුත්තො මුණ්ඩකො නාම තං ඝාතෙත්වා රජ්ජං කාරෙසි අනුරුද්ධා මුණ්ඩකො චාති උභො

අඩඩ වස්සානි රජ්ජං අකාරයුං. මුණ්ඩකස්ස පුත්තො නාගදසකො නාම තං ඝාතෙත්වා චතුවීසති, වස්සානි රජ්ජං කරෙසි. තද කිර පිතුඝාතකවංසො අය'න්ති කුද්ධා නාගරා නාගදසරාජානමපනෙත්වා සුසුනාගං නාම අමච්චං සාධුසම්මතං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චිංසු. සොපි අට්ඨා රස වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

අජාතසත්තු දයහදද රාජා
තථානුරුද්ධො පුන මුණ්ඩනාමො
පුත්තපපපුත්තො පුන නාගදසො
අථාපි රාජා සුසුනාග නාමො.

ඉති ඉමෙ ජරාජානො මගධරාජෙන බිම්බිසාරෙන වජ්ජිතං පටිබාහාය මහාගඩගාය අවිදූරට්ඨානෙ සුනිධ - වස්සකාරෙහි ආණත්තෙහි සුමාපිතෙ පාටලීපුත්ත නගරෙ අනුක්කමෙන ආවංසු. සුසුනාගස්ස අච්චයෙන තස්ස පුත්තො කාළාසොකො නාම අට්ඨවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. රජ්ජම්පන කාරෙන්තස්ස කාළාසොකස්ස රාජිතො දසමෙ වස්සෙ සම්බුද්දස්ස පරිනිබ්බාණතො වස්ස සතං පරිපුණ්ණං තද වෙසාලියං දසසහස්සා භික්ඛු දසවත්ථූනි දීපෙන්ති තද යසත්ථෙරො කාකණ්ඩකපුත්තො සාසන පවත්තිං සුත්වා ද්වාදස භික්ඛු සතසහස්සසානි මහාවනෙ සන්නිපාතෙසි. තද වෙසාලිකා වජ්ජිනො පාප භික්ඛු පුජ්ජපුරං ගන්ත්වා කාළා සොකස්ස රඤ්ඤ එවමාහංසු 'මයං මහාරාජ, වෙසාලියං මහාවනෙ බුද්ධස්ස වසිතගන්ධකුටිං පටිජගන්ත්වා වසාම. ඉදනි පන ගාමවාසිනො භික්ඛු මහාවිහාරං ගණ්හිස්සාමාති සන්නිපතන්ති, තෙ නිවාරයා' කි. තතො රාජා දුග්ගහිතො හුත්වා නිවාරණකෙ අමවෙව පෙසෙසි. තෙ අමච්චා දෙවතානුභාවෙන මුළ්හ නානාදෙස මගගං ගණිහිංසු. තෙ පෙසෙත්වා ච පන රාජා රත්තියං සුපිනෙන ලොහකුම්භියා පක්ඛිත්තං අත්තානං පස්සි. සො පබුජ්ඣිත්වා අතීභීතො. රඤ්ඤ භගිනී නන්ද ථෙරී අනාසවා ආකාසෙනාගන්ත්වා.

අලජිනං බලං දත්වා
හාපෙසි විනයං මම
ජීවන්තො යෙව ජාතො'සි
ගම්භීරෙ ලොහකුම්භියා.

භාරියං තෙ කතං පාපං
ධම්මි කෙයෝ ඛමාපය
පකෙඛ තෙසත්ථ හුත්වා
ත්වං කුරු සාසන පගගහං
එවං කතෙ සොත්ථි තුයහං
හෙස්සතීති අපක්කමි.

පභාතාය ච රත්තියා රාජා පුප්ඵපුරා නික්ඛමිත්වා වෙසාලියං මහාවනං ගන්ත්වා භික්ඛු සංඝං සන්නිපාතෙත්වා උභින්නං වාදං සුත්වා පාවෙය්‍යකානං ධම්මික භාවං පාචිනකානං වජ්ජිපුත්තකානං අධම්මිකභාවං ඤත්වා, අහං භන්තෙ ධම්මිකපක්ඛෙ ඨිතො, මයහං ආනාවක්කං, තුම්භාකං ධම්මවක්ක'න්ති වත්වා භික්ඛු සංඝං වන්දිත්වා පුප්ඵපුරං අගමාසි. තතො භික්ඛු සංඝො අධිකරණං වූපසමත්ථං උබ්බාහිකාය අට්ඨාරෙ සම්මනති.

සබ්බකාමී ච සාළ්හො ච
බුජ්ජසොභිත නාමකො
වාසභගාමිකො චාති
ථෙරා පාචීනකා ඉමෙ.

රෙවතො සොණසම්භූතො
යසො කාණ්ඩකත්‍රජො
සුමනො චාති චත්තාරො
ථෙරා පාවෙය්‍යකා ඉමෙ

සමෙතුං තානි වත්ථූනි
අප්පසද්ද මනාකුලං
අගමුං වාලිකාරාමං
අථ ථෙරා අනාසවා

තත්ථ රෙවතත්ථෙරො තානි වත්ථූනි පුච්ඡි සබ්බකාමී ත්ථෙරො තානි න කප්පන්තී ති විස්සජ්ජෙසි. අථ තෙ මහාවනං ආගන්ත්වා සබ්බෙ භික්ඛු සන්නිපාතෙසුං. තද ද්වාදස භික්ඛු සතසහස්සානි සන්නිපතිංසු. පුන තෙසං මජ්ජෙඣ රෙවත ත්ථෙරෙන දසවත්ථූනි පුච්ඡාපෙත්වා, ආනන්ද ත්ථෙරස්ස සද්ධි විහාරිකෙන දිට්ඨපුබ්බ දසබලෙන විසං වස්සසතිකෙන සබ්බකාමීත්ථෙරෙන විස්සජ්ජාපෙත්වා තානි උද්ධමානි උබ්බිනයානි අපගත සත්ථුසාසනානි දසවත්ථූනි විනිච්ඡිතානි අධිකරණඤ්ච වූපසමිතං.

සබ්බකාමී ච සාළ්හො ච
රෙවතො බුජ්ජ සොභිතො
යසො කාකණ්ඩක සුතො
සම්භූතො සාණවා සිකො.

ඡ ථෙරානන්ද ථෙරස්ස
එතෙ සද්ධි විහාරිකා
වාසභගමිකො ථෙරො
සුමනො ච දුවෙ පන

ථෙරානුරුද්ධ ථෙරස්ස
එකෙ සද්ධි විහාරිකා
අථ ථෙරා'පිධ ඥතා
දිට්ඨ පුබ්බා තථාගතං

එවං තෙ ථෙරා තිපිටකධරෙ පත්තපටිසම්භිදෙ සත්ත සතෙ භික්ඛු උච්චිනිත්වා වෙසාලියං වාලිකාරාමෙ සන්නිපතිත්වා සබ්බපි සාසනමලං සොධෙත්වා කාළාසෙකෙන උපත්ථම්භියමානා ධම්මසංගහං කරිංසු. සා ච අට්ඨහි මාසෙහි නිට්ඨිතා.

සතෙහි සත්තහි කතා
තෙන සත්ත සතාති ච
පුබ්බෙ කතං උපාදය
දුතියා තිව වුච්චති.

දුතිය සංගිති කාලො පරිපුණ්ණො

කාළාසොකොපි සංගීති කාලතො අට්ඨාරසමෙ වස්සෙ දිවංගතො තස්ස පන පුත්තා දසභාතිකා භද්දසෙනො කොරණ්ඩවණ්ණො මඩකරො සහඤ්ඤහො ජාලිකො සඤ්ඤයො උභගො කොරබ්‍යො නන්දි වඩ්ඪනො පඤ්ච මතොති ද්වාවීසතිවස්සානි රජ්ජමනුසාසයුං තතො පරං උග්ගසෙනනන්දෙ කණකනන්දෙ චණ්ඩකනන්දෙ භූතපාලනන්දෙ රට්ඨපාලනන්දෙ විසාණකනන්දෙ දසසිද්ධකනන්දෙ, කෙවට්ටනන්දෙ ධනනන්දෙ ති චොරපුබ්බකා නවනන්ද පාටලීපුත්ත නගරෙ ද්වාවීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසුං. තතො චාණක්ක බ්‍රහ්මණො නවමං ධනන්දං හන්ත්වා සකල ජම්බුදීපම්හි මොරියවංසජාතං චන්දගුත්තං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චි. සො පි පාටලීපුත්තනගරසංඛාතෙ පුප්පපුරෙ චතුවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරාසි. තස්ස පුත්තො බින්දුසාරො අට්ඨවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි බින්ධුසාරස්ස පන එකසතපුත්තා අහෙසුං තෙසු මොරිය වංසජාතාය සුධම්මාය දෙවියා පුත්තො අසොකො අත්තනා එකමාතිකං තිස්ස කුමරග ඨපෙත්වා එකූනසතෙ ඝාතෙත්වා සත්තතිසංවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි සො හි වත්තාරී වසසානි අනාභිසිතෙතාව රජ්ජං කාරෙත්වා චතුන්නං

වස්සානමච්චයෙන සත්ථු පරිනිබ්බාණතො දුතියං වස්සසතානමුපරි අට්ඨාරසමෙ වස්සෙ සකළ ජම්බුදීපෙ සො පි එකරජ්ජාභිසෙකං පාපුණි. තස්ස පන රඤ්ඤො චතුවස්සාභිසෙකකාලෙ නිග්‍රොධ තෙථෙරො සපරිවාරං රාජානං සාසනෙ අචලප්පසන්නං කත්වා පතිට්ඨපෙසි.

තද රඤ්ඤො කණිට්ඨො තිස්සො නාම උපරාජා සංඝමිත්තා ය ච සාමිකො අගගි බ්‍රහමා නාම රාජ කුමාරො පබ්බජි තස්මිං යෙව වස්සෙ රාජා සකල ජම්බුදීපෙ චතුරාසීතියා නගරසහස්සෙසු චන්දගගාහදිවසෙ චතුරාසිති විහාරසහස්සානි කාරාපෙසි. තිණ්ණං වස්සානං අච්චයෙන රඤ්ඤො ජබ්බස්සා හිසෙකකාලෙ එක දිවසමෙව චන්දගගහණදිවසෙ සබ්බනගරෙහි පණ්ණානි ආගමිංසු. තතො සත්තමෙ විහාරමහදිවසෙ සාසනදයාදභාවං පත්ථයමානො අත්තනො පුත්තං පරිපුණ්ණවිසතිවස්සං මහින්ද කුමාරං අට්ඨාරසවස්සුද්දෙසිකඤ්ච සංඝමිත්තං ධීතරං පබ්බාජෙසි. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො දුතියං වස්සසතානමුපරි චතුවීසතිමෙ වස්සෙ සකල ජම්බුදීපෙ චතුරාසිති චෙතිය සහස්සානි ධාතුවිත්ථාරිකඤ්ච අකාසි.

තද මොගලිපුත්ත තිස්ස තෙථෙරො එක සට්ඨිවස්සො අහොසි. රඤ්ඤ පන අට්ඨවස්සාභිසෙක කාලෙ ඉතො පට්ඨාය මයි නාම රජ්ජං කාරෙන්තෙ එවං භික්ඛූනං පච්චයා දුල්ලභා මා හොන්තූ'ති. දෙවසිකං සාසනෙ පඤ්චසතසහස්සානි විස්සජ්ජෙසි. එවං තද සාසනෙ උළාරො ලාභ සක්කාරො අහොසි. තිත්ථියා පන ලාභං පත්ථයමානා සාසනෙ සයං පබ්බජිත්වා දිට්ඨිගතානි දීපෙන්ති. උපොසථාදීසු සන්දිස්සන්ති. භික්ඛු තෙහි සද්ධිං උපොසථං න කරොන්ති. අසොකාරාමෙ සත්තවස්සානි උපොසථො උපච්ඡිජ්ජි. තද මොගගලි පුත්ත තිස්ස ථෙරො සහස්සමත්තානං බීණාසවභික්ඛූනං පාමොක්ඛො සබ්බං සාසනමලං සොධෙත්වා අසොකධම්මරාජනෙ උපත්ථම්භියමානො පාටලිපුත්තනගරෙ අසොකාරාමෙ ඵුස්සමාසමහි ධම්ම විනයසංගහං අකාසි. තඤ්ච පන වස්සං සත්ථු පරිනිබ්බාණතො දුතියං වස්සසතානමුපරි චතුත්තිංසතිමං වස්සං අහොසි. සා ච

නවහි මාසෙහි නිට්ඨිතා, තසමා දුතියො වසෙස අසසයුජපුණණමියං පවාරණා දිවසෙ යෙව පරියොසානං ගච්ඡි. තද පන රාජා සත්තරසවස්සා හිසෙකො මහාථෙරො ද්වාසත්තතිවසෙසා අහොසි.

කතා භික්ඛු සහස්සෙන
තස්මා සාස්සිකානි ච
පුරිමා දෙව උපදය
තතියාති ච වුච්චතීති.

තතිය සංගිති කාලො පරිපුණ්ණො

ලංකා සාසන කථා

අජාතසත්තුස්ස පන අට්ඨමෙ බුද්ධා පරිනිබ්බායි. තස්මිං යෙව වසෙස පරිනිබ්බාණවාරෙ සීහබාහුස්ස රඤ්ඤො පුත්තො විජය කුමාරො නාම ලඞ්කාදීපෙ ආදි රාජා ඉමං දීපමාගන්ත්වා මනුස්සවාසමකාසි. සො ච විජයරාජා අට්ඨ තිංසවස්සානි ලඞ්කාදීපෙ රජ්ජං කරෙත්වා කාලමකාසි. තදනන්තරං එකං වස්සං රාජසුඤ්ඤමෙව අහොසි. විජයස්ස කාලකතවස්සතො තතියෙ වස්සෙ විජයස්ස රඤ්ඤෙ නත්තා පණ්ඩුවාසුදෙවො නාම රජ්ජං පාපුණි. සො ච සමතිංසවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා දිවංගතො. තස්මිං යෙව වස්සෙ පණ්ඩුවාසුදෙවපුත්තො අභයො නාම රජ්ජමකාසි. අභයස්ස වීසතිවස්සාභිසෙකකාලෙ තස්ස නත්තා පණ්ඩුකාභයො නාම දමරිකො රජ්ජං අග්ග හෙසි. රජ්ජං ගහෙත්වා සත්ත රසවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා දිවංගතො. තස්මිං යෙව වස්සෙ තස්ස පුත්තො මුටසීවො නාම රජ්ජං කාරෙසි. සො ච සට්ඨිවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා අනිච්චතං ගතො. එවං අට්ඨතිංස ච එකඤ්ච තිංසව විසතිව සත්තරසව සත්තතිව සට්ඨි චාති සබ්බෙ ඉමෙ සංහරිත්වා ඡත්තිංසාධිකානි දෙව වස්සසතානි අහෙසුං. යස්මිං පන සංවච්ඡරෙ මුටසීවො රාජා කාලකතො තස්මිං යෙවාස්ස පුත්තො දෙවානං පියතිස්සො නාම රාජා මාගසිරමාසෙ

පඨමාභිසෙකමපටිලභි සො ච කිර අසොකෙන රඤ්ඤ අදිඨසහායො අහොසි. ආසොකො පන තස්ස වාලවිජනිං උණ්හීසං ඡත්තං ඛග්ගං පාදුකාති අභිසෙකොපකරණඤ්ච සරණත්තයං ධම්මපණ්ණාකාරඤ්ච පෙසෙසි. සබ්බෙ අමච්චා තෙන පෙසෙසි. සබ්බෙ අමච්චා තෙන පෙසිතා ඛත්තියකඤ්ඤව, පෙසිතෙන අභිසෙකොපකරණෙන විසාඛාපුණ්ණමියං දුතියං තං අභිසිඤ්චිංසු,

තෙ මාගසිරමාසස්ස
ආදිචන්දෙදයෙ දිනෙ
අභිසිත්තඤ්ච ලඩ්කින්දං
අමච්චා සාමිභත්තිනො.

ධම්මාසොකස්ස වචනං
සුත්වා සාමහිතෙ රතා
පුනා පි අභිසිඤ්චිංසු
ලඩ්කාහිතසුඛෙ රතංති.

තද සක්කො දෙවරාජා. මහින්දත්ථෙරමුපසංකමිත්වා එතදවොච: කාලකතො භන්තෙ මුටසිව රාජා, ඉදනි දෙවානම්පියතිස්ස රාජා රජ්ජං කාරෙති. සම්මා සම්බුද්ධෙන ච තුම්හෙ ව්‍යාකතා අනාගතෙ මහින්දො නාම භික්ඛු තම්බපණ්නිදීපං පසාදෙස්සති'ති. තස්වා'තිහ වො භන්තෙ කාලෙ දීපවරං ගමනාය, අහඤ්ච වො සහායො භවිස්සාමීති. මහින්දත්ථෙරො පන පිතුරාජිනො නවවස්සාභිසෙකකාලෙ ගණපාමොක්ඛා තිපිටකධරො අහොසි.

තද ජෙට්ඨ පුණ්ණමියං තම්බපණ්ණිදීපෙ ජෙට්ඨ මුලනක්ඛත්තං නාම හොති. දෙවානම්පියතිස්සො පන ඒකමාසාභිසිත්තො චත්තාළීසපුරිසසහස්ස පරිවාරො නගරා නික්ඛමිත්වා මිගවං කීළිතුකාමො මිස්සක පබ්බතං පායාසි. තද මහින්දත්ථෙරො ද්වාදසවස්සිකො අහොසි. සො ච උපජ්ඣායස්ස සඩ්ඝස්ස ච ආණත්තියා

සක්කෙන ච අජ්ඣිට්ඨො ඉට්ඨිය - උත්තිය - භද්දසාල - සම්බලත්ථෙරෙහි සද්ධිං වෙදිස පබ්බතා වෙහාසමුප්පතිත්වා අනුරාධපුරස්ස පුරත්ථිම දිසාය මිස්සක පබ්බතෙ පතිට්ඨහි. සත්තුහි පරිනිබ්බාණතො චිත්තං වස්සසතානමුපරි අසොක ධම්ම රාජස්ස අට්ඨාරසවස්සාභිසෙකකාලෙ දවාදසවස්සො මහින්දත්ථෙරො ලඞ්කාදීපං අගමීති වෙදිතබ්බං.

තං දිවසමෙව එකමාසාභිසිත්තො දෙවානම්පියතිස්සො මිස්සක පබ්බං තං ගෙතො සාසන පවත්තිං අනුස්සරමානො, ථෙරස්ස ච

'සමණාමයං මහාරාජ

ධම්ම රාජස්ස සාවකා'ති

වචනං සුත්වා 'අය්‍ය නුඛෙ ආගතා'ති මනසාකාසි. තස්මිං දිවසෙ යෙවස්ස ථෙරො චූලහත්ථිපදෙපම සුත්තං කථෙසි. කථාපරියොසානෙ රාජා සපරිවාරො තීසු සරණෙසු පතිට්ඨහි. දෙවතානඤ්ච සමචිත්ත පරියාය සුත්තන්තං කථෙසි. පරියොසානෙ අසංඛෙය්‍යානං දෙවතානං ධම්මාමතං පායෙත්වා චෙතියගිරිම්හි වසි.

ථෙරස්ස දීපාගමනකාලො පරිපුණ්ණො

දුතිය දිවසෙ රඤ්ඤො ආණත්තියා පඨවියං ථෙරානං ආසනං පඤ්ඤපෙසුං 'ගහිතා'දනි පඨවි; ඉමෙ තම්බපණ්ණි දීපස්ස සාමිකා භවිස්සන්ති'ති. ව්‍යාකරිංසු. තං දිවසමෙව ථෙරො ධම්මරතන වස්ස වස්සාපෙන්තො අඩ්ඪතෙය්‍යානං පාණ සහස්සානං ධම්මාමතං පායෙත්වා මෙඝවනුය්‍යානෙ වසී. ජෙට්ඨමාසෙ කාළපක්ඛස්ස දුතිය දිවසෙ මහාමෙඝවනුය්‍යානං පටිග්ගහි, සහ උදකබින්දු පාතෙන මහාපඨවි කම්පි. මහාථෙරො මෙඝවනුය්‍යානෙ ඡබ්බිසදිවසෙ වසිත්වා අග්ගාසාළ්හ මාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස තෙරසමියං රාජගෙහෙ භත්තං භුඤ්ජිත්වා රඤ්ඤො අප්පමාද සුත්තං කථෙත්වා චෙතයගිරිං අගමාසි. ආසාළ්හ පුණ්ණමියං පඤ්චපඤ්ඤසජනෙ අරිට්ඨ අමච්චාදිකෙ දෙව ජෙට්ඨ භාතිකෙ චාති සත්තපණ්ණා සප්නෙ

පබ්බාජේසි. නෙව උපසම්පද මණ්ඩලෙ යෙව අරහන්තෙ පතිටට හිංසු. තද මහාමහින්දතෙථරො දවා සට්ඨියා අරහතං පාමොක්ඛා වෙතිය ගිරිමහි පඨමවස්සං වසි.

මහාමෙඝවනුයාන පටිග්ගහණ දිවසෙ අනුලා දෙවි පබ්බජිතුකාමා හුත්වා රඤ්ඤ ආරොචෙසි. රාජා පන 'අනුලා හන්තෙ පබ්බජිතුකාමා, පබ්බජෙථ න'න්ති: ථෙරමවොච. ථෙරො මහාරාජ, භගිනි සඩ්ඝමිත්තතෙථරී නාම අත්ථි - ඉමස්මිඤ්ච දීපෙ පුරිමකානං තිණ්ණං බුද්ධානං බොදි පතිට්ඨාසි. අම්හාකම්පි භගවතො බොධියා පතිට්ඨාතබ්බං, තස්මා තථා සාසනං පහිණෙය්‍යාසි යථා සඩ්ඝමිත්තතෙථරී බොධිං ගහෙත්වා ආගචෙඡ්‍යා'ති. රාජානං අවොච 'සාධුභන්තෙ' ති රාජා ථෙරස්ස වචනංසම්පටිච්ඡි තස්මිං අන්තොවස්සෙ රාජා අරිට්ඨං නාම අත්තනො භාගිනෙය්‍යං මහාබොධියා සඳ්ධිං සඩ්ඝමිත්තතෙථරිං ආනෙතුං පෙසෙසි. අරිට්ඨාමච්චො පන පාටලීපුත්තං ගන්ත්වා අසොකස්ස රඤ්ඤෙව සඩ්ඝමිත්තාය ච එතමත්ථං ආරොචෙසි. රාජා අරියසංඝමාදය බොධි සමීපං අගමාසි. අස්සයුජපුණ්ණමියං රාජා යදි මහාබොධිනා ලඞ්කාදීපෙ පතිට්ඨාතබ්බං, අහං ච නිබ්බෙමතිකො භවෙය්‍යං, මහාබොධි ඉමස්මිං සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨාතු'ති. සච්ච වචනං අකාසි. රඤ්ඤ සහ සච්ච කිරියාය මහා බොධි සායණ්හ සමයෙ පන මහාබොධි සත්තදිවසානි පඨමං සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨහි. තඩ්ඩණෙ ච හිමවලාහක ගබ්භං පවිසිත්වා අට්ඨාසි. සත්ත මෙ දිවසෙ හිමවලාහකෙ විප්පසන්නෙ චක්කවාළගබ්භමහාබොධි පරිපුණ්ණ - ඛන්ධ - සාඛා - පලාසො පඤ්චපල පතිමණ්ඩිතො සුවණ්ණකටාහෙ පතිට්ඨිතොව පඤ්ඤායිත්ථ. අසොක ධම්මරාජා මහාබොධිං දිස්වා සඤ්ජාත පිති පාමොජ්ජො සකල ජම්බුදීපරජ්ජෙන අභිසෙකං කත්වා සත්ත දිවසානි බොධිට්ඨානෙ යෙව අට්ඨාසි. තතො හිමගබ්භසත්තාහං අභිසෙක සත්තාහඤ්ච විතිනාමෙත්වා කාළපක්ඛ පොසථ දිවසෙ රාජා එකදිවසෙනෙ ව පාටලී පුත්තං පවිසිත්වා කත්තිකපුණ්ණ පක්ඛස්ස පාටිපද දිවසෙ මහාබොධිං පාචීන මහාසාල මූලෙ ඨපෙසි.

සුවණ්ණ කටාහෙ පතිට්ඨිත දිවසතො සත්ත රසමෙ දිවසෙ මහාබොධිස්ස අභිනවඩකුරා පාතුරහෙසුං. තෙ දිසවා අසොකරාජා පුන සකල ජම්බුදීපෙන අභිසෙක පූජමකාසි. සා ච කිර කත්තිකඡණපූජා ජුණ්හපක්ඛස්ස දුතිය දිවසතො පට්ඨාය යාව අපරකත්ති කපුණ්ණමා අහොසි.

මහා බොධාගමන උපපත්ති කාලො පරිපුණ්ණො

තස්මිං යෙව දිවසෙ මහින්දත්ථෙරො ධාතුගහණත්ථාය සුමන සාමණෙරං පෙසෙසි, ගච්ඡතු සාමණෙර ජම්බුදීපෙ තව අය්‍යකස්ස ධාතුයො ගහෙත්වා සක්කෙන ච රඤ්ඤ පූජිතං දක්ඛිණක්ඛධාතුං ගහෙත්වා එවං චං වදෙහි. 'කස්මා මහාරාජ අමෙහ තම්බපණ්ණිදීපං පෙසෙත්වා පමජ්ජිත්වා'ති. සාධු භන්තෙ ති ඛො සුමනො ථෙරස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තාවදෙව පත්තචීවරමාදය වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා පාටලීපුත්ත නාගරද්වාරෙ ඔරුය්හ රඤ්ඤ සන්තිකං ගන්ත්වා එතමත්ථං ආරොචෙසි. තදෙව කත්තික ජණපූජමද්දස. රාජා තුටේඨා සාමණෙරස්ස හත්ථතො පත්තං ගහෙත්වා වරමුග්ග සදිසානං ධාතූනං පූරෙත්වා අදසි. සො තං ගහෙත්වා සක්කං දෙවරාජානං උපසංකමිත්වා එතමත්ථං ආරොචෙසි. 'සාධු භන්තෙ'ති සො සක්කො දෙවානමින්දෙ යොජනප්පමාණං මණිථූපමුග්ගාටෙත්වා දක්ඛිණක්ඛධාතුං නීහරිත්වා සුමනස්ස අදසි. සො තං ගහෙත්වා චෙතියගිරිමහි යෙව පතිට්ඨාසි. අථඛො මහින්ද ත්ථෙරො අසොක ධම්මරාජෙන දින්නධාතුයො චෙතියගිරිමහි පතිට්ඨාපෙත්වා දක්ඛිණත්ථක්ඛමාදය වඩ්ඪමානකච්ඡායාය මහානාගවනුය්‍යානං අගාමාසි. රාජා ධාතුවඩගාටකං ගහෙත්වා එත්ථ කුමොහ ඨපෙසි.

පුණ්ණ මායං මහාවීරො
චාතුමාසිනියා ඉධ
ආගන්ත්වා දෙවලොකමහා
හත්ථිකුමොහ පතිට්ඨහි.

පමුදිතො මහානාගො
තුටෙඨා කොඤ්චරවං රවි
මහා අකාල මෙඝො ච
උට්ඨ හිත්වා සමන්තතො

පාවස්සි පොක්ඛර වස්සං
තස්මිං යෙව සමාගමෙ
උදකපරියන්තඤ්ච
වසුන්ධරමකම්පිය.

යාව ථූපස්ස කිච්චං නිට්ඨාති තාව කතිපාහච්චයෙන දෙවානම්පිය තිස්ස රාජා මහන්තං සක්කාරං කත්වා ථූපාරාමෙ දක්ඛිණක්ඛකං පතිට්ඨාපෙසි.

ථූපාරාමෙ ථූපවරං
නිට්ඨා පෙත්වා මහීපති
රතනාදීහි නෙකෙහි-සද පුඤ්ඤං අකාරයී.

අක්ඛධාතාගමනකාලො පරිපුණ්ණො

මහාබොධිස්ස පන පාටලීපුත්ත පුරං පත්තදිවසෙ යෙව සඞ්ඝමිත්තත්ථෙරී රාජානමෙතදවො ච. ගච්ඡා මහං මහාරාජ තම්බපණ්ණිදීපන්ති. රාජා ආහ. අලං අම්ම මා අගමාසී'තං. 'හරියං මෙ මහාරාජ භාතු වචනං ගච්ඡාමහං මහාරාජා'ති. නෙතහි අම්ම, මහාබොධිං ගහෙත්වා ගච්ඡාහී'ති. කත්තිකමාසෙ කාළපක්ඛස්ස උපොසථ දිවසෙ මහා බොධිං ගඞ්ගාය නාවං ආරෙපෙත්වා සයම්පි විඤ්ඤාටවිං අතික්කම්ම අනුපුබ්බෙන සත්තහි දිවසෙහි තම්බලිත්තිං අනුපපත්තො. රාජාපි සමුද්දතීරෙ සත්ත දිවසානි මහාබොධිං ඨපෙත්වා සකල ජම්බුදිපරජ්ජං පූජෙසි. මාගසිරමාසස්ස

පඨම පාටිපදදිවසෙ අසොකො ධම්මරාජා මහාබොධිං පෙසෙසි. නාගා පන තං විහුතිං දිස්වා ථෙරිං යාචිත්වා මහාබොධිං අතිහරිත්වා සත්තදිවසානි නාගරජෙන පූජෙත්වා පුන නාවාය පතිට්ඨා පෙසුං. තං දිවසමෙව නාවා ජම්බුකොල පට්ටනං පත්තා දෙවානම්පියතිස්ස රාජා පන සමුද්දතො පච්චුත්තරිත්වා සමුද්දතීරෙ මහාබොධිං ඨපෙත්වා තීණි දිවසානි සකල තම්බපණ්ණිං දිපරජ්ජෙන පූජෙසි. චතුත්ථදිවසෙ මාගසිරස්ස පුණ්හපක්ඛෙ දසමියං මහාබොධිමාදය ආගන්ත්වා අනුරාධපුරං සම්පත්තො චුද්දසමියං මහාබොධි සොළසනනං ජාතිසම්පන්නකුලානං හත්ථකො මුත්තමත්තෙ යෙව අසිතිහත්ථප්පමාණං වෙහාසං අබ්භුගගන්ත්වා ජබ්බණ්ණරංසියො මුඤ්චිත්වා යාව සුරියත්ථඩගමා අන්තලික්ඛෙ අට්ඨාසි. අත්ථඩගතෙ පන සුරියෙ රොහිණිනක්ඛත්තෙන මහාමෙඝවනුය්‍යානෙ පඨවියං පතිට්ඨහි. සහ බොධි පතිට්ඨානා උදක පරියන්තං කත්වා මහා පඨවි කම්පි අනුලා දෙවී සපරිවාරා සංඝමිත්ත ත්‍ථෙරියා සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා න චිරස්සෙ ව අරහත්තෙ පතිට්ඨාසි. දුතියවස්සං පඨමකත්තිකපවාරණ දිවසෙ මහා අරිට්ඨ ත්‍ථෙරො චෙතිය ගිරිමහි ලද්ධුපසම්පදෙ විනය පිටකං පකාසෙසි.

මහාබොධ්‍යාගමන කාලො පරිපුණ්ණො

අට්ඨාරසමෙ වස්සමහි
ධම්ම සොකස්ස රාජිනො
මහා මෙඝවනාරාමෙ
මහා බොධි පතිට්ඨහි.

තතො දවාදසමෙ වස්සෙ රඤ්ඤෝ අග්ගමහෙසි අසන්ධිමිත්තා සග්ගඩ්ගතා. තතො චතුත්ථවස්සෙ ධම්මසොකො අග්ගමහෙසිට්ඨා--නෙ තිස්ස දෙවිං ඨපෙසි. තතො තතියෙ වස්සෙ සා දෙවී බාලාරූපෙන මානිනි. මයා පිවා යං රාජා මහා බොධිං මමායතීති කොධවසං ගන්ත්වා මච්ඡකණ්ටකයොගෙන මහාබොධිං අඝාතයි.

තතො චතුත්ථ දිවසෙ රාජා දුක්ඛී දුම්මනො ව්‍යාධිතා පරිපීළිතො කාලමකාසි.

සත්තතිංසති වස්සානි
ධම්මාසොකො අකාරසී
රජ්ජං මච්චුමුඛමපත්තො
කොනු වක්ඛෙති තං ඛලං?

සත්ථු පරිනිබ්බාණ තො ද්විත්නං වස්සසතානමුපරි පඤ්ච පඤ්ඤාසති මෙ වසෙස අසොක රාජා මරණමුපත්තො

දෙවානිම්පිය තිස්සො තු
ච්ඡවා පුඤ්ඤමනපපකං
වත්තාළීසති වස්සානි
කාරෙත්වා මරණං අගා.

තස්ස'ච්චයෙ කණිට්ඨො
සො උත්තියො ඉති විස්සුතො
මුටසීවස්ස භූපස්ස
පුත්තො රජ්ජමකාරයි.
තස්සඋත්තිය රාජස්ස
ඡයවස්සම්හි අට්ඨමෙ
අත්තොවස්සං සට්ඨිවස්සො
වෙතිය පබ්බතෙ වසී.

අස්සයුජස්ස මාසස්ස
සුක්කපක්ඛට්ඨමෙ දිනෙ
පරිනිබ්බා යි සො ථෙරො
මහිඤ්ඤ දීපවඩ්ඪනො.

සත්‍ථු පරිනිබ්බාණතො දවිත්තං වස්සසතානමුපරි චතුරාසිතිමෙ වස්සෙ මහින්දත්‍ථෙරො පරිනිබ්බායි.

තස්ස උත්තිය රාජස්ස
නවවස්සස්ස අච්චයෙ
එකූනසට්ඨි වස්සානි
හත්‍ථාළහක උපස්සයෙ
වසිත්‍වා සඞ්ඝමිත්තා
සා දීපො ලොකස්ස නිබ්බුතා

දසවස්සානි සො රාජා
රජ්ජං කාරෙසි උත්තියො
අනිච්චතාව සම්පත්තො
රොගෙන පරිපීළිතො.

ථෙරස්ස පරිනිබ්බාණකාලො පරිපුණ්ණො

උත්තියස්ස කණිට්ඨො සො
මහාසිවො තදච්චයෙ
දසවස්සානි කාරෙසි
රජ්ජං සුජනසෙවකො.

මහාසීවස්ස අච්චයෙන තස්ස කණිට්ඨො සුරතිස්සො පඤ්ඤවස්සායුකාලෙ කතාභිසෙකො දසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

සුරතිස්සො මහීපාලො
රතනත්තය මාමකො
දසවස්සානි කාරෙසී
සට්ඨිවස්සායුකො අහු.

නාවික දමිළස්ස පන සෙනො ගුත්තිකො ති දෙව පුත්තා මහ බබලා සුරතිස්සං සාතෙත්වා ද්වාවීසවස්සානි ධම්මෙන රජ්ජං අකාරයුං

තතො අභයො දෙවානම්පියතිස්සො උත්තියො මහාසිවො මත්තා භයො මහානාගො සුරතිස්සො කතකො (?) අධ්‍යත්තනං නවමො අසෙලො නාම මුටසීවස්ස රඤ්ඤො පුත්තො දෙව දමිළෙ සාතෙත්වා දසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

එළාරො නාම දමිළො
සාතෙත්වා. සෙල භූපතිං
රජ්ජං චත්තාරි වස්සානි
චත්තාළිස අකාරයී

ඉදනි දක්ඛිණ දධා - නලාටධාතුවා ගමනකාලො වත්තබ්බො

ධාතුභාජන කාලෙ කිර සත්ථුනො නලාටධාතු කොසිනාරකානං මල්ලානං ලද්ධ කොට්ඨාසෙ අහොසි. මහකස්සපත්ථෙරො 'භගවා හි ධරමානො යෙව තම්බපණ්ණි දීපෙ නලාටධාතුං අනුජානි. තස්මා තං මය්හං දෙථා'ති මල්ල රාජූනං වත්වා ගණ්හි. ගහෙත්වා ච පන අත්තනො සද්ධිවිහාරිකස්ස නන්දත්ථෙරස්ස නියාදෙත්වා 'ඉමං නලාට ධාතුං තම්බපණ්ණි දීපෙ මහාගංගාය දක්ඛිණාගෙ සෙරුනාමරහදස්ස අන්තෙ වරාහ නාම සොණ්ඩි මත්ථකෙ කාකවණ්ණතිස්සො නාම රාජා පතිට්ඨපෙස්සති. සචෙතියං සංඝාරාමං කාරාපෙස්සතී'ති. ධාතුවංසං කථෙත්වා 'තවං ඉමං ධාතුං වෙසාලිං උපනිස්සාය මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං සත්ථුනා වසිනගන්ධකුටියං ඨපෙත්වා පූජං කත්වා ආයුසංඛාරෙ ඔස්සජෙථ අත්තනො සද්ධි විහාරිකස්ස ධතුවංසං කථෙහී'ති වත්වා පරිනිබ්බායි. මහානන්දත්ථෙරොපි තථා පටිපජ්ජි තස්සව සද්ධිවිහාරිකො චන්දගුත්තත්ථෙරො තථා පටිපජ්ජන්තො සාවත්ථියං ජෙතවනෙ

දසබලෙන වසිතගන්ධකුටියං ඨපෙත්වා පූජෙත්වා පරිනිබ්බායි. තස්ස ච සද්ධි විහාරිකො හද්දසෙනත්ථෙරො තථා පටිපජ්ජන්තො බාරාණසියං ඉසිපතනෙ ඨපෙත්වා පූජෙත්වා පරිනිබ්බායි. තස්ස ච සද්ධිහාරිකො ජයසෙනත්ථෙරො තථා පටිපජ්ජන්තො රාජගහෙ වෙළුවනෙ වසිතගන්ධකුටියං ඨපෙත්වා පූජෙත්වා පරිනිබ්බායි. තස්ස ච සද්ධිවිහාරිකො මහාසංඝරක්ඛිතත්ථෙරො තථා පටිපජ්ජන්තො කොසම්බියං ඝොසිතාරාමෙ ගන්ධකුටියං ඨපෙත්වා පූජෙත්වා පරිනිබ්බායි තස්ස ච සද්ධිවිහාරිකො මහාදෙවත්ථෙරො ධාතුං ගහෙත්වා ආකාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා මහානාගස්ස නාම උපරාජස්ස තම්බපණ්ණිදීපෙ රොහණ ජනපදෙ මහාගාමෙ සෙතවජත්තං උස්සපිතකාලෙ හත්ථොජනපදෙ (හත්ථොටඨක ජනපදෙ) කුක්කුට පබ්බතකන්දරෙ මහාසාලරුක්ඛමූලෙ ආකාසතො ඔතරී. තස්මිං කාලෙ මහාකාළො නාම උපාසකො සපුත්තදරො මහාථෙරං ච ජිනධාතුං ච සම්මා පටිජග්ගිත්වා චිරං විහාසි. උපොසථ දිවසෙ පන ධාතුතො ජබ්බණ්ණරංසියො උග්ගච්ඡිංසු, සො ච පදෙසො බුද්ධස්ස ධරමාන කාලො විය අහොසි.

කො පනෙසො මහානාගොති? දෙවානම්පියතිස්ස මහාරඤ්ඤො කිර දුතියභාතිකො උපරාජා මහානාගො නාම අහොසි. සො ච භාතුජායාය දෙවියා භීතො අත්තනො දෙවිං ච බලාවාහනං ච ගහෙත්වා රොහනං අගමාසි. තස්ස මහෙසි අන්තරාමග්ගෙ ලංකාවිහාරමහි නාම පුත්තං විජායී. භාතුනො ච විහාරස්ස ච නාමං ගහෙත්වා තස්ස ලංකාතිස්සො ති නාමං අහොසි. උපරාජා තතො ගන්ත්වා මහාගාමෙ වසන්තො රොහණෙ රජ්ජං කාරෙසි. අථෙකදිවසං උපරාජා මහාකාළතො ධාතුප්පවත්තිං සුත්වා මහාකාළං මග්ගුද්දෙසකං කත්වා චතුරඞ්ගබලසෙනාය මහාදෙවථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා එවං මාහ 'භන්තෙ, තුම්හාකං සන්තිකෙ අම්හාකං භගවතො නලාටධාතු කිර අත්ථි තං ගහෙතුං ආගතොම්හි'ති හද්දකං මහාරාජා'ති ථෙරො රඤ්ඤො ධාතුං දස්සෙසි. රාජා ධාතුපාටිහාරියං දිස්වා හට්ඨතුට්ඨො ධාතුවරං යාචි. ථෙරො 'හද්දකං මහාරාජ, ඉමං ධාතුං සම්මා සම්බුද්ධො

ධරමානො යෙව ව්‍යාකරිත්වා කාකවණ්ණතිස්සො නාම රාජා ඉමස්මිං දීපෙ මහාවාලුකා ගංගාය දක්ඛිණ තීරෙ සෙරුනාමරහදස්ස අනෙත වරාහනාමසොණ්ඩි මත්ථකෙ පතිට්ඨාපෙත්වා මහන්තං ථූපං කාරෙස්සතීති කත්ථ සමාපත්තිං සමාපජ්ජි, තස්මා ගණ්හ මහාරාජා'ති ධාතුං අදාසි. සපරිවාරො රාජා මහාසක්කාරෙන මහාගාමං ධාතුං නයිත්වා රාජනිවෙසනතො නාතිදූරෙ ඨානෙ ධාතුඝරං කාරාපෙත්වා තත්ථ ධාතු කරණ්ඩකං ඨපෙත්වා සතතං සක්කරිත්වා චිරං විහාසි. පච්ඡිමෙ කාලෙ රාජා අත්තනො පුත්තං ලංකාතිස්සකුමාරං 'තාත තිස්ස, අමෙහි පූජිතාය ධාතුයා පූජෙහී'ති ධාතුවංසං කථෙත්වා අනුසාසිත්වා කාලංකත්වා සග්ග පරායනො අහොසි. තස්ස අච්චයෙන ලංකාතිස්සොපි මහාසක්කාරං කත්වා රජ්ජං කාරෙසි.

පච්ඡිමෙ කාලෙ චුතතපපකාරෙන අත්තනො පුත්තස්ස ගොඨාභයස්ස ධාතුං නියාදෙත්වා සග්ගපරායනො අහොසි. තස්ස අච්චයෙන ගොඨාභයො රජ්ජං කාරෙන්නො එවං පටිපජ්ජි. පච්ඡිමෙ කාලෙ අත්තනො පුත්තස්ස කාකවණ්ණතිස්ස කුමාරස්ස ධාතුවංසං කථෙත්වා 'මමච්චයෙන ත්වං ඉමං ධාතුං තත්ථ පතිට්ඨපෙහී'ති වත්වා අනුසාසිත්වා සග්ගං ගතො අහොසි.

තස්සච්චයෙන කාකවණ්ණතිස්ස කුමාරො රජ්ජං කාරෙසි. සො කිර කාකසදදසදදුතාය එවන්නාමතො අහොසි. කල්‍යාණියස්ස කිර රඤ්ඤ ධීතා විහාරදේවී නාම තස්ස අග්ගමහෙසි අහොසි සාව දෙවී ගාමණි අභයො තිස්සොති දෙව පුත්තෙ විජායී. කාකවණ්ණතිස්ස මහාරාජස්ස කිර භගිනී සොම දෙවී නාම කල්‍යාණියං සිවස්ස මහාරඤ්ඤ භාගිනෙය්‍යස්ස අභයරාජ කුමාරස්ස අග්ග මහෙසි අහොසි. තස්මිං අභය රාජ කුමාරෙ ගිරිනගරෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ කාකවණ්ණතිස්ස රාජා අත්තනො පුත්තං දුටඨගාමිණිං පක්කොසාපෙත්වා 'තාත ත්වං ගිරිනගරෙ වසාහී'ති වත්වා අමච්චං තස්ස පිතුට්ඨානෙ ඨපෙත්වා ගිරිනගරං පෙසෙසි. අපරභාගෙ ගාමිණි අභයෙන සහ ජාතිං නිස්සාය ඛත්තිය විවාදෙන සො අභයරාජා අත්තනො දෙවියා සද්ධිං බලවාහනං

ගහෙත්වා සෙරු නගරං අගමාසි. සිවො නාම කිර සෙරු රාජා අභයරාජස්ස සහායො අහොසි. සෙරු රාජා පන සරකොටියං රමනීයෙ භූමිභාගෙ එකං නගරං මාපෙත්වා අභය රාජස්ස අදසි. සොපි අභය රාජා තස්ස නගරස්ස දෙවියා නාමෙන සදිසං සොමනගරංති නාමං අකාසි. තං ච නගරං ඉද්ධං විතං, තස්මිං යෙව අභය රාජා රජ්ජං කාරෙසි.

අපරභාගෙ සොම දෙවී රඤ්ඤසද්ධිං 'දෙව අම්හාකං නගරෙ චෙතියං ච විහාරො ච නත්ථි තස්මා චෙතියංච විහාරංච කාතුං වට්ටති'ති මන්තෙසි. රාජා හදදකං වතාති වත්වා විහාරභූමිං ගවෙසන්තො නගරතො නාතිදූරෙ නාවවසනෙන එකං සාලවනං අද්දස. තස්මිං කිර මහා අරිට්ඨවංසෙ එකො මහින්දත්ථෙරො නාම සද්ධිං සට්ඨිමත්තෙහි භික්ඛූහි පටිවසති. රාජා තස්මිං පසන්නො සාලවනෙ විහාරට්ඨානං ච දතුගම්භං ච සජ්ජත්වා ථෙරං එතදවොච. භන්තෙ කත්ථ ධාතුං ලභිස්සාමී'ති තද ථෙරො අත්තනා පරිහරිතං සත්ථුනො දක්ඛිණදාඨා ධාතුං රඤ්ඤ අදසි. රාජා තුට්ඨහට්ඨො සුනක්ඛත්ත යොගෙන ධාතුගබ්භෙ පතිට්ඨාපෙත්වා අතිමනොරමං උදක බුබ්බුලකෙලාස කූට පටිභාගං චෙතියං අකාසි. රාජා සද්ධිං දෙවියා ධාතුයා මහන්තං සක්කාරං කරොන්තො මහින්දත්ථෙරපමුඛස්ස භික්ඛු සංඝස්ස මහාදනං ච දදන්තො රජ්ජං කාරෙසි.

සොමවහයෙරමමනීයෙ සම්දෙධ
පුරෙ නිරිඤ්ඤො ගිරිරාජ වංසො
මහින්දථෙරො ච අරිට්ඨවංසො
දාඨාධාතුං දක්ඛිණං පතිට්ඨවෙසුං

ඉච්චෙව චං දක්ඛිණ දාඨාධාතු පතිට්ඨාන කාලෙ පරිපුණ්ණො.

තතො පරං විහාරදෙවියා භාතා චූලපිණ්ඩපාතික තිස්ස තෙථෙරො නාම එකදිවසං කාකවණ්ණතිස්ස මහාරාජස්ස ආයුසංඛාර ඔලොකෙන්තො අප්පාවසෙසංති ඤත්වා පුනදිවසෙ රඤ්ඤා සද්ධිං කථෙසි. 'මහාරාජ, ඉමං තුම්හාකං පරිහරණකං නලාටධාතුං සත්ථා ධරමනො යෙව ව්‍යාකරි. අනාගත මහාවාලුකා ගංගාය දක්ඛිණභාගෙ සෙරුනාමරහදස්ස අන්තෙ වරාහනාම සොණ්ඩි-මත්ථකෙ කාකවණ්ණතිස්සො නාම රාජා පතිට්ඨාපෙස්සති'ති තං සන්ධාය භගවාකත්ථ සමාපත්තිං සමාපජ්ජි තුම්හෙහි දනි මනසිකාතබ්බං' ති. රාජා කිඤ්චාපි අත්තනො පිතරං මරණමඤ්ච කථිතං වචනං අනුස්සරන්තො ධාතුසිනෙහෙන ඨපනකං න මනසාකාසි. තද ථෙරස්ස වචනං සුත්වා පිතරා කථිතං අනුස්සරන්තො 'සාධුවතා' ති ආහ. සො පන රාජා ධාතුං පතිට්ඨාපෙන්තො සෙරුනගරෙ සිවරාජා සොණනගරෙ මහානාගරාජා සොමනගරෙ ගිරිඅභය රාජාති තිණ්ණං රාජූනං ජෙට්ඨො තෙහි සමග්ගො හුත්වා විසාඛා පුණ්ණමියං විසාඛනක්ඛත්තෙන මඩගල ඉට්ඨකං පතිට්ඨපෙසි නිට්ඨිතෙව පන ධාතුගබ්භෙ රාජා ථෙරෙහි සද්ධිං මන්තෙත්වා, නිට්ඨිතො හන්තෙ ධාතුගබ්භො, සෙව රොහිණිනක්ඛත්තෙන ධාතුනිධානං කරිස්සාමි. තුම්හෙහි කෙසධාතුං ජානාථා'ති තිස්ස තෙථරස්ස භාර මකාසි. ථෙරො පන අත්තනො සද්ධිවිහාරිකං සිවත්ථරං ආවුසො භුම්න්දනාගවිමානෙ ජයසෙනො නාම නාගරාජා වසති, සො ච තපස්ස හල්ලිකානං දෙව භාතිකවාණිජානං පරිහරණ කෙසධාතුං පූජෙති. සෙව තං ධාතුං ආහරිත්වා රඤ්ඤ දෙහීති. ආනාපෙසි. පුන දිවසෙ සිවත්ථරො භුම්ඳරනාගභවනං ගන්ත්වා ජයසෙන නාගරාස්ස සන්තිකා කෙසධාතුං ආහරිත්වා රඤ්ඤා අදසි. චූලපිණ්ඩපාතික තිස්ස තෙථරො ච මහාසාගලතෙථරො ච මහින්ද තෙථරො චාති එකෙ ථෙරො අනෙක සතපරිවාරා, චත්තාරොව මහාරාජානො කාකවණ්ණතිස්සරාජප්පමුඛා මහාවාලුකාගංගාය දක්ඛිණ භාගෙ සෙරු නාමරහදස්ස අන්තෙ වරාහනාම සොණ්ඩිමත්ථකෙ භගවතො නලාටධාතුං පතිට්ඨාපෙසුං

පතිට්ඨාපෙත්වාව පන රාජා උදකබුබ්බුල කෙලාස කූටපටිභාගං මහාථූපං අකාසි. සබ්බං ච කත්තබ්බයුත්තකං කත්වා අනෙකප්පකාර සම්මානෙන සතතං පූජෙසි.

කාකරවස්සදු තිස්ස රාජසෙට්ඨා
හිසෙකපත්තො වරරොහණම්හි
බුද්ධප්පසන්නො වර බුද්ධධාතුං
නලාට ධාතුං ච පතිට්ඨපෙසි.

කාකවණ්ණ තිස්ස මහාරාජා පන චතුසට්ඨි සංවච්ඡරානි අනෙක පුඤ්ඤ මුපචිත්වා සග්ගප අහොසි.

ඉච්චේවෙවං නලාටධාතාගමන කාලො පරිපුණ්ණො

කාකවණ්ණතිස්ස අච්චයෙන තස්ස කණිට්ඨපුත්තො තිස්සො නාම දීඝවාපිතො ආගන්ත්වා පිතු සරීරකිච්චං කාරෙත්වා මාතරඤ්ච කුණ්ඩලහත්ථිං ච ගහෙත්වා භාතුභයා දීඝවාපිං අගමාසි. දුට්ඨගාමිණී අභය කුමාරො පන තස්ස ජෙට්ඨපුත්තො සොළසවස්සිත කාලෙ පිතුරඤ්ඤ බන්ධනභයෙන පලායිත්වා මලයං අගමාසි. තද මලයදෙසතො ආගන්ත්වා මහාගාමෙ කතාභිසෙකො අහොසි. කුණ්ඩලහත්ථිං පටිච්ච තෙසං ජෙට්ඨකණිට්ඨකානං රාජ කුමාරානං විවාදෙන චුල්ලඩ්ගණ පිට්ඨියං සංගාම යුද්ධකාලෙ කණිට්ඨතිස්සො තාව ජිනාති. දුතියවාරෙ පන ජෙට්ඨක අභයො සට්ඨිසහස්සබලං ගහෙත්වා යුජ්ඣනකාලෙ ජිනාති. ථෙරා පන උභො භාතරො අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛමාපෙසුං, අභය දුට්ඨගාමිණී රාජා කිර කුන්තෙ ධාතුං නිධාපෙත්වා බලවාහන පරිවුතො තිස්සාරාමං ගන්ත්වා සංඝං වන්දිත්වා 'භන්තෙ සාසනං ජොතෙතුං පාරගංගං තරිස්සාමි. අම්හාකං පුඤ්ඤ කෙඛත්තත්ථාය අමෙහි සහගාමිනො භික්ඛු දෙථා' ති ආහ. සංඝො පඤ්චසතෙ භික්ඛු අදසි. රාජා භික්ඛු සංඝං ගහෙත්වා කණ්ඩජහත්ථි මාරුයහ

දසයොධෙහි පරිවුතො චතුරංග බලසෙනාය යුද්ධාය නික්ඛමිත්වා මහියංඩගණං ගන්ත්වා තත්ථ දමිළෙහි සද්ධිං යුජ්ඣනෙතා මහියඩගණෙ කඤ්චුකථූපං කාරෙසි.

භගවා කිර බොධිතො නවමෙ මාසෙ ඉමං දීපමාගන්ත්වා ගංගාතීරෙ මහානාගවනුය්‍යානෙ ඉදනි මහියඩගණ ථූපස්ස උපරිභාගෙ වෙහාසෙ ඨත්වා යකෙ දමෙත්වා පක්කාමි. සත්ථරි පරිනිබ්බුතෙ පන මහාසාරිපුත්තත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකො සරභූනාම එකො ථෙරො ගීවාධාතුං ගහෙත්වා භික්ඛු සංඝපරිවුතො ආගන්ත්වා ඉමස්මිං යෙව ඨානෙ පතිට්ඨා පෙත්වා ඩාදසහත්ථුබෙබධං ථූපං කත්වා පක්කාමි. දෙවානම්පියතිස්ස රඤ්ඤ භාති චූලාභයො නාම තං චෙතියං තිංසහත්ථුබ්බෙධං කාරෙසි. ඉදනි දුට්ඨගාමිණී අභය රාජා තං චෙතියං අසිති හත්ථුබෙබධං කඤ්චුකචෙතියං කාරෙසි.

මහියඩගණ ථූපපවිත කාලො පරිපුණ්ණො

රාජා පන තත්ථ මහියඩගණෙ ජත්ත දමිළං ගහෙත්වා අම්බදමිළං චතුහි මාසෙහි, කච්ඡක දමිළං චතුහි, විජිත නගරං චතුහි, අඤ්ඤව දමිළෙ අනුක්කමෙන ගහෙත්වා තතො අනුරාධපුරං ගන්ත්වා කාසපබබතෙ ඛන්ධාවාරං නිවෙසෙත්වා තත්ථ තළාකං කාරෙත්වා ජෙට්ඨමූලමාසමහි උදකකීළං කිළි තත්ථ පජ්ජොත නගරං මාපෙසි අනුරාධපුරෙ එළාර රාජාං සහ යොධෙනි ඝාතෙත්වා නගරං පාවිසි. එවං දුට්ඨගාමිණී අභය රාජා ද්වත්තිංස දමිළ රාජානො ඝාතෙත්වා සකල ලංකාදීපෙ එකං සෙතවජ්ජතං සමුස්සාපෙසි. ජත්ත මංගල සත්තාහෙ විතිවත්තෙ රාජා සචෙතියං මරිචවට්ටි විහාරං කාරෙසි. සො ච තීහි සංවච්ඡරෙහි නිට්ඨාසි. නිට්ඨිතෙ ච පන රාජා මහන්තං විහාරමහං අකාසි.

මරිච චෙතිය කථා.

තතො පරං රාජා ඔලොකෙන්තො රාජගෙහෙ කරණ්ඩකෙ ඨපිතං සුවණ්ණපටෙට ලෙඛං දිස්වා තං වාචෙසි. අනාගතෙ වත්තාළිසාධිකං වස්සසතං අතික්කම්ම කාකවණ්ණ තිස්සස්ස රඤ්ඤො දුටඨගාමිණී අභයො නාම පුත්තො ඉදං විදංච කාරෙස්සතී'ති. තද රාජා අය්‍යෙන කිර දීඝදස්සිනා මහින්ද තෙරෙන දිටෙඨාමහි'ති. හටඨතුටෙඨා අහොසි. තද දිබ්බ විමනා ලෙඛං ඔලොකෙන්තො එකෙකපස්සතොව උබෙබධතො ච සතරතන පපමාණං නවභූමිකං සහස්ස ගබ්භං සිහ පඤ්ජරාදි අනෙකවිචිත්තං ලොහපාසාදං කාරෙත්වා දකබිණොදකං පාතෙත්වා භික්ඛු සංඝස්ස අදාසි'ති. මහාවංසාදීසු වුත්තං කිඤ්චාපි ලොහපසාදං දෙවනම්පියතිස්සො යෙව කාරෙසි. තථා පි තස්මිං සමයෙ අභාවතො අනාගතෙති වුත්තං ති තීසුපි ගණ්ඨි පදෙසු වුත්තං

ලොහ පාසාද කථා.

අථෙක දිවසං රාජා මහාබොධිං වන්දිත්වා නගරං පවිසන්තො ථූපට්ඨානෙ අය්‍යකරාජෙන ජබ්බස්සාභිසෙකකාලෙ නිඛාතං සිලායූපං දිස්වා මහින්දතෙරෙන වුත්ත වචනං අනුස්සරන්තො විසාඛ පුණ්ණමුපොසථ දිවසෙ විසාඛනක්ඛත්තයොගෙ මහාථූපකරණත්ථාය භූමිපරිකම්මං ආරභි. ආරභිත්වාව පන අසාළ්හ පුණ්ණ මුපොසථ දිවසෙ උත්තරාසාළ්හනක්ඛත්ත යොගෙ වෙතියෙ මඩ්ඩලිඨකං පතිට්ඨාපෙසි රාජා ධාතුගබ්භෙ කත්තබ්බ කිච්චං නිට්ඨා පෙත්වා භික්ඛු සංඝං වන්දිත්වා එව මාහ' භන්තෙ ධාතුගබ්භෙ කිච්චං නිට්ඨිතං, සෙඛ ආසාළ්හපුණ්ණමුපොසථදිවසෙ ධාතුනිධානං භවිස්සති ධාතුයො ජානාථා'ති. එවං භික්ඛු සංඝස්ස භාරං කත්වා නගරමාගඤ්ජි. සංඝො ධජපරිවෙණවාසිකං සොළස වස්සුද්දෙසිකං සොණුත්තරසාමණෙරං එවමාහ: ආවුසො සොණුත්තර සෙඛ ධාතුනිධානං භවිස්සති; තථා හි සත්ථා පරිනිබ්බාණ මඤ්ඤෙ නිපන්නො සක්කං දෙව රාජානං ආමන්තෙත්වා මයහං අට්ඨ දෙණප්පමාණාසු සරීරධාතුසු එකං දෙණං කොළියරාජූහි සක්කතං

අනාගතෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ මහාවෙතියෙ පතිටඨ හිස්සතීති. අථ භගවතී පරිනිබ්බුතෙ කොළිය රාජූහි රාමගාමෙ කතචෙතියෙ මහොසෙන හින්නෙ ධාතුකරණ්ඩකො සමුද්දං පාවිසි. තංච මහාකාළනාගරාජා මසෙජරිකගහවනං නයිත්වා යාව අජ්ජතනා පරිහරති. තස්මා ත්වං මසෙජරිකනාගභවනං ගන්ත්වා පවත්තිං නාගරාජස්ස නිවෙදෙත්වා ධාතුයො ආහරා'ති. සොණුත්තරො සාධුති සම්පටිච්ඡිත්වා පුන දිවසෙ තුරයනිග්ඝොසෙන රසෙසු නික්ඛන්තභාවං ඤත්වා අභිඤ්ඤාදාදකං චතුත්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජිත්වා මසෙජරික නාග භවනෙ මහාකාළනාගස්ස රසෙසුදපුරතො පාතුරහොසි. සාමණෙරො මහාකාළ නාගරාජෙන දින්නධාතුයො ආහරිත්වා රසෙසු අදසි. රාජා පන අනෙකප්පකාර සක්කාරසම්මානෙනආසාළහ පුණ්ණමියං උත්තරාසාළහනක්ඛත්ත-යොගෙ මහාධාතුනිධානං අකාසි. නිධානං කත්වා ච පන තස්සුපරි වීසහත්ථුසතිකං සුවණ්ණමාලිං නාම මහාථූපං කාරෙසි. රාජා අනෙක පුඤ්ඤානි උපචිනන්තො චතුවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා සංඝස්ස අත්තනො කායං නීයදෙත්වා සතතං පුඤ්ඤමනුස්සරමානො චවිත්වා තුසිතභවනතො ආගතෙ දිබ්බරථෙ නිබ්බත්තිත්වා දිබ්බභරණෙහි විභූසිතො පස්සන්තස්සෙව මහාජනස්ස තික්ඛත්තුං මහාථූපං පදක්ඛිණං කත්වා භික්ඛුසංඝං වන්දිත්වා තුසිතභවන මගමාසි කාකවණ්ණතිස්ස රාජා පන මෙත්තෙය්‍යස්ස භගවතො පිතා භවිස්සති. විහාරදෙවී තස්ස මාතා භවිස්සති. අයං දුට්ඨගාමණී අභය රාජා පඨමසාවකො කණිටෙඨා තු සද්ධාතිස්සො දුතිය සාවකො රසෙසු පිතුවඡා අනුලා දෙවී අග්ගමහෙසි අභයස්ස රසෙසු පුත්තො සාලිරාජ කුමාරො පුත්තො භාණ්ඩාගාරික සංඝාමවෙචා අග්ගුපපට්ඨාකො තිස්සා මච්චධිතා අග්ගුපට්ඨායිකා භවිස්සතීති. එවං කිර සබ්බෙතෙ කතාධිකාරං අහෙසුං මෙත්තෙය්‍ය බොධිසත්තො පන මහුත්තජිනසන්තිකෙ ලද්ධ ව්‍යාකරණො හුත්වා කප්ප සතසහස්සාධිකෙ සොළස අසංඛෙය්‍යෙ පාරමියො පුරෙත්වා ඉදනි තුසිතපුරෙ යෙව නිබ්බත්තො අනාගතෙ බුද්ධො ලොකෙ භවිස්සති. යෙවාති.

"දුට්ඨගාමිණී රාජා
තුවිත්වා සුවණ්ණ මාලිනිං
වීසසතහත්ථුග්ගතං ථූපං
සතතං සො අපූජයි"

වරදීප ඛිලෙ වරමෙකත්ථුපො
වරරාජභයො වරපුඤ්ඤවිතො
වරරජ්ජමකා චතුවීසසමා
වරදෙවපුරං තිදිවං තු අගා

සුවණ්ණමාලික චෙතියුපචිතකාලෙ පරිපුණ්ණා

අනිධීතෙ පන මහාථූපස්ස ජත්තකමෙම දුට්ඨගාමිණී අභයො පරලොකගතො. තස්ස කණිටෙඨා සද්ධාතිස්සො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. සො මහාවෙතියෙ ඡත්තකම්මං ච සුධාකම්මං ච නිට්ඨාපෙත්වා අනෙකපුඤ්ඤ සම්භාරමුපචිනිත්වා අට්ඨාරස වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සද්ධාතිස්සස්ස කිර චතතාරො පුත්තා ලඤ්ජතිස්සකො ථූලත්ථනො ඛලාටනාගො වට්ටගාමිණීති. සද්ධාතිස්සස්ස අච්චයෙන ලඤ්ජිතිස්සකස්ස කණිටෙඨ ථූල්ලත්ථනො දසාහාධිකං එකං මාසං රජ්ජං කාරෙසි. තං ඝාතෙත්වා ජෙට්ඨකො ලඤ්ජිතිස්ස කො අට්ඨමාසාධිකානි නවසංවච්ඡරානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්මිං මතෙ තස්ස කණිටෙඨා ඛල්ලාටනාගො ජබ්බස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස ච සෙනාපති තං ඝාතෙත්වා නගරං අග්ගහෙසි. තස්ස රඤ්ඤ කණිටෙඨා වට්ටගාමිණී තං දුට්ඨ සෙනාපතිං හන්ත්වා පඤ්චමාසානි රජ්ජං කාරෙසි. පුලහත්ථ දමිළො රජ්ජං විලුම්පිත්වා තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. බාහිය දමිලො තං ගහෙත්වා දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. මිලිය මාරකො දමිළො තං ගහෙත්වා සත්තමාසානි රජ්ජං කාරෙසි. දාඨිය දමිලො තං ගහෙත්වා දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තද වට්ටගාමිණී රාජා

මලය දෙසෙ සත්තමාසාධිකානි වුද්දසවස්සනි නිලියිත්වා අනුරාධපුරං ගන්ත්වා දයීය දම්ළං ගහෙත්වා පුන රජ්ජං හත්ථගතං කත්වා අභයගිරිවිහාරං කාරෙසි.

වට්ටගාමිණී රාජසම්ං
කාරෙන්තෙ අනුරාධකෙ
පිටකත්තය පාළිං ච
තස්සා අට්ඨාකථා පි ච

මුඛපාඨෙන ආනෙසුං
පුබ්බෙ භික්ඛු මහාමතී
හානිං දස්වා න සත්තානං
තද භික්ඛු සමාගතා

චිරට්ඨිත්ත්ථං ධම්මස්ස
පොත්ථකෙසු ලිඛාපයුං
වට්ටගාමිණී අභයො
රාජා රජ්ජමකාරයි.
ඉති ද්වදස වස්සානි
පඤ්චමාසෙසු ආදිතො'ති.

ඉදං පටිච්ච වුත්තං සාරසංගහෙ.

සාට්ඨකථං සබ්බං බුද්ධ වචනං සත්ථු පරිනිබ්බාණතො යාව පඤ්ඤසාදිකානි චත්තාරි වස්සසතානි තාව මතිසම්පන්නා භික්ඛු මුඛපාඨෙන ආනෙසුං අථ සත්තානං බුද්ධිපරිහානිං දිස්වා පන්නභාර පඤ්චසත අරහන්තො ලංකාදීපෙ මලය දෙස ආලොක

ලෙණෙ නිසින්තා ජනපදධිපතිනා කතාරක්ඛා පොත්ථකෙසු ලිඛාපයුං යං සත්ථාය පොත්ථකාරුළ්හසංගීති චතුත්ථ ධම්මසංගීතිසදිසානි වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තංති.

පොත්ථකාරුළ්හ කාලො පරිපුණ්ණො

තස්මිං වට්ටගාමිණී අභයෙ පරලොකගතෙ බලලාට නාග රඤ්ඤො පුත්තො මහාචූළිකො චුද්දසවස්සානි ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. තදව්වයෙන වට්ටගාමිණී අභයස්ස පුත්තො චොරනාගො ද්වාදසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සො ච අත්තනො අනුලාය දෙවියා දින්නවිසං ඛාදිත්වා කාලකතො අහොසි. තද මහාචූළිකස්ස පුත්තො තිස්සො නාම තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සිව දෙවාරිකෙ රත්තචිත්තා අනුලා දෙවී විසෙන තිස්සං ඝාතෙත්වා තස්ස රජ්ජං අදසි. සො ච ඩ්‍වාමාසාධිකං එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තද වට්ටකො නාම දමිළො නගර වඩ්ඪකී රාජවල්ලභො අත්ථි, තස්මිං රත්ත චිත්තා අනුලා දෙවී විසෙන සිව දෙවාරිකං ඝාතෙත්වා තස්ස රජ්ජං අදසි. සො ච ඩ්‍වාමාසාධිකං එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තද තිස්සො නාම දරුභාතිකො අත්ථි, තමහි රත්ත මානසා අනුලා දෙවී වට්ටක දමිළං විසෙන ඝාතෙත්වා තස්ස රජ්ජං අදසි. සො ච මාසාධිකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තද නිළිය බ්‍රාහ්මණො පුරෙහිතො අත්ථි, තස්මිං රත්ත චිත්තා අනුලා විසෙන තිස්සා හන්ත්වා තස්ස රජ්ජං අදසි. සො ච ජමාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. තද ඛත්තිංසාය බලත්ථෙ සුරත්තචිත්තා අනුලා දෙවී විසෙන නිළියං හන්ත්වා සයං චත්තා රො මාසෙ රජ්ජං කාරෙසි.

තද කිර සත්ථු පරිනිබ්බාණතො පඤ්ච වස්සසතානි පරිපුණ්ණානි අනුලා දෙවියා භයෙන මහාචූළිකස්ස දුතිය පුත්තො තණ්ණතිස්සො නාම පලායිත්වා පබ්බජි සො සම්පන්න බලො හුත්වා අනුලං ඝාතෙත්වා බාවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස මාතා පබ්බජි. රාජා මාතු වසනත්ථාය දන්තගෙහං භික්ඛුනුපස්සයං කාරාපෙසි. කණ්ණතිස්සෙපි අනුරාධපුරෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ ජම්බුදීපෙ

සාගලායං මිලින්දෝ නාම රාජා මහානාග සෙනත්ථෙරෝ ච උභො පණ්ඩිතා පඤ්හා විස්සජ්ජනෙහි දසබල සාසනස්ස පරමගම්භීරභාවං ජොතයන්තාව සමාගමිංසු තෙන වුත්තං මිලින්ද පඤ්හ : මයි පරිනිබ්බුතෙ පඤ්චවස්ස සතෙ කාලෙ එතෙ උප්පජ්ජිස්සන්ති'ති කණ්ණතිස්සස්ස අච්චයෙන තස්ස පුත්තො ජෙට්ඨභාතිකො අභයො නාම අට්ඨවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරොසි. තදච්චයෙන තස්ස කණිට්ඨො මහානාගො නාම ද්වාදසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. මහානාගස්ස අච්චයෙන තස්ස පුත්තො ආමණ්ඩ ගාමිණී නාම අට්ඨමාසාධිකානි නවවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි තදච්චයෙන තස්ස කණිට්ඨො කණිරජාණුතිස්සො තං හන්ත්වා තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්සච්චයෙන ගාමිණී අභයස්ස සුතො වූළාභයො නාම එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තස්සච්චයෙන තංකණිධිකා සිවලිදෙවී චත්තාරො මාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. ලම්බකණ්ණකා තීණි වස්සානි රජ්ජමකාරයු ගාමිණී අභයස්ස භාගිනෙය්‍යො ඉළනාගො ජබ්බස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්සච්චයෙන තංසුතො චන්දමුඛසිවො නාම සත්තමාසාධිකානි අට්ඨවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස කණිට්ඨො ලංකාතිස්සො' තං ඝාතත්වා අට්ඨමාසාධිකානි සත්තවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. දත්ත දෙවාරිකස්ස සුතො සුහො නාම තිස්සං හන්ත්වා ජබ්බස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තතො ලම්බකණ්ණ සුතො වසභො නාම සුහං හන්ත්වා රජ්ජං කාරෙසි සොව වසභො රාජා අත්තනා ගහිතාභිසෙකසත්තාහං පානං පිවිත්වා තතො අත්තනො ආයුප්පමාණං ජානිතුකාමො හොරාපාඨකෙන සද්ධිං රහො නිසිදිත්වා' මම ආයුප්පමාණං ජාන්තුකාමොමහි : තං මෙ කථෙහි'ති. හොරාපාඨකං පුච්ඡි. හොරාපාඨකො තං පටික්ඛිපි රඤ්ඤ පුනප්පුනං පුට්ඨො රහො යෙවස්ස රඤ්ඤ ආයුප්පමාණං ජොතිසත්ථානුසාරෙන ආචික්ඛි: දෙව, තුම්හාකං ද්වාදසවස්සපරිමාණමායු අවසිස්සතී'ති. එවං වුත්තෙ රාජා ආයු වඩ්ඪනාය පටිකම්මං කින්නු අත්ථීති පුච්ඡි. නෙන අය්‍යා ජානන්ති'ති වුත්තෙ රාජා රහස්සං රක්ඛනත්ථාය තස්ස සහස්සං ධනං දත්වා භික්ඛු සංඝං සන්නිපාතෙත්වා උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා, සියානු භන්තෙ ආයුවඩ්ඪන කාරණං'ති පුච්ඡි.

අපීති සංසො ආචිකඛි
අන්තරාය විමොචනං
පරිස්සවනදනං ච
ආවාසදන මෙව ච

ගිලාන භත්ත දනං ච
දතබ්බං මනුජාධිප
කාතබ්බං ජිණ්ණකාවාස
පටිසංඛරණං කථා.

පඤ්ච සීල සමාදානං
කත්වා තං සාධු රක්ඛය
උපොසථූපවාසො ච
කාතබ්බා පොසථේඉති.

රාජා සාධුති සම්පටිච්ඡිත්වා වුත්ත නියාමෙන සබ්බං ච තං අඤ්ඤං ච අකාසි. සො රාජා

චතුතාළීසවස්සානි
පුරෙ රජ්ජ මකාරයී
චතුවත්තළීස වෙසාඛ
පුජායොව අකාරයී

තදව්වයෙන තස්ස පුත්තො වංකනාසිකතිස්සා තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්වයෙන තස්ස පුත්තො ගජබාහුකගාමිණී නාම විසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්වයෙන තස්ස සෙනාපති මහල්ලකනාගො ඡබ්බස්සානි රජ්ජං කාරෙසි' තස්ස අවවයෙන

තස්ස පුත්තො භාතිකතිස්සො චතුවීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්චයෙන තංකණිටඨතිස්සො අටඨාරසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්සව්චයෙන තංසුතො චූළනාගො දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස කණිටඨකො කුණ්ඩලනාගො තං ඝාතෙත්වා එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස දෙවියා භාතික සෙනාපති සිරිනාගවොරො තං පලාපෙත්වා ලද්ධජයො එකූනවීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස අච්චයෙන තංසුතො තිස්සො ද්වාවීසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස කණිටෙඨා අභයො තං පලා පෙත්වා අටඨවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්චයෙන තස්ස භාතිකපුත්තො සිරිනාගො දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.තදව්චයෙන තස්ස පුත්තො විජය කුමාරො එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තයො කිර ලම්බකණ්ණා අහෝ. සංඝතිස්සො. සිරිසංඝබොධි.ගොඨාභයොති. තෙසු සෙනාපති අමච්චාව විජයං හන්ත්වා සංඝතිස්සං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චිංසු සො ච චත්තාරි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්චයෙන සිරිසංඝබොධි දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සිරිසංඝබොධිම්හි රජ්ජං කාරෙන්තෙ උපසෙනාචරියෙන සද්ධම්මපජෙජාතිකා මහානිදෙදසටඨකථා විරචිතා. තද ච අනිරුද්ධ දෙවො නාම රාජා පුණ්ණ ගාම නගරෙ රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස රඤ්ඤ වචන කාරණෙන ජොතිපාලො නාම මහාථෙරො ආනඤ්ඤ අඤ්ඤ.තරං වාති දෙව සිස්සෙ ලංකාදීපං පෙසෙත්වා විනය ගණ්ඨිපදං සික්ඛාපෙත්වා ලංකාදීප පුණ්ණගාමනගරං ආනයාපෙසි. තදව්චයෙන ගොඨාභයො තෙරස වස්සානි රජ්ජ මකාරයි. තදවචයෙන තස්ස පුත්තො ජෙට්ඨතිස්සස්ස අච්චයෙන තංකණිටෙඨා මහාසෙනො නාම රාජා සත්ත විසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො දසාහුත්තරානං චතුන්නං මාසානං ච තිංසවස්සාධිකානං අට්ඨවස්ස සතානං ච අතික්කන්තකාලෙ ලංකාදීපෙ අනුරාධපුරෙ මහාසෙන රාජා සත්තවීසති වස්සානි රජ්ජ සිරිමනුභවිත්වා පරලොකං අගඤ්ඡි.

ලංකාදීපෙ පන රාජපත්තියා සමාහාරකාලො එවං වෙදිතබ්බො. විජයරාජා අටඨතිංසවස්සානි. එකං රාජ සුඤ්ඤං පණ්ඩුවාසුදෙවො

තිංසවස්සානි. අභයො වීසති, සත්තසරවස්සානි. අභයො වීසති, සත්තරවස්සානි රාජ සුඤ්ඤනි: පණ්ඩුකාභයො සත්තති, මුටසීවො සට්ඨී. දෙවානම්පියතිස්සො චත්තාළීස, උත්තියො දස, සෙන ගුත්තිකා දෙව දම්ළා බාවීසති. අසෙලො දස, එළාරො චතුවත්තාළීස, දුටඨගාමිනී චතුවීසති. සද්ධාතිස්සො අටඨාරස, ථුලථනො දසභාධිකං මාසං, ලඤ්ජිතිස්සකො අට්ඨ මාසාධිකානි නව, බල්ලාටනාගො ජ: වට්ටගාමිණී පඤ්චමාසානි, පුලහත්ථා තීණි, බාහිය දම්ළො දෙව, චනයමාරක දම්ළො සත්ත, පිලියමාරක දම්ළො සත්තමාසානි, දඨීය දම්ළො දෙව, වට්ටගාමිණී ද්වාදස, මහාචූළිකො චුද්දස, චොරනාගො ද්වාදස, තිස්සො තීණි සිවදෙවාරිකො ද්විමාසාධිකං වස්සං, වට්ටක දම්ළො ද්විමාසාධිකං, වස්සං, දරුහතික තිස්සො එකමාසාධිකං වස්සං නිලීය බ්‍රාහ්මණො ජමාසානි, අනුලා දෙවී චත්තාරි මාසානි, කණිට්ඨ තිස්සො බාවීසති, භාතිකාභයො අට්ඨවීසති, මහානාගො ද්වාදස. ආමණ්ඩගාමිනී අට්ඨමාසාධිකානි නව, කණිරජාණුතිස්සො තීණි, චුලාභයො එකං, සීවලීදෙවී චත්තාරි මාසානි, ලම්බකණ්ණ තීණි, ඉළනාගො ජ, චන්දමුඛ සීවො සත්තමාසාධිකානි අට්ඨ, ලංකාතිස්සො අට්ඨමාසාධිකානි සත්ත, සුහො ජ, වසභො චතුවත්තාළීස, වංකනාසිකතිස්සො තීණි. ගජබාහුක ගාමිණී වීසති, මහල්ලකනාගො ජ, භාතිකතිස්සො, චතුවීසති, කණිට්ඨ තිස්සො අට්ඨා රස, උජුනාගො දෙව, කුඩ්ඩනාගො එකං, සිරිනාගො එකූන වීසති, තිස්සො බාවීසති, අභයනාගො අටඨ, සිරිනාගො දෙව, විජයො එකං, සංඝතිස්සො චත්තාරී, සිරිසංඝබොධි දෙව මෙඝවණ්ණාභයො තෙරස, ජෙටඨතිස්සො දස, මහාසෙනො සත්තවීසති, එවං විජයාදීසු මහාසෙනන්තෙසු සටඨීරාජුසු ලංකාදීපෙ රජජං කාරෙන්තෙසු දසාභාධිකානි තීණි මාසානි තෙතිංසාධිකානි ච අටඨවස්සසතානීති වෙදිතබ්බං ඉච්චෙවං ලංකාදීපෙ රාජුනං මහාවංසකථාය සාසනපත්ථවකාලො පරිපුණ්ණො

ඉදනි දඨාවතාරකාලො සම්පත්තො

තස්මිං මහාසෙන නරිඤ්ද දිවංගතෙ තස්ස අත්‍රජො කිත්තිස්සිරි මෙඝො නාම රාජා අනුරාධපුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. තද අමහාකං භගවතො වාමදන්තධාතු ලංකාදීපං සම්පත්තා අහොසි අයමානුපුබ්බි කථා.

අමහාකං කිර සම්මා සම්බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ බෙමො නාම මහා ඛීණාසවතෙථෙරො විතකතො වාමදන්ත ධාතුං ගණ්හිත්වා කලිංගරටෙ දන්තපුර නගරෙ බ්‍රහ්මදත්තස්ස රඤ්ඤ අදාසි. බ්‍රහ්ම දත්ත රාජා පන තං වාමදධාධාතුං පරමචිත්තෙ ධාතුඝරෙ අනෙක පූජාසක්කාරෙන රත්තින්දිවං අපූජයි. සො ආයුපරියොසානෙ සග්ගං අගඤ්ජි. තස්මිං පරලොකගතෙ තස්ස පුත්තො කාසිකරාජා තමෙව ධාතුං පූජෙත්වා ආයුපරියොසානෙ දිවඩ්ගතො. තදව්චයෙන තංසුතො සුනඤ්ද නාම රාජා සක්කව්වං තං අපූජයි. සො කායස්ස භෙද සග්ගං අගමි. තතො පරං සා රාජපරම්පරාභෙදය තස්මිං යෙව දන්තපුරනගරෙ චිරං අධ්‍යාසි. ලංකාදීපෙ මහාසෙන නරිඤ්ද රජ්ජං කාරෙන්තෙ ගුහසිවො නාම රාජා දන්තපුර නගරෙ රජ්ජං කාරෙසි. තෙ උභොපි නරිඤ්ද අඤ්ඤමඤ්ඤං අදිට්ඨ සහායකා අහෙසුං. ගුහසිව රාජා පන නිගණ්ඨෙ උපධ්‍යාහි කිඤ්චාපි රාජා නිගණ්ඨානං ලද්ධියා ගහිතත්තා සාසනං න ඔතරි. සාධුමග්ගම්පන පුබ්බෙ පටිපන්නත්තා සබ්බෙ නගරවාසිනො සතතං අනෙක පූජාවිධානෙන ධාතුපූජං අකංසු. තෙසු එවං පටිපජ්ජන්තෙසු එකදිවසං රාජාසීහපඤ්ඤරං විචරිත්වා මහන්තං පූජාවිධානං දිස්වා 'කිං ජන ජනා කරොන්ති'ති අමච්චං පුච්ඡි. සො ච පන අමවෙචා බුද්ධමාමකො බුද්ධස්ස අපරිමාණ ගුණං ථොමෙත්වා 'දෙව, පුබ්බෙ රාජානො එවං පටිජ්ජිත්වා කායස්ස භෙද සග්ගමගමිංසු'ති රඤ්ඤ සමාචික්ඛි රාජා තස්ස වචනං සුත්වා දිට්ඨි ගතං මුඤ්චිත්වා රතනත්තයෙ පසිදි. පසිදිත්වා ච පන සබ්බෙ තෙ නිගණ්ඨෙ සකා රට්ඨා පලාපෙසි. තද සබ්බෙ නිගණ්ඨා පාටලී පුත්ත නගරෙ වසන්තං ජම්බුදීපෙ එකාභිසෙකං පණ්ඩුරාජානං උපසඞ්කමිත්වා මහාරාජ ගුහසීවො නාම සමාන්තරාජා තුම්භාකං ගරුට්ඨානීයෙ සිව බ්‍රහ්මාදයො දෙවෙ නින්දන්තො ඡවට්ඨිං වන්දති'ති. පෙසුඤ්ඤං

කත්වා අබ්‍රවුං නිගණ්ඨානං වචනං සුත්වා සො රාජා කොධාභිභූතො චිත්තයානං නාම එකං සාමන්ත රාජානං ආණාපෙසි.

කිලිංග රට්ඨං ගන්ත්වා, ගුහසීවං ච තෙන ච පූජිතං ඡවඩ්ඩී ආනයා'ති චිත්තයානො චතුරඩ්ගිනිං සෙනං සන්නය්හිත්වා කාලිංරට්ඨං ගන්ත්වා ගුහසීවස්ස රඤ්ඤ තං පවත්තිං කථෙත්වා ගුහසීවං නෙ ච පූජිතං දන්ත ධාතුං ආනයිත්වා පණ්ඩුරාජස්ස දස්සෙසි. පණ්ඩුරාජා පන 'අඩගාරාසිම්හි ඡවට්ඨිං දහථා'ති නිගණ්ඨෙ ආහ. තෙ නිගණ්ඨා තුට්ඨහට්ඨා හුත්වා තථා අකංසු. තස්මිං ඛණෙ රථවක්කප්පමාණං පදුම පුප්පං දන්ත ධාතුං සම්පටිච්චි. තමච්ඡරියං දිස්වා මනුස්සා අනෙකසතෙනපි සාධුකාරං දත්වා අනෙකසක්කාරෙන පූජෙත්වා අහිත්ථවිංසු. අථ රාජා අධිකරණියං දන්තධාතුං ඨපෙත්වා අයකූටෙන සාතාපෙසි. දන්තධාතු පන අධිකරණියං උපඩඪමත්තං නිමුග්ගා උපඩ්ඩභාගෙන දිස්සමානා ගිරිසිඛරතො උපඩඪමත්තං උග්ගත චන්ද මණ්ඩලං විය ඛායති. රාජා තං අච්ඡරියං දිස්වා විමහිත චිත්තො අහොසි. තද එකො නිගණ්ඨො ඉස්සාපකතො පණ්ඩුරාජානං එතදවොච 'මහාරාජ අයං නාරායනස්ස කායෙකදෙසත්තා එවං මහානුභාවසම්පන්නා නො වෙ කථං ඊදිසො ආනුභාවො'ති රාජා තෙන හි නාරායනානුභාවෙන අදිකරණිතො එකං නික්ඛමාපෙථා'ති නිගණ්ඨෙ ආහ. තෙගන්ත්වා අනෙකප්පකාරෙක පි වායමන්තා නෙව සක්කිංසු තං අධිකරණිතො නික්ඛමාපෙතුං.

තද රාජා තෙ නිගණ්ඨෙ ජිගුච්ඡමානො නීහරණුපායං චින්තය මානො නගරෙ භෙරිං චරාපෙසි. යො තං සම්මා නීහරිතුං සමත්ථො සො මහන්තං ධනං ලභිස්සතී'ති තද සෙට්ඨිපුත්තො බුද්ධ පපසන්නො සුභද්දෙ නාම එකො මාලාකාරො අනෙක සච්චකිරියාය අධිකරණිතො අනෙකපාටිහාරියෙන ධාතුං නික්ඛමාපෙසි. තද නිගණ්ඨා 'තස්ස විජ්ජා බලෙන ඉදං'ති. රාජාන මබ්‍රවුං. රාජා'තථා කරොහි යථා එතෙ සද්දහෙය්‍යුං'ති සුභද්ද මාහ. සුභද්දෙපි අචවරියෙහි විවිධෙහි සාධුජනෙ සමාදහි. නිගණ්ඨා තස්සෙදං වඤ්චනං ති දත්ධරාජානං සඤ්ඤාපෙත්වා

අතිවියජිගුවජිනීයෙ පරිඛාපීයෙ පක්ඛිපිංසු. තස්මිං ඛණොයෙව සා විවිධකුසුමසඤ්ඡන්නා පරමසුගන්ධිකා නන්දපොක්ඛරණී විය අහොසි. තද සබ්බෙ සප්පුරිසා අනෙකසතං අනෙකසහස්සං සාධුකාරං පවත්තයුං අනෙකපපකාරං ච අච්ඡරියං අහොසි. තං අචින්තියං දිස්වා අමච්ඡා රාජානමුපසඞ්කමිත්වා නානාප්පකාරෙන කාරණෙන තං සඤ්ඤපෙසුං, තෙසං සකාරනවචනං සුත්වා, රාජා විතිණ්ණකංඛො හුත්වා ධාතුයා පසන්නො එතදවොච: හන්ද ඉදනි පරිඛාතො ධාතුං ආහරථ. අහම්පි පූජෙස්සාමී'ති තද කිර රාජා අනෙක පාටිහාරියෙහි හියොසොමත්තාය දන්ත ධාතුයා පසන්නො අනෙකපූජා විධානෙන අත්තනො ච රජ්ජසිරියා පරම විචිත්ර මන්දිරෙ ඨපෙත්වා පූජෙසි.

තද කිර ඛීරධාරො නාම රාජා චතුරංග බල සෙනාය යුද්ධ සජ්ජො ආගන්ත්වා පාටලී පුත්ත නගරං පරික්ඛිපි පණ්ඩුරාජාපන චතුරංග බල සෙනාය යුද්ධ සජ්ජො නික්ඛමිත්වා ඛීරධාරං ඝාතෙත්වා ලද්ධ විජයො අහොසි. පණ්ඩුරාජා අනෙකාහි සම්පත්තීහි ගුහසීව රාජානං සන්තපෙත්වා දන්තධාතුං සම්පටිච්ඡාපෙත්වා පහීණි. පච්ඡිම කාලෙ අත්තනො ධීතුසාමිකස්ස රජ්ජං නීයාදෙත්වා කායස්ස භෙද සග්ගං අගච්ඡි ගුහසීවො පන තං දන්තපුරං නෙත්වා චිරං පූජෙසි. සො ච උජ්ජෙනිරඤ්ඤ පුත්තස්ස අත්තනො භාගිනෙය්‍යස්ස දන්ත කුමාරස්ස හෙමමාලං නාම අත්තනො ධීතරං අදසි. තද ඛීරධාරස්ස රඤ්ඤ භාගිනෙය්‍යා රාජකුමාරා සම්පන්නබලා සෙනා ව්‍යුහං සංහරිත්වා දන්ත ධාතුයා ගණ්හනත්ථං දන්තපුර නගරං ආගමිංසු. තං සුත්වා ගුහසිව රාජා දන්තරාජ කුමාරං ආමන්තෙසි, 'තාත මම ජීවිතෙ අඤ්ඤස්ස දන්තධාතුං න දස්සාමි. යදි පනාහං තෙ රාජ කුමාරෙ නෙව සක්කුණෙය්‍යං, ත්වං දන්තධාතුං ගහෙත්වා බ්‍රාහ්මණ වෙසෙන ලංකාදීපං යාහි. තථා හි ලංකාදීපෙ මහාසෙන රාජා මයාහං පියසහායකො'ති. වත්වා ච පන රාජා සෙනාය යුද්ධ සජ්ජො නික්ඛමිත්වා තෙහි රාජකුමාරෙහි සද්ධිං යුජ්ඣන්තො මරණප්පත්තො අහොසි.

දන්තකුමාරෝ පන තං කටුකසාසනං සුත්වා තුරිතතුරිතො හුත්වා දන්තධාතුං ගහෙත්වා බ්‍රාහ්මණ වෙසෙන දක්ඛිණ දෙසං ගන්ත්වා දෙවතානුභාවෙන පරිපුණ්ණං මහානදිං උත්තරිත්වා වාලුකාරාසිම්හි දන්තධාතුං ඨපෙසි. ඨපෙත්වා ච පන සො පුන පුරං ගන්ත්වා අඤ්ඤවෙසං අත්තනො හරියං ගහෙත්වා තත්ථ ඛිප්පං ගන්ත්වා සදාරෙන ධාතුයා සමීපෙ එකස්මිං ගුම්බෙ නිලියි. තදා ඡළභිඤ්ඤෝ එකො ථෙරො ආකාසෙන ගච්ඡන්තො ජලන්තං වාලුකාරාසිං දිස්වා තත්ථ ඔතරිත්වා දන්තධාතුං අවන්දි. තෙ ජායාපතිකා ථෙරං දිස්වා වන්දිත්වා සබ්බං තං පවත්තිං ආරොචෙසුං. ථෙරො තෙන හි සචෙ ගමනමග්ගෙ කොචි උපද්දවො අත්ථි, මං සරෙය්‍යාථා' ති වත්වා තෙසං තදනුරූපං ධම්මං දෙසෙත්වා පක්කාමි. තදා පණ්ඩුහාර නාගරාජා නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා විචරන්තො තත්ථ රතනමයං ධාතු කරණ්ඩකං ගිලිත්වා අත්තනො භොගෙන සිනෙරුපාදං පරික්ඛිපිත්වා සයි. පුනදිවසෙ උභො ජායපතිකා ගන්තුකාමා ධාතු ඨපනට්ඨානං වාලුකාරාසිං ගන්ත්වා තත්ථ ධාතුං අදිස්වා රොදමානා නයන සලිල ධාරා තංඛණෙ මහාථෙරං අනුස්සරිංසු අථඛභාථෙරො තෙසං චිත්තනං ඤත්වා දිබ්බචක්ඛුනා ධාතුකරණ්ඩකං ගිලිත්වා නිපන්නං නාග රාජානං දිස්වා මහාසුපණ්ණ රාජ සදිසං සරීරං මාපෙත්වා අතිතනො පක්ඛවෙගෙන මහාසමුද්දං ද්විධාකත්වා පක්ඛන්දි. තදා අත්ථිතො නාගරාජා නාගවණ්ණං විජහිත්වා මාණවක වෙසෙන ථෙරමුපසඞ්කමිත්වා එව මාහ : භන්තෙ ඉමාය ධාතුයා ආනුභාවෙන නාගත්ත භාවතො චවිත්වා සුගතිං ගමිස්සාමි'ති චින්තෙත්වා ගණ්හාමි'ති. ථෙරො 'මහාරාජ අයං ධාතු සච්ච පටිවෙධාරහානං මනුස්සානං යුත්තතරාව ලංකාදීපෙ පතිට්ඨහිස්සති. තස්මා ඛිප්පමෙව මයහං දෙහී'ති. නාගරාජානං අවොච. නාගරාජා ථෙරස්ස ධාතුකරණ්ඩකමදාසි. ථෙරො තං ආහරිත්වා ජායපතිකානං දත්වා පක්කාමි.

ජායාපතිකා දන්තධාතුයා ආනුභාවෙන දෙවතාහි ගහිතාරක්ඛා ආරොගා හුත්වා තම්බලිත්තිං අනුප්පත්තා අහෙසුං බ්‍රාහ්මණ වෙසධරා උභො ඛත්තිය කුමාරා නවමහිරුහිත්වා වාණිජෙහි සද්ධිං මහා

සමුද්දතරිංසු නාගා පන නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා මහන්තං ධාතුපූජං කුරුමානා සත්තාහං සමුද්දමජ්ඣෙ නාවං නිච්චලමකංසු නාවිකා පන සබ්බෙ මරණභයතජ්ජිතා අහෙසුං. තදා ජායපතිකා මහාථෙරං අනුස්සරිංසු. තං ඛණෙඤ්ඤව ථෙරො තං කාරණං ඤත්වා සුපණ්ණරාජ වෙසධරො නාගෙ පලාපෙත්වා පක්කාමි. නාවා පන ථෙරස්ස ඉද්ධියා තංඛණෙඤ්ඤව ලංකාපට්ඨනං සම්පත්තා තදා කිර මහාසෙන රඤ්ඤො පුත්තො කිත්තිසිරිමෙඝො නාම රාජා නවවස්සාභිසෙකො අහොසි. සම්පත්ත දිවසෙ යෙව සායණ්හසමයෙ ජායපතිකා දෙවාලයෙ වසිංසු. පථිකෙ තෙ බ්‍රාහ්මණ වෙසධරෙ දිස්වා රඤ්ඤො පුරොහිත බ්‍රාහ්මණො තෙසම්මා පටිජග්ගිත්වා පුන දිවසෙ තෙසං අනුරාධපුර මග්ගං ආචික්ඛි. තෙ ච ගන්ත්වා අනුරාධද්වාර සමීපං ගාමං පාපුණිංසු. තෙ මහාසෙන රඤ්ඤ මරණාසාසනං සුත්වා මහාබලවසොකෙන නයන සලිලධාරා විස්සජ්ජෙසුං, පුන මහාසෙනරඤ්ඤ සුතස්ස කිත්තිසිරිමෙඝ රඤ්ඤ රතනත්තයමාමකභවං සුත්වා සොකං පනුදිංසු. තෙව අනුරාධපුරස්ස පච්ඡිමුත්තරදිසාභගෙ මෙඝගිරි මහාවිහාරෙ රාජවල්ලභං එකං මහාථෙරං උපසඞ්කමිත්වා අනුපුබ්බෙන ධාතුප්පවත්තිං ථෙරස්ස කථයිංසු. තම්පන සුත්වා ථෙරො තුට්ඨහට්ඨො අත්තනො කුටියං ධාතුං පතිට්ඨාපෙත්වා තෙසං ච සංගහං කත්වා රඤ්ඤ ධාතුයා ආගමනප්පවත්තිං කථෙතුං එකං භික්ඛුං පහිණි. තස්මිං දිවසෙ රාජා වසන්තසමයෙ නාටිකාහි උය්‍යාන කීළනසුඛං අනුභවන්තො තස්ස භික්ඛුනො ධතුප්පවත්තිං සුත්වා සම්පත්ත චක්ක රතනොව පරම ජතිප්පත්තො අහොසි.

රාජා කිර නෙමිත්තකානං 'ජායාපතිකා බ්‍රාහ්මණ වෙසධරා ජිනදන්තධාතුමාදාය න චිරස්සෙව ආගමිස්සන්ති'ති වචනං පුබ්බෙව අස්සොසි. සුත්වා ච පන රාජා උය්‍යානතො පදසා මෙඝගිරිවිහාරං උපසඞ්කමිත්වා ජිනදන්ත ධාතුයා පාරොජ්ජබහුලො නානාප්පකාර පූජාවිසෙසෙන සක්කරිත්වා සමුස්සිතසෙතාත පවාරණම්හි

සෙතවරතුරග යුත්තෙ රථවරෙ ජිනදන්ත ධාතුං නිධාය සකලනගරං සංඛොභෙත්වා අභිත්‍ථවන්නො අනුරාධපුර මානෙසි. අනෙත්වාච පන නානාවිධරතනඛචිතෙ ධාතු මන්දිරෙ සීහාසනමහි ධාතුං ඨපෙත්වා අනෙකපූජාවිධානෙන සක්කරිත්වා ආදරෙන සතතමුපට්ඨහි. රාජා තෙසං ජායපතිකානං රාජකුමාරානං මහන්තං සක්කාරං තදනුරූපං ඨානන්තරං ච අදාසි. සො ච රාජා ජිනදන්තධාතුං සක්කරිත්වා මහන්තං පුඤ්ඤහිසඤ්ඤං උපචිනිත්වා කායස්ස භෙදා සග්ගකායං අගච්ඡි. එවං ච සා ලංකාදීපෙ රාජූනං පුත්තතත්තු පනත්තානං පරම්පරාය යාවජ්ජතනා දීපවාසිනං නරනරින්දානං පරම්පූජා විසෙසං අරහා අහොසි. සත්‍ථු පරිනිබ්බාණතො අට්ඨන්නං වස්සසතානමුපරි චත්තාළීසතිමෙ වසෙස වසනතසමයෙ සත්‍ථුනො වාමදන්තධාතු ලංකාදීපෙ පතිට්ඨහීති වෙදි තබ්බං

දන්තධාතුවතාර කාලො පරිපුණ්ණො

තතො අපරභාගෙ බුද්ධ දත්තා චරියො ච බුද්ධ සොසාචරියො ච උභො මහාථෙරො ජම්බුදීපෙ පාකටා අහෙසුං. තෙසු බුද්ධ දත්තා චරියො ලංකාදීපං ගන්ත්වා ජිනාලංකාර දන්තධාතුවංසං, බොධිවංසං ච තයො ගන්ථෙ බන්ධිත්වා පුනාගමි. ජම්බුදීපංච පන සො ආගන්ත්වා අභිධම්මාවතාරං සලත්තරංච විනය විනිච්ඡයං මධුරත්‍ථවිලාසිනිංච බුද්ධවංසට්ඨ කථං අකාසි. බුද්ධසොසා චරියො පන සීහළ භාසතො බුද්ධ සාසනං පරිවත්තනත්‍ථාය දීපං ගච්ඡන්නො සමුද්දමජ්ජෙඣ බුද්ධාදත්තා චරියෙන සමාගමි. දීපං ච පන පත්වා සො යං මහින්දත්‍ථෙරෙන සීහළ භාසාය අභිසංඛරිත්වා කථිතං බුද්ධ වචනං යංච ඛිණාසවෙහි පොත්‍ථකෙසු ලිඛාපිතං තං සීහළ භාසතො පරිවත්තෙත්වා මගධ භාසාය ලිඛාපෙසිති ඉදං පරම්පරාගතෙ බුද්ධසොසචරියනිදානෙ පාකටං ජිනාලංකාර වණ්ණනායමපන.

සත්තරසසතෙ වසෙස
ගතෙ ලංකාතලෙ තදා
රොහණෙ සුවිවංසමහි
ජාතො පඨටකිත්ති මා.

බුද්ධරක්ඛිත නාමො සො
භික්ඛූනං ගණවාචකො
අභිධම්මනභෙ වායු
වෙගොව මතියා ගතො

ඤණසිනාතිතිකෙන
ජිත මාරබලං ජිතං
ජිනාලංකාර නාමෙන
අලංකාරෙන' ලංකරිති.

සත්ථු පරිනිබ්බාණතො සත්තරසන්නං වස්සසතානමුපරි සත්ත වත්තාළීසතිමෙ වස්සෙ පඤ්චසටඨි අධිකෙ පඤ්චසතපරිමාණ සකරාජෙ කුඤ්ජර වස්සම්හි සිරිති භුවනාදිච්චස්ස නාම ධම්මරාජස්ස අගගමහෙසියා දක්ඛිණාය නාම දෙවියා පුත්තෙන පුණ්ණගාමසංඛා තස්ස අරිමද්දනපුරස්ස අධිපතිනා සංඝවිජයෙන නාම රඤ්ඤා ලිඛාපිතා බොධිවංසටීකා තෙන වුත්තං

සම්මානමස්ස මානස්ස
සත්ථු නිබ්බාණතො ගතෙ
සහස්සෙ ච සත්තසතෙ
සත්තතාළීස තුත්තරෙ

අසම්ං දෙසමහි ලොකෙන
පඤ්ඤත්ත සකරාජතො
පඤ්ච වස්සසතෙ යාතෙ
පඤ්ඤව සටඨි මහායනෙ'ති.

හරිපුඤ්ජයපප වත්ති

තතො පරමපන සත්ථු පරිනිබ්බාණතො ද්විසතාධිකස්ස සහස්ස පරිමාණස්ස උපරි චතුත්ථ සංවච්ඡරෙ, ඉමස්ස ච චූළසක රාජස්ස බාවීසතිපරිමාණකාලෙ එග්ගුණපුණ්ණමියං වාසුදෙවො නාම ඉසි හරිපුඤ්ජය පුරං මාපෙසි. තතො දුතියවස්සෙ චම්මදෙවී ලවපුරා ආගන්ත්වා හරිපුඤ්ජයෙ රජ්ජං කාරෙසි. තතො පරං ඉමස්ස ච චූළසකරාජස්ස නවුත්තරචතුසතපරිමාණකාලෙ ආදිච්චරාජා හරිපුඤ්ජයෙ කතාභිසෙකො තතො පරං චූළසකරාජස්ස පඤ්චවීසතුත්තරෙ චතුසතපරිමාණකාලෙ හරිපුඤ්ජයපුරෙ මහාධාතු සමුග්ගමීති පුරාණ කථාය සන්නිධ්‍යානං තං ච හරිපුඤ්ජයෙ රාජවංසානුසාරනයෙන සමෙති. තස්මා යුත්තමෙවතං ඉදානි තමෙව සන්නිධ්‍යානං පාකටකරණත්ථාය ඉමස්ස හරිපුඤ්ජය පුරස්ස උපපත්ති ආදිතො පට්ඨාය කථෙතබ්බාව.

පුබ්බෙ කිර වාසුදෙවො, සුක්කදන්තො, අනුසිස්සො, බුද්ධ ජටිලො, සුබ්‍රහ්ම ති පඤ්ච සහායකා කුලපුත්තා බුද්ධ සාසනෙ පබ්බජිත්වා පිටකත්තයං සික්ඛිත්වා විනයස්ස ගරුභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා හීනායාවත්තිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිංසු. සුක්කදන්තො පන ගිහි හුත්වා ලවපුරෙවසි වාසුදෙවාදයො ඉතරෙ චත්තාරො අභිඤ්ඤබලං පත්වා ස්‍යාමදෙසෙ වසිංසු. තෙසු වාසුදෙවො රොහිණී නදීතීරෙ උච්චුපබ්බතෙ. බුද්ධ ජටිලො සාරනදීතීරෙ ප්‍රජපබ්බතෙ. අනුසිස්සො හළිද්දවලි නගරෙ සුබ්‍රහ්මීසි වංක නදී තීරෙ සුභපබ්බතෙ වසී.

තෙසු වාසුදෙවො එක දිවසං උච්ඡු පබ්බතා ඔරුය්හ හත්ථි පදෙ දෙව, බගගපදෙ දෙව, ගවයපදෙ දෙව ති ජදාරකෙ ලභිත්වා

පොසාපෙසි. තෙව අනුක්කමෙන වඩ්ඪිත්වා මිථුසංවාසිකා හුත්වා වාසුදෙවස්ස උපට්ඨාකා අහෙසුං එකා කිර මිගී වාසුදෙවස්ස පස්සාවට්ඨානං ආගන්ත්ව, සම්භවමිස්සකං පිවිත්වා ගබ්භිනී හුත්වා දුවෙ මානුසෙ පුත්තෙ විජායි. වාසුදෙවො දයාපන්නො අඞ්ගුලි විනිග්ගතෙන ඛිරෙන තෙපොසිසි. තෙ පන අනුක්කමෙන වුඩ්ඪිප්පත්තා මිථුසංගම්සු. තෙසු පුරිසො කුනරිසි නාම ඉත්ථි මිගුප්පත්ති නාම වාසුදෙවා මිගසංගරං නාම නගරං මාපෙත්වා කුනරිසිං තත්ථ රජ්ජං කාරෙසි. ඉතරෙවජ්ජනෙ මිථුසංවාසිකෙ තත්ථ වසාපෙසි කුනරිසිරාජා පන වාසුදෙවස්ස ඔවාදෙ ඨත්වා මිගසංගරෙ සත්තසත්ත තිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. කුනරිසිස්ස තයො පුත්තා, කුනරිරාජා. කුනරිලොලො කුනරිසීගනාසො'ති. වාසුදෙවො පනස්ස තිණ්ණං පුත්තානං විසුං නගරානි මාපෙත්වා අදාසි. තෙසු කුනරිසීගනාසො පිතුනො අච්චයෙන මිගසංගරෙ රජ්ජං කාරෙත්වා පුන ඉසිනා මාපිතෙ රන්තපුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. සො තං රත්නපුරං කධ ඛණ්ඩ උපමං කත්වා මාතුපහරණධ්ධකං ජිත්දිත්වා අධමෙමන විනාසෙසි.

තදා වාසුදෙවො ඛෙමට්ඨානං විචාරයමානො අමහකං බුද්ධස්ස පතිට්ඨිතට්ඨානං දිස්වා ඉදං පරමඛෙමන්තං වතාති සන්නිට්ඨානං කත්වා කත්ථ බ්ඩගනදීතීරෙ එකං නගරං මාපෙසි. මාපෙත්වා ච පන' ඨපෙත්වා අමහාකං සහායකං සුක්කදනතං අඤ්ඤ සිලාදි ගුණ සමුපෙතො නත්ථි, තස්සෙව ඉදං නගරං අරහති'ති චින්තෙත්වා පණ්ණ ලිඛිත්වා තස්සාවිදූරෙ එස්මිං වෙළුගුම්බෙ බන්ධිත්වා තං ලවපුරං බ්ඩගනදියා අනුසොතෙන පහිණි. සුක්කදනෙතා තං පණ්ණ වාචෙත්වා වෙළුගුම්බ ආරුයහ බ්ංගනදියා පටිසොතෙන අනුප්පත්තො වාසුදෙවො සුක්කදනතස්ස සබ්බං තං පවත්තිං කථෙසි. සුක්කදනෙතා එතදවොච: හන්තෙ ලවපුරෙ චක්කවත්තිස්ස රඤ්ඤ බීජං ඉධානෙත්වා ඛෙමං වුඩ්ඪි භවිස්සති'ති තදා තෙ උබො පඤ්චමත්තෙහි පුරිසසතෙහි සද්ධිං ගවයං නාම දූතං පාහෙසුං ගවයො ගන්ත්වා ලව පුරාධිපතිං චක්කවත්තිරාජානං වන්දිත්වා වාසුදෙවිසිනා කථිතං සබ්බං පවත්තිං කථෙසි. ගවයො තත්ථ එකං වස්සං වසිත්වා වුත්ථවසෙසා චක්කවත්තිරාජානං ආපුච්ඡි,

චක්කවත්තිස්ස රඤ්ඤ ධීතා රාමඤ්ඤනගරෙ පදෙස රඤ්ඤ අග්ගමහෙසි චම්මදෙවීනාම තෙමාසගබ්භිනී අහාසි. චක්කවත්තීරාජා චම්මදෙවිං නම අත්තනො ධීතරං ඉධ රාජාභාවත්ථාය පාහෙසි. සාව සබ්බ පඤ්චසතිකෙන මහාපරිවාරෙන පඤ්චසතෙහි ච තිපිටකධරමහා ථෙරෙහි නාවමහිරුහිත්වා සත්තහි මාසෙහි බිංගනදියානුසාරෙන ඉධ අනුප්පත්තා.

වාසුදෙවොව සුක්ක දන්තොව, සබ්බෙහි නාගරෙහි සද්ධිං තං චම්මදෙවිං හරිපුඤ්ජ නීසිදාපෙත්වා අභිසිංචිංසු තමුපාදාය ඉමස්ස නගරස්ස හරිපුඤ්ජයං ති නාමං යාව අජ්ජතනා පරම්පරාගතාති. සා චම්මි දෙවී සත්තාහං ඉධ අනුප්පත්තා මාසපුණ්ණමියං දෙව පුත්තෙ විජායි. ජෙට්ඨ පුත්තො මහායසො කණ්ඩේඨා ඉන්දවරො අහොසි. ඉන්දවරස්ස උන්නතයසොතිපි නාමං. තෙසං සත්තවස්සි කාලෙ මහායසං රජ්ජෙ අභිසිඤ්චි චම්මදෙවී පන බුද්ධ සාසනෙ අනෙකකුසලසම්භාරෙ උපචිනිත්වා නගර ගුත්තිකානං දෙවානං පුඤ්ඤංච ධම්මික සක්කාරං ච අදාසි. තස්සා පුඤ්ඤානුභාවෙන දෙවතායො තෙජවන්තං හත්ථිං මංගලවාරණත්ථාය ආනයිංසු. කදා අසිතිසහස්සයොධ පරිවාරො ඛිලංකො නාම මිලක්ඛරාජා හරිපුඤ්ජයස්ස ගණ්හනත්ථාය ආගතො. ගජවරස්ස ඛන්ධෙ මහායසො මජෙඣ ඉන්දවරො, හත්ථිපාලො පච්ඡිමාසනෙ නිසීදිත්වා අනෙක යොධෙහි පරිවාරිතො පච්ඡිමදවාරෙන යුජ්ඣනත්ථාය නික්ඛමි. තදා මිලක්ඛරාජාසෙතකුඤ්ජරස්ස දන්තගෙ රත්ත රංසිසමුජ්ජල දිස්වා මරණභයභීතො යුද්ධ භූමියං ඨාතුමසක්කොන්තො පලායි. සබ්බෙබ්බව යොධ දිසොදිසං පලායිංසු තතො පට්ඨාය ඛෙමං නිරබ්බුදං හරිපුඤ්ජයං අහොසි.

හරිපුඤ්ජ යුප්පතිකාලො පරිපුණ්ණො

චම්ම දෙවියා පුත්තො පන ඉන්දවරො විසුං රජ්ජං කාරෙතුකාමො හුත්වා අත්තනො රුචිං මාතුයා කථෙසි. සාතං වාසදුදෙවස්ස ඉසිනො කථාපෙසි. වාසුදෙවො එතදවොව: හරිපුඤ්ජයස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ සාරනදීතිරෙ ජුහපබ්බතෙ බුද්ධජටිලො නාම ඉසි පටිවසති. තතො පරං ලුද්දපබ්බතෙ එකො බෙලාංගො නාම

ලුද්දකො පටිවසති. තතො පරං වංකනදී තීරෙ සුභ පබ්බතෙ සුබ්‍රහමා නාම ඉසි පටිවසති. ඉන්දවරො සවෙ රජ්ජං කාරෙතුකාමො ගන්ත්වා බුද්ධ ජටිලං වන්දිත්වා තතො පරං ගන්ත්වා බෙලාංග ලුද්දකං මග්ගුද්දෙසකං කත්වා තතො පරං ගන්ත්වා සුබ්‍රහ්මිසිං වන්දිත්වා තමෙව නගරං යාචතූ'ති. තං සුත්වා ඉන්දවරො අත්තනො මාතරං වන්දිත්වා අත්තනො පරිවාරමාදාය වාසුදෙවිසිනා වුත්තනියාමෙන ගන්ත්වා සුබ්‍රහ්මිසිං වන්දිත්වා නගරං යාචි. තතො පරං බෙලාංගලුද්දකෙන සද්ධිං සුබ්‍රහ්මිසිං වන්දිත්වා නගරං යාචි. තතො පරං බෙලාංගලුද්දකෙන සද්ධිං සුබ්‍රහ්මිසිං එකං බෙම නගරං මාපෙත්වා ඉන්දවරස්ස අදාසි. තතො පරස්මිං කාලෙ ඉන්දවරො මාතරං වන්දිතුකාමො අත්තනො මාතුයා එත්ථ ආගමනත්ථාය එකං අමච්චං ආණාපෙසි. සො හරිපුඤ්ජයං ආගන්ත්වා චම්මදෙවියා සබ්බං පවත්තිං ආරොචෙසි. සා ච තුට්ඨහට්ඨා ඉන්දවරං පස්සිතුකාමා හරිපුඤ්ජයා මහාපරිවාරෙන නික්කමිත්වා අනුක්කමෙන බෙලාංග නගරමනුපපත්තා බෙලාංග නගරෙ ඉන්දවරං මහානෙතන ඉස්සරියෙන අභිසිඤ්චි ඉණ්දවරරාජා පන අත්තනො මාතුයා මහන්තං සක්කාරං කරිත්වා සමෙමාදි. සා ච බෙලාංගනනරෙ ඡමාසෙ වසිත්වා සබ්‍රහ්මිසිං ආපුච්ඡිත්වා හරිපුඤ්ජයං පච්චාගමි. චම්මදෙවී පන ආගන්ත්වා අනෙක කුසල සම්භාරෙ කත්වා දේව මාසෙ වසිත්වා අනිච්චතං ගතා

මහායසො මහාරාජා
පසන්නො රතනත්තයෙ
රජ්ජං අසිති වස්සානි
කාරෙසි හරිපුඤ්ජයෙ

යස්මිං පන වස්සෙ වාසුදෙවො ඉසි හරිපුඤ්ජයං මාපෙසි, තතො දුතියවස්සෙ චම්මදෙවී කතාභිසෙකා. සා ච සයං හරිපුඤ්ජයෙ සත්තවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තතො පරං මහන්තයසො අසිති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

චම්ම දෙවියා උප්පත්තිකාලො පරිපුණ්ණො.

මහන්තයස්ස අච්චයෙන තස්ස පුත්තො කුමඤ්ඤරාජා චත්තාළීසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන තස්සත්‍රජො රුදන්තරාජා සත්තවීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන සොණනමඤ්ඡසකො තිංසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන තං සුතො සංසාරො දසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි තදච්චයෙන පදුමරාජං දසමාසාධිකානි තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන කුලදෙවො සත්තවස්සනි රජ්ජං කාරෙසි. තදා අනෙක බලවාහනො මහාරාජා නාම සපපාලනගරතො ආගන්ත්වා යුද්ධෙන හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තතො ලකුණ්ඩ්‍රියො නාම මිලක්ඛරාජා හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා තෙමාසාධිකානි තිණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි පුන කුලදෙවො යොධෙ සංහරිත්වා ලකුණ්ඩ්‍රියං ඝාතෙත්වා තෙමාසාධිකං එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන නොකරාජා සත්තමාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන දලරාජා දෙව මාසෙ පණ්ණරසාහං රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන ගුත්තරාජා දසවස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තදච්චයෙන සෙලරාජා තිණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තතො ධුවරාජා ජමාසං තතො බ්‍රහ්මතා රඤ්ඤ දව්වස්ස තිමාසං ච තතො මුකසරාජා දව්වස්සං චතුමාසං ච තතො තාබකො දව් වස්සං දසමාසඤ්ච රජ්ජං කාරෙසි. සො ච ත්‍රාබකො සුරො යුද්ධ සජ්ජො ලවපුරං ගණ්හනත්‍රථං බිංගනදියා අධො ගතො තදා කිර ලවපුරෙ උච්ජිත්තචක්කවත්තී තං සුත්වා යුද්ධසජ්ජො ලවපුරා නික්ඛම්. උභොසු යුද්ධත්‍රථං ඨිතෙසු ජීවකො නාම රාජා සිරිධම්මනගරෙ අනෙකයොධො බහුහි නාවාහි අගන්ත්වා ලවපුරං ගණ්හි. තස්මිං කාලෙ උභො රාජා නොතුරිත තුරිතා හරිපුඤ්ජයං ආගමිංසු තෙසු උච්ජිත්ත චක්කවත්තී හරිපුඤ්ජයං පඨමතරං පත්තො ත්‍රාබකො පරාජයප්පත්තො නිවත්තිත්වා පුන ලවපුරං ගණ්හනත්‍රථාය ගතො උච්ජිත්ත චක්කවත්තිමහි රජ්ජං කාරෙන්තෙ කම්බොජො නාම රාජා හරිපුඤ්ජයං ගණ්හනත්‍රථාය ආගතො තස්සාගමනං සුත්වා උච්ජිත්ත චක්කවත්තී යුද්ධ සජ්ජො නික්ඛමිත්වා ජයප්පත්තො අහොසි. කම්බොජො පන පරාජිතො දිසොදිසං පලායි. සො ච

උව්ජිත්ත චක්කවත්ති තිවස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තදව්වයෙන කම්බලො නාම රාජා සත්තමාසාධිකානි විසතිවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්මිං ච රජ්ජං කාරෙන්තෙ අහිවාතකරොගො ජවස්සානි උප්පජ්ජි. සබ්බෙ නාගරං ජීවිතුං අසක්කොන්තා සුධම්මනගරං ගතා, අථ පුණ්ණගාමරාජෙන පිළිතා සුධම්මනගරෙ සබ්බෙ හරිපුඤ්ජයිකා හංසවතී පුරං ගතා, තස්මිං අහිවාතකරොගෙ වූපසන්තෙ සබ්බෙ තෙ හරිපුඤ්ජයමාගතා. තස්මා පුබ්බෙ කිර හරිපුඤ්ජයිකා අනු සංවච්ඡරං සක්කාරපවාහිකා අහෙසුං තතො චක්කවත්ති රාජා අතිගූයපුරා ආගම්ම හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා නවවස්සං රජ්ජං කාරෙසි.

තතො වාසුදෙවො දවා මාසාධිකං එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තතො සෙය්‍යාලෙං දසවස්සානි. තතො සප්පාලපුර නික්ඛම්ම මහාරාජා ඉධාගන්ත්වා සෙය්‍යාලං පලාපෙත්වා හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා පුන එකං වස්සං රජ්ජං කාරෙසි. තතො සෙලරාජා පුන තීණි වස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තතො කඤ්චන රාජා ජබ්බස්සානි. තතො ජීලංකනාමො දසවස්සානි තතො බන්ධුලො විසති වස්සානි. තතො ඉන්දවරො තිංසවස්සානි. තතො දිත්තරාජා රජ්ජමනුසාසි. සො ච සුරයොධ පුරක්ඛතො ලවපුරං ගන්ත්වා ලවරාජෙන සහ වෙතියුපචිතභාවෙන ධම්ම යුද්ධං කත්වා පරාජිතො පච්චාගම් ලවරාජස්ස පුත්තො යුද්ධ සජ්ජො හරිපුඤ්ජයං ආගම්ම දිත්ත රාජෙන සහ තළාක ඛණනභාවෙන ධම්මයුද්ධං කත්වා පරාජිතො පලායි. යං ච ලවයොධෙහි ඛතං තළාකං තං දානි බාලතළාකං නාම පාකටං දුප්පඤ්ඤයොධෙහි ඛණිතත්තා යංච හරිපුඤ්ජයිකෙහි යොධෙහි ඛනං තලාකං දානි තාව දෙවතළාකං නාම පාකටං සුපඤ්ඤයොධෙහි ඛණිතත්තා ලවයොධෙ එවං පලායිතෙ ලවරාජා දුතියො පුන පරිපුඤ්ජායං ගණ්හනත්ථාය පුත්‍රිං නාම එකං මහාමච්චං පෙසෙසි. සො සුරයොධ පුරක්ඛතො ලවපුරා නික්ඛමිත්වා හරිපුඤ්ජයං ආගම්ම දෙවතානුභාවෙන මුළෙහා ඉතො විතො ච පක්ඛන්දි. තදා දිත්තරාජං තස්සාගමනං සුත්වා චතුරංග බලසෙනාය නික්ඛමි. තස්ස නික්ඛමනභාවං සුත්වා කම්බොජ

භීතා දිසොදිසං පලායිංසු. දිත්තරාජා පන මහාදයො තෙසං අභයං දත්වා තෙ ච මහාබලවෙතියං කාරාපෙත්වා සබලකායං පුත්‍රිං නාම මහාමච්ච සපථොදකං පායෙත්වා තෙසං ලවපුරං ගන්තුං අනුජානි. සබලකායො පුත්‍රී මහාමච්චො දිත්තරාජානං වන්දිත්වා ලවපුරං ගතො පුන සිරිගුත්තො නාම සුරාමච්චො ලව රාජෙන පෙසිතො හරිපුඤ්ජයං සෙනාය ආගම්ම දෙවතානුභාවෙන මුළ්හො දිසොදිසං පක්ඛන්දි තස්සාගමනං සුත්වා හරිපුඤ්ජයිකා සුරයොධා නික්ඛම්ත්වා තෙ අනුබන්ධිංසු. කම්බොජා පන අතීභීතා දිසොදිසං පලායිංසු තතො පට්ඨාය හරිපුඤ්ජයං ඛෙමං නිබ්භයං අහොසි. සො ච දිත්තරාජා හරිපුඤ්ජයෙ සමතිංසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

මහාවෙතියුපචිත කාලො පරිපුණ්ණො

චම්මි දෙවි ආදයො දිත්තරාධිපන්තා එකතිංස රාජානො සත්තාසිති අධිකා තිසතසංවච්ඡරං පරිපුණ්ණා.

දිත්තරාජස්ස අච්චයෙන තස්මිං යෙව වස්සෙ ආදිච්චරාජා නවාදිකෙ චතුසතසකරාජෙ හරිපුඤ්ජයෙ කතාභිසෙකො. සො ච රාජා පුබ්බරාජූහි පවරො පුඤ්ඤවා නගර මජෙඣ එකං පාසාදං කාරෙත්වා සත්තාහං බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සංඝස්ස මහාදානං දත්වා සත්තාහච්චයෙන තං පාසාදං විකකිණිත්වා සංඝස්ස කප්පිය භණ්ඩං අදාසි. අථෙක දිවසං කිර රඤ්ඤ වච්චසාලං ගතස්ස සිරසි එකොකාකො මිළ්හං පාතෙසි. කිම්දං ති ඔලොකෙත්වා කාකෙ සීසසීසං ගණ්හථා''ති. වදන්තස්ස රඤ්ඤ මුඛෙ පුන එකං මිළ්හං පාතෙත්වා ගතො. රාජා පන දොමනස්සප්පත්තො පුරිසෙ ආණාපෙසි. කාකෙ ගවෙසථා'ති. රඤ්ඤ ආණත්ත පුරිසා කාකෙ ගවෙසමානා එකං කාකං ලභිත්වා රඤ්ඤ ආනෙසුං කුද්ධො සො රාජා තං මාරෙතු කාමො අමච්චෙ පුච්ඡි, 'යුත්තරූපො නවායං කාකො මාරෙතුං'ති. අමච්චා පන' දෙව, මා මාරෙථ හොරඤ්ඤු නො පුඤ්ඤථා'ති ආහංසු රඤ්ඤ පුට්ඨා තෙ 'දෙව,

තුම්හාකං සොත්ථි භවිස්සතී'ති ව්‍යාකරිංසු. රාජා පන පඤ්ඤරෙ තං කාකං රක්ඛාපෙත්වා රත්ති සමයෙ සුපිනං එවරූපො සුපිනො එකා දෙවතා ආගන්ත්වා රඤ්ඤ සද්ධිං මන්තෙසි 'ඥෙ,සචෙ තං කාරණං ජානිතුකාමා, සත්තාහජාතං දාරකං කාක සන්තිකෙ සයාපෙත්වා පොසාපෙථ, තං ජානිතුං සමත්ථා භවිස්සථා'ති. රාජා පන සුපිනනියාමෙන තථා අකාසි. කාකසත්තිකෙ සත්තවස්සානි පොසිතො දාරකො කාකභාසංච මනුස්සභාසංච අඤ්ඤසි දාරකස්ස මාතා පුත්තං රඤ්ඤ නියාදෙසි. රාජා පන කාකං තං කාරණං දාරකස්ස පුච්ඡාපෙසි. දාරකො කාකෙන සද්ධිං මන්තෙසි. කාකො පන 'දාරක, පිතාමහො මෙ සෙතො කාකරාජා ජිණ්ණො සො මයහං ඉදං ජිනධාතුනිධානට්ඨානංති ආචික්ඛිත්වා ඉදමාරක්ඛහිති මං ආණාපෙත්වා ඉදානි හිමවන්තෙ පටිවසති. සචෙ රාජා විත්ථාරෙන තං කාරණං ජානිතුකාමො. අහං මෙ පිතාමහං පක්කොසිස්සාමී'ති දාරකස්ස කථෙසි. තං සුත්වා දාරකො සබ්බං රඤ්ඤ කථෙසි. රාජා කාකං තස්ස පිතාමහං පක්කොසාපෙසි කාකො හිමවන්තං ගන්ත්වා කාකරාජස්ස.

තං පවත්තිං කථෙසි කාකරාජා දවීහි තරුණ කාකෙහි ඩසිතෙ එකස්මිං දණ්ඩෙ ඨත්වා ආකාසෙනා ගන්ත්වා සත්තාහං හරිපුඤ්ජයං සම්පාපුණි ආදිච්චරාජා පන කාකරාජානං රාජඩගනෙ නිසීදාපෙත්වා කාකභාරෙන බොජාපෙත්වා කාකභාසාවිදූ දාරකං තං කාරණං පුච්ඡාපෙසි.

කාකරාජා පන දාරකස්ස එවං කථෙසි : එකදා අම්භාකං බුද්ධො ධරමානකාලෙ බාරාණසියං වහරන්තො පාතො එකොව පත්තචීවරමාදාය බාරාණසීනගරං ආකාසෙන ආගන්ත්වා ආකාසතො ඔතරිත්වා එතස්මිං අටවිගාමෙ පිණ්ඩාය අවරි. තස්මිං අටවිගාමෙ වසන්තා මනුස්සා බුද්ධෙ පසන්නා බුද්ධස්ස භොජනං අදංසු. භගවා තදනුරූපං ධම්මං කථෙත්වා තෙ මනුස්සෙ තිසරනෙ චෙව පඤ්චසීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙත්වා තම්හා ඨානා ආකාසෙන ආගන්ත්වා ඉධ ඔතරිත්වා ඉමස්මිං සිලාතලෙ පත්තං ඨපෙත්වා හත්තකිච්චං අකාසි. හත්තකිච්චාවසානෙ භගවා එවං ව්‍යාකරි.

තථාගතස්ස පරිනිබ්බුතෙ ඉදමෙව ඨානං අනාගත කාලෙ මහානගරං භවිස්සති. තත්‍ථ ආදිච්චො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙස්සති තස්මිං රජ්ජං කාරෙන්තෙ තථාගතස්ස ධාතු ඉධ පතිට්ඨහිස්සති'ති. කාකරාජස්ස වචනං සුත්‍වා දාරකො රඤ්ඤ සබ්බං වුත්තනියාමෙන කථෙසි. රාජා පන දාරකස්ස වචනං සුත්‍වා තුට්ඨහට්ඨො වච්චසාලං නීහරාපෙත්‍වා, තං ඨානං සමතලං කත්‍වා ධූපෙහි ධූපයිත්‍වා විසුද්ධට්ඨානං අකාරයි. සකලනගරෙ භෙරිං චරාපෙත්‍වා සයං සීසං නහාත්‍වා රාජාභරණෙහි අලංකරිත්‍වා අනෙක සක්කාරවත්‍ථූනි. ගාහාපෙත්‍වා තත්‍ථ අගමාසි. රාජා පන සකලනගර වාසිකෙහි භික්ඛු සංඝෙහි තං ඨානං පූජෙත්‍වා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ නමස්සමානො එවං ධාතුමාරාධයි.

අනෙකකප්පෙ කුසලෙ චිනිත්‍වා
ලොකානුකම්පාය අනෙක දුක්ඛං
උස්සාහයිත්‍වා ච සුවීරකාලං
බුද්ධත්තභාවං සකලං අගඤ්ජි.

එතං ච කත්‍වා භගවා දයාලු
දුක්ඛා පමොචෙථ බිලෙව අම්හෙ
දස්සෙථ නො පාටිහීරං සුවිම්හං
ජෙදාය කංඛං සකලං ජනස්ස

කාකෙන රඤ්ඤ කථිතං තුයංයං
තං තං අකිලං විතථං තථං වෙ
බුද්ධානකථං විතථා තථා වෙ
දස්සෙථ විම්හං නයනස්ස නො පි

තස්මිං ආරාධනං කරොන්තෙ අසොකධම්මරාජෙන කාරාපිතො සධාතුකො සුවණ්ණකරණ්ඩකො දෙවතානුභාවෙන තිරතනප්පමාණං සමුග්ගමිත්වා ජබ්බණ්ණරංසියො මුඤ්චිත්වා අට්ඨාසි. ධාතුයා පාටිහාරියං දිස්වා රාජා ච සබ්බෙ නගර වාසිනො ච අච්ඡරියබ්භුත චිත්තා තුට්ඨහට්ඨා අතිවිය සාධුකාරං දදමානා අනෙක දීප - ධූප - ගණ්ධ - මාලාදීහි චෙව පසාධනෙහි ච සක්කරොන්තා අභිත්ථවන්තා අහෙසුං. තදා අදිච්චරාජා ධාතුකරණ්ඩං අඤ්ඤත්ථ අපනෙතුකාමො ං ඨානං ඛණාපෙසි. තං ඛණන්තෙඤ්ඤව දෙවනානුභාවෙන ධාතු කරණ්ඩකො පඨවියං නිමුග්ගො අදස්සනං ගතො. පුන රාජා අතිවිය සක්කරිත්වා ධාතු අපරාධනමකාසි. නානාප්පකාරෙහි ධාතු ආරාධනෙ සති සා සකරණ්ඩා පුන තිරතනප්පමාණං පඨවියා සමුග්ගන්ත්වා ජබ්බණ්ණරංසියො විස්සජ්ජෙත්වා අට්ඨාසි. තදා රාජා අනෙකරතවිචිත්තෙ නානප්පකාර සමුග්ගෙ අසොක ධම්මරාජෙන කාරිතං ධාතුසමුග්ගංපක්ඛිපිත්වා එකස්මිං පාසාණ පීඨෙ ඨපෙත්වා තත්ථ චතුත්ථමහං චතුද්වාරං ද්වාදසසහත්ථ සමුග්ගතං පසාදථූපං කාරාපෙසි. අසොකධම්මරාජා පන යස්මිං සංවච්ඡරෙ සකල ජම්බුදීපෙ ධාතුවිත්ථාරිකං අකාසි, තතො තෙ අසිත්‍යාධිකානං තෙරසන්තං වස්සසතානං උපරිමෙ වස්සෙ ආදිච්චරාජස්ස සොලසවස්සාභිසෙකකාලෙ මහාධාතු හරිපුඤ්ජයෙ සමුග්ගමි. තං ච පන වස්සං සත්ථු පරිනිබ්බාණතො සොළසන්නං වස්සසතානමුපරි සත්තමා වස්ස අහොසි. ආදිච්චවස්ස රඤ්ඤ පන දෙවී සුවණ්ණවෙතියං නාම ථූපං අකාසි.

ආදිච්චරාජා හරිපුඤ්ජයස්මිං
රජ්ජංනුභූත්වා සමසිතිවස්සෙ
දනාදි පුඤ්ඤං සතතං චිනිත්වා
අනිච්චං පාපුණි බන්ධහෙදා

හරිපුඤ්ජයෙ මහාධාතු සමුග්ගත කාලො පරිපුණ්ණො

ආදිච්චරාජස්ස අච්චයෙන එකො ධම්මික රාජා රජ්ජං කාරෙන්තො අට්ඨාරසහත්ථ සමුග්ගතං බුද්ධ රූපං කත්වා පඤ්චවස්සානි ඨත්වා අනිච්චතං ගතො. තතො පරං රථරාජා පඤ්ච වස්සානි; තතො පරං සබ්බසිද්ධි රාජා සත්තරසවස්සුදෙසිකකාලෙ කතාහි සෙකො. සො ච පුන ආදිච්ච රාජෙන කාරිතං ධාතුපාසාදං චතුවීසති හත්ථසමුග්ගතං කත්වා අනෙක පුඤ්ඤානි උපචිනිත්වා පඤ්චත්තාළිසවස්සානි රජ්ජමකාසි. තතො පරං තස්ස සුතො ජෙට්ඨරාජා පන්ණරසවස්සානි; තතො පරං තංසුතො චක්කෙක රාජා ඛාවීසති වස්සානි තතො ත්වාඤ්ඤරාජා දෙව වස්සානි, තතො ගඩගා නාම ඛාදස වස්සානි, තතොසිරිපුඤ්ඤ නාම රාජා දෙව වස්සානි, තතො බන්තොඤ්ඤරාජං සමතිංස වස්සානි. තස්සච දෙය්‍ය මවෙචා ඛෙලංග නගර තො බලසෙනාය ආගම්ම බන්තොඤ්ඤරාජානං ඝාතෙත්වා හරිපුඤ්ජයං ගණහි. තතො ආතානෙතා නාම අස්සද්ධො අප්පසන්නො තීණි වස්සානි. තතො ත්වාමරාජා දසවස්සානි තතො තරඩගාලො නාම රාජා එකං වස්සං තතො සෙදත්තරාජා දසවස්සානි; තතො පරංකදීපා නාම රාජා දසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. ආදිච්චාදු කදීපාන්තෙදු පඤ්ච වීසතියා රාජුදු රජ්ජං කාරෙතාදු පඤ්ච චත්තාළිසාධිකානි දෙවස්සසතානි පරිපුණ්ණානි. චම්මදෙවී ආදයො ඤිපාන්තා සබ්බෙ සමපඤ්ඤ සරාජානො එකිංසාධිකානි ජවස්සසතානි පරිපුණ්ණානි.

ආදිච්චවංසකථා පරිපුණ්ණා

ඉදානි ලාවවංසකථා වත්තබ්බා. පුබ්බෙ කිර එකො සත්තො කත පුඤ්ඤො යාඩගපුරමහි රමනීයට්ඨානෙ එකස්මිං බදරමුලෙ උපපාතිකවෙසෙන ජාතො. සො ච කත පුඤ්ඤත්තා තෙජිද්ධිකො ථාම - ජව - පරක්කම සමන්නාගත ත්තා අදෙය්‍යවාචො තපස්සී අහොසි. එවං සත්තගුණ සමන්නාගතත්තා මහාජනස්ස

පාමොක්ඛා යාංගපුරං පාපුණිත්වා තත්ථ නගරෙ ආදිරාජා පඨමතරං රජ්ජමකාසි. සො පන ලාවවඩ්ඩරාජාති සකලයොනරටෙ පාකටො. තත්ථ තිර ලාවවඩ්ඩස්ස රඤ්ඤ පුත්ත නත්තු පපුත්තානං පරම්පරාය තෙවීසති රාජානො කමෙන රජ්ජමකංසු තත්ථ සබ්බපවජිමො මංරායො නාම එකුත්තරජසතසක රාජෙ කුඤ්ජර වස්සිකො. සො ච පිතුනො අච්චයෙන බාවීසතිමෙ වස්සෙ කතාභිසෙකො. තතො දුතියවස්සෙ චතුවීසති අධිකෙ ජසතසකරාජෙ තෙවීසතිවස්සො මංරායරාජා ජංරායපුරං මපෙසි. තස්මිං වස්සෙ තස්ස පුත්තො ගෙරිං නාමො ජාතො. තතො චතුත්ථවස්සෙ ගොවස්සිකො ශ්‍රාමරාජා ජාතො. සො එකතිංසාධිකෙ ජසත සකරාජෙ ජරපුරං ගණ්හි. තතො පඤ්චතිංසාධිකෙ ජසතසකරාජෙ කුසනගරං මාපෙසි. තස්මිං වස්සෙ තස්ස පුත්තො ත්‍රෙජනාමො රාජා ජාතො. තතො දුතිය වස්සෙකාවරාජෙන සහ යුජ්ඣිත්වා දදරපුරං ගණ්හි. තතො එකූනපඤ්ඤසාධිකෙ ජසතසකරාජෙ කුඤ්ජරවස්සෙ මංරායො ච පුරජාදනො ච රොවරාජා චාති ඉමෙ තායො රාජානො සහායකා ජයශ්‍රග්ගස්ථානෙ සමාගම්ම අඤ්ඤමඤ්ඤං මිත්තභාවං දළ්හතරං කත්වා සකපුරමෙව අගමිංසු ඉති පුරාණතන්තියං පාකටං.

තතො දුතියවස්සෙ මංරායො උපනිකබිත්තං ආයදෙවං හරිපුඤ්ජයෙ අපෙසයී. තතො මංරායරාජා තෙපඤ්ඤසවස්සො චතුපඤ්ඤසාධිකෙ ජසතසකරාජෙ මහොරගවස්සෙ ද්වාදසහි සෙනා සතසහස්සෙහි පරිවුතො හරිපුඤ්ජයං ආගම්ම ඛිපාරාජෙත සහ යුජ්ඣන්තො ඛිපාරාජානං පලාපෙත්වා ලද්ධජයො සකල යොනරටෙ ච හරිපුඤ්ජයෙ ච එකසෙතච්ඡත්තමුස්සා පෙසි. තතො අට්ඨපඤ්ඤසාධිකෙ ජසතසකරාජෙ බමක්කටවස්සෙ උච්ඡුගිරිස්ස චෙව බිංගනදියා ච අන්තරට්ඨානෙ නබ්බිසිනගරං මාපෙසි. යදාපන මංරා යො ඛිපාරාජෙන සහ යුජ්ඣිත්වා ලද්ධජයො තදා ඛිපාරාජා සපරිවාරො පලායිත්වා බෙලාංගපුරං අගමාසි. තත්ථ ගතොපි ඨාතුං අසක්කොන්තො අනත්තනො කණිට්ඨරාජෙන බෙලාංගපුරාධිපතිනා සහ පලායිත්වා දක්ඛිණදිසං අගමාසි. උභොසු දක්ඛිණදිසං ගතෙසු මංරායො බෙලාංගපුරෙ එකං මිලක්ඛජාතිකං

අධිපතිමකාසි. සො ච මිලක්ඛාධිපති සබ්බෙ නාගරෙ සංහරිත්වා පුරාණ බෙලාංගපුරා විජහිත්වා තෙසට්ඨි අධිකෙ ජසතසකරාජෙ ගොවස්සෙ ඉදං නවබෙලාංගපුරං මාපෙසි. තංවස්සතො පට්ඨාය යාව අට්ඨ සත්තත්‍යාධික-අට්ඨ සතසකරාජ කාලෙ තස්මිං නගරෙ පඤ්ච-පඤ්ඤසාධිපතිනො කමෙන සිරිමනුභවිංසු පණ්ණ රසාධිකං ච දව්වස්සසතං අතිතං අහොසි. තතො පඤ්චසට්ඨි අධිකෙ ජසතසකරාජෙ කුමාමනගරං මාපෙත්වා තත්ථ සට්ඨිබුද්ධරූපසමාකිණ්ණං සුවණ්ණ චෙතියං කාරපෙසි. මංරායො පන දෙව සත්තතිවස්සායුකො බාවිසතිවස්සානි රාජ කුමාරො, එකතිංසවස්සානි යොනරට්ඨෙ යෙව, එකූනවිසතිවස්සානි යොනරට්ඨෙ ච බිංගරට්ඨෙ ච රජ්ජ සිරිමනුභවිත්වා තිසත්තති අධිකෙ ජසතසකරාජෙ අනිච්චතං පාපුණි.

මංරායරාජකථා නිට්ඨිතා

තස්ස අච්චයෙන මංරායසුතො ග්‍රාමරාජා ගොවස්සිකො ඡවත්තාළිසවයො බිංගපුරෙ චතුරො මාසෙ රජ්ජං කාරෙත්වා තත්ථ අත්තනො පුත්තං සෙනභූ නාම රාජකුමාරං ඨපෙත්වා යොන රට්ඨං අපක්කම්. සෙනභු පන රාජා චතුරො මාසෙ රජ්ජං කාරෙසි ග්‍රාමරාජස්ස කණිට්ඨොගෙරිං රාජරා, පිතුනො මරණං සුත්වා නාය නාගරතො බල සෙනාය ආගන්ත්වා හරිපුඤ්ජයං ගණ්හි සෙනභුපන තස්සාගමනං සුත්වා යොනරට්ඨං අපක්කම්. ගෙරිං රාජා පන කුක්කුට වස්සිකො රතනත්තයෙ පසන්නො චතුසත්තති අධිකෙ ජසතසකරාජෙ හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා නවවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තදව්වයෙන ගෙරිං රාජස්ස පුත්තො ග්‍රොනො රාජා දෙව මාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. තං ච පන වස්සං සකරාජස්ස තෙ අසීති අධිකං ජසතපරිමාණං තතො ග්‍රොනස්ස ජෙට්ඨො ඛග්ගො නාම තයො මාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. තතො

ශ්‍රාමරාජස්ස සුතො නජ්ජොත්‍රථරො තාක්කපුරා සෙනාය ආගන්ත්වා හරිපුඤ්ජයං ගණ්හි. ඛග්ගො පන භීතො ඛොලංගනගරං ගතො නජ්ජොත්‍රථරො සාහසිකො කරො හුත්වා පිතු සන්තිකං නාගමාසි. සෙනහුරාජා බලවාහනො බලවාහනං සන්නයහිත්වා බිංගරට්ඨමාගම්ම නජ්ජොත්‍රථරෙන සද්ධිං යුජ්ඣති. සෙනහු නජ්ජොත්‍රථරං ජාවගාහං ගණ්හිත්වා ශ්‍රාමරාජස්ස දස්සෙසි. ශ්‍රාමරාජා අත්තනො පුත්තං නජ්ජොත්‍රථරං දිස්වා පුත්තසිනෙහ මුප්පාදෙත්වා ඛෙමරට්ඨං අපෙසයි.

නජ්ජොත්‍රථරො කිර සත්තමාසෙ රජ්ජං කාරෙසි. ශ්‍රාමරාජා සයං යොනරටෙ ඨත්වා බිංගපුරෙ සෙනහුං රජ්ජං කාරාපෙසි. තස්මිං යෙව කුක්කුරසකරාජෙ ජත්තිංසවස්සො සෙනහු පුන බිංගපුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. සො පුන බිංගපුරෙ අච්රං වසිත්වා අත්තනො පුත්තව හරිස්වනං මාතරං ච ඨපෙත්වා සයං යොනරට්ඨෙ ශ්‍රාම රාජානං උපට්ඨහි. තතො සත්තාසීති අධිකෙ ජනසතසකරාජෙ ශ්‍රාමරාජා පරලොකං ගතො. සෙනහු පන යොනරටෙ ච බිංගරටෙ ච රජ්ජමනුභවි.

තස්මිං වසෙස ඛරනදියා සහ කක්කනදී සමාගමට්ඨානෙ එකං නගරං මාපෙත්වා තත්‍රථ චන්දනසාරෙන එකං ඊතබුද්ධ පටිමං අකාසි. තතො නව අසීත්‍යාධිකෙ ජසතසකරාජෙ ජයසෙන පුරං මාපෙත්වා තතො චතුත්‍රථවස්සෙ ජයසෙනපුරමජ්ඣ මහා විහාරං කාරෙසි. තතො තතියවස්සෙ එකං සිලාපටිමං කාරෙසි. තතො දුතිය වස්සෙ සිලාපටිමාය මහාමහං අකාසි. සෙනහුරාජා පන අට්ඨ චත්තාළිසවස්සායුකො ඛාදසවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා ඡන්නවුත්‍යාධිකෙ ජසතසකරාජෙ පරලොකං ගතො.

තදව්වයෙන තස්ස පුත්තො හරිජ්‍යවො රජ්ජමලභි සො අත්තනො පිතරි ධරමානෙ කාවරාජෙන සහ යුජ්ඣිත්වා බලනගරං ගණ්හි. සො ච රාජා කුක්කුට වස්සිකො අට්ඨවිසතිවස්සායුකො සයං දෙව වස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා අටඨනවුත්‍යාධිකෙ ජසතසකරාජෙ යොනරටෙ පරලොකං ගතො. තදව්වයෙන තංසුතො භ්‍රයු නාම රාජා එග්ගුණමාසෙ කතාභිසෙකො සො ච

සත්තාසිත්‍යාධිකෙ ජසතසකරාජෙ ජාතො දවදසවස්සිකො රාජභාවමපත්වා තිවස්සං යොනරට්ඨෙ වසිත්වා පුනිධාගතො. යම්පන මං රායරක්ඛූ මාපිතං නබ්බිසං නාම නගරං තං දීඝතො සහස්සව්‍යාමං, විත්ථාරතො නව ව්‍යාමසතං, විත්ථාරතො නව ව්‍යාමපරිඛං ඉට්ඨපාකාරං ච අකාසි තස්ස ච වෙමජෙඨ ජසත්තතිහත්ථුබ්බෙදං එකෙකපස්සතො අට්ඨචත්තාළීසරතනායතං මහාචෙතියං කාරෙසි. සො ච භ්‍රයුරාජා සම වීසති වස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා සත්තරසාධිකෙ සත්තසතසකරාජෙ පරලොකං ගතො. තදව්වයෙන තස්සත්‍රජො එකාධිකෙ සත්තසතසකරාජෙ ජාතො කිලනානාමො රාජා සොලසවස්සිකකාලෙ කතාභිසෙකො සො ච අත්තනො කණිට්ඨං මහා බ්‍රහ්මං ජංරාය පුරෙ සමප්පයී. තදා ස්‍යාමදෙසෙ සුඛොදයපුරෙ ධම්මරාජා නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. කිලනා පන මහාරාජා බුද්ධ සාසනෙ පසන්නො අරක්ඛවාසීනං භික්ඛූනං ආගමනං පත්ථයන්තො චිරං විචින්තයි. තදා සුමනො නාම ථෙරො සුඛොදයනිවාසිකො අයොජ්ඣපුරං ගන්ත්වා ගරූනං සන්තිකෙ ධම්මං උග්ගහෙත්වා සුඛොදයපුරං පුනාගමි. තදා උදුම්බරො නාම මහාසාමි ලංකාදීපතො රම්මනදෙසකං ආගතො. තං සුත්වා සුමනො සහායෙන රම්මනදෙසකං ගන්ත්වා උදාම්බරමහා සාමිනො සන්තිකෙ පුන පබ්බජිත්වා ධම්මං උග්ගණ්හි. තදා ධම්මරාජා සකලසංඝ කම්මං කාතුං සමත්ථං භික්ඛුං පරි යෙසනෙතා එවරූපං භික්ඛුං යාචනත්ථාය මහාසාමිස්ස සන්තිකං දූතෙ පාහෙසි. මහාසාමි පන සාසන වුද්ධිං පිහයන්තො සුඛොදයපුරෙ සකලසංඝකම්ම කරණත්ථාය ධම්මරාජස්ස සුමනත්ථෙරං අපෙසයි. සහායතා සුමනත්ථෙරො මහාසාමිං ආපුච්ඡිත්වා සුඛොදයං අගමාසි. ධම්මරාජා පන තුට්ඨහට්ඨො අම්මවනාරාමං කාරාපෙත්වා තත්ථ තෙරං වසාපෙත්වා චතුපච්චයෙහි උපට්ඨහි. එකදා සුමනො සජ්ජිනාලයං ගච්ඡන්තො පානාම නදිං පත්වා වාසං කප්පෙසි. තත්ථ කිර එකස්මිං පුරාණ විහාර එකා ධාතු රත්තියං පාටිහීරං දස්සෙසි තං දිස්වා මහාජනො ථෙරස්ස පවත්තිං කථෙසි. රත්තිභාගෙ ච බ්‍රාහ්මණ වණ්ණෙන ආගන්ත්වා රුක්ඛදෙවතා තස්ස ධාතුපතිට්ඨිතට්ඨානං ආචික්ඛි.

ථෙරො තත්ථ ගන්ත්වා තං ඨානං ඛණපෙත්වා සකරණ්ඩකං ධාතුං අලත්ථ සුමනො තං ධාතුං ආදාය සජ්ජනාලයං ආගමි. තදා කිර ධම්මරාජස්ස සුතො ලිදෙය්‍යරාජා සජ්ජනාලෙයෙ රජ්ජං කාරෙති. ථෙරසස ආගමනං සුත්වා පච්චුගගන්ත්වා සජ්ජනාලයං ආනෙත්වා සිරිපබ්බත පාදෙ මහාරත්තවනාරාමෙ වසාපෙසි. ථෙරො ලිදෙය්‍ය රාජස්ස ධාතුං දට්ඨුකාමස්ස ධාතුං දස්සෙසි. රාජා ධාතුයා අච්ඡරියං දිස්වා පරමපසාදතො පූජෙසි. ධම්මරාජා පන ධාතුප්පවත්ති, සුත්වා දට්ඨුකාමො ථෙරස්ස සන්තිකෙ දූතං පාහෙසි. සුමනත්ථෙරො සුඛොදය පුරං ගන්ත්වා අම්බවනාරාමෙ වසී. ධම්මරාජා ධාතුං පස්සිතුකාමෙ අනෙකසක්කාරගාහකෙහි නික්ඛමිත්වා 'ධාතුං පස්සිතුකාමො' හං භන්තෙ'ති ථෙරං අවන්දි ථෙරො ධම්මරාජස්ස ධාතුං දස්සෙසි ධම්මරාජා ධාතුං වන්දිත්වා පූජෙත්වා ගන්ධොදක පුණ්ණාමල චාරු කංසචාටියං අභිසිඤ්චිත්ථ.

පාටිහීරං නිදසෙසසි
සා ධාතු තස්ස රාජිනො
අධ්‍යාතුකාම භාවෙන
සුඛොදය පුරෙ තහිං

සුමනත්ථෙරෙන ධාතුලඬ්කාලො පරිපුණ්ණො.

තදා කිර කිලමා නාම මහාරාජා නබ්බිසිපුරෙ සකලසංඝ කම්මං කාතුං සමත්ථං භික්ඛුං පත්ථෙන්තො රම්මනදෙසෙ උදුම්බර මහාසාමිනො සන්තිකං දූතං පෙසෙසි. මහාසාමි අත්තනො සිස්සං ආනන්ද ත්ථෙරං රාජදූතස්ස දසෙසසි. සො ආනන්දත්ථෙරො රාජදූතෙන සද්ධිං වීසති යොජනිකං මග්ගං ඛෙපෙත්වා ස්‍යාමදෙසං සම්පාපුණි. කිලනාපි රාජා තුට්ඨහට්ඨො තං චතුපච්චයෙහි උපට්ඨහි. සො ච ආනන්දත්ථෙරො ගරු සන්තිකා අනුඤ්ඤතං අලභන්තො අරඤ්ඤකං සංඝකම්මං න ඉච්ඡි. අනිච්ඡන්තො ච පන රාජානං එතදබ්බවි. මහාරාජ අම්හාකං ගරුනා පෙසිතො

සුමනො නාම එකො ථෙරො සුඛොදයපුරෙදානි වසති. සො හි සකල සංඝකම්මං කාතුං සමත්ථො; තං ඉධානෙහි; තෙන මයම්පි සංඝකම්මං කරොමා' ති. ථෙරස්ස වචො සුත්වා රාජා එකං අමච්චං පාහෙසි: සුඛොදය පුරං ගන්ත්වා මම වචනෙන සුමනත්ථෙරං වන්දිත්වා ආනෙහීති. සො අනුක්කමෙන සුඛොදයං යන්ත්වා යථිතච්ඡිං. සුමනං අලභිත්වා සද්ධාතිස්සං නාම ථෙරං ආනෙසි. සො පි ආනන්දත්ථෙරො සද්ධාතිස්සෙන සංඝකම්මං කාතුං නෙච්ඡි. රාජා පන යොපායනා දූතං ධම්මරාජස්ස සන්තිකං සුමනත්ථාය පුනං පහිණි. සො සුඛොදයං ගන්ත්වා ධම්මරාජස්ස තං පවත්තිං කථෙසි. ධම්මරාජා පන සාසනොදයකාරණං පත්ථයන්තො සුමනත්ථෙරං විස්සජ්ජෙසි. සුමනත්ථෙරො ධම්ම රාජානං ආපුච්ඡිත්වා. අත්තනො පවරධාතුමාදාය රාජදූතෙන තම්බිසිපුරමගමාසි.

අථ ථෙරවරම්හි සුඛොදයා
නගරා නිගතෙ සයනෙ සයනෙ
මුනි නො කිර ධාතුවරා සුපභා
පරමච්ඡරියං විවිධං අකරි.

අනිලංව කදා කනකංව කදා
උළුරංසි කදා විපුලංව කදා
සුජනන්තරතුට්ඨිකරා රුචිරා
ජිනධාතුවරා අනුහං අකරි.

සුමනත්ථෙරො සක්කච්චං උපට්ඨහි. එකතිංසාධිකෙ සත්තසතසකරාජෙ කිලමා රාජා හරිපුඤ්ජයස්ස පුරත්ථිම දිසාභාගෙ ඨිතබුද්ධමහාවිහාරෙ ඨිතෙ චතුබුද්ධ රූපෙ කාරාපෙසි.

සුමනත්ථෙරස්ස ආගමනකාලො පරිපුණ්ණො

සත්ථු කිර පරිනිබ්බාණතො සත්තන්නං වස්සසතානං අච්චයෙන ලංකාදීපෙ විසතිඛීණාසවතෙරා අහෙසුං. තදා සීහළ රාජා බුද්ධරූපං පස්සිතුකාමො විහාර ගන්ත්වා සංඝතෙරං පුච්ඡි. අම්භාකං බුද්ධො කිර ධරමානො ඉමං ලංකාදීපං නික්ඛන්තු මාගතො, යෙන දිට්ඨො සොදානිපි අත්ථි'ති. තංඛණෙඤ්ඤව ඛීණාසවානං ආනුභාවෙන නාගරාජා මාණවරූපෙන ආගන්ත්වා, සීහලරඤ්ඤ සංඝයාපනයනාය බුද්ධවෙසං මාපෙසි රාජා සත්ත රත්තින්දිවං බුද්ධරූපං පූජෙසි. තදා රාජා රූපකාවරියෙ පක්තොසාපෙත්වා නාගරාජෙන මාපිතාකාරං මධුසිත්ථකමයං බුද්ධපටිමං වෙව තස්සා ච බාහිරබිම්බකං සුට්ඨු කාරෙත්වා තත්ථ විලිනකංසතිපුවණ්ණ රජතමිස්සං ඔසිඤ්චාපෙසි. සා ච සංඝනපරිමජ්ජනාදි කිච්චපරියොසානෙ ජීවමානබුද්ධො විය රුචිරා වෙව හබස්සරා ච සීහළ රාජා පන තං අනෙකසක්කාරසම්මානෙහි සක්කච්චං පූජෙසි. තස්ස පුත්ත නත්තු පනත්තාපි සීහළ පටිමං පරම්පරාය පූජෙසුං තතො පරං පන සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බාණතො අට්ඨාරසන්නං වස්සසතානමච්චයෙන අට්ඨාරසාධිකෙ සත්තසතසකරාජෙ ජම්බුදීපෙ පුබ්බදක්ඛිණ-දිසන්තරාලෙ ස්‍යාමදෙසෙ එකො රොවරාජා නාම සුඛොදයපුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. ගොගාමෙ කිර එකො පුරිසො රූපවා බලසම්පන්නො වනෙ විචරී. තං දිස්වා එකා දෙවධීතා නෙන සංවාසකාමා ඉත්ථීමායං දසෙසසි. සොපි තාය සද්ධිං සංවාසමකාසි. තෙසං සංවාදමන්වාය එකො පුත්තො ජාතො. සො ච බලවා රූපසම්පන්නො, තස්මා සමග්ගා සබ්බෙව ගාම වාසිනො තං අභිසිඤ්චිංසු. සො තත්ථ රජ්ජං කාරෙසි. තදා රොවරාජා ඉති විස්සුතො කාලන්තරෙන'රද්‍දාරාජා' ඉති පාකටො.

එකදා කිර රොවරාජා මහාසමුද්දං පස්සිතුකාමො අනෙකනහුතසෙනාය පරිවුතො නාන්නදියානුසාරෙන හෙට්ඨා ගන්ත්වා යාව සිරිධම්ම නගරං සම්පාපුණි. තත්ථ කිර සිරිධම්මරාජං රජ්ජං කාරෙසි. සො රොවරාජස්සාගමනං සුත්වා පච්චුගගන්ත්වා සක්කාරං කත්වා රොවරාජස්ස ලංකාදීපෙ සීහළ පටිමාය යථාසුතං

අච්ඡරියං කථෙසි. තං සුත්වා රොචරාජා එවමාහ. සක්කානු චො අඤ්ඤහි තත්ථ ගන්තුං'ති සිරිධම්මරාජා ආහ. 'න සක්කා කස්මා? චත්තාරො කිර දෙවතා යො සුමනදෙවරාජා' රාම - ලක්ඛණ, ඛත්ත ගාමනාමා ච තෙජිද්ධිකා සුට්ඨු ලංකාදීපං **ඛෙන්ති'ති.** අථ උභො රාජානො දූතං පෙසෙසුං. පෙසෙත්වා ච පන රොචරාජා සුඛොදයං පව්වාගමි. රාජදූතො සීහළදීපං ගන්ත්වා සීහළ රාජස්ස සබ්බං තං පවත්තිං කථෙසි. තං සුත්වා සීහල රාජා සත්තරත්තිඤ්චිවං සීහළ පටිමං පූජෙත්වා රාජදූතස්ස අදාසි. රාජදූතො සීහළ පටිමං නාවාය ආරොපෙත්වා අගමාසි. සා ච නාවා චණ්ඩතරවාතවෙගෙන පක්ඛන්දිත්වා සමුද්දසෙලං පහරිත්වා භිජි. සීහළ පටිමං පන එක ඵලකෙ නිසිදි. තං පලකං නාගරාජානුභාවෙන තීණි. දිවසානි ගන්ත්වා සිරිධම්මනගර සමීපං පාපුණි. තදා සිරිධම්මරාජා රත්තියං දෙවතාය දස්සිත සුපිනෙන බුද්ධ පටිමායාගමනං පච්චක්ඛම්ව දිස්වා පාතොව දිසො දිසං නාවායො පෙසෙසි. සයම්පි නාවාය සීහළ පටිමං පරියෙසන්තො දෙවරාජධිට්ඨානෙන තං ඵලකං දිස්වා ආනෙත්වා පූජං අකාසි. තතො සිරිධම්මරාජා රොචරාජස්ස සීහළ පටිමාය ලද්ධසාසනං පෙසෙසි. තං සුත්වා රොචරාජා සිරිධම්ම නගරං ගන්ත්වා සීහළ පටිමං සුඛොදයං ආනෙත්වා පූජයිත්ථ.

සොසජ්ජනාලයපුරෙ පවරොරුථූපං
පාසාණ ඉට්ඨකමයං ච සුධාසුලිත්තං
හෙමානුලිත්ත ඊරතම්බමයං අසෙසං
කාරෙසි භූමිපති දිබ්බවිමාන රූපං

කාරෙත්වා ච පන සජ්ජනාලය වජිරපාකාර සුඛොදය නාදාදි නගරතො සමාගතෙහි මහාජනෙහි මහන්තං මහාවිහාරමහ: කාරෙසි රොචරාජා පන අනෙක පුඤ්ඤානි උපචිනිත්වා මව්වුමුඛ මගමාසි.

තදව්චයෙන තස්ස අත්‍රජො රාමරාජා සුඛොදයෙ රජ්ජං කාරෙසි. සොපි සිහළපටිමං තථෙව පූජෙසි. තදව්චයෙන පාලරාජා තත්ථ

රජ්ජා පත්වා සීහළ පටිමං පූජෙසි. තදව්වයෙන තස්සෙසාරසො උදක්ඛජොතථිතරාජා තත්ථරජ්ජං පත්වා සීහළ පටිමං සක්කරි තදව්වයෙන ලිදෙය්‍යරාජා තත්ථ රජ්ජං කාරෙසි. සො ච තෙපිටකං බුද්ධවචනං උග්ගණ්හිත්වා ධම්මරාජා ඉති විස්සුතො. එකදා කිර ජයනාදපුරමහි දුබ්භික්ඛං ජාතං අයොජ්ඣරාජා රාමාධිපති කම්බොජතො ආගන්ත්වා ධඤ්ඤවික්කයලෙසෙන තං ගණ්හි ගණ්හිත්වා ච පන අත්තනො මහාමච්චං වත්තිතෙජං සුවණ්ණභූමියං කාරෙන්තං ජයනාද පුරෙ ඨපෙත්වා සයං අයොජ්ඣපුරමෙව ගතො තතො පරං ධම්මරාජා රාමාධිපතිනො බහුපණ්ණාකාරං පෙසෙත්වා තං ජයනාදපුරං යාචාපෙසි. රාමරාජා පන තං ධම්මරාජස්ස අදාසි. වත්තිතෙජො පුන සුවණ්ණභූමිං ගතො ලහිත්වා පන ධම්මරාජා සුබොදයපපුරෙ අත්තනො කණිට්ඨං මහාදෙවිං, වජිරපාකාරෙ තිපඤ්ඤමච්චං ඨපෙත්වා සයං සීහළ පටිමං ජයනාදපුරං උපනෙත්වා පූජෙසි.

කම්බොජරට්ඨස්ස ච අයොජ්ඣපුරස්ස ච ඉස්සරෙ රාමාධිපති රාජිනී මරණ මඤ්ච නිපන්නෙ වත්තිතෙජො සුවණ්ණභූමිතො ආගන්ත්වා කම්බොජරට්ඨං ගණ්හි තතො ජයනාදපුරෙ ධම්මරාජෙ දිවඩ්ඩතෙ වත්තිතෙජො අයොජ්ඣපුරතො ආගන්ත්වා ජයනාදපුරං ගණ්හිත්වා සීහළපටිමං අයොජ්ඣපුරමෙව ආනෙත්වා පූජෙසි. බ්‍රහ්මජෙය්‍යොව මහාමචෙවා සුබොදයං ගණ්හි තිපඤ්ඤමචෙවා වජිරපාකාරපුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. සො අත්තනො මාතරං අයොජ්ඣරාජස්ස පෙසෙසි. සා ච අයොජ්ඣරාජස්ස පියා මනාපා අහොසි. එකදා සා රඤ්ඤො පියකථං කථෙත්වා තම්බලොහ බුද්ධබිම්බායාචනලෙසෙන සීහපළපටිමං ගහෙත්වා සීඝං නාවාය වජිරපාකාරපුරං පෙසෙසි. තිපඤ්ඤරාජා පන තුට්ඨහට්ඨො මහන්තෙන සක්කාරවිරසෙසෙන සක්කච්චං සීහළපටිමං පූජෙසි. අථෙක දිවසං ජංරායපුරාධිපති මහාබ්‍රහ්මා හෙට්ඨාරට්ඨතො ආගතස්ස එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකා සීහළ බුද්ධ රූපස්ස අච්ඡරියං සුත්වා, තෙන ච කතං සීහළ පටිමාකාරං මධුසිත්ථකරූපං දිස්වා තුට්ඨො සංවිග්ගමානසො සිහළ පටිමං දට්ඨුකාමො ගන්ත්වා

බලකායං සන්නයහිත්වා නබ්බිසිපුරමාගන්ත්වා ජෙට්ඨභාතරස්ස කිලනාරාජස්ස සන්තිකා බලකායං යාචිත්වා අසිතිසහස්සසෙනං ආදාය අනුක්කමෙන ගන්ත්වා වජිරපාකාරපුරසමීපං පත්වා බන්ධාවාරං නිවෙසාපෙත්වා තිපඤ්ඤස්ස රාජිනො දූතං පෙසෙසි. තතො තිපඤ්ඤරාජා අයොජ්ඣපුරාධිතිනො සන්තිකං සාසනං පෙසෙසි. තං සුත්වා වත්තිතෙජො සීඝං බලකායං සන්නයිත්වා ආගන්ත්වා මහානදීමුඛං පාපුණි. මහාබ්‍රහ්මා පණ්ණාකාරෙන අමච්ච දූතං ච සුගන්ධ මහාථෙරං ච පෙසෙසි. තෙ නගරං පවිසිත්වා මධුරපටිසන්ථාර මකංසු සුගන්ධො මහාථෙරො ද්වින්නං සක්ඛිභාවාය මජ්ඣෙ නාවාය ඨිතො උභො රාජානො උභෙසු පස්සෙසු නාවාසු සණ්ඨිතා. සුගන්ධත්ථෙරො උභින්නං සාමග්ගිකරණත්ථාය ඉදං වචනමබ්‍රවී.

උභො තුමෙහ මහා පුඤ්ඤ
මහා පඤ්ඤ මහබ්බලා
සවෙව ඨිතා සච්ච ධම්මා
බුද්ධා සාසන මාමකා

පතිට්ඨා රට්ඨවාසීනං
සීලවන්තො ජනප්පියා
සමග්ගා හොථුභො තුම්හෙ
අඤ්ඤ මඤ්ඤ විරොධිනො

ඉදං වජිරපාකාරං
නබ්බිසිනගරං අදුං
එකං ච මා විසුං හොතු
මෙත්තායොත්තෙන බන්ධිතංති.

තස්ස වචනං සුත්වා උභො රාජානොසාධුකං සම්පටිච්ඡිංසු තිපඤ්ඤරාජා මහා බ්‍රහ්මුනො උපරාජිනො ගජිත්‍රපාහතාදිකං පණ්ණකාරං අදාසි. මහා බ්‍රහ්මා තිපඤ්ඤරාජස්ස තුරඬගදිකං ච රාජාභිසෙකං ච අදාසි. දක්වා ච පන මහා බ්‍රහ්මා තිපඤ්ඤරාජානං සීහළ පටිමං යාචි. තිපඤ්ඤනරින්දො තස්ස යටිච්ඡිතං සීහළ පටිමං අදාසි. වත්තිතෙජො පන තිපඤ්ඤස්ස දූතං පාහෙසි. ඉදානි මහාබ්‍රහ්මා පටික්කමති වා නවා තෙන සහ උග්ගවජන්තො යුජ්ඣිස්සාමී'ති. තං සුත්වා තිපඤ්ඤරාජා සුගන්ධ මහා ථෙරං ආහ. 'දෙව පි' මෙ හන්තෙ රාජානො සුරා මහබ්බලා, න සක්කා නිවාරෙතුං. තුම්හෙ මහා බ්‍රහ්මානං දූරං පටික්කමාපෙත්වා තාකකපුරෙ පතිට්ඨාපෙථා''ති. මහා ථෙරො දූතං පෙසෙත්වා මහා බ්‍රහ්මුනො තමත්ථං ආරොචාපෙසි. තං සුත්වා සො 'වනෙතිතෙජා මං අනුගච්ඡිස්සතු තෙන සහ පටියුජ්ඣිස්සාමී'ති. වජිරපාකාරපුරතො පටික්කමිත්වා තාක්කපුරෙ යුද්ධසජ්ජො හුත්වා අට්ඨාසි. තිපඤ්ඤරාජා වත්තිතෙජස්ස පටික්කමනභාවං ආරෙචාපෙසි. තිපඤ්ඤා පන සුගන්ධත්ථෙරස්ස මධුර වචනෙන සීහළ පටිමං අදාසි. ථෙරො තං නාවාය ආරොපෙත්වා උද්ධං ආගන්ත්වා තාක්කපුරං සම්පාපුණි මහාබ්‍රහමා පන අමතාභිසිත්තොවිය. සුවණ්ණසිවිකාය සීහළ පටිමං ආනයිත්වා අනුක්කමෙන නබ්බිසිපුරමත්වා අන්තොනගරෙ මහාවිහාරෙ සීහළ පටිමං ඨපෙසි. අථ ජෙට්ඨභාතිකරාජ තත්ථෙව මහවිහාරෙ මහාථූපස්ස දක්ඛිණාපරන්තරාලකොණෙ සීහළ පටිමාවාසත්ථාය අභිනවගුහං කාතුමරහි අනිට්ඨිතාය පන ගුහාය මහ බ්‍රහ්ම තංසදිසං තංසමයං අඤ්ඤපටිමං කරණත්ථාය සීහළපටිමං ජංරායපුරං නෙත්වා තතො ජයසෙන නගරං නෙත්වා පල්ලංකදීපකෙ තස්ස මහාසක්කාරෙන අභිසෙකං අදාසි. ජංරායපුරං පුනානෙත්වා මහාබුද්ධ රූපං විහාරෙ ඨපෙත්වා පමාණතො ච රූපතො ච සීහල පටිමාකාරං එකං බුද්ධ රූපං කංස තිපු කනක රජතමිස්සං ඔසිඤ්චාපෙත්වා බුද්ධ රූප මහාමහං අකාසි.

සීහළ පටිමාය ආගමන කාලො පරිපුණ්ණො.

කාලනාරාජා පන තෙත්තිංසාධිකෙ සත්තසතසක රාජෙ අත්තනො උය්‍යානං පුප්ඵාරාමං මහාවිහාරං කාරෙත්වා හරිපුඤ්ජයතො සුමනතෙරං ආනයිත්වා තස්ස තං නියාදෙත්වා තත්ථ වසාපෙසි. තතො පරං යා ච තෙන ථෙරෙන සුබොදයතො ආහතා ජිනපවරධාතු, කිලනාධිපතිනා උපත්ථම්භියමානො සුමනතෙරො පඤ්චතිංසාධිකෙ සත්තසතසකරාජෙ සාවණමාසෙ බුද්ධවාරස්මිං පුප්ඵාරාමෙ තං ධාතුං පතිට්ඨාපෙසි. යා ච යාවජ්ජතනා නරනරිඳනං චෙව සමණ ගණනං ච වන්දනියා චෙව පූජනියා ච. කිලනාධිපති පන ජවත්තාළීසවස්සායුකො සමතිං සවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා මච්චුමුඛෙ මහාවිනාසං පාපුණි.

පුප්ඵාරාමෙ චෙතිය උපචිත කාලො පරිපුණ්ණො

කිලනාරාජ් කතා

තස්ස අච්චයෙන තදත්‍රජො ලඤ්කපුරාගමො නාම තෙවීසති වයසා නබ්බිසිපුරෙ ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. තදා මහාබ්‍රහ්මා මහතිං සෙනං සන්තස්හිත්වා නබ්බිසිපුරං උපගම්ම හරිපුඤ්ජයං ගණ්හිත්වා යතිච්ඡිතං ආදාය පුන ජංරායපුරමෙව අගමාසි. පච්ඡා ලඤ්කාපුරාගමො මහතිං සෙනං සන්නයිත්වා යොන රට්ඨං ගන්ත්වා චූළපිතරා සද්ධිං මන්තයුද්ධෙන ජීවගාහං ගහෙත්වා ජංරායපුරං පවිසිත්වා තතො සිහළ පටිමං ආනෙත්වා නබ්බිසිපුරස්ස අන්තො මහාචෙතියෙ පිතරා කාරිතගුහායං ඨපෙත්වා සක්කච්චං පූජෙසි.

ලංකාය සිරිධම්මවෙහ
පුරෙ සුඛොදයවහයෙ
ජයනා දෙ අයොඡ්ඣ ච
වජිරපාකාරනාමකෙ.

නිබ්බිසිමහි ච ජංරායෙ
තථා පල්ලංක දීපකෙ
පූජිතා නරරාජූහි
සීහළ පටි මුත්තමා

ලඤ්ඤපුරාගමො රාජා
රතනත්තය මාමකො
බහුස්සුතො ධම්මධරො
උග්ගහපරිපුච්ඡකො

බහුත්තං පරිසානං ච ධම්මං
වාචෙසි සබ්බදා
සත්ධිතා මාදිමත්තෙපි
සද්දසත්ථෙ'ග්ගහන්තියෙ
සබ්බෙපි තෙ උපට්ඨාසි.
චතුහි පච්චයෙහි සො

සො දවි ලඤ්ඤකනහුතෙහි සුවණ්ණපටෙහි හරිඤ්ජයපුරෙ මහාදාතුක චෙතියං ඡාදසි.

ලඤ්ඤපුරාගමො රාජා
ආයු එකූනතාළිසො
රජ්ජං සොළස වස්සානි
කාරෙසි නබ්බිසිපුරෙ

නබ්බිසිපුර මජ්ඣෙ
සො රජකූටං සමාරහි
අනිට්ඨි තෙ රාජකූටෙ
රාජ පුත්තො දිවඩ්ගතො
තස්ස රායා මහාදෙවී
රාජකූටං නිට්ඨාපෙසීති.

තදව්වයෙන තස්සත්‍රජො සප්පවස්සි කො තිස්සරාජා ද්වාදස වයසා රජ්ජං කාරෙසි.

සාසනෙ මන්දසද්ධො
සො බාහිරෙසු පසාදවා
සප්පුරිසං අනාගම්ම
යක්ඛදාසෙ හිපුජයි.

ආරාම රුක්ඛ චෙත්‍යානි
පබ්බතානි වනානිව
සො රාජා අභිපුජෙසි
ගොමහිසාදිවත්‍ථුහි

ආනා රට්ඨෙ ච තස්සෙව
ආවසන්ති බහු ජනා
තෙසු තෙසු පට්ටනෙසු
යක්ඛදාසාති විස්සුතා

සාරතීරෙ පුරෙ රම්මෙ
අත්තනො ජාති භූමිකෙ
මහා විහාරං කාරෙසි
පුරව්ජන්නං ති විස්සුතං

සොචතස්ස මහාවිහාරස්ස උපකරණත්‍ථාය ඛෙත්තාදීනි පරිච්ඡින්දිත්‍වා අදාසි. සකල රට්ඨෙච තෙසු තෙසු ඨානෙසු බුද්ධාදීනං ඛෙන්තාදීනි විච්ඡින්දිත්‍වා අදාසි.

තස්මිං නබ්බි සිපුරෙ
කාරෙන්තෙ තිස්ස රාජිනී
මෙධංකරාදයො ථෙරා
ලංකාදීපා ඉධාගමුං

කථං ? පුබ්බෙකිර සම්මා සම්බුද්ධ පරිනිබ්බාණතො සත්ත සට්ඨි අධිකෙ එකූනවීසතිවස්සසතකාලෙ පඤ්චාසිති අධිකෙ ච සත්තසතපරිමාණෙ සකරාජෙ මහාධම්මගම්භීර - මහාමෙධංකර - මහාඤ්ඤ මංගල - මහාසීලවංස - මහා සාරිපුත්ත - මහාරතනාකර - මහාබුද්ධ සාගරාදයො පඤ්චවීසති මහාථෙරො ඉමස්මිං නබ්බිසි පුරෙ වසන්තා හෙට්ඨාකමෙබාජරට්ඨෙ වසන්තා පන මහාඤ්ඤ සිද්ධාදයො අට්ඨමහාථෙරා ච සබ්බෙ තෙ තෙත්තිංසපරිමාණා සමාගන්ත්වා මන්තයිංසු? ධරමානො යෙව හි සම්මා සම්බුද්ධො ලංකාදීපෙ මම සාසනං ඨස්සතීති තිකඛත්තුං ලංකාදීපමගමාසි. මයම්පි ලංකාදීපං ගන්ත්වා සත්ථු සාසනොපසම්පදං ආහරිත්වා අම්හාකං දෙසෙ රොපෙස්සාමා' ති. තෙ ච ථෙරා එකවිහන්දා හුත්වා අනුක්කමෙන ලංකාදීපං ගන්ත්වා වනරනමහාසාමිං උපසඞ්කමිත්වා අභිවාදෙත්වා මධුරවචනෙන පටිසන්ථාරං කත්වා තත්ථ වසිංසු. තෙපි ථෙරා රම්මනවාසිනො ජම්භාථෙරාති එකූන චත්තාළීස මහාථෙරා ලංකාදීපෙ පවත්තිතං අක්ඛරපවෙණිංච තදනුරූපං පදභාණං ච සරභඤ්ඤං ච උග්ගහෙත්වා උත්තමත්ථං පත්ථයමානා උපසම්පදං යාචිංසු. තෙව සත්ථු පරිනිබ්බාණතො අට්ඨ සට්ඨි අධිකෙ එකූනවීසති වස්සසතකාලෙ ජාසිත්‍යාධිකෙ ච සත්ත සතපරිමාණෙ මහොරගසකරාජෙ දුතියාසාළ්හමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස දුවදසමියං සොරවාරෙ තෙරසතිථියං ජෙට්ඨනක්ඛත්තයොගෙ වත්තමානෙ සීහළ රාජෙන කල්‍යාණියං යාපා පට්ටනෙ බන්ධාපිතං නාවාසංඝාටං ආරුය්හ වනරතනමහා සාමිනා කම්මවාචාචරියෙන ධම්මචරියෙන ධම්මාචරිතා උපජ්ඣායෙන වීසති ගණෙන සංඝනෙ උපසම්පන්නො අහෙසුං.

තෙපි ථෙරා උපසම්පන්නා හුත්වා දන්ත ධාතුං ච සුමනකූටෙ පදලක්ඛනං ච සොළස මහාථානානි ච වන්දිත්වා ආචරියුපජ්ඣායෙ ආපුච්ඡිත්වා අනුක්කමෙන ආගමිංසු. තෙ කිර දුබ්භික්ඛභයෙන සීහළදීපෙ චත්තාරො මාසෙ යෙව වසිංසු. ආගච්ඡන්තා ච පන උපජ්ඣායභාවත්ථාය මහාවික්කමබාහුං ච මහාඋත්තමපඤ්ඤං චාති දෙව ථෙරෙ එකං ච ජිනවරධාතුං වන්දනත්ථාය යාචිංසු. තෙසු මහාවික්කමබාහු පණ්ණරසවස්සො මහා උත්තමපඤ්ඤ දසවස්සො අහොසි. නාවාය ආගමනකාලෙ සමුද්ද මජ්ඣෙ යෙව බ්‍රහ්මත්ථෙර සොමත්ථෙරෙහි සමාගමිංසු. තෙපි දෙව ථෙරෙ සමුද්දමජ්ඣ යෙව උපසම්පාදෙත්වා ආයොජ්ඣපුරෙ ආයොජ්ඣාධිපතිනො පරමරාජස්ස දෙවියා ගරුං සිලවිසුද්ධි මහාථෙරං ථෙරං ච සද්ධම්මකොවි ද මහාථෙරං ච උපසම්පාදෙසුං තෙ කිර පඨම වස්සං සමුද්දමජ්ඣෙ නාවායෝ, අයොජ්ඣපුරාදිසු දුතියම්පි තතියම්පි චතුත්ථම්පි පඤ්චම්මපි වසිංසු, තතො පරං සජ්ජනාලයං ගන්ත්වා තත්ථ බුද්ධ සාගරත්ථෙරං උපසම්පාදෙත්වා පච්ඡා සුබොදයං ආගන්ත්වා ඡට්ඨං වස්සං තත්ථ වසිංසු. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො චතුසත්තති අධිකෙ එකූන විසතිවස්සසතකාලෙ ඛිනවුති අධිකෙ සත්ත සත සකාරාජෙ කුකකුරවසෙස මහාධම්මගම්භීර මහාමංගලත්ථෙර පමුඛා එතෙ ථෙරා නබ්බිසිපුරං සම්පත්තා රත්තවන මහාවිහාරෙ වසිංසු. තෙ කිර ඉමස්මිං යෙව රත්තවනමහාවිහාරෙ සත්තමවස්සංපි අට්ඨමවස්සම්පි වසිංසු. තෙපි චතුනවුත්‍යාධිකෙ සත්තසතසක රාජෙ මුසිකවස්සෙ බෙලාංගනගරං ගන්ත්වා බෙලාංගපුරාධිපතිනා සුරමහාමචෙචන අත්තනො යසජීවිතං පරිච්චජන්තෙන උපත්ථම්භියමානා නගරස්ස පුබ්බුත්තරදිසාභාගෙ වංකනදියා වව්‍යංජ්ඣිභයතිත්ථෙ පඨමං උපසම්පදාකම්මං කරිංසු. තත්ථ ලද්ධූපසම්පදෙසු දදරපුරවාසිකො චන්දත්ථෙරො වෙදිතබ්බො.

තස්මිං යෙව වස්සෙ හරිපුඤ්ජයං පච්චා ගන්ත්වා බිංගනදියං හරිපුඤ්ජයතිත්ථෙ දුතියං උපසම්පදකම්මං කරිංසු. තත්ථ ලද්ධූපසම්පදා ධම්මරක්ඛිත - ධම්ම රතන, ඤාණබොධි මහාථෙරා

වෙදිතබ්බා. තතො පරං නාළිකෙරයාඩගතිතෙථ තතියං අකංසු තතො පරං සිරිධම්මවක්කවත්තිනරින්දස්ස ජෙට්ඨභාතරා බාලිසි දෙවසවිහයෙන රාජපුත්තෙන උපත්ථම්භියමානා කුම්භාම ආපන්නතිතෙථ චතුත්ථං අකංසු. තස්මිං යෙව මුසිකසකරාජෙ පිතුවිජාය දෙවියා කාරිතෙ උපරි ආරාමෙ වස්සුපනායික කාලෙ ඛණ්ඩ ඛණ්ඩසීමං බන්ධංසු. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො සත්තසත්තතිඅධිකෙ එකූනවිසතිවස්සසතකාලෙ පඤ්චනවුත්‍යාධිකෙ. සත්තසතසකරාජෙ පසුහායනෙ එතෙ ථෙරා යොතාරට්ඨෙ ජයසෙනපුරං ගන්ත්වා පල්ලකෙදීපකෙ බහු කුල පුත්තෙ උපසම්පාදෙසුං කත්ථ ලද්ධූපසම්පද ධම්ම සෙනාපති කුලවංසාදිකා මහාථෙරා වෙදිතබ්බා. තස්මිං යෙව සකරාජෙ මාසපුණ්ණමියං නගරස්ස උත්තරපච්ඡිමදිසන්තරාලෙ කිත්තිකූටපාදෙ රත්තවනමහාවිහාරං පාපෙසුං ජයසෙනනගරතො පච්චා ගන්ත්වා ජංරායපුරෙ සුවණ්ණ පාසාණකෙ තම්හි යෙව වස්සෙ උපසම්පදකම්මං අකංසු. තත්ථ ලද්ධූපසම්පදා ධම්මදින්නාදිකා වෙදිතබ්බා තතො පරං තිස්ස රඤ්ඤ ආණාරට්ඨෙ සංඝො බහුඤ්ඤත්තං උපසම්පදකම්මමකාසි. තදා බහු සීහළ භික්ඛු අහෙසුං. තිස්සරාජා පන සත්තපණ්ණසවස්සායුකො සොළසවස්සානි රාජපුත්තො හුත්වා එකවත්තාළීසවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා අත්තනො පුත්තස්ස සිරිධම්මවක්කවත්ති යුවරාජස්ස රජ්ජං නීයාදෙත්වා චත්තරි වස්සානි වසිත්වා අනිච්චතං අගමාසි.

සීහළ සාසනාගමනකාලො පරිපුණ්ණො

තස්ස පන අච්චයෙන තදත්‍රජො ගොවස්සිකෙ බිලකරාජා ඛත්තිංස වස්සායුකකාලෙ නබ්බිසිරාජධානියං කුක්කුටවස්සලද්ධාභිසෙකො සො සුර - ථාම - පරක්කම - ජුතිසම්පන්නො අත්තත්ථ පරත්ථජාතනසම්පත්ථො ධීරො සද්ධො පසන්නො ගම්භීරඤ්ඤණ සමන්තාගතො අහොසි. ලද්ධාභිසෙකතො පට්ඨාය සිරිධම්මක්කවත්ති බිලකරාජාධිරාජා'ති සබ්බදිසාසු පාකටො.

තස්මිං යෙව වස්සෙ මෙධංකර සුණමංගල සිලවංස මහාථෙරප්පමුඛො භික්ඛු සංඝො පඤ්චමාසෙ රජ්ජසිරිං පත්තෙන සිරිධම්මවක්කවත්ති රඤ්ඤ උපත්‍ථම්භියමානො ථුස්සමාසෙ බිංගනදියං මාස්ථානතිත්‍ථෙ කුලපුත්තෙ උපසම්පාදෙසි. තත්‍ථ ලද්ධුපසම්පදා මහාමංගල මහාසුරිය මහා ආලොකාදයො වෙදිතබ්බා තතො පරං ජයසෙන පුරම්හි සෙනායමහාමත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ මහා සුණමංගල ත්‍ථෙරො තිපිටකධර භික්ඛු පරිවාරිතො ජයසෙන පුරං අගමාසි. තදනන්තරවස්සෙ මුසිකසකරාජෙ තෙන මහාමත්තෙන උපත්‍ථම්භියමානො පල්ලංකදීපකෙ ඛණ්ඩසීමං සම්මන්නෙසි. තදා කිර දදරපුරවාසිකො චන්දත්‍ථෙරො සීමාසම්මුතිකම්මවාචං වාචෙසි. තස්මිං යෙව වස්සෙ ඉමස්මිං නබ්බිසුපුරෙ සුරසීහො නාම මහාථෙරො මහාස්ථාන තිත්‍ථෙ උපසම්පදං අලභි තතො පරං සසසකරාජෙ සිරිධම්මවක්කවත්තිනා උපත්‍ථම්භියමානො පුරාණ මහාධාතු චෙතියස්ස සමන්තතො දසහත්‍ථප්පමාණං ගම්භීරතො සිසප්පමාණං චෙතියමුලත්‍ථාය ඛණාපෙත්‍වා සාධුකං ථිරතරං වත්‍ථුං වඩ්ඪාපෙත්‍වා මාඝමාසස්ස කාළපක්ඛුපොසථදිවසෙ මජ්ඣන්තික සමයෙ කාහළසඤ්ඤිතෙ සයමෙව මෙධංකරමහාසාමි සුවණ්ණපට්ටෙහි ලිම්පිතං මංගල සිලාපට්ටං ආදාය පුරත්‍ථිමදිසාභාගෙ මංගල බලිකම්මකරණට්ඨානෙ සබ්බ පඨමං පතිට්ඨාපෙසි. තදනන්තරං සබ්බෙ භික්ඛු ච නරනාරියො ච අත්තනො අත්තනො ආභරණාදීනි නික්ඛිපිත්‍වා විනිතුං ආරභිංසු තං ච සකලං පාසාණ පට්ටෙහෙව චිණනකම්මං කරිංසු. තං පන ඛෙතයං ආරද්ධ මාඝමාසතො පට්ඨාය විසාඛමාසෙ පරිනිට්ඨිතං චිණනකමමස්ස කරණකාලෙ අනෙක අච්ඡරියානි පාතුරහෙසුං ආයාමවිත්‍ථාරතො ඩ්පඤ්ඤසරතනප්පමාණං උබෙධතො ඩ්වානවුතිරතනප්පමාණං එකකූටසංගහිතමාලිකං මහාධාතුචෙතියං පරිනිට්ඨාපෙසි.

තදනන්තරං එකෙකපස්සෙ සත්තපඤ්ඤසහත්‍ථප්පමාණං උච්චතො අතිරෙක ද්විහත්‍ථප්පමාණං පුප්ඵාධාන පල්ලංකං අකාසි.

ආරක්ඛනත්ථාය දීඝතො අට්ඨවිසාධික ද්විසතහත්ථප්පමාණං, විත්ථාරතො පඤ්ඤාසාධි සතහත්ථප්පමාණං චතුසු දිසාසු ඉට්ඨකසිලාමය පාකාරං චිනාපෙසි. තස්මිං යෙව සකරාජෙ අරිමද්දන පුරම්හි ජප්පදාවරියො සංඛෙප වණ්ණනං අකාසි. තස්ස පන චෙතියස්ස සුධාකම්මපරියොසාතෙ සසසකරාජෙ සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලක මහාරාජා මහාධාතු චෙතියස්ස උත්තර දිසාභාගෙ අභිසෙක පාසාදං කාරාපෙත්වා අත්තනො ආචරියං මෙධංකර මහාථෙරං ආරොපෙත්වා සබ්බවිසෙසපරික්ඛාරමහග්ඝෙහි අභිසිඤ්චිත්වා තස්ස, අතුල සක්ත්‍යාධිකරණ මහාසාමී'ති. නාම පණ්ණත්තිං අදාසි. තතො ච මහාධාතු චෙතියස්ස අනෙකසක්කාර සම්මානෙහි මහාමහං අකාසි. තදනන්තරං මහාධාතු චෙතියං සුවණ්ණ රසලිම්පිතෙහි තම්බලොහ පට්ටෙහි කූටතො පට්ඨාය යාව පඨවියා ඡාදාපෙත්වා පුන ඝනසුවණ්ණ පට්ටෙහි ඡදාපෙසි.

මහාධාතු චෙතිය කථා පරිපුණ්ණා

තස්මිං යෙව සකරාජෙ වත්තමානෙ සිරිධම්මචක්කවත්ති බිලක රාජාධිරාජා මාතාපිතූනං ගුණපටිකාරණත්ථාය සාසනදායාදභාවං පත්ථයමානො අත්තනො මාතුදෙවියා රජ්ජසිරං නීය්‍යාදෙත්වා මහාභිනික්ඛමනං අකාසි. තං හි භික්ඛු සංඝො අතුල සක්ත්‍යාධිකරණ මහාසාමිනා ආචරියෙන ආයස්මතා ඤාණමංගලත්ථෙරෙන උපජ්ඣායෙන උපසම්පාදෙසි. න චිරං සො ආචරියුපජ්ඣායං ආපුච්ඡිත්වා සාසනතො නික්ඛමිත්වා රජ්ජසිරිමනුභොසි. දසාධිකට්ඨසතෙ සකරාජෙ සොමවිත්තත්ථෙරො ඛෙමරට්ඨෙ සීහළ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. තතො පරං සප්පසකරාජෙ සිරිධම්ම චක්කවත්තී බිලකරාජාධිරාජා අනෙක බලකායෙන ගන්ත්වා නන්දපුරං අග්ගහෙසි. බිලක රාජාධිපතිනො පන පිතා තිස්සරාජා රජ්ජං නීය්‍යාදෙත්වා තතො චතුත්ථෙ පසුභායන කාලෙ පරලොකංගතො. බිලකරාජාධිපති මහන්තෙන සක්කාරෙන රත්තවනමහාවිහාරෙ පිතුරාජිනො සරීරං ඣාපෙසි. තතො පරං සො යම්හි සංවච්ඡරෙ නන්ද පුරමලහි, තස්මිං සංවච්ඡරෙ අත්තනො

මාතා රාජා දෙවී පරලෙකං ගතා. තස්සාපි මාතුදෙවියා සරීරං පිතු සරීරඣාපනට්ඨානෙ යෙව ඣාපෙසි. රාජා පන මාතාපිතූනමත්ථාය අනෙකප්පකාරං පුඤ්ඤං අකාසි. සිරිධම්මවක්කවත්ති බිලකරාජා මාතාපිතූනං ථාවර පුඤ්ඤත්ථාය සත්ථු පරිනිබ්බාණතො පඤ්චනවුත්‍යාධිකෙ එකූනවිසති වස්සසතකාලෙ, තෙරසාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ අජවස්සම්හි අත්තනො මාතාපිතූනං සරීරඣාපනට්ඨානෙ මහාරත්තවනාරාමෙ එකං උපොසථාගාරං කාරෙසි. තතො දුතියදිවසෙ මක්කටසකරාජෙ මහාපවාරණාදිවසෙ බිලකරාජාධිරාජා උපොසථාගාරස්ස සමන්තතො විසතිව්‍යාමට්ඨානං විස්සජ්ජෙත්වා කුන්තපන්තී හි පරික්ඛිපිත්වා එත්තකං ඨානං බලනිකායස්ස පරිපූණ්ණං, සයං ඉදං විසුංගාමකෙඛත්තං හොතූති අට්ඨකථා පාඨං කථෙසි. තදනන්තරං නිමිත්තං කිත්තෙන්තො 'පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං' ති පුච්ඡි. තදා බිලකරාජාධිපති 'පාසාණො හන්තෙ' ති වදි. එසො පාසාණො නිමිත්තං'ති එව සබ්බදිසාසු නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා අකුලසක්ත්‍යාධිකරණ මහාසාමි සීමාසම්මුතිකම්මවාචං සය මෙව හණී නිට්ඨිතෙ පන සීමාසමුතිකම්මෙ ධම්මරාජා සත්තදිවසානි මහාමහං අකාසි. තතො පුබ්බෙ මහාථෙරා බිංගනදියා උදකුක්ඛෙපසීමාය උපසම්පදාකම්මකාසු. සම්මතාය පන සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකසීමාය තස්මිං යෙව මක්කට වස්සම්හි මහානාරදප්පමුඛෙ බහු කුලපුත්තෙ උපසම්පාදෙසි. තෙසු හි භික්ඛු සංඝො අතුල සක්ත්‍යාධිකරණ මහාසාමිනා උපජ්ඣායෙන ආයස්මතා මහාමෙඝියතෙථෙරෙන කම්මවාචාචරියෙන මහානාරදතෙථෙරං උපසම්පාදෙසි තදනන්තරෙ පන කුක්කුටවස්සෙ එතෙ මහාථෙරා බහු කුලපුත්තෙ උපසම්පදෙසුං, තම්හි යෙව වස්සෙ තත්ථ ලද්ධූපසම්පදා අභයසාරදමහාසාමි පමුඛා. කුල පුත්තානි. මක්කට සකරාජතො පට්ඨාය යාව අජ්ජතනානබ්බි සිනදස්ස විජිතෙ සබ්බෙ සීහළ භික්ඛු සකලන ගරතො උපසම්පදාපෙක්ඛ පුග්ගලෙ ආදාය නබ්බිසිපුර මාගන්ත්වා ඉමාය

සිරි ධම්ම චක්කවත්ති බිලක බද්ධසීමාය අනුසංවච්ඡරං උපසම්පාදෙන්ති.

සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකබද්ධ සීමාය සම්මුතිකාලො පරිපුණ්ණො

තතො පරං පන බිලක රාජාධිපති සීහළ භික්ඛූනං සන්තිකා රොපනබොධි ධම්මපරියායං සුත්තවා මහාබොධිං රොපෙතුකාමො ඨානං විචාරයමානො ඉමං මහාබොධාරාමට්ඨානං පස්සි. පස්සිත්වා ච පන බිලාකරාජාධිපති සත්තරසාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ කුඤ්ජරවස්සෙ නබ්බිසි රාජාධානියා උත්තරපච්ඡිවදිසන්තරාලෙ රොහිණී නදියා තීරෙ එකස්මිං උන්නතාහි රමණීයට්ඨානෙ උත්තම පඤ්ඤස්ස නාම මහාථෙරස්ස වසට්ඨානත්ථාය එකං ආරාමං කාරෙසි. තස්මිං යෙව වස්සෙ තත්ථ බොධිදුමංරොපෙසි. පුබ්බෙව හි භික්ඛු සීහළදීපං ගන්ත්වා තතො දක්ඛිණ සාඛාය බීජං ආහරිත්වා දෙවපබ්බත පාදෙ ආරාමම්හි රොපසු, තදා රාජා තතො තං ආහරාපෙත්වා තත්ථ රොපෙසි. තත්ථ මහාබොධිස්ස රොපිතත්තා මහාබොධාරාමො ඉති පාකටො. රොපෙත්වා ච පන මාරවිජය මහාබොධිසදිසාකාරං වෙදිකං ච සත්තමහාට්ඨානං ච සබ්බම්පි විධිං කාරාපෙසි. තතො පරං අට්ඨතිංසාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ මක්කටවස්සෙ තස්මිං ආරාමෙ මහාවිහාරං කාරෙසි. තතො පරං චත්තාළිසාධිකෙ අට්ඨ සතසකරාජෙ කුක්කුරවස්සෙ බිලකරාජාධිපති ලක්ඛපුරාගම රඤ්ඤ කාරිතං පුරාණ රාජකුටං සීහගොත්තං නාම මහාසෙනාපතිං චිනාපෙසි. තම්පන පුරාණ තො මහන්ততරං චෙව උච්චතරං ච. විත්ථාරතො හි තං පඤ්චතිං සව්‍යාමප්පමාණං උච්චතො පඤ්චචත්තාළීස ව්‍යාමප්පමාණං එකකූට සංගහිත මාලිකං රාජකූටං අතිවිය පාසාදිකං නබ්බිසි රාජාධානියා පරමතිලකභූතං වාසවස්ස මසක්කසාරෙ චූළාමණිවෙතියං විය සොභති. යා ච මහාධම්මගම්භීරෙන ලංකාදීපතො වන්දනත්ථාය ආහතා සා පි තදා පරම්පරාය

සීහළ ගොත්ත මහා සෙනාපතිනා පූජිතා සො තම්පි ධාතුං තත්ථ පතිට්ඨාපෙසි. තතො චතුත්ථෙ පසුභායනෙ තං පරිනිට්ඨාපෙසි. රාජකුටාරම්හි වස්සතො පට්ඨාය යාව පරිනිට්ඨානං නානප්පකාර මච්ඡරියං අහොසි. පුනප්පුනම්පි ධාතුයා තෙජෙන මහාපඨවි අකම්පි. නිට්ඨිතෙ පන රාජකුටෙ තෙවත්තාළිසාධිකෙ අට්ඨ සතසකරාජෙ පසුභායනම්හි බිලකරාජාධිපති බෙලාංගනගරතො අපරිමිතතෙ ජිද්ධිකං රතනපටිමං ආනයිත්වා තත්ථ රාජකුටෙ යෙන ඨපෙසි.

තස්ස රතනපටිමාය උප්පත්ති එවං වදිතබ්බා: සත්ථු පරිනිබ්බාණතො පඤ්චවස්සසතස්ස අච්චයෙන ධම්ම රක්ඛිතො නාම එකො ථෙරො පුප්ඵවතිපුරමුපනිස්සාය අසොකාරාමෙ විහාසි. තස්ස ච සිස්සො එකොථෙරො නාගසෙනො නම සො මිලින්දස්ස රඤ්ඤෙ ගරුට්ඨානියො. ධම්මරක්ඛිතත්ථෙරස්ස අච්චයෙන නාග සෙන ත්ථෙරො චින්තෙසි : කෙන කම්මුනා අනාගත කාලෙ සාසනං රාජතෙස්සාමීති. අථ ජිනපටිමාය සාසනං ජොතිස්සතීති අඤ්ඤාසි. පුන සචාහං සුවණ්ණරජතෙන ජිනබිම්බං කරිස්සාමි අනාගතෙ මනුස්සා ලොභවසිකා බලවපාපඤ්ඩා සය සම්පන්නා ජිනපටිමාය අන්තරායං කරිස්සන්ති: යන්නුනාහං ඉද්ධි මන්තෙන මණිනා ජිනපටිමං කරෙය්‍යං'ති චින්තෙසි. තං ඛණක්ඛෙඤ්ඤව'ස්ස පරිවිතක්කමඤ්ඤය සක්කො දෙවරාජා තාවතිංසභවනතො ඔතරිත්වා වස්සකම්මුනා ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා, කව්විහන්තෙ ඉද්ධිමන්තෙන මණිනා ජිනපටිමං කරිස්සථා'ති. 'ආම මහාරාජා'ති තදා සක්තො විස්ස කම්මං ආණාපෙසි. ගච්ඡතාන, වෙපුල්ල පබ්බතපස්සෙ මණිජොතිරතනං ගහෙත්වා ආගච්ඡතුති විස්සකම්මො පන' න මය්‍හං දෙව, කුම්භකණ්ඩ දස්සනතී'ති ආහ. තදා සක්කො තෙන සද්ධිං වෙපුලලපබ්බතං ගන්ත්වා මජිජොතිරතනං ගහෙතුකාමො ආගතොම්හි, දෙථ මෙ මණි ජොති රතනං'ති කුම්භණ්ඩරාජානං අවොච, කුම්භණ්ඩ රාජා පන 'මණිජොකි අයං චක්කවත්තිස්ස රඤ්ඤෙ පරිභොගො තස්මා න සක්තා තං දාතුං, අපිච පරිණාහතො තියඩගුලුත්තරං ද්විහත්ථප්පමාණං

මරකතරතනමිදං පඤ්ඤසාධික සත්තරතනසත පරිවාරං මණිජොතිරතන පාකාරෙ ඨිතං. තං ගණ්හථ මහාරාජා' ති ආහ. අථ සක්කො තං ආදාය ආගන්ත්වා ථෙරස්ස අදාසි. ථෙරො පන කො ඉමිනා ජිනපටිමං කරිස්සතීති චින්තෙසි. තස්මිං ඛණෙ විස්සකම්මො රූපකාවරිය වණ්ණො නාගන්ත්වා සයමෙව විරචිතො න ඉද්ධියා, සො හි තෙන උච්චතො එකඞ්ගුලුත්තර හත්ථප්පමාණං එකං ජිනපටිමං සත්ත රත්තිඳිවෙහි නිට්ඨාපෙසි. අථ ථෙරො සහ ඛීණාසවෙහි, සක්කොව සදෙවකො. සත්තරත්තිඳිවෙහි රතනපටිමං පූජෙසුං තදා ච සා අනෙකප්පකාරං පාටිහාරියමකාසි, ථෙරො රතනපටිමං පවිසිතුං සත්තධාතුයො අධිට්ඨාසි. සහ අධිට්ඨානෙන එකා මොළියං, එකා නලාටෙ, එක හදයෙ, දෙව දවිසු හත්ථෙසු. දෙව දවීසු ජණ්ණුකෙසු පවිසිංසු. ථෙරො අනාගතකාලං දිස්වා 'අයං කාම්බොජාරිමද්දන ස්‍යාම වංසසංඛාතෙසු තීසු වංසෙසු. ජොතිස්සතී'ති ව්‍යාකරි. රාජානොපන පරම්පරාය යාව සාසනස්ස අට්ඨසතපරිමාණ තං පූජෙසුං. තෙසං සබ්බපච්ඡිමා තයො රාජානො බන්ධුමරාජා තස්ස නත්තා කලත්තධම්මරාජා. සිරිධම්ම කිත්තිරාජාචාති. සිරිධම්මකිත්ති රාජකාලෙ පන මහාකලියුගං අහොසි. තෙත තදා සා මනුස්සානං නයනතො ලංකාදීපෙ පතිට්ඨහි. ද්විසතාධිකස්ස සහස්ස පරිමාණස්ස සත්ථු සාසනස්ස අනික්කනෙත අරිමද්දනපුරෙ එකො ධම්මරාජා උදපාදි.

තස්ස අච්චයෙන තදත්‍රජො අනුරුද්ධො නාම රාජා ඉද්ධිමා වෙහාසඞ්ගමො අහොසි. සොරාජා සාසනෙ පසන්නො පිටකත්තයං ලිඛාපෙතුකාමො හුත්වා 'කිං අම්හාකං දෙසෙ පිටකත්තයං අවිරුද්ධං. උදාහු විරුද්ධං'ති පණ්ඩිතෙ පුච්ඡි තෙහි වුත්තං 'විරුද්ධං ලංකාදීපෙ පන අවිරුද්ධං'ති වචනං සුත්වා තතොපිටකත්තයං ගණ්හිස්සාමි'ති ආජානෙය්‍යං අභිරුහිත්වා ආකාසෙන ලංකාදීපමගමාසි. පරිවාරා පන'ස්ස නාවාය අගමංසු ගන්ත්වා ච පන ලංකිස්සරස්ස රඤ්ඤ ආරොචෙසි, මයං පිටකත්තයං ගණ්හිස්සාමි'ති. ලංකිස්සරො රාජා 'තෙන හි මයං ලිඛිස්සාමා'ති ආහ. අනුරුද්ධො පන 'තුම්හාකං

ලෙඛා කිරියං මයහං අමනාපං. සයමෙව ලිඛිස්සාමා'ති වත්වා පිටකත්තයං ච නිරුත්ති පිටකං ච ලිඛිත්වා එකාය නාවාය දවිපිටකං එකාය දවිපිටකං රතනපටිමං ච ඨපෙත්වා ආගමි. දවිසුපි සමුද්දමජ්ඣං ගතාසු එකා අරිමද්දන පුරං සම්පත්තා : එකා ජිනපටිමාය පතිට්ඨාපිතනාවා ඛණ්ඩතරවාතවෙගෙන මහානගරං පාපුණි. අතිවිරං දවිපිටකං රතනපටිමා ච මහානගරෙ පතිට්ඨහි අනුරුද්ධ රාජා පන තං පවත්තිං සුත්වා ආජාන්‍යෝං අභිරුහිත්වා ආකාසෙන මහා නගරං ගන්ත්වා සංඝාරාමං සම්පත්තො අස්සපිට්ඨිතො ඔරුය්හ එකස්මිං පාසාණෙ පස්සාවං අකාසි. පස්සාවො පනස්ස පාසාණං භින්දිත්වා හෙට්ඨාභාගං ගච්ඡි. තදා එකො භික්ඛු තං කිරියං දිස්වා ආහ: උපාසක ඉද්ධිමාකොසිත්වා' ති? අථ රාජා අත්තනො නාමං අනාචික්ඛිත්වා 'අහම්හන්තෙ අනුරුද්ධස්ස රඤ්ඤ පුරිසොම්හි'ති ආහ. සො භික්ඛු කෙනා ගච්ඡසීති පුච්ඡි. සො දවිපිටකං ගණ්හිතුං ආගතො ති ආහ. සො භික්ඛු කෙනාගච්ඡසීති පුච්ඡි. සො දවිපිටකං ගණ්හිතුං ආගතො ති ආහ. සො භික්ඛු මහාසාමිස්ස ආරෙවෙසි. මහාසාමි පන රඤ්ඤ ආරොචෙසි. අනුරුද්ධ රාජා තයා ලද්ධං දවිපිටකං ගණ්හිතුං දූතං පාහෙසී'ති තං සුත්වා රාජා මම පුඤ්ඤෙන ලද්ධං දවිපිටකං; නාහං තං කස්සමි දස්සාමි'ති. ආහ. තං සුත්වා අනුරුද්ධරාජා කට්ඨකාලෙනඛග්ගරූපං කාරෙත්වා වුණ්ණෙන ඛග්ගධාරං මක්ඛෙත්වා ආජානෙය්‍යං අභිරුහිත්වා පාකාරං නික්ඛමිත්තුං පදක්ඛිණ කත්වා රාජාදීනං පස්සන්තානං කට්ඨඛග්ගෙන තෙසං ගීවං ඡින්දිත්වා තජ්ජෙත්වා සෙවෙතුම්හෙ මයහං පිටකං තදස්සථ, ඉමිනාකාරෙන තුම්හාකං ගීවං ඡින්දිස්සාමි, තුම්හාකං ගීවං පරිමජ්ජථා'ති ආහ. නගරා පන ගීවං පරිමජ්ජිත්වා වුණ්ණං දිස්වා මරණභයභීතා තං කාරණං රඤ්ඤා ආරොචෙසුං. අථ මහානගරිස්සරො රාජා අනුරුද්ධස්ස රඤ්ඤෙ දවිපිටකං පාහෙසි. අථ අනුරුද්ධ රාජා රතනපටිමං අසරිත්වා පිටකමෙව ආදාය සකපුරං ආගමි.

ඉතිරතන පටිමා කම්බො ජවංසෙ පාකටා අහොසි.

තදා කිර මහානගරිස්ස රස්ස රඤ්ඤ පුත්තො එකං නීලමක්කිකං පොසෙසි. රඤ්ඤ පන'ස්ස පුරොහිත පුත්තො එකං මක්කටකං පොසෙසි. අථ'ස්ස මක්කටකො රාජ පුත්තෙන පොසිතං මක්කිකං ඛාදි. රාජපුත්තො පන මක්කිකපෙමෙන බලපරිදෙවං පරිදෙවි. අථ සෙනා රඤ්ඤ ආරොචෙසි. තං සුත්වා මහානගරිස්ස රො' රාජා පුරොහිත පුත්තස්ස කුජ්ඣිත්වා තං ආදාය ගන්ත්වා එකස්මිං දලෙසාපෙ නාම සරෙ ඨාතාපෙසි. අථ පුරොහිතො මහානගරිස්සරස්ස රඤ්ඤ කුජ්ඣිත්වා 'අතෙ'වායං රාජා අධම්මිකො'ති අත්තනො හරියං ආදායපලායි. අථ නාගරාජා මහානගරිස්සරස්ස රඤ්ඤ කුජ්ඣිත්වා මහන්තෙන බලවමහොසෙන තං නගරං විනාසෙසි. ඨපෙත්වා නාවාසු ඨිතෙ මනුස්සෙ අවසෙසා මහාවිනාසං පාපුණිංසු. තදා කිර මනුස්සා රතන පටිමං ගහෙත්වා නාවාය ගච්ඡන්තා එකස්මිං පච්චන්තදෙසෙ ඨපෙසුං තතො පරං ආදිත්ත රාජා නාම අයොජ්ඣපුරාධිපති ගන්ත්වා මහානගරං ගණ්හිත්වා රතනපටිමං ආදාය අයොජ්ඣපුරෙ ඨපෙසි. රාජා ච නාගරාව තස්මිං රතනපටිමං චිරං පූජෙසුං. තතො පරං එකො රාජා වජිරපාකාරපුරාධිපති අයොජ්ඣපුරං ගන්ත්වා රතනපටිමං ආනෙත්වා වජිරපාකාරපුරෙ චිරං පූජෙසි. තතො පරං වජිරපාකාරපුරෙ තිපඤ්ඤරාජා රජ්ජං කාරෙන්තො රතන පටිමං පූජෙසි. තදා කිලනාධිපතිනො කණ්ටියො මහාබ්‍රහ්මා නාම රාජා ජංරාය පුරෙ රජ්ජං කාරෙසි. සොව සීහළපටිමාය චෙව රතනපටිමාය ච අච්ඡරියං සුත්වා අසිතිසහස්සබලකායෙන වජිරපාකාරං ගන්ත්වා රතන පටිමං ගහෙත්වා ජංරායපුරං නෙත්වා පූජෙසි. සබ්බං හි සිහළ පටිමාය ගමනෙ වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං.

අත්තනො පන වුළ පිතුනා බ්‍රහ්ම රාජෙන සහ යුජ්ඣිත්වා ලද්ධජයො ලඤ්ඤපුරාගමො නාම රාජා ජංරාය පුරං පවිසිත්වා සීහළ පටිමං යෙව අලභි නපන රතන පටිමං කස්මා ? ජනෙන පටිච්ඡන්නත්තා, කලියුග කාලස්මිං හි සුධාලෙපෙන ලිම්පිතා සා රතන පටිමා තදා යෙව අපාකටා. බිලක රාජිනි නබ්බිසි රාජධානියං රජ්ජං කාරෙන්තෙ යෙව සා ජංරායපුරෙ පාකටා. තං

පවත්තිං සුත්වා බිලකරාජා ජංරායපුරතො තං ආහරාපෙසි. සා ච මහා මග්ගෙන ආගන්තුං අකාමතාය අතිගරුකභාවෙන අච්ඡරිය මකාසි. තදා කිර මහාජනො මහාමග්ගෙන ආනයිතුකාමො නෙව තං උක්ඛිපිතුං සක්කොති. කස්මා ? මහා මග්ගස්ස අන්තරෙ මහානගරා භාවතො බෙලාංග නගර මගෙන ආනයිතු කාමො එතොපි තං උක්ඛිපිතුං සක්කොති. කෙලාංග නගරස්ස මහන්තත්තා තස්මා මහාජනො බෙලාංගනගරං රතන පටිමං නයිත්වා තත්ථ ඨපෙසි බෙලාංගනගරෙ යෙව සුවණ්ණමච්චෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බිලකමහා රාජා තතො තං ආහරාපෙත්වා පරිනිට්ඨිතෙ රාජකුටෙ පතිට්ඨපෙසි. ඉති සාව රතන පටිමා බෙලාංගනගරෙ සතිට්ඨිතත්තා තතො ච ආගතත්තා නගරමණිපටිමාත්වෙ පඤ්ඤායිත්ථ ඉච්චෙවං රතන පටිමා ස්‍යාම වංසෙ පාකටා හොතීති.

තෙනපටිමාය ආගමනකාලො පරිපුණ්ණො

තතො පරම්පන පඤ්චවත්තාළීසාධිකෙ අට්ඨ සතසක රාජෙ සසවස්සෙ අසාළහමාසම්හි සුක්ලපක්කස්ස තතිය දිවසෙ බුධවාරස්මිං සතභිසනක්ඛත්තයොගෙ සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකරාජාධිරාජා සහගොත්තස්ස නාම සෙනාපතිස්ස ආණකිච්චාධිපතිනො මහා මච්චස්ස සාරං කත්වා නබ්බි සිරාජධානියා පච්ඡිම දක්ඛිණාදිසන්තරාලෙ තාලවන මහාවිහාරෙ තෙතති සගණ්ඨිත කංසතසහස්ස පරිමාණං ලව පටිමාකාරං මහන්තං කංසබුද්ධපටිමං ඔසිඤ්චාපෙසි. ඔසිඤ්චාපෙත්වා ච පන රාජා අත්තනො ධාතු මන්දිරතො රතන සුවණ්ණ හිරඤ්ඤපටිමාහි සද්ධිං පංච සතපරිමාණෙ ධාතුයො ආනෙත්වා මහාකංසබුද්ධ පටිමාය සිරස්මිං පතිට්ඨාපෙසි. තදා කිර තස්මිං ආරාමෙ ධම්මදින්නො නාම මහාථෙරො භික්ඛුගණවරියො චෙව උපජ්ඣායොව අහොසීති. සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකරාජාධිරාජා පන පඤ්ච වත්තාළීස වස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා අජවස්සෙ දිවඩගතො. සො ච අට්ඨ සත්තතිවස්සායුකො අහොසීති.

බිලක රාජකථා.

සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකරාජිනි පන දිවඩගතෙ තස්ස නත්තා ජංරායග්ගරාජා මුසික වස්සෙ ජාතො එකතිං සවස්සො අජවස්සම්හි රජ්ජං පාපුණි. සො ච සද්ධිං බලනිකායෙන සෙනාමච්චෙන අත්තනො පිතාමහස්ස බිලකරාජස්ස සරීරං සුවණ්ණ දොණියා නයිත්වා මහාබොධාරාමෙ ඨාපෙසි. ඨාපෙත්වා වපන තත්ථ මහන්තං ථූපං කත්වා තත්ථ ධාතුං පතිට්ඨ පෙත්වා. සතතං පූජෙසි. චතුපඤ්ඤාධිකෙ අට්ඨසතපරිමාණෙ මුසිකසකරාජෙ තපොදාරාමං කාරෙසි. යා පන පල්ලංකදීපකෙ සඳණමංගලත්ථෙරෙන සම්මන්තිකා ඛණ්ඩසීමා, තං සීමං පසුවස්සෙ මාඝමාසෙ රාජා විසොධෙසි. කෙන වි සොධයි? රඤ්ඤ මාතුල මහාමච්චොව වෙළුවන්තත්ථෙරො ච සඳණබොධිමහාසාමි - සුරසීහ නාරද - ධම්ම සණ්ඨිරාති එතෙ මහාථෙරා ච. සො සතසහස්සෙහි ධජෙහි හරිපුඤ්ජමහා ධාතුං පූජෙසි. සො හි අට්ඨවස්සානි රජ්ජං කාරෙත්වා සසවස්සෙ අත්තනො පුත්තස්ස රාජ කුමාරස්ස රජ්ජං නියාදෙසි. නියාදෙත්වා ච පන එකාදසවස්සානි ඨත්වා ව්‍යාඝෙවස්සම්හි පරලොකං ගතො. සොහි සමපඤ්ඤවස්සායුකො අහොසීති.

ජංරායග්ගරාජස්ස පන අත්‍රජොයං රාජා සද්දුලවස්සෙ ජාතො බිලකපනත්තාධිරාජාති වෙදිතබ්බො. සො ච තෙරස්වයො සත්ත පණ්ණාසාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ සාවණමා සපුණ්ණමියං කතාභිසෙකො. සො හි ලද්ධාභිසෙකතො පට්ඨාය බුද්ධ සාසනෙ පසන්නො පරමාය සද්ධාය සමන්නාගතො අපරිමිත මහොසෙන සංඛොහිතො විය. මහාසමුද්දො අනෙකසත චතුපච්චයදාන චතුපරිච්චජනචෙතනාය නිරන්තර සමන්නාගතත්තා අහොසි. කතාභිසෙකතො දුතියෙ මහොරගවස්සෙ අට්ඨපඤ්ඤාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ චිත්‍රමාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස සත්තමියං අංගාරවාරෙ බිලකපනත්තාධිරාජා අත්තනො පිතාමහස්ස

යුවරාජස්ස පිතුනො ච පුබ්බෙ නිවුත්ථගාමෙ එකං ආරාමං කාරෙසි. සො හි තබ්බි සිරාජධානියා පුරත්ථිමදිසා භාගෙ අත්ථි, තදුපාදාය තස්ස පුබ්බාරාමොති නාමමකාසි. තතො තතියෙ තුරඩගවස්සෙ තත්ථ මහාවිහාර මජෙඣ බුද්ධ පටිමාය ඨපනට්ඨානත්ථං එකං පාසාදං චිනාපෙසි. තතො චතුත්ථ වස්සෙ කුක්කුටසකරාජෙ බිලකපනත්ථාදි රාජා පුබ්බාරාමෙ අත්තනා කාරාපිතස්ස අඤ්ඤමන්දිරස්ස සුවණ්ණ පිටකස්ස මහාමහං කත්වා කුසාවතියං ච අත්තනො මාතුයා සිරියසවති දෙවියා සකසඤ්ඤාතට්ඨා න හුතගාමෙ කාරාපිතස්ස කුමාරාමස්ස මහා මහං අකාසි. තතො පරම්පන ජසට්ඨි අධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ මුසිකසඤ්ඤිතෙ ආසාළ්හමාස ජුණ්හපක්ඛස්ස එකාදසම්යං ගුරුවාරම්හි පුබ්බ ඵග්ගුණියං කාහළ සමයෙ බිලකාපනත්තාධිරාජා පුප්ඵාරාමෙ මහාබුද්ධරූපං ඔසිඤ්චිතුං ආරභාපෙසි. තතො දුතිය වස්සෙ පසුහාය නම්හි චිත්‍රමාසෙ ජුණ්හපක්ඛස්ස අට්ඨම්යං ගුරුවාරම්හි පුණ්බ්බසුම්හි කාහළසමයෙ මහාබුද්ධ රූපං ඔසිඤ්චි. රාජා කිර තම්බලොහස්ස කොටිපරිමාණං එතං මහා බුද්ධරූපං අට්ඨ සත්ථිකං ඔසිංඤවාපෙසි. ජෙට්ඨමාසස්ස ආදිභූතෙරවිදිනෙ කාහළසමයම්හි තයසීසපුරෙ සිරිපාදං පාකටං. මහා බුද්ධරූපෙ පන කත්තබ්බකිච්චං පඤ්චහි වස්සෙහි පරියොසානං අගමි. එකසත්තති අධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ චිත්‍රමාසෙ ජුණ්හපක්ඛස්ස චතුත්ථ දිවසෙ බුද්වාරස්මි රාජාධිරාජා සෙනාපති අමච්ච නගරෙහිතීහි සමනාගණෙහි සාමන්ත රාජුනං රාජදූතෙහි ච ඔසිඤ්චනට්ඨානතො නයිත්වා පුප්ඵාරාමෙ උපොසථාගාරම්හි පතිට්ඨාපෙසි. පතිට්ඨපෙත්වා ච පන සහස්ස පරිමාණනං තිණ්ණං සමණගණනං සෙත - රත්ත - චන්ද කොසෙය්‍යවත්ථාදිකං මහාදානං දත්වා මහන්තං බුද්ධරූපං මහාමහං අකාසි.

පුප්ඵාරාමෙ මහාබුද්ධ රූපුප්පත්ති කාලො පරිපුණ්ණො

තදනන්තරං තුරංග වස්සම්හි දුවිසත්තතිඅධිකෙ අට්ඨසතසක රාජෙ මහාපවාරණාදිවසෙ රාජා සහ මාතුයා ජිනපටිමාකරණත්ථාය ජනහුතපරිමාණං නිද්ධන්ත සුවණ්ණං නීහරිත්වා අත්තනො සරීරප්පමාණ කරණත්ථාය මහාවිනිච්ඡයෙ තිගණස්ස සංඝස්ස මජ්ඣෙ රාජ තුලාය තුලයි. කත්තිකමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස තතියදිවසෙසු ත්‍රුවාරම්හි අඩ්ඪරත්තියා අතික්කන්තාය කාහළ සමයෙ විසාඛනක්ඛත්තයොගෙන තෙනනිද්ධන්ත සුවණ්ණෙන එකං ජිනපටිමං කාරාපෙසි. පමාණතො හි මහාසුවණ්ණ පටිමාය නිසින්ත පරිමාණං රක්ඛෙ ඨිතපරිමාණෙන සමප්පමාණං අහොසි. රාජා පන ඝන සුවණ්ණපට්ටෙන තං කාරාපෙසි, න සිඤ්ච තෙනාති.

මහාසුවණ්ණ පටිමාසිඤ්චන කාලො පරිපුණ්ණො

තතො පරං බිලකපනත්තාධිරාජා අත්තනා පිතුරාජස්ස සරීරඤ්ඩාපනට්ඨා තෙ අය්‍යාකෙන රක්ඛෙ බිලකරාජෙන කාරාපිතෙ මහාබොධාරාමෙ තිරියතො විදත්ථි අධික අට්ඨ සත්තතිරතන පපමාණං, එතං උසහලක්ඛණං උපොසථාගාරං කාරෙසි. තස්ස පන පාසාණානි මිත්තට්ඨානං විත්ථාරතො එකවත්තාලිසරතනප්පමාණං දීඝතො සොළසාධික සතරතනපපමාණං, අහොසි. ග්‍රාමක්ඛෙත්තං පන විත්ථාරතො තිසංව්‍යාමප්පමාණං දීඝතො පන එකූනපඤ්ඤස ව්‍යාමප්පමාණං අහොසි. රාජා පන තස්ස ඨානස්ස එකං පරිවත්තනට්ඨානං අදාසි. තං ච බාලවත්ථුමෙව දීඝතො සට්ඨි ව්‍යාමප්පමාණං විත්ථරතොපන චත්තාළීසව්‍යාමප්පමාණං අහොසි. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො ද්වින්නං වස්සසහස්සානමුපරි චතුපඤ්ඤ සතිමෙ වස්සෙ දිව සත්තතිඅධිකෙ ච අට්ඨසතසකරාජෙ තුරඞ්ගවස්සම්හි චිත්‍රමාසස්ස දුතිය අට්ඨමියං රාජාධිරාජා ගාමක්ඛෙත්තස්ස තං පරිවත්තනට්ඨානං අදාසි. සීමා සම්මුතිකාලෙ රක්ඛෙ නිමන්තිතො සකලනගරෙහි ආගතො සබ්බො භික්ඛු සංඝො

මහාබොධාරාමෙ සන්නිපතිතො අහොසි. විනයධරොව භික්ඛු සංඝො යං ච තත්ථ කත්තබ්බං විනයකම්මං තං අකාසි. තතො දුතියවස්සෙ තෙසත්තතිඅධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ අජවස්සමහි විසාඛමාස ජුණ්හ පක්ඛස්ස තතිය දිවසෙ අත්තාධීනභූතෙ ආදිච්චවාරෙ අස්ථනීනක්ඛතෙන තං පරිසුද්ධාය සීමාසම්මුති කම්මවාචාය සම්මන්නි. තදාහි බිලකපනත්තාධිරාජා 'ඉදං විසුංගාම ක්ඛෙත්තං හොතු' ති වත්වා පාසාණෙ හන්තෙ'ති වදි. බොධාරමාධිපති මහාථෙරෙන සහ අභයසාරමහාසාමි සීමාසම්මුති කම්මවාචං හණි. තස්සා සීමාය සම්මත කාලෙ බිලකපනත්තාධිරාජා සමතිංසවස්සායුකො, අභයසාර මහාසාරි සත්තපඤ්ඤසවස්සො, බොධාරාමාධිපති මහාථෙරො සත්ත චත්තාළිසවස්සො අහොසි. තදා අඤ්ඤ නබ්බිසිපුරෙ සුමංගලො, බ්‍රහ්මදත්තො, ඤාණසිද්ධි, සුරියො, ඤාණරංසි, ධම්මවං සො දිපඩ්කරො, ආනන්දො, සහස්සරංසි, සරහංගො බුද්ධාදිච්චො, වජිරපඤ්ඤ ති. හරිපුඤ්ජයෙ ඤාණ මංගලොව, ජංරායපුරෙ ඤාණලංකාරොව, ජයසෙන පුරෙ ඤාණ විලාසො, ඤාණසද්ධි, සද්ධම්මරංසි ච, බ්‍යාවනගරෙ රතන පඤ්ඤ, සීල විලාසො ච, බෙලාංගනගරෙ චන්දරංසි, රතනපඤ්ඤ ච, ජාංගපුරෙ දෙවවුළො චාති. එතෙ මහාථෙරා රත්තඤ්ඤු පිටකත්ත යෙ කත පරිචයා විනයෙ පකතඤ්ඤුනො, මහාගණිනො, ගණාචරියා මහාබොධාරාමෙ සන්නිපතිතා සාමග්ගිං අගමිංසු. තස්සා සීමාය සම්මතාය රාජාධිරාජා පිතුනො චෙව, අත්තනො මාතුයා ච මහන්තං පුඤ්ඤ හිසන්දං පත්ථයමානො තත්ථ භික්ඛු සංඝං උපසම්පද කම්මං කාරාපෙසි.

තෙත්තිංසති අධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ අජවස්සම්හි විසාඛමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛෙ ජට්ඨදිවසම්හි බුද්ධවාරෙ රොහිණී නක්ඛත්ත යොගෙ සබ්බො සීහල සංඝො තස්සා යෙව සම්මතාය සීමාය කුලපුත්තෙ උපසම්පා දෙසි. තං ච උපසම්පදාකම්මං විසාඛ පුණ්ණමියං පරියොසානං ගච්ඡි. තදා රාජාධිපති

තිරොරට්ඨතො ආගතාසං වෙව නිබ්බිසි පුරවාසිකානං ච සෙත - රත්ත - වන්ද කොසෙය්‍ය - චම්පාදිකං චතුපච්චය දානමදා සි. බොධාරාමෙ සීමාය සම්මන්නන කාලතො පට්ඨාය බිලකපත්තාධිරාජා අය්‍යක රාජස්ස වෙව පිතුරාජා නො ච මහන්තස්ස පුඤ්ඤ ඛන්ධස්ස වඩ්ඩනත්ථාය වස්සන්තරිකං සංඝ කම්මං කාරෙසීති.

බොධාරාමෙ සීමා සම්මුති කාලො පරිපුණ්ණො

තම්හි සංවච්ඡරෙ යෙව ඵුස්ස පුණ්ණමියං රාජා සහ සබ්බෙහි නාගරෙහි සජඤ්ඩු පාකාරෙන මහාධාතු චෙතියං පරික්ඛිපි. තං ච පන පාකාරං තිවට්ටං ද්විනහුතාදික ද්විසතසහස්ස පරිමාණං අහොසි. තං ච සුවණ්ණ මූලත්ථා ය පරිනමි. තෙන නියඩ්ඩනහුත පරිමාණං සුවණ්ණං වික්කිණිත්වා ඝනසුවණ්ණපට්ටෙන මහාධාතු චෙතියං ජා දෙසි. ඵුස්ස පුණ්ණමියා පුබ්බෙ කිර මහාධාතු චෙතියෙ සකල සුවණ්ණස්ස පරිමාණං එකූනවිසති සතසහස්සං වෙව පඤ්චවා සතිසහස්සං ච අඩ්ඪ තෙය්‍යාපාදාධිකං චතුසතං ච සුවණ්ණං අහොසි. තම්හි යෙව මාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස නවමියං බුධවාරම්හි සාවණ යොගෙ තාලරාමස්මිං චෙතියං කාරෙසි. තතො දුතියවස්සෙ මක්කටසක රාජෙ ආසාළ්හ මාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස සත්තමියං උත්තරඵග්ගුණිම්හි යොගෙ බිලකපධිත්තානරාජා හරිපුඤ්ජයස්ස උත්තරදිසාභාගෙ නදියා සමාගමට්ඨානෙ සණ්ඨිරගාමෙ රාජ මන්දිරං මාපෙසි. තතො දුතියෙ සාවණ මාසම්හි ජුණ්හෙපක්ඛස්ස දසමියං සුක්කවාරෙ අනුරාධනක්ඛත්තෙන බිලකපනත්තාධිරාජා සණ්ඨිරගාමෙ රාජ මන්දිරමාරුහි. තතො තතියවස්සෙ කුක්කුර සකරාජෙ විසාකමාසම්හි ජුණ්හ පක්ඛස්ස තෙරසමියං ගුරුවාරම්හි බිලකපනත්තාධිරාජා ඉමිස්සං නබ්බිසිරාජධානියං අත්තනො මහාවිනිච්ඡයං, හරිපුඤ්ජයස්මිං ච මහාධාතුවිහාරං මාපෙසි. මහාවිනිච්ඡයස්ස වෙව මහාධාතුවිහාරස්ස ච උට්ඨානපරිකම්මං

අපුබ්බං අචරිමං සමකාලමෙව තස්මිං යෙව ඡසත්තති අට්ඨසත සකරාජෙ මාසමාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස සත්තමියං බිලකපනත්තා ධිරාජා ජයසෙනපුරං ගතො. ගච්ඡන්තො ච පන නබ්බිසිපුරෙ තයො සමණ ගණෙ නිමන්තෙත්වා ගච්ඡි. තෙසු මහා බොධාරා මාධිපති පමුඛා වීසති පරිමාණ සීහළ වංසිකා අගමිංසු. ගන්ත්වා ච පන රාජාධිපති. ජයසෙන පුරෙ උපසම්පදා කම්මං කාරෙතුකාමො තත්ථ සන්නිපතිතුං සබ්බෙහි තිරොරට්ඨෙහි නබ්බිසිපුරතො ච තයො සමණගණෙ නිමන්තයි. චිත්‍රමාසෙ ජුණ්හ පක්ඛස්ස නවමියං සුක්ඛවාරම්හි රාජාධිපති ජයසෙන පුර මජ්ඣෙ මහාවිහාරම්හි මහාචෙතියස්ස මූලං ඛණාපෙසි. චිත්‍රමාස පුණ්ණමියා පාටිපදෙ අත්තාධීනභූතෙ සුක්කවාරම්හි මහාචෙතියං චිනාපෙසි. තං පන තිරියතො පණ්ණරසව්‍යාම පරිමාණං උච්චතො පඤ්චවීසති, ව්‍යාමප්පමානං තෙන රඤ්ඤ නිමන්තිතා සබ්බෙ භික්ඛු සබ්බෙහි නගරෙහි ආගන්ත්වා ජයසෙන පුරෙ සන්නිපතිතා අහෙසුං. රාජාධිපති පන භික්ඛුනං උපසම්පදකම්මකරණත්ථාය පල්ලංකදීපකස්ස උස්සීසකෙ නාවාසංඝාටං බන්ධාපෙසි. තීසු සමණගණෙසු සීහළ සංඝො පන බොධාරාමාධිපති මහාථෙර පමුඛො අට්ඨුත්තරසතගණෙ සත්ථු පරිනිබ්බාණතො එකූනසට්ඨි අධිකෙ ද්විවස්සසහස්සපරිමාණකාලෙ, සත්ත සත්තතිඅධිකෙ අට්ඨසත සකරාජෙ කුඤ්ජරවස්සෙ චිත්‍රමාසම්හි කාළපක්ඛස්ස අට්ඨමියං උත්තරා සාළහනක්ඛත්තයොගෙ නාවාසංඝාටමාරුය්හ උදකුක්ඛෙපසීමාය පඤ්චතිංඝාධිකෙ දවිසත පරිමාණෙ කුල පුත්තෙ උපසම්පාදෙසි. තං ච පන එකාදසමියං පරියොසානං අගමි. තදනන්තරං නගරවාසිගණො තං යෙව නාවාසංඝාට මාරුය්හ සත්තති අධිකෙ තිසතකුලපුත්තො උපසම්පාදෙසි. තදනන්තරං පුප්ඵවාසී ගණො එකාදසුත්තරෙ සහස්ස කුල පුත්තෙ උපසම්පාදෙසි.

රාජා පන මහාරත්තවනාරාමෙ අක්ඛරපිටකමන්දිරත්ථාය අත්තනො රාජ මණ්ඩපං ඨපෙසි. රාජා හි සහ මාතරා ජය සෙනපුරෙ දානමුඛෙන හිරඤ්ඤස්ස සතසහස්සපරිමාණං අනෙක

වන්ද කොසෙය්‍ය චම්පාදිකං ච පරිච්චජි. රාජා ජයසෙන පුරෙ බුද්ධාදි රතනත්තයෙ අනෙකකුසල කම්මමුපචිනිත්වා පුන ජංරායපුරං පච්චාගමි. තස්මිං ජංරායපුරෙ අනෙකකුසල කම්මං කත්වා පුන නබ්බිසිපුරං පච්චාගමි - රාජා පන ජයසෙන පුරතො ආගන්ත්වා තස්මිං යෙව කුඤ්ජරසකරාජෙ ආසාළහමාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස චුද්දසමියං ආදිච්චවාරෙ ජෙට්ඨ නක්ඛත්තෙ ඉමස්මිං යෙව නබ්බිසිරාජධානියං උපසම්පදකම්මං කාරාපෙසි.

ජයසෙන පුරගමන කථා.

තස්මිං යෙව කුඤ්ජර සකරාජෙ අයොජ්ඣරාජා බලනිකායෙන ඛෙලාංගනගරං ආගතො. සො හි මාගසිරපුණ්ණමියං අංගාරවාරෙ ඛෙලාංගනගරං ආගන්ත්වා සෙතුකුටාරාමංතො සිබිං නාම බුද්ධ පටිමං ගණ්හිත්වා අපසක්කි. ඉමස්මිං ඨානෙ ඨත්වා සිබිනාම බුද්ධපටිමාය උප්පත්ති කථෙතබ්බා. අයොජ්ඣපුරතො කිර අවිදූරෙ නදියා පච්ඡිමතීරභාගෙ එකා කාළසිලා අත්ථි. එකදා අම්හාකං භගවා ධරමාන කාලෙ බිණාසවභික්ඛූහි ජිවුතො ආකාසෙන ආගච්ඡන්තො තත්ථ ඔතරිත්වා තස්ස කාලසිලායං නිසිදිත්වා භික්ඛූනං දාරුක්ඛන්ධොපමසුත්තං කථෙසි. තාතො පට්ඨාය සා සතතං නරමරූනං වන්දනීයා චෙව පූජනීයා ච. තස්මා සා ආදරසිලාති පඤ්ඤායිත්ථා තදුපාදාය ච සා මහල්ලකෙහි රම්මන දෙසවාසිකෙහි සකභාසාය සිලාධිමි ති වුත්තා. තතො පරං සාමන්ත රාජුනමධිපති රම්මනදෙසෙ එකො රාජාධිරාජා එවං චින්තෙසි. සායං සිලා පරිභොගනට්ඨානමත්තාපි නරමරූනං උළාරපුඤ්ඤත්ථාය. සංවත්තති. සචාහං තං බුද්ධ පටිමං කරොමි. සා ච යාව සාසනන්තරධානා දෙවමනුස්සානං අතිවිය උළාර පුඤ්ඤත්ථාය සංවත්තිස්සතී'ති. චින්තෙත්වා ච පන රූපකාචරියෙ සන්නිපාතෙත්වා තෙන පඤ්චමත්තෙ බුද්ධ රූපෙ කාරාපෙසි. කාරෙත්වා ච පන තෙසු එකං මහානගරෙ පතිට්ඨාපෙසිත එකං ලවපුරෙ එකංසු ධම්මනගරො එතස්මිං යෙව රම්මන දෙසෙ දෙව

ඨපෙසි. සබ්බෙපි තෙ බුද්ධ රූපං අතිවිය තෙජිද්ධිකා අහෙසුං. රම්මනදෙසාධිපති රාජා දෙව බුද්ධ රූපෙ සතතං සක්කරිත්වා සග්ගපරායනො අහොසි. තස්ස අත්‍රජො රාජා තථෙව පූජෙසි. තස්ස ච පුත්තො මනොහාරො නාම රාජා තස්මිං රම්මනදෙසකෙ රජ්ජං කාරෙසි. කාරෙන්තො ච පන සතතං පූජෙසි.

තදා කිර අරිමද්දනපුරෙ එකො රාජා අනුරුද්ධො නාම රජ්ජං කාරෙසි. සො ච ඉද්ධිමා වෙහා සඞ්ගමො. සො හි එකං කාලසිලාපටිමං ගණ්හනත්ථාය මනොහාර රාජස්ස සන්තිකං දූතං පාහෙසි. මනොහාරො පන බුද්ධමාමකත්තා නාදාසි. අනුරුද්ධ රාජා මනොහරස්ස රක්ඛෙඤ්ඤ කුජ්ඣිත්වා බලසෙනාය රම්මන දෙසකං ගන්තවා මනොහාරෙන යුජ්ඣිත්වා ජීවගාහං මනොහාරං ගහෙත්වා අරිමද්දනපුරං පච්චාගමි. මනොහාරො පන අරිමද්දන පුරෙ වසන්තො අතිමහන්තං එකං සයන පටිමං කාරෙත්වා සතතං පූජෙසි. තස්මිං කිර අරිමද්දනපුරෙ මනොහාරො කාලමකාසි. අනුරුද්ධස්ස පන රක්ඛෙඤ්ඤ බුද්ධ මාමකභාවං සුත්වා මහානගරිස්ස රො රාජා අත්තනා පරිහවං කාළසිලාපටිමං තස්ස අදාසි. තං සුත්වා අනුරුද්ධ රාජා මහාජනෙ මහානගරතො එතං කාළ සිලාපටිමං ආහරාපෙත්වා පූජෙසි. සත්ථු පරිනිබ්බාණතො දුවි සතාධිකෙ වස්ස සහස්ස පරිමාණෙ චම්ම දෙවි කාළසිලා පටිමං ආදාය ලවපුරා ආගන්ත්වා හරිපුඤ්ජයෙ රජ්ජං කාරෙසි. සා ච ලමක්කධ්‍යානං සම්පත්ත කාලෙ ලමකකාරාමං කාරෙත්වා තත්ථෙකං කාලසිලා පටිමං ඨපෙසි. තදුපාදාය ඉදානි තං යෙව ආරාමං ආරඳ්ධ බුද්ධ රාමං ති වදන්ති. චම්ම දෙවී පන සුධම්ම රාජානං තක්කාරපුරෙ රජ්ජං කාරාපෙසි. තදා කිර සුධම්මරාජා තක්කාරෙ රජ්ජං කාරෙන්තො අත්තනා පරිහවං කාලසිලාපටිමං සුධම්ම පුරතො ආනෙත්වා තක්කාරපුරෙ ඉමස්මිං සුධම්මාරාමම්හි ඨපෙසි. සා හි සුධම්මපුරතො සුධමෙමන රක්ඛෙඤ්ඤ ආනීතා, තස්මා සුධම්මා නාම. සුධම්ම රාජා පන කාල සිලාපටිමාය අචලභාවං පත්ථයමානො සක්කරිත්වා චෙව අනුඤ්ඤතං යාචිත්වා ච ඉමං මහා බුද්ධරූපං නිබ්බානෙන විජ්ඣිත්වා තස්මිං මහාබුද්ධරූපෙ

තං කාල සිලාපටිමං ඨපෙත්වා සුධායලිම්පෙත්වා පාකතිකමකාසි. සා ච තතො පට්ඨාය දෙව මනුස්සානං පූජාවිසෙසාරබ්ව යාවජ්ජතනා

අනුරුද්ධරාජා පන හරිපුඤ්ජයෙ බුද්ධ සාසනස්ස ජොතනභාවං සුත්වා තුට්ඨමානසො හියො සාසනස්ස ජොතිං පත්ථය මානො යා පන අත්තනො මහානගරාධිපතිනා රඤ්ඤ දිනනා සිබි බුද්ධාකාරා කාළසිලාපටිමා හරිපුඤ්ජයෙ චම්ම දෙවියා තං යෙව පාහෙසි. තස්මිං ඛනෙසා චම්මදෙවී මහන්තයසං නාම අත්තනො පුත්තං දස්සනත්ථාය බෙලාංගනගරං අගමාසි. රාජදූතා පනබෙලාංගනගරං ගන්ත්වා තත්ථ චම්ම දෙවියා සිබි පටිමං අදංසු. චම්ම දෙවියා ආගමනකාලෙ මහන්ත යස රාජා අත්තනො මාතුයා සිබිපටිමං ගහෙත්වා බෙලාංගනගරෙ පුජෙසි. තදා කිර සුබ්‍රහ්මා නාම ඉසි අනාගතං දිස්වා ඉදමබ්‍රවී. සචායං සිබිපටිමා වංකනදියා පුරත්ථිමතීරභාගෙ ඨිතා. මනුස්සානං මහන්තං වුද්ධිකාරණං න භවිස්සති. සචායං තස්සා පච්ඡිමතීරභාගෙ ඨිතා මනුස්සානං වුද්ධිකරණං නභවිස්සති සචායං තස්සා පච්ඡිමතීරභාගෙ ඨිතා මනුස්සානං වුද්ධිකාරණං භවිස්සතෙවා'ති තස්මා ඉදං නව බෙලාංගපුරං මාපිත කාලෙ සිබි පටිමා නගරස්ස පච්ඡිම දිසාභාගෙ සෙත කූටාරාමම්හි පතිට්ඨිතාති වෙදිතබ්බා.

සිබි බුද්ධපටිමාය උප්පත්ති කාලො පරිපුණ්ණො

තතො සිරියසවතී දෙවී නාම රාජ මාති තිරියවාපිටි පතිනො මහාමච්චස්ස නිවාසගාමං සංඝාරාමත්ථාය පරිච්චජි. පරිච්චජිත්වා ච පන ඉමස්මිං වස්සෙ මූසික සකරාජෙ ජෙට්ඨමාසස්ස සුක්කපක්ඛෙ යෙව තත්ථ වෙතියං චිනාපෙසි. ඉමස්මිං යෙව මූසිකවස්සෙ බිලකපනත්තාධිරාජා මහාසථානතිත්ථෙ මහන්තං සෙතුං කාරෙත්වා ආසාළහ පුණ්ණමියං බුද්ධපපමුඛෙ තයො සමණගණෙ තිමන්තෙත්වා මහන්තෙ සෙතුම්හි සෙත රත්ත වත්ථ කොසෙය්‍ය පිණ්ඩපාත සංඛාතං මහාදානං අදාසි. ඉමස්මිං යෙව වසෙස මාගසිරමාසෙ පුණ්ණ පක්ඛස්ස ද්වාදසමියං සිරියසවතී නාම දෙවී

රාජමාතා තිරිය වාපිධිපතිනො නිවාසගාමෙ කතාරාමසමිං වෙතිය භූතෙ ජත්තාරොහන පරිකම්මං ච මහාවිහාරස්ස උට්ඨාන පරිකම්මං ච කාරෙසි. ඉමසමිං යෙව සකරාජෙ බලපපනත්තාධිරාජා හරිපුඤ්ජය මහාධාතු චෙතියස්සඛනත්ථායචෙව සත්තු නො ච බලකායස්ස නිවාරණත්ථාය සිලාපාකාරෙන හරිපුඤ්ජය නගරං පරිඛිපිතුං සමාරභි. තදා හි රාජා ඵුස්ස මාසෙ ජුණ්හ පඤ්ඛස්ස පඤ්චමියං ගුරුවාරස්මිං උත්තාසාළහණක්ඛත්තයොගෙ අත්ථංගත කාලම්හි කාහළ සමයෙ තිංස සතසහස්ස සංඛ්‍යාය වොහරිත මහා සෙනා පමුඛස්ස බලනිකායස්ස සිලාපාකාරං චිනාපෙසි චිනන්තොව පන පච්ඡිම ද්වාරතො පට්ඨාය වයනං අකාසි.

කක්කටෙ තම හොරාව
මෙසො අංගාරතො වසී
ගුරු සීහෙ තුලෙ සුක්‍රො
විචඡිකෙ රවි සොරකා
චාපෙබුද්ධො බක්‍රො
මෙසො මංකරෙ සසි තිට්ඨති.
හරිපුඤ්ජ මහාධාතුං
රක්ඛන්තො ධම්මරාජකො
සෙලිට්ඨ කාය පාකාරං
චිනාපෙසි බලං තදාති.

හරිපුඤ්ජය නගරස්ස සිලාපාකාර උපචින්ත කාලො පරිපුණ්ණො

තස්මිං යෙව පන සකරාජෙ බිලකපනත්තාධිරාජා රත්තවන මහාවිහාරං ජොතයන්තො, තත්‍රදානි සීහළ සාසනස්ස මහාසාමි, රත්ත වනවිහාරො ච අති ජීණ්ණො; යන්නූනාහං රත්තවනමහා විහාරෙ සීහළ සාසනස්ස මහාසාමිනො ඨානෙ වසිතුං මහාසාමිනො ඨානෙ වසිතුං මහාබොධාරාමාධිපතිභූතං සද්ධම්මසණ්ඨිරං නාම මහාථෙරං නිමන්තයිස්සාමි. තථාහි කතෙ

රත්තවන මහාවිහාරො අතිවිය විරොචිස්සති; සිහළ සාසනං ච පතග්ගහිතං හොති' ති චින්තෙසි. චින්තෙතවා ච පන රාජා මාඝ මාසෙ ජුණ්හ පක්ඛස්ස ද්වාදසමියං සොරවාරස්මිං රත්තවන මහාවිහාරෙ මණ්ඩපස්ස චෙව පරිවෙණස්ස ච ඨානා සොධෙතුං සමාරභි. තම්හි යෙව මාසෙ කාළපක්ඛස්ස පාටිපදදිවසෙ බුද්ධවාරස්මිං සයමෙව රාජා රත්තවනමහාවිහාරං ගන්ත්වා තං යෙව ඨානං විචාරෙසි. තතො එග්ගුණමාසෙ රාජාධිපති ජුණ්හපක්ඛස්ස දසමියං සුක්‍ර වාරස්මිං කත්තික යොගෙ විකාලස්මිං පඨමයාමෙ පරිවෙණස්ස මණ්ඩපස්ස ච උට්ඨාන පරිකම්මං කාරෙසි. සො පන මණ්ඩපො තබ්බිසං රාජ ධානියා පුබ්බුත්තර දිසන්තරාළෙ සිරි භූමගාමස්මිං අය්‍යකරාජස්ස නිවසන පාසාදො අහොසි. තං තතො ආනයිත්වා මහාථෙරස්ස නිවසනට්ඨානට්ඨං ඉධ උට්ඨාපෙසි. පරිවෙණස්ස හි භූමට්ඨානං දීඝතො එකූනතිංසබ්‍යාමං තිරියතො තෙවිසතිබ්‍යාමං ගජ ලක්ඛණ යුත්තං අහොසි.

බක්‍රිඳ හාරා උසභෙ
අසුරිඳො කක්කටකෙ
සනිවිත්‍රිකො කන්‍යාම්හි
ගුරු මංකරරාසියං

සුක්‍රො ඨානි කුම්භස්මිං
බුද්ධාදිච්චා වසුං යදා
ධම්මරාජා උට්ඨාපෙසි
මණ්ඩපං පරිවෙණකං
රත්තවනෙ විහාරම්හි
ජොතෙතුං සාසනං තදා

තං දිවසමෙව කුම්භාමදීපාරාමෙ මහා බුද්ධ බිම්බස්ස සිරසිඤ්චනං අහොසි තතො චිත්‍රමාසෙ ජුණ්හ පක්ඛස්ස පඤ්චමියං අංගාරවාරස්මිං අස්විනීයොගෙ සකට්ඨානභූතං රාජගෙහං උට්ඨාපෙසි. තතො පන රාජා වෙසාඛමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස නවමියං අත්තා දිනිභූතදිවසම්හි ආදිච්චවාරස්මිං පුනබ්බසුම්හි චන්දෙ කක්කටගතෙ මහා කූටියා උට්ඨාන පරිකම්මං කාරෙසි. එකූනා සිත්‍යාධිකෙ පන අට්ඨසතසකරාජෙ පසුභායනස්මිං වෙසාඛමාසම්හි ජුණ්හපක්ඛස්ස තෙරසමියං ගුරුවාරස්මිං මාඝ නක්ඛත්තයොගෙ උදයතො පුබ්බ මුහුත්තයාමෙ බිලකපනත්තාධිරාජා නබ්බිසිපුරස්ස පාකාරං ඉට්ඨකාහි චිනාපෙසි. තස්සෙව දිවසස්ස මජ්ඣත්තිකෙ කාලෙ රාජා අභිනව මහාවිනාච්ඡයං ආරුහි.

මිනෙව සුක්‍රො හොරාසුං
කක්කටෙ ගුරු රාහුකා
රවි මෙසෙ සසි සීහෙ
බක්‍රො ආසි මිථුනකෙ.
බුද්ධො පස්හණෙ ඨිති
චාපෙ සන්නිචරො යදා
තදා රාජා බලං සබ්බා
රක්ඛිතුං නබ්බිසිං පුරං
සොභෙතුංච චිනාපෙසි
පාකාරං ඉට්ඨකාහිති.

යං පන අජසකරාජතො වසන්තරිකත්තා පසුභායනස්මිං යෙව බොධාරාමෙ ඛණ්ඩසීමායකත්තබ්බං උපසම්පදකම්මං තථා පි බිලපනත්තාධිරාජා තං යෙව රත්තවනමහාවිහාරස්ස උජ්ජො තනං මහාසාමිනො ච වසනට්ඨානපරකම්මස්ස බිපනිඡ්ඣක්කිං පත්ථයන්නො අය්‍යකරාජෙන කාරිතාය ඛණ්ඩසීමාය නාගපරික මමාස්ස චෙව සුවණ්ණ පරිකම්මස්ස ච ඡදනිට්ඨකාය එව ච අභිනවකතො ඉමස්මිං යෙව පසුභායනස්මිං සිරි සද්ධම්මවක්කවත්ති

බිලකබද්ධ සීමංට කාරාපෙසි. තදාහි මහාබොධාරාමාධිපතිප්පමුඛො මහා භික්ඛු සංඝො විසාඛමාසම්හි කාලපක්ඛස්ස චතුථදිවසතො පට්ඨාය යාව අට්ඨමිං පඤ්ච පඤ්ඤාසාධිකෙ දවිසතරිමාණෙ කුල පුත්තෙ උපසම්පාදෙසි.

පඤ්සංවච්ඡරෙ කාලෙ
විසාකාළ පක්ඛියං
බුධවාරෙ චතුත්ථෙව
චන්දෙ විසාඛ යුත්තකෙ.
එස කාලෙ සමාගන්ත්වා
සංඝො සීහළිකො ගණෙ
උපසම්පද කම්මං ච
අකා සාසන පග්ගහං

තතො පන රජා ච රාජමාතා ච බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සංඝස්ස දාන මුඛෙන දවිසතසහස්සපරිමාණං ධනං පරිච්චජිත්වා පඨභාසාළහමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස නවමියං බුධවාරස්මිං උත්ත රඵග්ගුණියොගෙ තිරියවාපිධිපතිනො පුබ්බෙ නිවසන ගාමෙ සිරියසවතී නාම දෙවියා රාජමාතාය කාරිතෙ ආරාමෙ බුද්ධසාගරං නාම මහාථෙරං ආරාධනං කත්වා වසාපෙසුං. තස්ස ච රාජමාතාය කාරිතත්තා 'සුධම්මාරාමො'ති නාමං පඤ්ඤපෙසුං. විසතිපරිමාණෙව ආරාමිකෙ අදාසි. තං දිවසමෙව එතථ මහාබොධාරාමාධිපති මහාථෙරප්පමුඛා මහාථෙරා ඛණ්ඩසීමං බන්ධිංසු. තස්සෙව ච මාසස්ස කාළපක්ඛම්හි දසමියං උබො නරින්දා මහාදානං විස්සජ්ජෙත්වා බෙලාංගනගරෙ තිරියවාපිධිපතිනො සරීරඤ්ඩාපනට්ඨානම්හි කාරිතාරාමෙ මහාමහං කාරාපෙසුං. තෙනව චස්ස නද්දාරාමොති නාමමකංසු.

තතො පරස්මිං හි සාවණමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස සත්තමියං සුක්‍රවාරස්මිං අනෙක පරිවාරෙහි සද්ධිං නායපුරාධිපති ජයකංසපුරාධිපති ච උභො සාමන්ත රාජානො ඉමං නබ්බිසිපුරං

සම්පත්වා රාජාධිරාජස්ස පාදෙ වන්දිත්වා සකබලනිකාය සම්පත්තිං අත්තානං ච නිය්‍යාදෙසුං. තං දිවසමෙව පන රාජාධිරාජා මහාහෙරිං වජ්ජාපෙසි. සාවණපුණ්ණමායං රාජාධිපති සබලනිකායානං දව්න්නං සාමන්තරාජූනං මහාන්තාභිවුද්ධිං පත්ථයන්තො සීහළපටිමා පමුඛං තයොගණ සංඝං පිටකත්තයං ච වන්දාපෙත්වා තිණ්ණං රතනානං මජ්ඣෙ සච්චං වදාපෙත්වා සපථොදකං පිවාපෙසි.

යම්පන පුබ්බෙ සිරිධම්ම චක්කවත්ති බිලකරාජාධිරාජා තිපිටකධර මහාථෙරෙ උච්චිනිත්වා පිටකත්තය මක්ඛරං සොධාපෙත්වා තස්ස පතිට්ඨාපන ත්ථං මහාබොධාරාමෙ මන්දිර මහාමහමකාසි. තස්ස මන්දිරස්ස ජීණ්ණතාය අය්‍යකෙන සිරිධම්ම චක්ක වත්තිනා, අත්තනො පිතුරාජෙන, අත්තනා ච ධාරිතං පොරාණං නගර කූටං රාජා අක්ඛරමන්දිරං කාරාපෙසි. තස්ස නගරකූටක්ඛරමන්දිර පරිකම්මස්ස සිද්ධිතො මාගසිරමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව සුක්කපුණ්ණමියා චත්තාළීස පරිමාණො මහා බොධාරාමාධිපතිපමුඛෙ තිපිටකධරමහාථෙරෙ තිපිටකං කථාපෙත්වා මහාමහමකාසි.

සො ච සද්ධිං නාගරෙහි අය්‍යකස්ස රඤ්ඤා සරීරධාතුට්ඨානෙ අත්තනො පිතුනා කතස්ස මහාථූපස්ස ජාදනසුවණ්ණපට්ටත්ථාය අනෙකෙහි කො ස්‍යොවන්දාදිවත්ථෙහි මහාථූපං ආවජ්ජාදයි. තතො පරං මාඝමාසෙ ජුණ්හපක්ඛස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණමියාරාජාධිපති බුද්ධවංසං නාම ධම්මපරියායං සුණන්තො හරිපුඤ්ජය මහාධාතුං පූජෙසි. සාධිකසතසහස්සපරිමාණෙන හිරඤ්ඤපාකාරෙන පරික්ඛෙපි. තස්ස ච මාසස්ස කාළපක්ඛෙ නවමියං බුධවාරම්හි විසාඛයොගෙ උත්තරදිසාභාගම්හි විසාඛයොගෙ උත්තරදිසාභාගම්හි විහාරං උට්ඨාපෙසි. යස්මිං පන සකරාජෙ මූසිකසඤ්ඤි තෙ අභියසාරද මහාසාමිසග්ගං ගතො තං පි තදනන්තරං ච පසුසක රාජං මහාසාමි සුඤ්ඤං අහොසි. කස්මා ? රත්තවනාරාමෙ මහාසාමිනො නිවසනට්ඨානස්ස මහා මණ්ඩපස්ස අපරිපුණ්ණකිච්චත්තා තස්මා දවීසු වසෙසසු යෙන

මයායං ජිනකාලමාලිනි ගන්ථජාති රචිතා, සො'හං මහා බොධා රාමාධිපතිනො මහාථෙරස්ස අනුමතියා මහාකථිනං අත්ථරිං රාජාධිරාජා පන සහ මාතුදෙවියා සාතිරෙකසහස්ස පරිමාණං හිරඤ්ඤං පරිච්චජිත්වා යං මහාබොධාරාමාධිපතිනො මහාථෙරස්ස නිවාසනත්ථං මහාරත්තවනාරාමෙ චතුකොණානුමණ්ඩප වෙදිකාද්වාර කොට්ඨක යුත්ත - පරිවෙණපරිකිත්තං කුඤ්ජරසාලා - මහාගෙහ - රාජගෙහ පරිවාර සම්පුණ්ණං මහා මණ්ඩපං කාරෙසි, තම්පි සද්දුලසකරාජෙ ව සබ්බාකාරෙහි පරිපුණ්ණං සුරාලයාධිපතිනො භවනං විය සොළති.

තදා රාජාධිපති අත්තනො ගරුට්ඨානෙ මහාථෙරං අභිසිඤ්චන්තො යෙ හරිපුඤ්ජය ජයසෙන - ජයජෙහ - ජංරාය - බෙලාංගනගර - වංගබරපුරතො මහාථෙරෙ නිමන්ථෙසි. තෙව ඉධ සමාගම්ංසු. සොව තස්සට්ඨානස්ස මහාථෙරස්ස ච වුඩ්ඪියා වෙපුල්ල මහත්තං පච්චාසිංසන්තො වීසාධිකං භික්ඛු සතං නිමන්තෙත්වා අනෙක පූජාසක්කාරෙහි තිණි දිවසානි මඩගල පරිත්තං, ධම්මචක්කපවත්තනං මහාසමය සුත්තං ච කථාපෙසි. අසීත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතපරිමාණො සද්දුල සකරාජෙ චිත්‍රමාසස්ස දවදසම්තො පට්ඨාය යාව කළපක්ඛුපොසතදිවසං කාලො පරිත්තකාලොව තදනන්තරදිවසභූතෙ විසාඛ මාසස්ස ආදිච්චවාරස්මිං සුත්‍රවාරෙ අස්වනී යුත්තෙ චන්දෙ සිද්ධි යොග සම්මතෙ රාජාධිපති මහා ථෙරං සහ අසිතියා භික්ඛුහි රාජ මන්දිරෙ හත්තකිච්චං කාරෙසි.

රාජාධිපති රාජමන්දිරෙ මහාථෙරස්ස මානෙත්වා විකාලස්ස පඨමයාමෙ වඩ්ඪ මානකච්ඡායාය අනෙක සක්කාර සම්මානෙහි සුවණ්ණාපිම්පිතෙන වර කුඤ්ජර පාසාදෙන පඤ්චසතපරිමාන භික්ඛු. පරිවාරං මහාථෙරං ආනයිත්වා සිරිසද්ධම්ම චක්කවත්ති බිලක - බද්ධ සීමාපුරතො සරමජ්ජග්ගෙ විචිත්‍රපාසාදො අභිසෙකොදකෙන රාජ පුත්ත මහාබ්‍රාහ්මණ මහා සොට්ඨිනො අභිසිඤ්චාපෙසි. තදනන්තරං ච රාජා අසිති මහාථෙරෙ තිගණ පාමොක්ඛෙ උච්චිනිත්වා මහාමණ්ඩපෙ පවෙසාපෙසිති. තදාහි

අනෙක සක්කාරසම්මානෙහි රාජාරහෙහි අනග්ඝසමණ පරිකාරෙහි පුජෙත්වා මහාථෙරස්ස සතපරිමාණෙ සුවණ්ණ පට්ටෙ ලිඛිතං නාම පඤ්ඤත්තිං වාඩාපෙසි. සා ච 'සමගෙව - බ්‍රහ්ම මහාසාමි - තිලොකනාථ රාජ ගුරු චූඩාමණි - සද්ධම්මරංසි - සීලවිසුට්ඨිව්‍යක්තමුත්තවාදී - මහාකවි - සීහළවංසපරිනායක රත්තවනාධිපති වීරසුමන - අතුල්‍යමුඤ්ජවන්තොළාර - ජඤ්ඤාසය - තෙපිටකධර - වරමෙධංකර - පරමතිලොචාරියො'ති. සත්තුත්තරනවුති වචනාවසානෙ මහාථෙරා රාජාධිරාජස්ස මහාදානං අබ්භනුමොදනාය ඉමා ගාථා යො හණා පෙසුං තා පන ගාථායො.

රාජිඤ්ඤානං ඛිලානං සුකනක මකුටෙ
සෙලබාසෙන භාසං
රාගපත්තො භූපානං අසදිසසරණං
නෙක සාතං නියාති.
සෙට්ඨිමං රාජවංසෙ
සුවිමලවතුලෙ යාව චංගාධිරාජා
තස්සෙ වාලං කිභූ තො පුථුලවරධජො
ඒත ලොකො විභාති.

රඤ්ඤා තෙනස්සමඛ්‍යා සුරපතිභවනං
භාසය නෙතන ව්‍යමහං
දානෙනානඟදානා සුවිමලමනසා
පූජිතෙ කොයතිඤ්ඤෙ

යස්සඤ්ඤේඤ්වසං අසන්තං
කුසලමුපගතං දෙන්ති රාමාදිනාමං
ලංකාදීපාගතං තං මුනිවරවචනං
ජොතනත්ථං උභොපි.

නරවරපති හෝ සො වන්ද නෙය්‍යාහුණෙයො
ගුණවරනිකරො භාවනතියො ආයතින
සකලදිස මසෙසෙ කිත්ති මන්තො ජලන්තො
විමලසරද කාලෙ භානු මාලිව බම්හි.

සකල ජනහිතෙසී බුද්ධිබීජංකුරො සො
වරකනක විචිත්තෙ ව්‍යම්භ සෙට්ඨෙ තයොපි
සකල ගුණනිවාසෙ ධම්ම රාජා යජෙති.
ඉතරමයුගනාමෙ ජ්ජදින්නම්පි සෙට්ඨං
රාජඤෙන පචිත්තං කුසලබීලවරං
මොදමානා මයම්පි
සබ්බං භුමං ජිනිත්වා
දසබලපයුතං බුද්ධ භාවං නරිඤො

දෙවී මාතා අරොගී දසබලජනනී
නාගනෙ සාව හොතු
දීසායුද්‍යාති සාතං සකලපිසිගණෙ
රාජගෘ සො පයාතු

සිරිධර මතුටිඤෙ රංජවංසෙ පුරෙසි
යිථ හයබලකායෙ රාජ යොගෙ අසෙසෙ
අමිතබහලිසෙරිං රාජධානිං අසෙසං
කුසල චුපචිතං තං රාජභාවාභිවාතුති

යො සො බොධාය බොධිං
අතුලකුලසිරි ඉද්ධිමා රාජ සෙට්ඨො
පුඤ්ඤනඤො ජනිඤො සහ ච

සිරි මහා දෙවියා සජ්ජ නෙත්‍යා
ථෙර දුල්ලඬතුලං ධිනි සතිමතිමං
මඤකන්තාති කන්තං
අඤ්ඤ රඤඤෙ අතිවදයුදයං
අතථකාරං පරෙසං

උද්දිසෙසොහාස සොහං රතනවරුජලං
චිත්‍රකිව්වා හි කිණ්ණං
මාපෙත්වා' වාසසෙට්ඨං
නිදිවතලතුලං රාජා ගෙහාධි ගෙහං
මණ්ඩෙත්වා පිණ්ඩයිත්වා
සුබුමතරවරං සම්පරිකාරදානං
දින්නො දින්නොහි බොධිං
සකල ජනවරෙ තොසයන්තො අහොසි.

රඤඤෙ ඤඤෙසං මකුටසිතපාදස්ස භුම්‍යාසපුඤ්ඤ
සග්ගෙ ජග්ගෙ හබලතුලකෙ සාමමෙවානුභොගං
ලොකග්ගො ලෙකං ඝනමරුං රඤ්ජයං තාරයන්තා
දෙවා වා දෙව විජය දදා සාදර සො විජෙතං'ති.

ච අනුමොදනාවසානෙ ච සරසම්පනන ව්‍යඤ්ජනවුද්ධි කොසලෙ අධ්‍යෙව භික්ඛු උච්චිනත්වා මහා මංගල පරිත්තං කථාපයිංසු.

ලකනගරු සීහස්මිං
මෙසෙ ච රවිචන්දිකා
සුක්‍රො'සහෙ සොරිවාපෙ
මෙථුනෙ අසුරින්දකො.

මීනෙ බුධඩගිරො කුම්භෙ
එවං රාසීසු තාරකා
සද්දුලසංවච්ඡරම්හි
විසාඛෙ පඨමෙ දිනෙ.

සුක්‍රවාරෙ ස්වනී යොගෙ
විකාලෙ සිංගයාමකෙ
රාජාදිරාජා සිහළ
සාසන වුද්ධි පතථයං
බොධාරාමං මහා ථෙරං
පඤ්ච පණ්ණ සවස්සිකං
ආනයිත්වා මහාරාමෙ
ගරුට්ඨානෙ ඨපෙසි සො

යදා හි බිලකපනත්තාධිරාජා මහාථෙරස්ස රාජගුරු'ති පඤ්ඤත්තිං අදාසි. තදා සත්ථු පරිනිබ්බාණ තො ඛාසට්ඨි අධිකං ද්විසහස්ස පරිමාණං අම්භාකං සත්ථු සාසනං අතීතං. නබ්බිසිපුරගත කාලතො පට්ඨාය සීහළ සාසනස්ස අට්ඨාසිතිමවස්සං රාජා පන ජත්තිංසවස්සො රජ්ජප්පත්තකාලතොපභුති තෙවීසති වස්සො අහොසි. යස්මිං පන දිවසෙ රාජා මහාථෙරස්ස රාජගුරුපඤ්ඤත්තිං අදාසි. තතො චතුත්ථ දිවසෙ සීහළ සංඝං උපසම්පදකම්මං කාරෙසි. රාජගුරුමහා සාමිපමුඛො භික්ඛු සංඝො ද සුත්තතිසත පරිමණෙ කුලපුත්තෙ උපසම්පාදෙසි, තං ච අට්ඨ මියං පරියොසා පෙසීති.

තස්ස පන විසාඛ මාසස්ස කාළපක්ඛම්හි අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණම්ං රාජාධිපති සහ මාතුයා මහාරාජගුරු පමුඛෙ තිපිටකධරෙ බාවීසති මහාථෙරෙ උච්චිනිත්වා මහාසක්කාර පූජාය පූජෙත්වා චතුභාණවාරගත්ථං දෙසාපයි. සුණන්තො ච පන සට්ඨි පරිමාණෙ භික්ඛු නිමන්තෙත්වා අත්තනො මහාවිනිච්ඡයෙ අසුණීති.

සීහළ සාසන ජොතන කාලො පරිපූණ්ණො

තදනන්තරං ආසාළහ පුන්ණමාය පාටිපදදිවසෙ පුබ්බා සාළහ යොගෙ රාජාධිපති සංඝරාජස්ස වාසත්ථාය සිරිභූමගාමං මහාසාමිනො පුබ්බාරාමං ඤණබොධිතෙරස්ස මහාවෙතියා රාමං ච පරිච්චජී. තතො පරං පන මාඝ සිරවාසස්ස දසමියං සුක්‍රවාරස්මිං උත්තරහද්‍ර යොගෙ මජ්ඣන්තිකසමයම්හි රාජාධිපති මහාවෙතියාරාමෙ චෙව සීහලාරාමෙ ච මහාවිහාරස්ස උට්ඨානපරිකම්මං කාරාපෙසි.

සදදුලසක රාජම්හි
මාසෙ මාගසිරම්හි ච
දසමියං සුක්‍රවාරෙ
වඤ්ඤ උත්තරහද්‍රකෙ

මජ්ඣන්තිකෙ ච කාලම්හි
එවං තිට්ඨන්ති තාරකා
මෙථුනෙ අංගිරො
රාහු මීනෙව සසලඤ්ජනො.

තුලෙ ජීව සුක්‍රා චෙව
විච්ඡිකෙ අක්ක බුද්ධිමා
චාපෙව සොරිකා වාසී
මංගරෙ ලකනං සියා

තදා භූමින්ද රාජානො
උට්ඨා පෙසි විහාරකං
මහා චෙතිය ආරාමෙ
සීහළාරාමකෙ පිව.

තතො පරං පන රාජගුරුපමුඛො සබ්බෙ සීහළ ගණා ඵුස්සමාසෙ ජුණ්හපක්ඛස්ස පඤ්චමියං චන්දවාරම්හි උදය කාලස්මිං සිරිසද්ධම්ම චක්කවත්තී බිලකබද්ධ සීමාය වෙදිකං චිනන්ති සද්ධම්මජොතිතෙථෙරො පන තස්සෙ ව මාස පක්ඛස්ස තවමියං සුක්‍රවාරෙ කාහළ සමයම්හි දහාරාමෙ නවහත්ථුග්ගතං මහාබුද්ධරූපං කාරෙසි. තස්මිං පි කාළ පක්ඛස්ස දුතිය දිවසෙ සොරිවාරෙ ජොතිසිකෙහි රාජාධිපතිනො සීසන්තානං කතං. තෙන ච රාජාධිපතිනො සාතිසයපුඤ්ඤානුභාවෙන නගරගුත්තික දෙව කරණෙන ච සබ්බංගලක්ඛණ සම්පන්නො සබ්බසෙතො කෙලාසගිරිවණ්ණිවිසෙසගජරාජා නබ්බිසි පුරස්ස උත්තරදිසාභාගෙ මාසමාසම්හි කාළපක්ඛස්ස දුතිය දිවසෙ චන්දවාරම්හි උප්පජ්ජිති.

ගජුප්පත්ති කාලො පරිපුණ්ණො.

තතො පරම්පන රාජා සහ දෙවියා මාස මාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස පඤ්චමියං බුද්ධවාරස්මිං දීඝාස්විසාරාමෙ මහාථූපම්හි ධාතුනිධානමකාසි. තතො පන රාජාධිපති එකාසිති අධිකෙ අට්ඨ සතසකරාජෙ සසක්ඛිතෙවිසාඛමාසම්හි අත්තාදීනිභූතෙ බුධවාරම්හි මජ්ඣන්තිකසමයෙ රත්තවනමහාවිහාරම්හි මහාවිහාරස්ස දබ්බ සම්භාරපරිකම්මං කාරාපෙසි. අට්ඨමියං පන සීහළ සංඝො උපසම්පදං අකාසි. සීහළ සංඝස්ස හි තයො උපසම්පදාවාරා ආදිතොව ආගතා තෙසු එකෙකස්මිං දෙව වග්ගා චතුවීසතිනාගා හොන්ති ඉමස්මිං පන සංවච්ඡරෙ චත්තාරො වාරා. තෙසු එකෙකස්මිං එක වග්ගො ද්වාදස නාගා. සබ්බෙ තිසතපරිමාණා ච හොන්ති. තං ච චාතුද්දසියං යෙව පරියොසාපෙසුං ජෙට්ඨමාසස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණමිං රාජාධිරාජා සහ නාගර - සා මන්තරාජදුතානුදු තෙහි සීහළ පටිමං සිඤ්චිත්වා මහා පරිවෙණස්ස පරිකම්මත්ථාය අනෙක නහුතං හිරඤ්ඤං පරිච්චජිත්වා අත්තනා ලිඛාපිතං මහාවෙස්සන්තර නිදානං ච මහාවෙස්සන්තරං නාම ධම්මපරියායං ච සුණි. තතො පරං පඨමාසාළහමාසෙ

ජුණ්හපක්ඛස්ස ඡට්ඨමියං පුස්ස සිද්ධියොග සම්මතෙ ගුරුවාරෙ පුප්ඵාරාමම්හි මහාවිහාරං උට්ඨාපෙසි. පුණ්ණමිං රාජාව රාජමාතාව දුතියාසාළ්හ මාසස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව සහ බලනිකාය සාමන්තරාජ දූතානුදූතෙහි සුවණ්ණපට්ටඵාය සජඤ්ඤුපාකාරෙන හරිපුඤ්ජය මහාධාතුං පරිකිපිත්වා බුද්ධවංසං නාම ධම්ම පරියායං සුණිංසු පුණ්ණමියං යෙව කාසපාකාරෙන පරිකිපි.

කත්තිකමාසස්ස පන සුක්කපක්ඛෙ පඤ්චමියං ගුරුවාසරම්හි කුම්භාමදීපාරාමම්හි පල්ලංකෙ තිංසහස්සපරිමාණං මහාකංස පටිමං අභිරොහාපෙසි. මාගසිරමාසස්ස පන සුක්කොදසමියං සුක්‍රවාරෙ නබ්බිසිනගරද්වාරං උට්ඨාපෙසි මාසමාසෙ පන සුක්කපක්ඛම්හි දසමියං රවිවාරෙ නබ්බිසිපුරස්ස දක්ඛිණ පච්ඡිම දිසන්තරාළ කොණෙ වෙළුවන විහාරස්මිං මහාචෙතිය ධාතු නිධානමකාසි. තෙරසමියං බුධවාරෙ උදය කාලෙ රාජනිවෙසනම්හි සහ පාකාරෙන චතුරො පාසාදෙ උට්ඨාපෙසි. චුද්දසමියං ගුරුවාරෙ මජ්ඣන්තික සමයම්හි රත්තවනමහා විහාරෙ පොරාණු පොසථාගාරං උට්ඨාපෙසි.

තතො පරම්පන රාජා දවාසිත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ මහාරගවස්සෙ චිත්‍රමාසස්ස සුක්ක පක්ඛම්හි ඩ්වාදස මියං සුක්‍රවාරෙ පුබ්බඵග්ගුණියොගෙ සීහළ ගණස්ස උපසම්පදාකම්මං කාරාපෙසි. රාජා පන සහමාතුයා අසාළ්හමාසස්ස තතිය දිවසෙ රවිවාරම්හි මක්ඣජන්තිකසමයෙ දීඝායවිසාරමෙ මහාචෙතියස්ස ජත්තාරොහන පරිකම්මං කාරෙසි. දසමියං රවිදිනෙ රත්තවන මහා විහාරම්හි අක්ඛරමන්ධිර පිටකස්ස දබ්බසම්භාරානං සොධන පරිකම්මං කාරෙසි. කාළපක්ඛම්හි එකාදසමියං අංගාරවාරෙ මහාවැදපටිමාය පරිකම්මං ආරභි. පුස්ස මාසෙ පන සුක්ක පක්ඛස්ස තෙරසමියං රාජනිවෙසනම්හි මංගල පරිත්තං භණාපෙසි. තං ච පුණ්ණ මියං යෙව පරිනිට්ඨිතං.

කාළපක්ඛස්ස දුතියදිවසෙ අංගාරවාරම්හි පුස්ස යොගෙ බ්‍රාහ්මණ චරිය පුරොහිතා ච රාජාධිපතිනො නං කාරෙසුං තෙ

ච පන මාසමාසෙ කාළපක්ඛස්ස තතියදිවසෙ සුක්‍රවාරම්හි උත්තරඑග්ගුණියොගෙ රාජාධිපතිනො අභිසිඤ්චනං කරිංසු. තං ච තතියමහොසි, අභිසිඤ්චිත්වා ච පන රාජා තං දිවසමෙ ව පඤ්චසතපරිමාණානං නිණ්ණං සමණගණානං පඤ්ච සතයුගපරිමාණං කොසෙය්‍ය - චම්පා චන්දවත්ථසං ඛාතං චීවර මහාදානං අදාසි.එග්ගුණමාසම්හි ච සුක්ක පක්ඛෙ දසමියං සුක්‍රවාරෙ ලක්ඛපුරාගමාරාමම්හි මහාචෙතියස්ස මූලං ඛණාපෙසි. ඛණිත්වා ච පන චිත්‍රමාසම්හි සුක්කපක්ඛෙ දසමියං ආදිච්චවාරෙ මූලතො චිනාපෙසි. තං ච සාඩ්ඪ අට්ඨව්‍යාමං තිරියතො, උච්චතො පන සාඩ්ඪ චුද්ද සව්‍යාමං

තම්පන වස්සං බිංගසෙනා රත්තවනවිහාරෙ පිටකත්තයං ලිඛාපෙසි. තතො පරම්පන රාජා තෙ අසිත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතසක රාජෙ සසවස්සම්හි චිත්‍රමාසස්ස කාළපක්ඛදසමියං චන්දවාරෙ සාවණයොගෙ සීහළ ගණස්ස උපසම්පදකම්මං කාරෙසි සංඝොපි තං තංදිවසතො පට්ඨාය යාව චතුද්දසික උපොසථෙ පරියොසාපොසි සාතිරෙක වීසත්‍යාධිකා දවිසතාගා අහෙසුං.

තදනන්තරම්පන රාජා ච රාජදෙවි ච සහ මාතුවිහාය දෙවියා රාජගුරුපමුඛෙහි ච තීහි සමණගණෙසාහිවණ මාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස තෙරසමියං බුධවාරෙ පුබ්බා සාළ්හ යුත්තෙ චන්දෙ සිංගයාමස්මිං ලක්ඛපුරාගමාරාමම්හි මහාචෙතියෙ ධාතුනිධානමකාසි. යං පන අය්‍යකරාජතොයාය පුරාණ මහාවිනිච්ඡයං, තං වුද්ධිකාරණාති රාජා සල්ලක්ඛෙසි තං පටිසංඛරිත්වා රාජගඩණස්ස පච්ඡිම දිසාභාගෙ රංගමණ්ඩලත්ථාය උට්ඨාපෙසි. තස්මිං යෙව ධාතුනිධාන දිවසෙ රාජා මහාරාජගුරුප්පමුඛ මහාථෙරෙ නිමන්තෙත්වා තස්මිං රංග මණ්ඩපෙ පරිත්තං භණාපෙසි. තං ච උපොසථ දිවසම්හි පරියොසාපෙසි. යා පනරාජා අත්තනො අභිරමනීයට්ඨානත්ථං අත්තනා ඛණාපිතා මංගල පොක්ඛරණී හද්‍රපුණ්ණමියං යෙව රවිවාරෙ තස්සා සමන්තතො කිරෙසු රාජගුරුප්පමුඛෙ අට්ඨවීසති මහාථෙරෙ පාතොව පරිත්තං භණාපෙසි. තංදිවසමෙව පන මංගල භුත්තානුමොදනාවසානෙ මහාරාජ ගුරුනො කප්පියගාහාපනත්ථාය නගරං විස්සජ්ජෙසි. රාජා පනමාසමාසස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය

යාව පුණ්ණමිං අනෙක විචිත්‍ර ථාලක සංඛාත දීපපූජාහි හරිපුඤ්ජය මහාධාතුං අභිපූජයි. විචිත්‍ර ථාලක මුලෙන මහාධාතුචෙතියෙ සුවණ්ණ පට්ටත්‍රාය පරිණාමයි.

සමවස්සෙ මාස මාසෙ
චාතුද්දසි උපොසථෙ
රවිවාරෙ මංකරම්හි
ග්‍රහා සත්ත සමාගමුං
රවි - චන්ද්‍ර - බක්‍රො - බුධ
ගුරු සුක්‍ර සනිග්‍රහා
සත්ති මෙ මංකරෙ සන්තී
මිත්‍යො රාහු වසී තදා.

එග්ගුණ මාසෙ නව මියං අංගාරවාරස්මිං රත්තවනෙ මහාකුටියා ධම්ම සෙනාපතිස්ස අරාමෙ විහාරස්ස ච දබ්බසම්භාරස්ස ජෙදනපරිකම්මං අකාසි

මසෙ සුක්කට්ඨ මියං තු
සුක්‍රො හරණීයං යදා
තදා චන්ධනබිම්මං තු
නයාපෙත්වා සකාලයා
පුබ්බාරාමෙ ඨපාපෙසි
රාජා පරම ධම්මිකො.

කත්‍රථ චන්ද්‍රන බිම්බස්ස අයමානුපුබ්බිකථා: පසෙනදි කොසලො කිර රාජා සාවත්‍රාය ආනන්ද්‍රත්‍රෙරස්ස තිවිධ චෙතියානුඤ්ඤතතො පච්ඡා සකල ලොකස්ස වන්ද්‍රනාදි පුඤ්ඤබීජරොපණත්‍රථං ඉදං චන්ද්‍රන බිම්බං කාරාපෙසි. විඩුඨභෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ සුවණ්ණභූමියං රාජා තමාහරිත්‍රවා පූජෙසි.

යම්හි සංවච්ඡරෙ රාජා
කාරෙසි චන්දන බිම්බකං
තතො සත්තම වස්සම්හි
භගවා පරිනිබ්බුතො
සුවණ්ණභූමි රාජා නො
පරම්පරාය පුපධුං
වස්සහස්ස කාතීතං
නිබ්බාන වස්ස තො සියා.

සුවණ්ණ භූම්‍යාධිපති තො වංසෙ ජාතො ආදිච්චරාජා නරපතිස්ස රඤ්ඤ පුත්තො සුවණ්ණභූම්පුරා තමානයිත්වා ස්‍යාම දෙසෙ විදෙසෙ විජෙතජනපදෙ විජෙවගිරිනො මත්ථකෙ නගරං මාපෙත්වා තත්ථ විරං පූජෙසි. තස්මිං කිර විජෙතනගරෙ තිංසවස්සාධිකං නවසතපරිමාණකාලං පතිට්ඨහි. බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරො පන තමාදාය විජෙත නගරෙ සුවණ්ණ සාමස්ස රඤ්ඤා අදාසි. සො කිර රාජා දසවස්සානි පූජෙසි. තතො පන මුද්දික නෙත්‍රො රාජා තමානයිත්වා සොසුද්ධ නගරෙ දසවස්සානි පූජෙසි. තතො පන සිවත්ථෙරො නමානයිත්වා විජෙතරට්ඨෙ බලුතාමගාමෙ එකස්ස ලුද්දකස්ස අදාසි. සො තං තෙරස වස්සානි පූජෙසි. තතො බලිමනගරෙ අභයත්ථෙරො නමානයිත්වා පූජෙසි. න චිරස්සෙව සො ලුද්දකො තතො තං බලුගාමං ආනයිත්වා පූජෙසි. තතො බ්‍රයාවරට්ඨෙ මොළි නාම උපාසකො පදුමාරාමෙ නමානයිත්වා සට්ඨිවස්සානි පූජෙසි. තතො යුද්ධසණ්ඨිරො නාම බ්‍රයාමනගරාධිපති තමානයිත්වා විජයවිහාරෙ ඨපයිත්වා පූජෙසි.

නිබ්බාන කාල තො' තීතං
වස්සානං දවි සහස්සකං
අට්ඨාරසාධිකා අට්ඨසතානි
සක රාජතො

මුසික සංවච්ඡරම්හි
චන්ධන බිම්බං පතිට්ඨිතං
වර විජය විහාරෙ
බාවී සති වස්සනි තු.

තතො ධම්ම සෙනාපති මහාථෙරො තමානයිත්වා නබ්බි සිනගරස්ස පුබ්බ දිසාපරිඛාය බාහිරෙ අසොකාරාමෙ ඨපෙත්වා පූජෙසි.

චත්තාළිසාධිකා අට්ඨසතානි
සකරාජ තො
කුක්කුර හායනෙ බිම්බං
නබ්බි සිං පුරමාගතං

පඨමාගමනෙ තස්ස
කාරෙන්තෙ බිලකාධිපෙ
වරෙ අසොකාරාමම්හි
වස්සානං පණ්ණ රසකං

තතො පාදොපො නාම මහාමච්චො තං නයිත්වා ඛුයාවරට්ඨෙ විජය විහාරෙ ඨපයිත්වා පූජෙසි.

පඤ්ච පණ්ණාසකා
අට්ඨා සතානි සකරාජතො
වරවිජය විහාරෙ
වස්සානං අට්ඨවීසති.

තතො බිලකපනත්තාධිරාජා නාගරපණ්ණිකාධිපතිමහාමච්චං තමානයාපෙත්වා මාසමාසෙ අට්ඨමියං පුබ්බාරාමෙ පතිට්ඨාපෙසි.

දක්ඛිණ රාජ දූතම්පි
චිත්ත ධම්මං සමාහරං
පුබ්බාරාමෙ වන්ද බිම්බං
වන්දාපෙසි නරාධිපො.
තෙ අසිත්‍යාධිකං අට්ඨ
සතං තු සකරාජතො
සප්පවස්සම්හි නබ්බිසි
ආගතං වන්ද බිම්බකං

නිබ්බානකාලතො' තීතං
වස්සානං දවි සහස්සකං
පඤ්චසට්ඨි අධිකං ච
බිම්බා ගමන වස්සතො.

ඉච්චෙවං සංඛෙපතො වන්ධන පටිමාය කථා පරිච්ඡෙදො: විත්‍ථාරතො පන වරවන්‍දනසාරෙ නාම නිදානෙ ආගතො යොවාති.

වන්දන පටිමා පරිච්ඡෙදො සම්පුණ්ණො

චිත්‍රමාසස්ස සුක්ක පක්ඛම්හි සත්තමියං රාජකුමාරී දිවංගතා. කාළපක්ඛස්ස දවාදසමියං සීහළාරාමම්හි තං සුවණ්ණපට්ට දොණියං අනයාපෙත්වා තෙරසමියං තිගණස්ස සංඝස්ස කොසෙයා චම්පාදිකං මහාදානං දත්වා ඨාපෙසි. තතො පන රාජා චතුරාසිත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ තුරංගවස්සම්හි විසාඛ මාසස්ස සුක්ක පක්ඛම්හි අට්ඨමියං ගුරුවාරෙ හරණීයොගෙන සීහළ ගණස්ස උපසම්පදාකම්මං කාරෙසි. සාධික වීසත්‍යාධිකා දවිසතනාගා අහෙසුං දුතියාසාළහමාසස්ස පඤ්චවමියං ගුරුවාරස්මිං ඵුස්ස නක්ඛත්තයොගෙ ධම්ම සෙනාරාමම්හි විහාරුට්ඨානං අහොසි.

තතො පරම්පන රාජා අත්තනො ධීතුයා පටිභාගත්ථාය පූජ්ඤං කරොන්තො දුතියාසාළ්හ මාසස්ස තෙරසමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණමිං මහාරාජගුරු පමුඛෙ පණ්ණරස මහාථෙරෙ නිමන්තෙත්වා ධම්මං කථාපෙසි. එකෙකස්ස සෙට්ඨ වීවර යුගෙන ධම්මං පූජෙසි.තතො පරං කත්තික මාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස චතුත්ථියං බුධවාරෙ රත්තවනාරාමම්හි අක්ඛර මත්දිරං උට්ඨාපෙසි. මාගසිරමාසස්ස පනාදිභූතෙ බුධවාරෙ මහාභූම්චාලො අහොසි. රාජා පන අත්තනො ධීතුයා පටිභාගත්ථාය පුන පූජ්ඤාං කරොන්තො තසෙසව පක්ඛස්ස අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණමියා සීහළ රාමස්මිං මහාරාජගුරු පමුඛෙ ජබ්බිසති මහා ථෙරෙ නිමන්තෙත්වා බුද්ධවංසං නාම ධම්ම පරියායං සුණි. එකෙකාය සෙට්ඨ කොසෙයා සංඝාටියා ධම්මං පූජෙසි. මාගසිරමාසස් පනාදි භූතෙ බුධවමාරෙ මහාභූම්චාලො අහොසි.

ඵුස්ස මාසම්හි පන රාජාධිපති මහාබොධාරාමෙ උපොසථාගාරම්හි අරනකසක්කාරසම්මානෙහි විවිධ - විචිත්ත - රත්ත - නිද්ධන්ත - සුවණ්ණඛචිතෙ සුවණ්ණ පාසාදෙ කම්බොජපටිමං ආරොපෙසි. අට්ඨමිතො පට්ඨාය යාව පුණ්ණමියා මහා රාජගුරුප්පමුඛෙ ජත්තිංස තිපිටකධර මහාථෙරෙ නිමන්තෙත්වා චරියාපිටකං නාම ධම්ම පරියායං සුණි. එකෙකෙන වරවීවර යුගෙන පූජෙසි. පුණ්ණමියං යෙව රාජා දක්ඛිණ රාජ දූතම්පි

හරිපුඤ්ජය මහාධාතුං වන්දාපෙසි. තම්පන දිවසං යං ච අරිමද්දනෙන රඤ්ඤා අත්තනො විත්තධම්මස්ස දහිළ කරණත්ථාය රාජදූතොපදූතෙහි සද්ධිං සච්චවචනං පෙසිතං තංපි හරිපුඤ්ජය මහාධාතුචෙතියපාදෙ නික්ඛිත්තං යතා හංසාවතී අධිපතිනො රාජස්ස.

මාසමාසෙ තෙරසමියං ගුරුවාරෙ රත්තවනවිහාරම්හි ආගන්තුක උට්ඨාන පරිකම්මං අහොසි. තතො පන රාජා පඤ්ඤ සිත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ අජවස්සම්හි චිත්‍රමාසස්ස කාළපක්ඛෙ චතුත්ථීයං සොරිවාරස්මිං ජෙට්ඨනක්ඛත්තයොගෙ සිහළ ගණස්ස උපසම්පදාකම්මං අනුජානි. තං ච අට්ඨමියං ඔසානමගමාසි චත්තාළිසාධිකා දවිසතනාගා අහෙසුං. පඤ්චමියං රවිවාරම්හි උත්තර දිසාය බලකායො නිය්‍යාසි. එකාදසමියං සොරිවාරස්මිං සීහළාරාමෙ ඛෙමාධිපතිනො වංසෙ ජාතො ජයගංගා නාම රාජපුත්තො සහ පරිවාරෙහි රතනත්තය සම්මුඛට්ඨානෙ චස්සං කත්වා සපථොදකං පිවි.

රාජාපනත්තනො ධීතුයා පුඤ්ඤං කරොන්තො අසාළ්හ මාසස්ස තෙරසමියං මහාරාජගුරු පමුඛෙ අට්ඨාරසතිපිටකධරමහා ථෙරෙ නිමන්තෙත්වා සීහළාරාමෙ ධම්මං කථාපෙසි. තං ච පුණ්ණ මියං යෙව පරියොසානමගමාසි. එකෙකෙන වරකොසෙය්‍යදුස්ස යුගෙන එකෙකස්ස මහාථෙරස්ස ධම්මං පූජෙසි. භද්‍රමාසස්ස දුතියදිවසෙ බුධවාරෙ පුබ්බ ඵග්ගුණයොගස්මිං මජ්ඣන්තික කාලෙ රත්තවනාරාමම්හි මහාරාජ ගුරුනො නිවාසත්ථාය විසතිව්‍යාම පරිමාණං මහාකුටං උට්ඨාපෙසි.

සොරි - රාහු - ගුරු - කුම්භෙ
සුක්‍රො ඨාති කක්කටකෙ
රවි - බුධා - වසුං - සීහෙ
කන්‍යො සසි තුලගිඬරො.

විවිජිකෙ උදයො ඨාති
උට්ඨාපෙසි මහාකුටිං
අජසරදකාලමහි
හේ‍රෙ දුතියතිථියං

මජ්ඣන්තෙ බුධවාරසමිං
පුබ්බ එගගුණියං යදා
සාසනං ජොතයං රාජා
උට්ඨා පෙසි මහාකුටිං

යාපන අය්‍යකාධිරාජස්ස නිවාසට්ඨාන භූත පුරාණ රාජකුටි සුසංඛතා ච, සා රාජා මහාරාජ ගුරු පමුඛේ ද්වාදස මහාථෙරෙ නිමන්තෙත්වා තීණි දිවසානි. පරිත්තං භණාපෙත්වා මානෙත්වා පූජෙත්වා සක්කාරං කරිත්වා මිගසිරමාසස්ස කාළපක්ඛෙ චතුත්ථියං කුරුවාරමහි ඵුස්සනක්ඛත්ත යොගෙ කාහල සමයෙ අතිසයටසිරිවිලාසෙන රාජකුටිං අභිරුහි. ඵුස්ස මාසෙ ථෙරසමියං සොරිවාරෙ කුම්භාමදිපනගරෙ සුවණ්ණ කුටිම්හි මහාවිහාරං උට්ඨාපෙසි. පුණ්ණමියං යෙව සපරිවාරස්ස දෙවමංගලත්ථෙරස්ස වරදුස්සයුග සමත්තාගතං මහාසමණ පරික්ඛාරදානං පරිච්චජිත්වා සටඨි පරිමාණ පකරණෙන තිපිටකෙන සද්ධිං තං දසලක්ඛකුසජ්ජරනගරෙ නරාධිපති නො පසාදජනත්ථං පෙසෙසි.

මාඝමාසෙ පන දසමියං සුක්‍රවාරෙ ඵුප්පාරාමෙ පුබ්බාරාමෙ ච අනග්ඝපරික්ඛාරෙහි ථෙරාධිපතිනො පූජෙත්වා පවෙසාපෙසි. රාජා පන පග්ගුණමාසස්ස තෙරසමියං බුධවාරම්හි රත්තවනමහාවිහාර පොක්ඛරණිං ඛණාපෙසී. රාජාධිපති පන ඡ අසිත්‍යාධිකෙ අට්ඨසතසකරාජෙ මාඝසිරමාසෙ කාළපක්ඛස්ස ආදිභූතදිනෙ සුක්‍රවාරෙ රාජගුරුං මහාකුටියං වසාපෙසි. සත්තාසි ත්‍යාධිකෙ අට්ඨ සතසකරාජෙ කුක්කුටවස්සම්හි විසාඛමාසස්ස

දවාදසමියං චන්දවාරෙ උපසම්පදාකම්මං කාරෙසි. තං ච පුණ්ණමියං යෙව පරිනිට්ඨිතං. ජෙට්ඨමාසෙ සුක්කපක්ඛස්ස පඤ්චමියං සොරිවාරෙ රත්තවනාරාමෙ මහාවිහාරං උට්ඨාපෙසි.

දුතියාසාළහමාසස්ස සුක්ක පක්ඛෙ නවමියං බුධවාරෙ මහාබොධාරාමම්හි උපොසථාගාරෙ මහාචන්දන පටිමං පවෙසාපෙසි. නරින්දො ච සො තෙ චත්තාළිසවස්සායුකො මාසමාසෙ සුක්ක පක්ඛස්ස දසමියං යෙව දිවං අගඤ්ජි. තස්සෙව නරින්දස්ස ජෙට්ඨපුත්තො යුවරාජා කාළපක්ඛාදිදිනම්හි රාජභවං සම්පත්තො. සො ච තදා එකූන සට්ඨි අධිකෙ අට්ඨ සත සකරාජෙ සප්පවස්සිකො අට්ඨවිසවස්සායුකො අහොසි.

සද්දුල වස්සිකො රාජා
පිතා තෙරසවස්සිකො
සසවසෙස අභිසෙකා
සමතිංසෙ ලභී සිරිං
තෙචත්තාළිසවස්සායු
කුක්කුටෙ ච දිවංගතො

තස්සෙව රාජිනො ජෙට්ඨ
යුව රාජා සමස්සමො
අට්ඨවිසතිවස්සායු
කුක්කුටෙ අලභි සිරිං
සො ච රාජා ධම්මිකරාජා ච
කුක්කුට සක රාජෙ.

විසාඛමාසස්ස පඤ්චමියං රාජගුරු ච දිවංගතො. තස්මිං හි සංවච්ඡරෙ රාජා අත්තනො ගුරුං ආනයිත්වා අභිනික්ඛමනට්ඨානෙ මහාබොධාරාමෙ පතිට්ඨා පෙත්වා තම්හා මහාසරභංගතෙථෙරං

ආනයිත්වා මහා රත්තවනාරාමෙ පතිට්ඨාපෙත්වා තස්ස සංඝරාජාති පඤ්ඤත්තිං අදාසි. මහාදෙවියාරාමෙ පි උත්තරවිහාරෙ මහාසුරිය තෙරස්ස 'මහාසාමි' ති නාමං අදාසි.

අට්ඨාසිත්‍යාධිකෙ
අට්ඨාසතෙ ව සකරාජකෙ
කුක්කුරෙ මාඝමාසස්ස
ගුරු සොළසමෙ දින
ජෙට්ඨා පතිරාජා සො
සෙතවත්තං පසාරයි.

තස්මිං සකරාජෙ අතික්කන්තෙ එකූනනවුත්‍යාධිකෙ අට්ඨ සතසකරාජෙ ජෙට්ඨාධිපතිරාජා විසාඛමාසස්ස සුක්ක පක්ඛෙ දුතියතිථියා චන්දවාරෙ සිහළ ගණං උපසම්පාදෙසි තස්මිං කුඤ්ජර සකරාජෙ ඵුස්ස පුණ්ණමියං අත්තනො පිතුරාජෙන සිඤ්චිත මහාසුවණ්ණ පටිමංනයිත්වා හරිපුඤ්ජය නගරෙ මහාවිහාර මජ්ඣෙ සුවණ්ණපාසාදම්හි සකල ලොකස්ස පුඤ්ඤබීජරොපණත්ථාය පතිට්ඨා පෙසි.

මංරාය රාජ වංසම්හි
ජාතො බිලකභූපති
සිරිධම්මවක්කවත්තී
සකලෙ ඉති විස්සුතො

තස්ස රාජා පනත්තා තු
ධම්මිකො බුද්ධමාමකො
නරිඤ්දො සො මහීපාලො
සාසන ජොතනත්ථිකො.

රත්තවනෙ විහාරම්හි
කාරෙසි කුටිකං සුභං
වසන්තො යති යො කත්ථ
තෙන රඤ්ඤු පඨම්හිතො

පඤ්ඤා රතනං අසෙ'ති
රතනපඤ්ඤ සඤ්ඤිතො
තෙවීසතිවසෙසා සො
අන්තො වසෙස වසං තදා
ජිනකාලං ගණෙත්වාන
ගන්ථමකාසි යං සුභං
කාලං ජිනස්සාපි පරමපරාගතං
නානාසු ගන්ථෙසු විරාජිතං ච
සුඛෙන ඤතුං කවිනාවහන්තො
යස්මා තතො සො ජිනකාලමාලී

සො යං සමාසෙන ගතො සමත්තං
අනන්තරායෙන යථාධිපායං
තථා පජානං සුකතාව ආසා
නිට්ඨා ගතා ආබලවහොන්තු

සමගගරාමා කුසලෙ නරින්දා
සකප්පජා නං වචනං සුණන්තුන
වසන්තු දෙවා ධරණිං' නුකාලං
නුහොන්තු සාතං අකිලා පජායො

ජිනස්ස කාලං විදිතං සමත්ථো
දිස්වා ඉදං සාසනගතී සුඛේන
ඛෙත්තෙය්‍යධම්මං පවරං සුණන්තා
බිප්පාභිඤ්ඤා හා යතිකෙ භවය්‍යාංනි.

ඉවෙවවං සත්ථු පරිනිබ්බාණතො වස්සානං සට්ඨි අධිකෙ ද්විසහස්සපරිමාණෙ. අධ්‍යසත්තති අධිකෙ ච අධ්‍යසත සකරාජෙ මුසිකසන්ස්සිතෙ සංවච්ඡරෙ ජිනසාසනස්ස විරට්ඨිතත්ථං විරචිතොයං ගන්ථො ජිනකාලමාලී නාම පරිපුණ්ණොති.

ජිනකාල මාලි නිට්ඨිතො.